ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി

(പൂർവ്വഖണ്ഡം)

ഗ്രന്ഥകർത്താ

വിദ്വാൻ പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശർമ്മാ

അവർകൾ.

പ്രസിദ്ധകൻ

ഭാരതവിലാസം അച്ചുകൂടം ഉടമസ്ഥൻ

മാളിയമ്മാവ് മാത്തുലോന.

തൃശ്ശിവപേരൂർ

ഭാരതവിലാസം അച്ചുകൂടത്തിൽ

അച്ചടിച്ചത.

വില ഉറുപ്പിക ൧. അണ ൪.

പകർപ്പവകാശം ടി. അച്ചുകൂടത്തിലേക്കുള്ളതാകുന്നു.

വിഷയാനുക്രമണിക

വിഷയം.	ഭാഗം.
പ്രാരംഭമംഗളം	1
പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം	2
വാക്യം വരുത്തുവാൻ	6
വാക്യം എളുപ്പത്തിൽ എണ്ണുവാൻ	7
പരൽപേര്	,,
യോഗ്യാദി	8
സൂര്യസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	10
ചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	11
അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	12
ധ്രുവസംസ്കാരം ചെയ്യാൻ	,,
ഉദയത്തിന്റെ അഹർമ്മാനവാക്യം	13
അസ്തമനത്തിങ്കലെ അഹർമ്മാനവാക്യം	14
അഹർമ്മാനം സംസ്കരിക്കുവാനും തിഥിസ്ഫുടവും യോഗസ്ഫുടവും വരുത്തുവാനും	,,
ചന്ദ്രഗതി വരുത്തുവാൻ	16
സൂര്യൻ, തിഥി, യോഗം ഇതുകളുടെ ഗതി വരുത്തുവാൻ	,,
ഗ്രഹസ്ഫുടങ്ങൾ തൽക്കാലിക്കുവാൻ	17
നക്ഷത്രാദിനാമങ്ങൾ	18
നാളുകൾ	19
പക്കങ്ങൾ	,,

വിഷയം.	ഭാഗം.
ആഴ്ചകൾ	20
നിത്യയോഗങ്ങൾ	20
രാശികൾ	21
ചാന്ദ്രമാസങ്ങൾ	,,
പ്രഭവാദിസംവത്സരനാമങ്ങൾ	22
കരണങ്ങൾ	23
പഞ്ചാംഗം കാണ്മാൻ	25
നക്ഷത്രം കാണ്മാൻ	,,
പക്കം കാണ്മാൻ	23
പഞ്ചാംഗഫലം	28
പിറന്നാളറിവാൻ	29
ശ്രാദ്ധമറിവാൻ	,,
ഗുളികസ്ഥിതി	31
സംക്രാന്തിവാക്യം	32
സംക്രമസമയം	,,
സംക്രമധ്രുവം വരുത്തുവാൻ	33
വാക്യസംഖ്യ വരുത്തുവാൻ	35
(കലിദിവസസംഖ്യയുണ്ടാക്കുന്നഗണിതം ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ പറയും)	
വാക്യധ്രുവം വരുത്തുവാൻ	36
ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം വരുത്തുവാൻ	38
അടിവാക്യം	40
അടിവാക്യം തൽക്കാലിപ്പാൻ	43

വിഷയം.	ഭാഗം.
നക്ഷത്രവാക്യം (ചന്ദ്രച്ഛായയുടെ വിവരണം ഛായാഖണ്ഡത്തിൽ പഞ്ചബോധക്രിയയിൽ പറയും)	45
നക്ഷത്രലക്ഷണം	46
അസ്തമനാൽപരം മുതലായതു വരുത്തുവാൻ	47
രാശിഹാരകം	49
രാശിപ്രമാണം	,,
രാച്ചെന്ന നാഴികയറിവാൻ	50
പുലരുവാനുള്ള നാഴികയറിവാൻ	,,
ഞാററക്കൂട്ടം അറിയുവാൻ (ഞാററക്കൂട്ടവാക്യം)	51
ഞാററവേലപ്പകർച്ച	52
ഭാഗോപസംഹാരം	53
ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം	54
കലിദിനസംഖ്യ അറിവാൻ (ഒന്നാംതിയ്യതിയുടെ വിവരവും)	55
സംക്രമദിവസത്തെ ആഴ്ച അറിവാൻ	57
ഇഷ്ടമാസകലി വരുത്തുവാൻ	58
മാസവാക്യം	,,
ഇഷ്ടദിവസകലിയും ഖണ്ഡശേഷവും വരുത്തുവാൻ	60
മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ	6
ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ	62
ഗുണകാരഹാരകങ്ങളുടേയും പ്രായികമദ്ധ്യമങ്ങളുടേയും പട്ടിക	67
സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ	68
ദ്വിതീയഹാരകം	69
ഖണ്ഡവും ധ്രുവങ്ങളും	70
പ്രായികമദ്ധ്യമങ്ങളുടേയും മററം പട്ടിക	73
ജ്യാക്കൾ കൊള്ളുവാൻ	74
ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	77
അവരുടെ ജ്യാക്കൾ	78
കുജ-ഗുരു-ശനികളുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	80
മന്ദോച്ചം	82
കുജാദികളുടെ ജ്യാക്കൾ	83
ജ്യാക്കളുടെ ആദ്യക്ഷരങ്ങൾ	88
കുജസ്ഫുടത്തിന്റെ ഉദാഹരണം	,,
വ്യാഴത്തിന്റെ ,,	91
ശനിയുടെ ,,	93
ബുധശുക്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	96
ബുധസ്ഫുടോദാഹരണം	97
ശുക്രസ്ഫുടോദാഹരണം	99
രാഹുകേതുക്കളുടെ സ്ഫുടം	102
കുജാദികളുടെ ഗതി വരുത്തുവാൻ	,,
അതുകളുടെ ഉദാഹരണം	104
പരഹിതത്തിലെ ഗ്രഹങ്ങളുടെ പട്ടിക	108

വിഷയം.	ഭാഗം.
ദൃഗ്ഗണിതത്തിലെ മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ	109
ഖണ്ഡവും ധ്രുവങ്ങളും	113
സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ	118
ദൃക്കിലെ ജ്യാക്കൾ	120
ജ്യാക്കളുടെ ആദ്യാക്ഷരങ്ങൾ	124
സൂൎയ്യാദികളുടെ സ്ഫുടങ്ങളെ വരുത്തുന്നതിന്റെ ഉദാഹരണങ്ങൾ	125
ഗതിവരുത്തുവാൻ	137
ഗതിയുടെ ഉദാഹരണങ്ങൾ	138
പരമഗതി	141
സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമാദികളുടെ വിവരം പട്ടിക	142
ഗ്രഹപ്പകൎച്ച	143
ഭാഗോപസംഹാരം	146
ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയപ്രബന്ധം	147
ശ്രാദ്ധചന്ദ്രനെ ഗണിക്കേണ്ടുന്നുള്ള ക്രമം	150
അയനചലനം വരുത്തുവാൻ	153
അപക്രമചാപജ്യാവ്	154
ചരജ്യാവ്	155
ദൃക്സിദ്ധത്തിലെ അഹൎഗ്ഗണം വരുത്തുവാൻ	157
പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ്	158
ദൃക്കിൽ അയനചലനം വരുത്തുവാൻ	
ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെ സംസ്കരിക്കുവാൻ	161
മഹാജ്യാക്കൾ	162
മഹാജ്യാവിനെ ചാപീകരിപ്പാൻ	164
ചാപജ്യാക്കൾ	165
അഹൎഗ്ഗണം വരുത്തുവാൻ	166
ഖണ്ഡശ്ശേഷംകൊണ്ടു ചന്ദ്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ	167
ചന്ദ്രമദ്ധ്യമത്തെ സ്ഫുടീകരിക്കുവാൻ	170
ശ്രാദ്ധദിനപ്രമാണം	171
മാസാദ്യദിനപ്രമാണം	173
ദിനരാത്രിപ്രമാണം	174
മാസാദ്യദിവസവിശേഷം	175
അതിലെ ഒരു പ്രത്യേകവിശേഷം	176
വാവൂട്ടുന്നതിലെ പക്ഷാന്തരം	177
ശ്രാദ്ധമൂട്ടുന്നതിലെ പക്ഷാന്തരം	178
ഭുജാജ്യാവു കൊള്ളുന്നതിലെ വ്യത്യാസം	180
ജ്യാസംസ്കാരത്തിലെ ചില വിശേഷങ്ങൾ	184
മദ്ധ്യാഹ്നാന്തൎഗ്ഗണനം	189
മദ്ധ്യാഹ്നം വരുത്തുവാൻ	195
ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയസംഗ്രഹം	196
ഭാഗോപസംഹാരം	198

അവതാരിക

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം എന്നുപറയുന്നതു വേദത്തിന്റെ ആറ് അംഗങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രധാനഭൂതമായ ഒരു അംഗമാകുന്നു. ഇതിനെ വേദമാകുന്ന പുരുഷന്റെ കണ്ണ് ആയിട്ടാണ് പഴയ ആചാര്യന്മാർതന്നെ കല്പിട്ടുള്ളത്. വേദത്തിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്നതായ കർമ്മങ്ങൾക്കു വേണ്ടുന്ന കാലങ്ങളെ അറിയുവാൻ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രംകൂടാതെ വേറെ മാർഗ്ഗമൊന്നുമില്ല. അതിനാലാകുന്നു ഇതിനെ കണ്ണിന്റെ സ്ഥാനമായി കല്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ ഇതിനു വേദാംഗങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രാധാന്യവും കല്പിക്കപ്പെട്ടതാകുന്നു.

'വേദസ്യ ചക്ഷുഃ കില ശാസ്ത്രമേതൽ
പ്രധാനതാംഗേഷു തതോസ്യ യുക്താ
അംഗൈര്യുതോന്യൈരപി പൂർണ്ണമൂർത്തി-
ശ്ചക്ഷുർവ്വിനാ കഃ പുരുഷത്വമേതി,

എന്നുവചനവുമുണ്ട്. ഇതിന്റെ സാരം—

ഈ ശാസ്ത്രം (ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം) വേദത്തിന്റെ കണ്ണാകുന്നുവെന്നു പ്രസിദ്ധവർത്തമാനമാകുന്നു. അതുനിമിത്തം ഈ ശാസ്ത്രത്തിന്നു വേദാംഗങ്ങളിൽവെച്ചു പ്രാധാന്യം യുക്തികൊണ്ടുതന്നെ സിദ്ധമാകുന്നു. കണ്ണ് ഒഴിച്ചു മറ്റെല്ലാ അംഗങ്ങളും യാതൊരു വൈകല്യവുംകൂടാതെ സമ്പൂർണ്ണങ്ങളായി ഉണ്ടായിരുന്നാലും കണ്ണ് ഇല്ലായ്കനിമിത്തം ആ ആളെ സാധാരണ പുരുഷന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ കണക്കാക്കി വരുന്നില്ലല്ലോ.

ഇങ്ങിനെയുള്ള ഈ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം പുരാതനാചാര്യന്മാരാൽതന്നെ മൂന്നു സ്കന്ധങ്ങളായി ഭാഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിൽ ൧. ഗണിതസ്കന്ധം, ൨. സംഹിതാസ്കന്ധം, ൩. ഹോരാസ്കന്ധം ഇതുകളാകുന്നു മുൻപറഞ്ഞ മൂന്നു സ്കന്ധങ്ങൾ. ഇതിൽ ഒന്നാമത്തേതായ ഗണിതസ്കന്ധത്തിന്റെ സഹായംകൂടാതെ സംഹിതാസ്കന്ധവും ഹോരാസ്കന്ധവും ഉപയോഗിപ്പെടുന്നതല്ല. ആ രണ്ടു സ്കന്ധ

ണ്ടായാൽ അവക്കു പരിപൂൎണ്ണമായി ഉപകരിക്കത്തക്കവിധം ഒരു ഗ്രന്ഥം എഴുതണമെന്നു പലരും എന്നോട് കുറെ അധികം കാലമായി ആവശ്യപ്പെട്ടുവരുന്നുണ്ട്. അതിനെ അനുസരിച്ച ഞാൻ 'ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി' എന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ എഴുതുവാൻ ഉത്സാഹിച്ചതാകുന്നു. ഇതിൽ പ്രഥമഭാഗത്തെ മാത്രം ഇപ്പോൾ ഇതാ മഹാന്മാരുടെ മുമ്പാകെ ഉപഹരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഇതിനെത്തന്നെ ൧. പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം, ൨. ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം, ൩. ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയഖണ്ഡം ഇങ്ങിനെ ൩-വിഭാഗങ്ങളാക്കി കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ ആദ്യത്തേതായ പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം ൭൨ ശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ടു സംപൂൎണ്ണമാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ തിഥി-വാര-നക്ഷത്ര-കരണ-യോഗങ്ങളെ അറിയേണ്ടതിന്നു പഞ്ചാംഗം വെക്കുവാൻ ഉള്ള സംപ്രദായങ്ങളേയും അതിന്ന് ആവശ്യങ്ങളായ വാക്യം, യോഗ്യാദി, അഹൎഗ്ഗണം മുതലായവകളേയും അതുകൾ കണ്ടു തിഥിമുതലായതുകളെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടുന്ന മാതിരികളേയും പകൽ അടി അളന്നിട്ട് സൂൎയ്യോദയാൽപരം ഇത്രനാഴിക പുലൎന്നു എന്നും സൂൎയ്യാസ്തമനാൽ പൂൎവ്വം ഇത്രനാഴിക പകലുണ്ടെന്നും നക്ഷത്രം നോക്കി സൂൎയ്യാസ്തമയാൽ പരം ഇത്രനാഴിക രാച്ചെന്നുവെന്നും സൂൎയ്യോദയത്തിലേക്ക് ഇത്രനാഴിക പുലരുവാനുണ്ടെന്നും നിൎണ്ണയിപ്പാനുള്ള മാൎഗ്ഗങ്ങളേയും സൂൎയ്യന്റെ രാശിസംക്രമം നക്ഷത്രസംക്രമം (ഞാററുകൂട്ടം) മുതലായവകളെ അറിയുവാനുള്ള ക്രിയകളേയും മററും കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

൨. ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം—ഇതിൽ ഇഷ്ടദിവസത്തെക്കുള്ള ലിപ്തിദിനസംഖ്യയെ വരുത്തി ഖണ്ഡശേഷത്തെ ഉണ്ടാക്കി ദൃക്കിലും പരഹിതത്തിലും സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തി അതുകളെ സ്ഫുടങ്ങളാക്കുവാനുള്ള ക്രിയകളേയും ഗ്രഹങ്ങളുടെ ഗതിവിഗതികളെ വരുത്തേണ്ടും വിവരത്തേയും ഈ ഗണിതത്തിന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട ജ്യാക്കൾ മുതലായവകളേയും ഗ്രഹങ്ങൾ ഒരു രാശിയിൽനിന്നു മറെറാരു രാശിയിലേക്കു സംക്രമിക്കുന്നതിനെ കണ്ടുപിടിച്ചു തീൎച്ചപ്പെടുത്തുവാനുള്ള വഴികളേയും പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ ആകെ ൯൦ ശ്ലോകങ്ങളാണ് ഉള്ളത്.

൩. ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയഖണ്ഡം—ഇതിൽ ആകെ ൩൫ ശ്ലോകങ്ങളാണുള്ളത്. സൂൎയ്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ലഗ്നം ഇവരെ ഉദയത്തിങ്കലേ

ക്കും അസ്തമനത്തിങ്കലേക്കും മദ്ധ്യാഹ്നത്തിങ്കലേക്കും [illegible]നും അതിൽ വിലിയാദിയായി മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തി പ[illegible]ക്ഷത്തിലും ദൃക്സിദ്ധത്തിലുമുള്ള അഹര്‍മ്മാനങ്ങളെ പ്രത്യേ[illegible] സ്ഥൂരിപ്പാനും ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെക്കൊണ്ടു ഹാരകമുണ്ടാക്കി സൂക്ഷ്മമഹാജ്യാവിനെവരുത്തി വികലാദിഫലജ്യാക്കളെ ഉണ്ടാക്കുവാനും അതുകളെ ചാപീകരിപ്പാനും ഉള്ള ക്രിയകളും അതുകൾക്കുപയോഗപ്പെടുന്ന ചരജ്യാവ്, പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ്, അപക്രമമാപജ്യാവ്, മഹാജ്യാവ്, ചാപജ്യാവ് ഇവകളും പരഹിതത്തിലും ദൃക്കിലും വെവ്വേറെ അയനചലനം വരുത്തുവാനുള്ള വിവരവും ശ്രാദ്ധദിനത്തെ നിർണ്ണയിപ്പാനുള്ള പ്രമാണവും മാസാദ്യദിവസം ഉള്ള ശ്രാദ്ധങ്ങളെ തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതിനുള്ള വിശേഷവിധികളും വാലൂട്ടുന്നതിലുള്ള പക്ഷാന്തരവും മററും ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ഇതിൽ ക്രിയാക്രമത്തിലും മററും പ്രായേണ മുമ്പുള്ള ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ എഴുതീട്ടുള്ള ശ്ലോകങ്ങളെത്തന്നെ ഇവിടേയും എടുത്തെഴുതിയിരിക്കുന്നു. ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ആവശ്യംവരുന്നതിനനുസരിച്ച് പുതുതായ ചില ശ്ലോകങ്ങളേയും ഉണ്ടാക്കി ചേർത്തിയിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ പാണ്ഡിത്യമില്ലാത്തവർക്കുകൂടി ഉപയോഗപ്പെടേണ്ടതിലേക്കുവേണ്ടി മലയാളഭാഷയിൽ എല്ലാററിൻെറയും അർത്ഥങ്ങളെ വിശദമാക്കികൊടുത്തിട്ടുമുണ്ട്. അത്രയുമല്ല എല്ലാ ക്രിയകൾക്കും പ്രത്യേകം ഓരോ ഉദാഹരണങ്ങൾ കൊടുത്തു ഗണിതസംപ്രദായത്തെ എളുപ്പത്തിലറിയത്തക്കവിധം ആക്കിത്തീർത്തിട്ടുമുണ്ട്.

എങ്കിലും ഈ ഗ്രന്ഥം എല്ലാവിധത്തിലും ദോഷങ്ങളൊന്നുമില്ലാതെയും ഗുണങ്ങൾ തികഞ്ഞും പരിപൂർണ്ണമായി എന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ആ വിധമായി തീരേണമെന്നുള്ള വിചാരത്തിന്മേൽ കഴിയുന്നവിധം മനസ്സിരുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമേ പറയുവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. അറിവില്ലായ്കകൊണ്ടും പ്രമാദംകൊണ്ടും പ്രതിഭാവൈരള്യംകൊണ്ടും ഇതിൽ പല സ്ഖലിതങ്ങളും വന്നിട്ടുമുണ്ടായിരിക്കാം. അക്കാര്യത്തിൽ—

"സ്വനിർമ്മിതപ്രണയാവകുണ്ഠിതഃ
സ്വകാവ്യദോഷം ന ബുധോപി ബുദ്ധ്യതേ

അതോത്ര സൂരീൻ ഗുണദോഷവേദയാൻ
മല്കൃതിസംശോധനകാര്യമർത്ഥയേ"

(സാരം—താന്താങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്ന കാവ്യങ്ങളിലുള്ള ദോഷങ്ങളെ വിദ്വാന്മാർകൂടി അറിവാൻ കഴിയുന്നില്ല. തന്റെ കൃതിയാകയാൽ അതിന്മേൽ പ്രത്യേകം ഒരു സ്നേഹം വന്നുകൂടുന്നതു സ്വഭാവസിദ്ധമാണ്. സ്നേഹവിഷയമായ ഏതു വസ്തുവിലും ദോഷങ്ങളുണ്ടായിരുന്നാൽ കൂടി അവകളെ ദോഷമെന്നറിയാതിരിക്കുന്നതു ലോകസമ്പ്രദായമാകുന്നു. ഇതുനിമിത്തം എന്റെ ഈ കൃതിയെപരിശോധനംചെയ്തു ഗുണദോഷവിവേചനം ചെയ്തുതരുവാൻ അതിന്നുതക്ക അറിവുള്ള വിദ്വാന്മാരോട് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു.)

എന്നുമാത്രമാണ് എനിക്കു പറയുവാനുള്ളത്. എന്നാൽ ഇങ്ങിനെ വിദ്വാന്മാരുടെ പക്കൽനിന്ന് അറിവുകിട്ടുന്ന ദോഷങ്ങളെ രണ്ടാംപതിപ്പു വേണ്ടിവന്നാൽ ആയതിൽ ശരിപ്പെടുത്താവുന്നതാകുന്നു.

ഈ പുസ്തകത്തെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി മലയാളികളിൽ ചിലരെങ്കിലും പഞ്ചാംഗംവെക്കുവാനും ഗ്രഹങ്ങളെ ഗണിപ്പാനും ശ്രാദ്ധദിവസനിശ്ചയം ചെയ്യുവാനും പരിശീലിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത്രമാത്രംകൊണ്ട് ഞാൻ കൃതാർത്ഥനാവുന്നതും ഈ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനിയുടെ രണ്ടാംഭാഗം മുതലായവകൂടി എഴുതുവാൻ ക്രമേണ ഉത്സാഹിക്കുന്നതുമാകുന്നു.

ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ഗ്രന്ഥരത്നാകരമെന്ന മാസികയിൽ ഖണ്ഡം ഖണ്ഡമായി പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയും പിന്നെ ഒന്നായി പുസ്തകരൂപേണ പ്രചരിപ്പിച്ചും എനിക്കു പ്രോത്സാഹനവും മലയാളികൾക്കുപകാരവും ചെയ്യുന്നവരും ഭാരതവിലാസം അച്ചുകൂടത്തിന്റെ പ്രാദുർഭാവത്തിന്ന് എത്രയോ വളരെ മുമ്പുതന്നെ ഞാനുമായി അകൃത്രിമസ്നേഹത്തിലിരിക്കുന്നവരും ആയ ആ അച്ചുകൂടത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥന്മാൎക്ക് ഹൃദയപൂർവ്വം കൃതജ്ഞതയെ പറഞ്ഞുകൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു.

൧൦൯൭ വൃശ്ചികം ൮ 1921 നവമ്പ്ര് 23 പട്ടാമ്പി.	പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശൎമ്മാ. സഹൃദയസമുദായവിധേയഃ

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി

പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം.

ഗീർന്നഃ ശ്രേയഃ പ്രദിശതുതരാം യാ ചതുർഭിഃ സ്വഭേദൈ-
സ്സൂത്ഥൽസ്ഥാനപ്രസ്മരഗതിപ്രാണയോഗപ്രവൃത്തൈഃ ।
കൃത്സ്നാദേവൈര്യസ്സകലജഗതാം സ്ഥേയസീമാദധാനാ
വൃത്തിം ശശ്വജ്ജയതി വിബുധവ്രാതസംസേവ്യമാനാ ॥ ൧

നമഃ ശബ്ദാർത്ഥസർവ്വസ്വഭോഗൈശ്വര്യപ്രജ്ഞാഫലദേ സതാം ।
ഈഹാപൂരേ കാമഗവ്യൈ നിത്യമാശാസ്മഹേതരാം ॥ ൨

ശ്രീകേളവർമ്മഗുരുവാക്സുധയാതിമാത്രം
ധൗതേ പവിത്രിതതലേ ഹൃദയേസ്മദീയേ ।
സൃഷ്ടിസ്ഥിതിപ്രളയഹേതുഗതിപ്രഭേദാ
ഭാന്തു സ്ഫുടം രവിസുധാംശുമുഖാ ഗ്രഹേന്ദ്രാഃ ॥ ൩

ശ്രൗതം സ്മാർത്തമശേഷകർമ്മ ന പരം
നിത്യം ച നൈമിത്തികം
കാമ്യം കിഞ്ച സമസ്തലോകനിയതം
സാപ്വാത്ഭ്യുപായം സമം ।
കൃത്യം ശശ്വദപേക്ഷതേ തിഥിമുഖ-
ജ്ഞാനം യതസ്തൽ സ്ഫുടം
പഞ്ചാഷ്ടാദി വിധേ കരോമി സരണിം
ബാലോപകാരക്ഷമാം ॥ ൪

വ്യക്തപഞ്ചാംഗഖേടേന്ദ്രഗണിതശ്രാദ്ധനിർണ്ണയൈഃ ।
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിന്യാഃ ഖണ്ഡൈരാദ്യോംശ ഉച്യതേ ॥ ൫

"ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി" എന്നു പേരായ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പ്രഥമഭാഗത്തെ മൂന്നു ഖണ്ഡമായി വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ ഒന്നാമത്തേതാകുന്നു ഈ

പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം.

അതിൽ തിഥിവാരനക്ഷത്രകരണയോഗങ്ങളെ അറിയേണ്ടതിലേക്ക പ്രധാനമായി ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തെ ഉണ്ടാക്കണം. അതിന്ന് ഉപയുക്തങ്ങളായ ഇരുന്നൂററനാല്പത്തെട്ടു വാക്യങ്ങളെ ആദ്യത്തിൽ കാണിക്കുന്നു. ഇതുകൾ കുട്ടികൾക്ക ബാല്യപാഠത്തിങ്കൽ വളരെ ഉപയോഗപ്പെടുന്നവകളാകുന്നു. അതിനാൽതന്നെ ഇതുകളെ പൂർവ്വകാലത്തിങ്കൽ എല്ലാവരും പഠിച്ചുവന്നിരുന്നു.

വാക്യം.

ഗീർന്നഃ ശ്രേയഃ
ധേനവഃ ശ്രീഃ
രുദ്രസ്തു നമ്യഃ
ഭവോ ഹി യജ്ഞ്യഃ
ധന്യേയം നാരീ
ധനവാൻ പുത്രഃ
ഗൃഹ്യാഃ സുരാ രാജ്ഞാ
ബാലേന കുലം
ധനഭിഃ ഖലൈഃ
ഗുണ സൂനവഃ ॥ ൨൦
ഹോമസ്യ സ്രുവഃ
ദീനാദസ്യ ഗുണാം
മുഖം നാരീണാം
ഭവഭന്നാദസ്യ
ശ്രീനിധീയതേ
ശം കില നാഥഃ
ശ്രേഷ്ഠാ സാ കഥാ
സൗഖ്യസ്യാനന്ദഃ

ധ്യാനം മാന്യം ഹി
ധീരോ ഹി രാജാ ॥ ൧൦
ശ്രുതപാദസ്യ യുദ്ധം
അഭാവശ്രാദ്ധഃ
ഗോരസോ നാനാ സ്യാൽ
ഭ്രമാധന്യേ നേയാഃ
ഇഷ്ടം രാജ്ഞഃ കുര്യാൽ
ധന്യേ വിദ്ധ്യേയം സ്യാൽ
തപം രക്ഷാ രാജ്യസ്യ
ക്ഷേത്രജ്ഞഃ
നീലേ നേത്രേ
ജലം പ്രാജ്ഞായ ॥ ൩൦
ശശീ വന്ദ്യഃ സ്യാൽ
ഗോരസപ്രിയഃ
വന്ദനീ യത്ര
അന്നം ഗോത്രശ്രീ
അഷ്ടാദസ്യ നാഗാഃ
ധിഗന്ധഃ കില

പുരോഗഅഭീഃ
മാന്യസ്സ കവിഃ
അരിഷ്ടനാശഃ
ബാഗലോ മേ കേശഃ ॥ ൧൦
കുശധാരിണഃ
ഇഷ്ടിവ്വിദ്യതേ
സ രാജാ പ്രീതഃ
സ്വഗ്ഗപ്രായോസൗ
ധിഗ്സ്തു ഹ്രാസഃ
അംഗാനി യദാ
സേനാവാൻ രാജാ
ധീരാസ്സന്നദ്ധാഃ
ശാലീനപ്രധാനം
ക്ഷീരം ഗോന്നോ നായ ॥ ൨൦
ഭന്നചയോ നൃപഃ
ത്താഃ പ്രജാഃ പ്രാജ്ഞാ സ്യുഃ
അശപാനാം കോ യോഗ്യഃ
തദൈവരം പ്രിയായാഃ
ധവതപം
ഗ്രാമസ്യസ്യ
ജന്മജരാ
ഇഷ്ടകാഃ കാൎയ്യാഃ
കുലഗ്ഗതഃ സ്യാൽ
മുനിസ്സു ഉഗ്രഃ॥ ൩൦
പ്രമോദകരഃ
ശ്ശാങ്കാനുഗഃ
വക്ഷ്യാമി കാലം
സംഭേദഃ ഖലൈഃ
ശീലപ്രിയതപം
വേലാതരവഃ

വിഭിന്നം കൎമ്മ
ധൎമ്മവാൻ രാമഃ
ദിവ്യാദ്ദോ നാസ്തി
തേ ബാലാ ഭ്രാന്താഃ ॥ ൪൦
കാമാസന്നസ്സഃ
ഹോമം പുത്രാൎത്ഥം
മണിൎമ്മാനദഃ
നാ വിഭഃ പാദേ
ഉൽപലം നിധിഃ
ശ്ശുദ്രസ്തു യോദ്ധാ
വിരുദ്ധം സ്ത്രീധനം
ഹീനപ്രായോ നടഃ
ധിഗശപഃ ഖിന്നോയം
ദിശസ്തു നഃ പത്ഥ്യം ॥ ൫൦
ജനോന്ധഃ പാപകഃ
ഗൃഹ്യാ സ്യാൽ
മാന്യാ ലോകേ
ധന്യഃ ശരൈഃ
സുഖീ സ നിത്യം
ലാഭോ ധാന്യസ്യ
അങ്കുരം നീരേ
ധാവദൈവദ്യോത്ര
ഗതപാ സ രാഷ്ട്രം
ഗമനകാലഃ ॥ ൬൦
ദയാവാൻ രോഗീ
ഹോമസ്ഥാനം വനം
ശ്രീമാൻ പുത്രവാ ബാ
തന്മമ നാമ
ദാനാനാം ക്രമഃ
ക്ഷേത്രവാനസ്തു

ശംഭുജ്ജയതി
രത്നാംഗനാത്ഥഃ
ലക്ഷ്മ്യാം സ പാത്ഥഃ
സാപത്യനിന്ദാ ॥
ജനോ മാതന്ത്യാ ഹി
സ വാദിരാജഃ,
ആകാദരാ യുദ്ധം
ദാസ്യാമി ശ്രാദ്ധം
കാര്യ്യഹാനിന്നാര്യ്യഃ
ദംഭാന്നരാ നഷ്ടാഃ
വികലാനാം കാര്യ്യാ
ഹരിണഃ പാദ്ര്യസ്യ
തുലാസംപ്രത്യയഃ
ധിഗന്ധഃ ॥
കവിഃ പുത്രഃ
തദപാംഗനേയം
ജീർണ്ണോ മേ കായഃ
ജയോ ഹരസ്യ
അശനാപരഃ
താലലേഖോത്ര:
സംഗതോ നാഗഃ
വിസ്തൃതോ യോഗീ
താരാംഗം നഭഃ
പ്രിയാർത്ഥഃ കവിഃ ॥
പാദപായം നിശി
ധന്യോ മർത്ത്യാംശേ
ഭോഗാദ്ധ്യം രാമാ
രാമാ ഗീയതേ
അത്യാഹാരസ്തു
ശാരീരകോസൗ
ലോലചക്രസ്ഥഃ
പ്രാഗനിഷ്ടദം
ദയാവാൻ രാജാ
അംശാർത്ഥിഃനാദഃ ॥
സേനായാഃ ക്രോധഃ
ദാനം ഭാനോന്നഷ്ടം
ഭൂമിസ്ഥസ്യ നിത്യം
ചക്രാദ്ധ്യം പ്രാജ്ഞായ
താ ഭാര്യ്യാഃ പാദപായം
ദിശാംബരാണ്യസ്യ
ഗൗന്നാസ്തി
മീനജോയം
ദാനാനി നിത്യം
തപഃ ശ്രേയഃ സ്യാൽ ॥
അംബുഭിരിദൈഷ്ടഃ
ക്ഷമാസ്തു നരേ
ലോലധീഃ പുത്രഃ
തേ രൗദ്രാ നാഗാഃ
വിഃലാമകുലം
സ മന്ദോ രാഗീ
തൈലപ്രിയസ്യം
സാംപ്രതം രവിഃ
കുലാനാം കർമ്മ
ശ്രുതപാ സ്വരാണി ॥
ധർമ്മോ ദാനന്തു
ദൃഷ്ട്യം ഗോത്രം തേ
തുലാർത്ഥീ നോർത്ഥീ
ജിതപാസ്യ രഥഃ
ശ്രമണോ നിന്ദാ
ഷഡാധിധാന്യാഹ്ലഃ

തത്ര ഗോ നിധിഃ
കേശാ സ്തേ കാളാഃ
യാനാനി നോ നയേൽ
ശിശിരേ പാനീയം ॥ ൯൬
ഭോഗമാത്രം നിത്യാം
യൂനാം ദാനം പത്ഥ്യാം
സത്യേന ശ്രേയഃ സ്യാൽ
മുഖേ ശ്രീഃ
ധാരാ വൃഷ്ടിഃ
പലിതം രാജന്തഃ
തൈലജാ നാശ്ഃ
താഭിന്നരാഃ സ്യുഃ
മീനലഗ്നാത്ര
താലുമദ്ധ്യ ശ്രീഃ ॥ ൯൭
നോഗ്രാ ദാരാ രാജന്തഃ
ധന്യസ്യ കുലം
വശ്ഗ്ഗേ തപം ഖലൈഃ
ശപ്താനോ ദീനാ വാ
ധവാഃ കാരവഃ
ക്ഷോഭഃ ശനൈഃ ശനൈഃ
ഗോത്രബുദ്ധികാമഃ
ദീനോ വോ ജ്ഞാതിഃ
തത്ര ദീയതേ
ശോഭാ രാജ്ഞഃ സേനാ ॥ ൯൮
ആജ്ഞാ സാദ്ധ്യാ സാ
നട്സ്യാനന്ദഃ
ധനേശോയം ജനഃ
സ മന്ദോ ഹ്രദഃ
നാഗരാ യുദ്ധം
ധീവരഃ ക്രോധഃ
ശ്രമേ ദീനോ ഭൃത്യം

ധൂമിഃ സ്യാദ്രാജ്ഞോയം
ബാഹ്യം വനേ യോഗ്യം
വിഗതപാദപായം ॥ ൯൯
താവദത്ര കുശ്ഃ
ഗ്രാമോ നഷ്ടഃ
ശശീ രാത്രൗ
ദൃഷ്ടഭാ നഷ്ടാഃ
ഭാനുഃ സദ്യഃ സ്യാൽ
ദയാർദ്ധം ശ്രേയഃ
പ്രഭായാഃ പുത്രഃ
ഹസ്തശപ്ഃ ശ്രേഷ്ഠഃ
ധനുഃ ഭേദനാംഗം
ശാക്യജ്ഞോ രാഗീ ॥ ൧൦൦
സലിലം നവം
വൈദ്യഃ സ കവിഃ
മേനകാ നാമ
സേനാ മദ്ധ്യമാ
സംയുദ്ധക്രമഃ
സപശ്ഗ്ഗലോകോസ്ഥി
ഗുണോത്ഥരതിഃ
കാവ്യപ്രിയാസൗ
ഭദ്രതരാത്ഥീ
ധൂ രാജ്ഞഃ പാദേ ॥ ൧൦൧
ഗുരുഖ്വരദഃ
മാനദോ നിധിഃ
രംഗസ്യ ശ്രദ്ധാ
സപഭാവോ ജ്ഞാനസ്യ
അവസ്ഥായം നാശ്ഃ
പുത്രോ ജ്ഞാനാദ്ധ്യായം
ധവശ്രേയഃ പത്ഥ്യം
തേന ശനൈഃ പടുഃ

വശ്യോസൗ
ഹയോ ധന്യഃ ॥ ൧൧൦
അപ്രിയോ നയേ
ശാസ്ത്രബോധ്യോയം
ഭോഗമാത്രം സ്യാൽ
ഗ്രാമാൎത്ഥീ നരഃ
യത്രാന്നം ശ്രേഷ്ഠം
ഭിന്നാംഗോ നാഗഃ
പ്രജ്ഞാതോ യോഗീ
മൃഗ്യോ ധീരോ ലീനഃ
ഗാവഃ പ്രിയാ വഃ
സുരതം സ്ത്രീഭിഃ ॥ ൧൩൦
ത്രിരാജ്ഞാം കുശഃ
ധാരാഭിഃ ശ്രമഃ
ത്രിഭിൎഹാനിസ്സു

അനംഗാശ്രിതാ
ധന്യസ്സ നാഥഃ
തിലസ്യ രസഃ
തവ മാനദഃ
ഷഡ്വിധം പദം
മംഗലം നീളം
യോഗ്യസ്സംയുദ്ധേ ॥ ൧൪൦
യോഗോ ജ്ഞാനിനഃ സ്യാൽ
ശൈലാലയോ നമ്യഃ
മന്ത്രിതം പ്രാജ്ഞായ
അനിധാനം കപേഃ
ശ്രോത്രിയഃ പ്രിയഃ സ്യാൽ
മംഗലം
കവേഃ ശക്യം
ഭവേത്സുഖം ॥ ൧൪൯

ഭവേത്സുഖസ്യ രാശീനാമങ്കം വാക്യാന്തു മദ്ധ്യമം ।
ആദിവാക്യമുപാന്ത്യം ച ഭവേദിതി ഭവേത്സുഖം ॥ ൩
വാക്യസംഖ്യാനഭേവേത്സസംഖ്യാവാക്യാ ഭവേത്സുഖാൽ
സംശോദ്ധ്യ സാധയേദിഷ്ടസംഖ്യാവാക്യാ വിനിശ്ചിതം ॥ ൪

സാരം—മേൽകാണിച്ച ൧൪൯ വാക്യങ്ങളിൽ ഒടുവിലത്തേതായ 'ഭവേത്സുഖം' എന്നതിൽ ൧൧ രാശികൾക്കൂടെ കൂട്ടി അദ്ധിച്ചാൽ മദ്ധ്യമവാക്യമായ ൧൧൪-ാമത്തെ 'രാമാ ഗീയതേ' എന്ന വാക്യം കിട്ടും. ഉപാന്ത്യം (ഒടുവിലത്തേതിന്റെ മുമ്പത്തേത്) ആയ 'കവേഃ ശക്യം' എന്നതും ആദിവാക്യമായ 'ഗീന്നഃ ശ്രേയഃ' എന്നതും കൂട്ടിയാൽ 'ഭവേത്സുഖം' എന്ന ചരമവാക്യവും കിട്ടും. ഒരു വാക്യത്തിൽ അക്ഷരസംശയം വന്നാൽ അത് എത്രാമത്തേതാകുന്നുവോ ആ സംഖ്യയെ ൧൪൯-ൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ കിട്ടുന്ന സംഖ്യ എത്രയോ അത്രാമത്തെ വാക്യത്തെ ഭവേത്സുഖം എന്നതിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കി ഇഷ്ടസംഖ്യയുടെ വാക്യമായിരിക്കും.

ഉദാഹരണം—൨൦ാമത്തെ വാക്യം വരുത്തുവാൻ ൨൪൮ൽ നിന്ന് ൨൦ വാങ്ങി ശേഷിച്ച ൨൨൮ാമത്തെ വാക്യമായ 'മദ്ധ്യോധീരോ ലീനഃ' എന്നുള്ളതിനെ ഭേദസ്ഥലത്തിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ 'ധീരോ ഹി രാജാ' എന്ന ഇരുപതാമത്തെ വാക്യം കിട്ടുന്നതാകുന്നു.

എളുപ്പത്തിൽ വാക്യം എണ്ണുവാൻ.

ഹോമ	൧൧	ദയാവാൻ	൯൧	നോഗ്ര	൧൭൧
ശ്രുതാ	൨൧	ജനാമാൻ	൧൦൧	ആജ്ഞ	൧൮൧
ശശി	൩൧	കവിഃ	൧൧൧	താവൽ	൧൯൧
കുശ	൪൧	പാപഃ	൧൨൧	സലി	൨൦൧
രത്ന	൫൧	സേനാ	൧൩൧	ഗുരു	൨൧൧
പ്രമോദ	൬൧	അംബു	൧൪൧	അപ്രി	൨൨൧
കാമ	൭൧	ധർമ്മ	൧൫൧	ത്രിരാജ്ഞാ	൨൩൧
ജനോന്ധഃ	൮൧	ഭോഗ	൧൬൧	യോഗ	൨൪൧

മേൽകാണിച്ച ആദ്യാക്ഷരങ്ങളെക്കൊണ്ടു 'ഹോമസ്യ സ്രുവഃ. ഹീനാസ്യേ സ്ഥാനം' എന്നു മുതലായും 'ശ്രുതാസ്യ യുദ്ധം. അദാവഃ ശ്രാദ്ധഃ' എന്നു മുതല[illegible] ...ത്തെ അറി യാവുന്നതാകുന്നു.

പരൽപ്പേ

ക=	൧	ട=				
ഖ=	൨	ഠ=	൨			
ഗ=	൩	ഡ=	൩			
ഘ=	൪	ഢ=	൪			
ങ=	൫	ണ=	൫			
ച=	൬	ത=	൬			
ഛ=	൭	ഥ=	൭			
ജ=	൮	ദ=	൮			
ഝ=	൯	ധ=	൯			ക്ഷ=൧ ത[illegible]
ഞ=ശൂന്യം		ന=ശൂന്യം		ശ=	൫	ആ എന്നമു[illegible]
						൧൬൦ ശൂ[illegible]

മേൽകാണിച്ചപ്രകാരം അക്ഷരസംഖ്യയെ അറിഞ്ഞു വാക്യത്തേയും പറയുവാൻ പോകുന്ന യോഗ്യാദി അഹർമ്മാനം മുതലായതിനേയും സംഖ്യാരൂപേണ അറിഞ്ഞുകൊള്ളണം.

ഉദാഹരണം—അഭാവഃ ശ്രാദ്ധഃ=ഇതിൽ അ എന്നുള്ളതു ശൂന്യം. ഭാ=൪. അപ്പോൾ ൪൦ ഇലി (=കലാ) എന്നു കിട്ടി. പിന്നെ വഃ=൪. ശ്രാ=൨. അപ്പോൾ തിയ്യതി (=ഭാഗഃ) ൨൪ എന്നു കിട്ടി. ദ്ധഃ എന്നത് ൯. അപ്പോൾ രാശി ൯. എന്നു കിട്ടി. ഇലി അറുപതുകൂടിയാൽ തിയ്യതി ഒന്ന്. തിയ്യതി മുപ്പതുകൂടിയാൽ രാശി ഒന്ന്. രാശി പന്ത്രണ്ടതികഞ്ഞാൽ അതിനെ കളയുക. അപ്പോൾ ൯. രാശി ൨൪. തിയ്യതി ൪൦. ഇലിയാണ് ഇരുപത്തിരണ്ടാംവാക്യമെന്നു കിട്ടി. കൂട്ടക്ഷരങ്ങളിലെല്ലാം ഒടുവിലത്തെ അക്ഷരത്തിന്റെ സംഖ്യ കണ്ടുകൊള്ളണം. 'ദ്ധഃ' എന്നതു ദകാരവും ധകാരവും കൂടിച്ചേന്ന കൂട്ടക്ഷരമാണെല്ലോ. അതിൽ ഒടുവിലത്തേതായ ധകാരത്തിന്റെ ഒമ്പതിനെ പിടിച്ചുകൊള്ളുക. അതുപോലെ 'ശ്രാ'എന്നതിൽ ര എന്നതിന്റെ രണ്ടിനെ പിടിച്ചുകൊള്ളുക. ഇതുപോലെ അക്ഷരങ്ങളെക്കൊണ്ടു സംഖ്യയെക്കുറിക്കുന്നേടത്തെല്ലാം കണ്ടുകൊള്ളണ്ടു...

ക്യം.

...ഃരാ വരഃ ।
...രുഃ കരീ ॥ വൃ
... ദീനസൂനാഃഗനാ ।
...ാ. ഭീനോ ധുനീ നടഃ ॥ ൻ
...ജ്യാധനോദ്ദിനേത്ഥിനാ ।
...ഃ സുനിന്ദ്യഃ ॥ ഫ്
...ം ദിനാഷ്ടകേ ।
...സ്യ സൂരിഭിഃ ॥ ഫ

...യാദമ...
...മോം
...ഗ്യാദിവാക്യങ്ങൾ ആദിത്യനിൽ
...സൂരിക്കണ്ടി... ...ുതിൽ ഈരണ്ടക്ഷരം മേടമാസം ആള്ള...

മുതൽ എട്ടെട്ടുദിവസത്തെയ്ക്കുള്ളതാകുന്നു. അപ്പോൾ 'ഗൌരാംഗ്യഃ' എന്നതു മേൽകാണിച്ച അക്ഷരസംഖ്യാപ്രകാരം പതിനൊന്നാകുന്നുവല്ലോ. അപ്പോൾ മേടമാസത്തിലെ ആദ്യത്തെ എട്ടുദിവസങ്ങൾക്കുകൂടി പതിനൊന്ന് ഇലികളെ ആദിത്യനിൽ സംസ്കരിക്കണം. അപ്പോൾ ഒരു ദിവസത്തിന്ന് ഒന്നേകാലേ അരയ്ക്കാൽ. രണ്ടുദിവസത്തിന്നു രണ്ടേമുക്കാൽ. മൂന്നുദിവസത്തിന്നു നാലേ അരയ്ക്കാൽ. എന്നിങ്ങിനെ കണക്കാക്കി കണ്ടുകൊള്ളുക. ഇതിൽ അല്പാധികം (=പകുതിയിലധികം) ഉണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നു തികച്ചു കൂട്ടിക്കൊള്ളുക. എങ്ങിനെ എന്നാൽ, ഒരു ദിവസത്തിന്ന് ഒന്നേകാലേ അരയ്ക്കാലിന്ന് ഒന്നുമാത്രം. രണ്ടു ദിവസത്തിന്നോ രണ്ടേമുക്കാലായിയല്ലോ. അപ്പോൾ രണ്ടുദിവസത്തിന്നു മൂന്നുതികച്ചു കണ്ടുകൊള്ളുക. ഇങ്ങിനെ ക്രമം. ഇതിൽ ഇരുപത്തുനാലുദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ എട്ടുദിവസത്തിന്നുകൂടിയല്ലോ 'സത്യം'എന്ന പതിനേഴ്. അതിൽ എട്ടുദിവസം ആ മാസത്തിൽ ഇല്ലെങ്കിലും ആ പതിനേഴിന്റെ എട്ടിലൊന്നായ രണ്ടേ അരയ്ക്കാൽ ഇലി മാത്രമേ ഓരോ ദിവസത്തിന്നു കണക്കാക്കേണ്ടതുള്ളു എന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതിൽ മീനമാസം മുതൽ 'രത്നഭാനു' എന്നു മുതലായവ കളയേണ്ടതാകുന്നു. തുലാമാസം എട്ടാം തിയ്യതിവരെ കളഞ്ഞുകൊള്ളണം. തുലാമാസം ഒമ്പതാം തി[illegible]തിമുതൽ 'യജ്ഞാംഗനാഃ' എന്നുമുതൽ കുംഭമാസം ക[illegible] ം കൂട്ടിക്കൊള്ളണം. ഇങ്ങിനെ

[illegible] മം. ഇതി[illegible] മാസ

യാണ് ഇതിനെ[illegible]

ത്തിൽ കഴിഞ്ഞ[illegible]

എങ്ങിനെയെ[illegible]

എട്ടു തിയ്യതി[illegible]

തിയ്യതിമുത[illegible]

സൂര്യസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ.

യാതാശ്ച മാസാ ദിവസാശ്ച നാഡ്യഃ
സ്വാഭീഷ്ടകാലാവധികാ ക്രമേണ ।
ഭവന്തി രാശ്യംശകലാശ്ച ഭാനോ-
ര്യോഗ്യാദിവാക്യാഞ്ച കലാസു കുര്യാൽ ॥ ൧൨

സാരം—കഴിഞ്ഞ മാസസംഖ്യയും ദിവസസംഖ്യയും ഇഷ്ടകാലം വരെയുള്ള നാഴികകളും ക്രമേണ രാശികളായും തിയ്യതികളായും ഇലികളായും വെയ്ക്കുക. അതിൽ ഇലികളിൽ മുമ്പിൽ പറഞ്ഞതു പോലെ യോഗ്യാദിവാക്യത്തെ സംസ്കരിക്കുകയും ചെയ്ക. എന്നാൽ അതു രാശി ഭാഗകലാത്മകമായിരിക്കുന്ന സൂര്യസ്ഫുടമായി വരും.

ഉദാഹരണം—൧൦൮൨ പോകുന്ന ചിങ്ങമാസം ൧൧-ാംനു സൂര്യോദയസമയത്തേക്കുള്ള സൂര്യസ്ഫുടമുണ്ടാക്കുക എന്നു കരുതുക. എന്നാൽ മേടം മുതൽ കർക്കടകം കൂടി കഴിഞ്ഞമാസം നാലാണല്ലോ. ആ നാലിനെ രാശിസ്ഥാനത്തു വെയ്ക്കുക. പിന്നെ ചെന്ന തിയ്യതി ൧൦ ഭാഗസ്ഥാനത്തു വെയ്ക്കുക. ൧൧-ാംനു സൂര്യോദയസമയത്തിങ്കലെ ചെന്ന നാഴിക ൪൧ കലാസ്ഥാനത്തും വെയ്ക്കുക. നാഴിക ൪൧ എന്നു എങ്ങിനെ അറിയാം എന്നു പറയുന്നു: ചിങ്ങം രാശിയിലേയ്ക്കു സൂര്യൻ കടന്നതു ... ഏഴര പതുത്തൊമ്പതാം നാഴികക്കു ...
... കുന്നായംകുള ... കണ്ടെത്. അപ്പോൾ
...ന്നും ...
...ന്തി ശേഷമെന്ന
സംസ്കരിക്കുകയു...
...വാക്യം 'ധന്യ...
തിയ്യതി...
...വൻ ക...

അദ്ധ്യാധികമില്ലായ്കയാൽ ചില്ലറയായ കാലം അറുക്കാൽ തള്ളുക. കഴിച്ചുള്ള അസ്സൽ ഇരുപത്തഞ്ചിനെ മുമ്പ് വെച്ചിരിക്കുന്ന നാല്പത്തൊന്നിൽ നിന്നുകളയുക. എന്നാൽ ബാക്കി ഇലി പതിനാറെന്നു വന്നു. അപ്പോൾ നാല് രാശിയും, പത്തുതിയ്യതിയും, പതിനാറിലിയും ൧൧-ാംനു സൂര്യോദയസമയത്തുള്ള സൂര്യസ്ഫുടമെന്നു വന്നുചേർന്നു. ഇതിനെ അക്ഷരസംഖ്യയായി ഇലി തിയ്യതി രാശി എന്ന ക്രമേണ ഒരു പേരിട്ടു പറയാം. അങ്ങിനെയാകുന്നു സമ്പ്രദായം. അപ്പോൾ 'തുഷ്ടോ നിത്യം ഭാനുഃ' എന്നു സൂര്യസ്ഫുടമായി പരിണമിച്ചു.

ചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ.

വാക്യധ്രുവൈക്യം ഹ്യദയേ സ്ഫുടേന്ദുഃ,

സാരം—അതാതുദിവസത്തേയ്ക്കുള്ള വാക്യവും വാക്യധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ അതു സൂര്യോദയസമയത്തേയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരും. ഇതിൽ ധ്രുവസംസ്കാരവും അഹർമ്മാനസംസ്കാരവും ചെയ്യാൽ അതു സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരികയും ചെയ്യും. ആ രണ്ടു സംസ്കാരങ്ങളും അനുപദംതന്നെ കാണിക്കപ്പെടുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൦൯൨ ഫ്രോകുന്ന ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിനുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടം ഉണ്ടാക്കണം. അതിന് ഈ ചിങ്ങം ൧-ാംനുക്കുള്ള വാക്യസംഖ്യാ 'ധീപരഃ'=൨൧൯൦-ാകുന്നു. അതിൽ ചെന്ന തിയ്യതി പത്തും ചേർത്താൽ ൨൨൦൦-ാം വാക്യമാണെന്നു വരും. അതിന് 'അപ്രി' എന്ന ൨൨൦൦-ാം വാക്യാദ്യം തൊട്ട്, അപ്രിയോ നയ എന്നുമുതൽ എണ്ണിയാൽ ഒമ്പതാമത്തേതായ 'ഗാവഃ പ്രിയാവഃ' എന്ന വാക്യം വെല്ലുക. അതിൽ—൪. ൧൨. ൪൩. എന്നതിൽ—'മുനിമഃ ന്യാ ഗ്ലൗഃ' എന്ന ധ്രുവം (൩. ൧൭. ൫.) കൂടി കൂട്ടിയാൽ അതു ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി. രാശി ൭. തിയ്യതി ൨൯. ഇലി ൪൮. 'ദേവഃ സുരഥഃ' എന്ന് ആ സ്ഫുടവാക്യം.

അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ.

സ ഏവ ഗത്യർദ്ധവിവർജ്ജിതോഽസ്തേ ।

സാരം—ഈവണ്ണം ഉണ്ടാക്കിയ ഉദയകാലത്തിങ്കലെ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്ന് അസ്തമനകാലത്തിങ്കലുള്ള ചന്ദ്രഗതിയുടെ അർദ്ധംകളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ളതു തലേന്നാൾ സൂര്യാസ്തമയസമയത്തെക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരും. ചന്ദ്രഗതി വരുത്തേണ്ടുംപ്രകാരം വഴിയെ കാണിക്കുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്ന് (൧. ൨൧. ര്വ്യ-ദേവഃ സുരഥഃ എന്നതിൽ നിന്ന്) 'ഹരിലോക'മെന്ന അസ്തമയകാലചന്ദ്രഗതിയുടെ (൧൩. തിയ്യതി. ൨൩ ഇലിയുടെ) പകുതിയായ ൬ തിയ്യതിയും ൪൧ ഇലിയും കളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ളത് (ഏഴരാശി, ഇരിപത്തൊന്നു തിയ്യതി, നാല് ഇലിയുള്ളത്) ൧൨൧൮ ചിങ്ങം ൧൦-ാംനു-സൂര്യാസ്തമയസമയത്തെക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരും. 'ദേനോയം പ്രസന്നഃ' എന്നത് സ്ഫുടവാക്യം.

ധ്രുവസംസ്കാരം ചെയ്യാൻ.

തത്തദ്ഗതേഃ പ്രാങ്ങരിപും ത്യജേത്ത-

ല്ലിപ്താ ഹരങ്കപ്തഃ സ്വപമൂണാം സ്ഫുടേദ്വാ ॥ ൧൩

സാരം—അതാതു സമയത്തെക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയിൽനിന്നു 'പ്രാങ്ങരിപു' എന്ന് (൨. ഇലിയും ൧൩. തിയ്യതിയും) കളഞ്ഞു ബാക്കി ഇലിയാക്കി ഏറക്കി ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഇലികളെ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ സംസ്കരിക്കണം. അതു ധനഹാരമാണെങ്കിൽ കൂട്ടണം, ഋണഹാരമാണെങ്കിൽ കളയണം.

ഉദാഹരണം—അസ്തമയഗതി 'ഹരിലോകം' എന്നു മുമ്പെ പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിൽ നിന്നു 'പ്രാങ്ങരിപു' എന്നു വാങ്ങിയാൽ ൦.൦ തിയ്യതിയും ൨൧ ഇലിയുമുണ്ടാകും. ആ തിയ്യതിയെക്കൂടി ഇലിയാക്കി ഏറക്കിയാൽ ൨൧ ഇലിയായി. അതിനെ ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകമായ 'ശ്രീകവിഃ' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൧൩

ന്യം. ആകയാൽ ഇപ്പോൾ ഈ സംസ്കാരം ഒന്നും ചെയ്യാനില്ലെന്നവന്നു. ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ 'ശ്രീകവിഃ' എന്നതു ധനഹാരമാകയാൽ കിട്ടിയ ഫലത്തെക്കൂടി ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ കൂട്ടേണ്ടിവരുമായിരുന്നു. ൨൭-ാംനു ഉദയത്തിന്നുള്ള ചന്ദ്രഗതി 'ഇംഗലോക' മെന്നാകുന്നു. അതിൽനിന്നു 'പ്രാജ്ഞരിപുഃ' എന്നു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കി തിഷ്ഠതിയെ ഇലിയാക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന തൊണ്ണൂറിനാലിനെ ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാലും ഫലം ശൂന്യംതന്നെ.

അഹർമ്മാനസംസ്കാരത്തെ ചെയ്യേണ്ടതിന്ന് അഹർമ്മാനവാക്യത്തെ താഴെ എഴുതുന്നു.

അഹർമ്മാനവാക്യം.

ഢ്യോ പുരാ മേടതുലാം । ഭർത്താ സ്ഥാ എടവവൃശ്ചികം । ധനാഢ്യോ നൃപ മിഥുനധനു । പട്ടുകപിനിത്യാകർക്കിമകരം । നിന്ദ്യധീ സൂചിങ്ങംകുംഭം । തമൂലാൾകന്നിമീനം ॥

സാരം—മേടം തുലാം ഈ മാസങ്ങളിൽ സൂൎയ്യന്നു പത്തു തിഷ്ഠതിയാവുന്നതുവരെ 'ഢ്യോ' എന്നു ഒന്ന്. പിന്നെ ൨൦-ാംനു വരെ 'പു' എന്നു ഒന്ന്. പിന്നെ ൩൦-ാംനു വരെ 'രാ' എന്നു രണ്ട്. എടവവൃശ്ചികമാസങ്ങളിൽ ഭ=൪. ർത്താ=൬. സ്ഥാ=൭. മിഥുനധനുമാസങ്ങളിൽ ധ=൯. നാഢ്യോ=൧൦. നൃപ=൧൦. കർക്കടകമകരമാസങ്ങളിൽ പട്ടു=൧൧. കപി=൧൧. നിത്യാ=൧൦. ചിങ്ങകുംഭമാസങ്ങളിൽ നിന്ദ്യ=൧൦. ധീ=൯. സൂ=൭. കന്നിമീനമാസങ്ങളിൽ ത=൬. മൂ=൫. ലാ=൩. ഇങ്ങിനെ ക്രമം. ഇതിന്റെ ഋണധനങ്ങൾ മേടം ൨൭-ാംനു മുതൽ തുലാം ൨൭-ാംനു വരെ കളയുക. തുലാം ൨൭-ാംനു മുതൽ മേടം ൨൭-ാംനു വരെ കൂട്ടുക. ഇതു ഉദയത്തിന്നുള്ള അഹർമ്മാനമാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—ദേവഃ സുരഹഃ എന്നു മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിവെച്ച ൨൭-ാംനു ഉദയചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്ന് അന്നേക്കുള്ള ഉദയാഹ

ഹ്മാനമായ ധീ=ൻ. വാങ്ങിയാൽ 'ധീഗഃ സുരഥഃ' (൧. ൨൧. ൩൯.) എന്നു സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായി എന്നറിയുക.

അസ്തമനത്തിങ്കലെ അഹൎമ്മാനവാക്യം.

രാശീശഃ കന്നിമീനം । തോദോശ്ധാം തുലാമേടം । ന്വപ പട്ടു കപി എടവവൃശ്ചികം । നമ്യ നഷ്ട നയാ മിഥുനധനു । ഹാസതം കൎക്കിമകരം । വരതാം ചിങ്ങം കുംഭം । ഹീനധനം കന്യാദൌ മീനതഃ ക്രമശഃ ॥

സാരം—കന്നിമീനമാസങ്ങളിൽ മുമ്പെത്തപ്പോലെ പത്തുപ്പത്തു തിയ്യതികൾക്ക്, രാ=വ. ശീ=൩. ശഃ=൫. തുലാമേടമാസങ്ങളിൽ തോ=൬. ദോ=൮. ശ്ധ=ൻ. എടവവൃശ്ചികമാസങ്ങളിൽ ന്വ പ=൧൦. പട്ടു=൧൧. കപി=൧൧. മിഥുനധനുമാസങ്ങളിൽ നമ്യ=൧൦. നഷ്ട=൧൦. നയ=൧൦. കൎക്കടകമകരമാസങ്ങളിൽ ഹാ=൮. സ=൭. ത=൬. ചിങ്ങകുംഭമാസങ്ങളിൽ വ=൪. ര=൨. താം=൦. ഇങ്ങിനെ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതു കന്നിമാസംമുതൽ കുംഭമാസംകൂടി കളയുകയും, മീനമാസംമുതൽ ചിങ്ങമാസംകൂടി കൂട്ടുകയും വേണം.

ഉദാഹരണം—ഭേനോയം പ്രസന്നഃ എന്നു മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ ൧൦–൨൭–൪൪ അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ അന്നേക്കുള്ള വാക്യമായ അഹൎമ്മാനമായ വ=൪. കൂട്ടിയാൽ 'ജനകഃ പ്രസന്നഃ' (൧–൨൧–൮) എന്നു സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായി എന്നറിയുക.

അഹൎമ്മാനം സംസ്കരിക്കുവാനും തിഥിസ്ഫുടവും യോഗസ്ഫുടവും വരുത്തുവാനും.

കുൎയ്യാദഹൎമ്മാനകലാശ്ച ചന്ദ്രേ
യോഗാൎക്കയുക്തസ്ഥിതിരൎക്കഹീനഃ ।
ഏവം രവീന്ദോസ്ഥിതിയോഗയോശ്ച
സ്ഫുടാനി നിത്യം വിദധീത വിദ്വാൻ ॥

സാരം—മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ ധ്രുവസംസ്കാരം കഴിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ അതാതു സമയത്തെക്കുള്ള അഹൎമ്മാന

ത്തേയും ഇലിയിങ്കൽ ഋണധനത്തിന്നതക്കവണ്ണം സംസ്കരിച്ചുകൊള്ളണം. എന്നാലതു സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായി എന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇങ്ങിനെ സൂൎയ്യസ്ഫുടവും ചന്ദ്രസ്ഫുടവും വരുത്തിവെച്ചതിൽ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തെ വേറെ രണ്ടെടത്തു കൊണ്ടുവെച്ചു് ഒന്നിൽനിന്നു സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തെ വാങ്ങുക; എന്നാൽ അതു തിഥിസ്ഫുടമായി. മറേറതിൽ സൂൎയ്യസ്ഫുടം കൂട്ടുക; എന്നാൽ അതു യോഗസ്ഫുടവുമായി എന്നു് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഈവണ്ണം വിദ്വാനായ ജ്യോതിഷക്കാരൻ നിത്യവും ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, തിഥി, യോഗം ഈ നാലുകളുടെ സ്ഫുടങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൧-ാംനു ഉദയത്തിന്നുണ്ടാക്കിയ 'ധീഗഃസ്ഥരഥഃ' എന്ന സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്നു്, 'ഇഷ്ടോ നിത്യാ ഭാനുഃ' എന്നു വാങ്ങിയാൽ 'ഗുരുഃ സേവ്യാലം' എന്ന തിഥിസ്ഫുടവും, ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ സൂൎയ്യസ്ഫുടം കൂട്ടിയാൽ 'സമഃസ്ഥാജ്ഞാനീ' എന്ന യോഗസ്ഫുടവുമായിരിക്കും. 'ഇഷ്ടോ നിത്യാ ഭാനുഃ' എന്നുള്ള ൧൧-ാംനു ഉദയസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്നു മുപ്പതുനാഴികക്കുള്ള മുപ്പതു് ഇലികൾ വാങ്ങി അര ദിവസത്തിന്നുള്ള ഒരു ഇലി യോഗ്യാദി കൂട്ടിയാൽ ൧൦-ാംനു അസ്തമയസൂൎയ്യസ്ഫുടമായി. അതു 'സച്ഛ്ധനവാൻ' എന്നാകുന്നു. ഈ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തെ 'ജനകഃ പ്രസന്നാ' എന്നുള്ള ൧൦-ാംനു അസ്തമനചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ 'കൗരവ്യകുലം' എന്ന തിഥിസ്ഫുടവും, ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ കൂട്ടിയാൽ 'ശലോ ജ്ഞാനിനാം' എന്ന യോഗസ്ഫുടവും ഉണ്ടാകുമെന്നറിയുക.

ഈവണ്ണം സൂൎയ്യോദയസമയത്തേക്കും സൂൎയ്യാസ്തമയസമയത്തേക്കും വെവ്വേറെ സൂൎയ്യസ്ഫുടവും ചന്ദ്രസ്ഫുടവും തിഥിസ്ഫുടവും യോഗസ്ഫുടവും വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയയെ കാണിച്ചു. ഇതിൽ ചന്ദ്രഗതികൊണ്ടു ധ്രുവസംസ്കാരം വരുത്തുവാനും അസ്തമനചന്ദ്രനെ വരുത്തുവാനും പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതിനാൽ ചന്ദ്രന്റെ, ഉദയത്തിങ്കലേക്കും അസ്തമയത്തിങ്കലേക്കും ഉള്ള ഗതികളെ വരുത്തേണ്ടുംപ്രകാരത്തെ പറയുന്നു.

ചന്ദ്രഗതി വരുത്തുവാൻ.

അഭീഷ്ടപൂർവ്വാപരവാക്യഭേദ-
സ്യാർദ്ധം ഹിമാംശോരുദയേ ഗതിഃ സ്യാൽ ।
അഭീഷ്ടവാക്യാന്നിജപൂർവ്വവാക്യേ
ത്യക്തേ തു ശിഷ്ടം ഗതിരസ്തകാലേ ॥ ൧൭

സാരം—അഭീഷ്ടവാക്യത്തിന്റെ പിന്നത്തെ വാക്യത്തെ വെച്ചിട്ട് അതിൽനിന്ന് അഭീഷ്ടവാക്യത്തിന്റെ മുമ്പെത്തെ വാക്യത്തെ വാങ്ങി ശേഷമുള്ളതിനെ അർദ്ധിച്ചാൽ സൂര്യോദയസമയത്തെയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയായി വരും. അഭീഷ്ടവാക്യത്തിങ്കൽനിന്ന് അതിന്റെ മുമ്പെത്തെ വാക്യം വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ളതു സൂര്യാസ്തമയത്തെയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയുമായി വരുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൧-ാംനു- ഉദയവാക്യം 'ഗാവഃ പ്രിയാ വഃ' എന്നാകുന്നുവല്ലൊ. അതിന്റെ പിന്നത്തെ സുരതം സ്ത്രീഭിഃ എന്ന വാക്യത്തിൽനിന്നു മുമ്പെത്തെ വാക്യമായ മുഖ്യോ ധീരോ ലീനഃ എന്നു വാങ്ങിയാലുള്ള ശേഷമായ 'രത്നസാരഃ' എന്നതിനെ അർദ്ധിച്ചാൽ ഉള്ള 'തുംഗലോകഃ' എന്നുള്ളത് ൧൧-ാംനു- ഉദയത്തിങ്കലേയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയാകുന്നു. ഗാവഃ പ്രിയാ വഃ എന്നുള്ള ഉദയവാക്യത്തിങ്കൽനിന്ന്, മുഖ്യോ ധീരോ ലീനഃ എന്നുള്ള മുമ്പെത്തെ വാക്യം വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള 'ഹരിലോകഃ' എന്നുള്ളത് ൧൦-ാംനു- അസ്തമയത്തിങ്കലേയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രഗതിയാകുന്നെന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

പ്രകൃതാനുസാരേണ സൂര്യന്റെയും തിഥിയുടെയും യോഗത്തിന്റെയും ഗതിവരുത്തേണ്ടും പ്രകാരത്തെയും വിവരിക്കുന്നു.

യുഗാന്തരത്വാല്പസൂക്ഷ്മാംശയുക്തോക്താനോക്തീ രവേർഗ്ഗതിഃ ।
ഗത്യോർഭേദസ്തിഥിഗതിർയ്യോഗോ യോഗഗതിർഭവേൽ ॥ ൧൮

സാരം—സൂര്യൻ ഉദിച്ച് അതാതുകാലത്തെ യോഗ്യാദിവാക്യപ്രകാരം ഒരു ദിവസത്തേയ്ക്കുള്ളത് ആ അവസരത്തിൽ കൂട്ടുകയും കൂട്ടുകയും ചെയ്താൽ അതു സൂര്യന്റെ ഗതിയായിരിക്കും. ച

ന്ദ്രഗതിയിൽനിന്നു സൂൎയ്യഗതിവാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ളതു തിഥിഗതിയായും ചന്ദ്രഗതിയിൽ സൂൎയ്യഗതികൂടി കൂട്ടിയാൽ അതു യോഗഗതിയായും വരുന്നതാണ്.

ഉദാഹരണം—ചിങ്ങം ൧൦-൧൬-യായ ഇന്നത്തെ യോഗ്യാദി വാക്യപ്രകാരേണ 'സേവ്യ' എന്നുള്ള പതിനേഴിന്റെ എട്ടിലൊന്നായ രണ്ടേരരസ്സാൽ അരപതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ബാക്കി അമ്പത്തേഴേമുക്കാലേഅരസ്സാൽ ഇലി ൧൧-൧൬-ഉദയത്തെക്കുള്ള സൂൎയ്യഗതിയാകുന്നു. ഈവണ്ണം തുലാമാസം എട്ടാംതിയ്യതിക്കശേഷം അരപതിൽ കൂട്ടികൊള്ളുക. എന്നാൽ ധനുമാസം ൪-൧൦-ക്ക് 'ആപദ്' എന്ന വാക്യപ്രകാരം ഒന്നേകാൽ അരപതിൽ കൂട്ടിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന അരപത്തൊന്നേകാൽ അന്നത്തെ സൂൎയ്യഗതിയാകുമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ചിങ്ങം ൧൧-൧൬- ഉദയത്തിന്നുള്ള ചന്ദ്രഗതിയായ 'തുംഗലോകം' എന്നതിൽ(൭൩൬-൩൬) നിന്നു അപ്പോഴത്തെ സൂൎയ്യഗതിയായ അമ്പത്തേഴേമുക്കാലേഅരസ്സാലിന്ന് അർദ്ധാധികം കൊണ്ടുള്ള അമ്പത്തെട്ട വാങ്ങിയാൽ ബാക്കി 'ഹേലിപ്രിയഃ' (൬൭൮-൩൮) എന്നതു അപ്പോഴക്കുള്ള തിഥിഗതിയും, 'തുംഗലോകം' (൭൩൬-൩൬) ത്തിൽ അമ്പത്തെട്ട കൂട്ടിയാലുള്ള 'ഭഗ്ഗോ വന്ദ്യഃ' എന്നുള്ളതു അപ്പോഴക്കുള്ള (൭൯൪-൩൪) യോഗഗതിയുമായിരിക്കും.

ഗ്രഹസ്ഫുടങ്ങൾ തൽകാലിപ്പാൻ.

സ്വഗതീഷ്ടഘടീഘാതം ഷഷ്ട്യാരോപ്യാദയാസ്തഗേ ।
സ്ഫുടേ ധനമൃണം കുൎയ്യാൽ തൽകാലസ്ഫുടസിദ്ധയേ ॥ ൧൦

സാരം—സൂൎയ്യോദയസമയത്തിങ്കൽനിന്നോ സൂൎയ്യാസ്തമയസമയത്തിങ്കൽനിന്നോ എത്രനാഴികമുമ്പോ പിമ്പോ ഉള്ള സ്ഫുടം കിട്ടേണ്ടതോ അത്ര നാഴികകൊണ്ട് അവരവരുടെ ഗതിയെ ഗുണിച്ച് അറുപതിൽ കയറിയതിനെ അതാതുസ്ഫുടത്തിങ്കൽനിന്നു വാങ്ങുകയോ സ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടുകയോ ചെയ്യുൽ തൽകാലസ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്ന

താകുന്നു. മുമ്പിലേക്കാണെങ്കിൽ വാങ്ങുകയും പിമ്പിലേക്കാണെങ്കിൽ കൂട്ടുകയും ചെയ്യണം.

ഉദാഹരണം—൯൨ ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിന്ന് ൧൦ നാഴികമുമ്പെയുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടം ഉണ്ടാക്കാൻ 'തുംഗലോകഃ' എന്നുള്ള ചന്ദ്രഗതിയെ പത്തിൽ പെരുക്കി അറുപതിൽ കയററിയാൽ 'ചകോരഃ' എന്നുണ്ടാകും. അതിനെ ഉദയത്തിങ്കലേക്കുള്ള സ്പഷ്ടചന്ദ്രസ്ഫുടമായ 'ധീഗഃ സുരഥഃ' എന്നതിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ 'ഗുരുഃ ശാസ്ത്രാർത്ഥഃ' എന്നു പത്തുനാഴിക വെളിച്ചാവാനുള്ളപ്പോഴത്തെ ചന്ദ്രസ്ഫുടമാകും. ധീഗഃ സുരഥഃ എന്നതിൽ 'ചകോരഃ' എന്നതു കൂട്ടിയാൽ 'ശശീ ധീരോസൗ' എന്നു പത്തുനാഴികപുലരുമ്പോഴുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടവുമായി വരും. അതാതുസമയത്തെ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ സൂര്യസ്ഫുടം കൂട്ടിയാൽ അതാതുസമയത്തേക്കുള്ള യോഗസ്ഫുടവും സൂര്യസ്ഫുടവും വാങ്ങിയാൽ അതാതു സമയത്തേക്കുള്ള തിഥിസ്ഫുടവുമുണ്ടാകും.

നക്ഷത്രാദിനാമങ്ങൾ.

തിഥിനക്ഷത്രവാരാണാം വർഷമാസാദികസ്യ ച ।
നാമാനി ക്രമശോ ലോകേ പ്രഥിതാനി ഹി സർവ്വതഃ ॥ ൧൨

സാരം—പ്രതിപദം മുതലായ തിഥികൾ, അശ്വതി മുതലായ നക്ഷത്രങ്ങൾ (നാളുകൾ), ഞായർ മുതലായ ആഴ്ചകൾ, പ്രഭവാദികളായ വർഷങ്ങൾ, മേടം മുതലായ മാസങ്ങൾ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവകളുടെ പേരുകൾ ലോകത്തിൽ എല്ലാടവും പ്രസിദ്ധിയുള്ളവയാകുന്നുവല്ലോ. അതിനാൽ അതുകളുടെ പേരുകളെ ഇവിടെ പ്രത്യേകം പറയുന്നില്ല എന്നു സാരം. എന്നാൽ ഇവകളുടെ പേരുകൾ ബാലന്മാരുടെ അറിവിന്നുവേണ്ടി ഭാഷയായി ഇതിൽ താഴെ കൊടുക്കുന്നുമുണ്ട്. അതുകളെ വായനക്കാർ മുഖപാഠമാക്കേണ്ടതാ

നക്ഷത്രങ്ങൾ (നാളുകൾ).

അശ്വതി	മകം	മൂലം
ഭരണി	പൂരം	പൂരാടം
കാർത്തിക	ഉത്രം	ഉത്രാടം
രോഹിണി	അത്തം	തിരുവോണം
മകീരം	ചിത്ര	അവിട്ടം
തിരുവാതിര	ചോതി	ചതയം
പുണർതം	വിശാഖം	പൂരോരട്ടാതി
പൂയം	അനിഴം	ഉത്രട്ടാതി
ആയില്യം	കേട്ട (തൃക്കേട്ട)	രേവതി (എരവതി).

നാളിരുപത്തേഴ്.

വിവരണം—അശ്വതി മുതൽ രേവതിവരെ മേൽകാണിച്ച ൨൭. പേരുകൾ ക്രമേണ ൨൭ നാളുകളുടെ പേരുകളാകുന്നു എന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളണം.

തിഥികൾ (പക്കങ്ങൾ).

പ്രതിപദം	സപ്തമി	ദ്വാദശി
ദ്വിതീയാ	അഷ്ടമി	ത്രയോദശി
തൃതീയാ	നവമി	ചതുർദ്ദശി (പതിന്നാല്)
ചതുർത്ഥി	ദശമി	പഞ്ചദശി (വാവ്).
പഞ്ചമി	ഏകാദശി	
ഷഷ്ഠി		

പക്കംപതിനഞ്ച്.

വിവരണം—മേൽകാണിച്ച ൧൫-ം പക്കങ്ങളുടെ ക്രമേണയുള്ള പേരുകളാകുന്നു. ഇതിൽ പതിനഞ്ചാമത്തേതായ വാവ് കറുത്ത വാവ് എന്നും വെളുത്ത വാവ് എന്നും രണ്ടുണ്ട്. അതിൽ കറുത്ത വാവിനെ അമാവാസി എന്നും വെളുത്ത വാവിനെ പൗർണ്ണമാസി എന്നും കൂടെ പറയാറുണ്ട്. ഈവണ്ണം പ്രതിപദം മുതലായ

ബാക്കി പക്ഷങ്ങളും കറുത്ത പ്രതിപദം വെളുത്ത പ്രതിപദം എന്നിങ്ങിനെ ഈരണ്ടുണ്ട്. ആകയാൽ രണ്ടുപക്ഷത്തിലും കൂടി പക്കം മുപ്പതാണെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇനി വെളുത്ത പക്ഷത്തിനു പൂർവ്വപക്ഷമെന്നും കറുത്ത പക്ഷത്തിനു അപരപക്ഷമെന്നും പറയുന്നു.

വാരങ്ങൾ (ആഴ്ചകൾ).

ഞായർ=സൂര്യൻ (രവി)	വ്യാഴം=ഗുരു
തിങ്കൾ=ചന്ദ്രൻ	വെള്ളി=ശുക്രൻ
ചൊവ്വ=കുജൻ	ശനി=ശനി (മന്ദൻ).
ബുധൻ=ബുധൻ	

ആഴ്ച ഏഴ്.

വിവരണം—മേൽകാണിച്ച ഏഴും ആഴ്ചകളുടെ ക്രമേണയുള്ള പേരുകളാകുന്നു. ഇതിൽ ഓരോ ആഴ്ചകൾക്ക് അധിപന്മാരായി ഓരോ ഗ്രഹങ്ങളുണ്ട്. അവരുടെ പേരുകളാണ് അതാത് ആഴ്ചകളുടെ നേരെ കാണിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇവരെ വാരാധിപന്മാരെന്നു പറയുകയും ചെയ്യും.

യോഗങ്ങൾ (നിത്യയോഗങ്ങൾ).

വിഷ്കംഭഃ	ഗണ്ഡഃ	പരിഘഃ
പ്രീതിഃ	വൃദ്ധിഃ	ശിവഃ
ആയുഷ്മാൻ.	ധ്രുവഃ	സിദ്ധഃ
സൗഭാഗ്യം	വ്യാഘാതഃ	സാദ്ധ്യഃ
ശോഭനഃ	ഹർഷണഃ	ശുഭഃ
അതിഗണ്ഡഃ	വജ്രഃ	ശുക്ലഃ
സുകർമ്മാ	സിദ്ധിഃ	ബ്രാഹ്മഃ
ധൃതിഃ	വ്യതീപാതഃ	മാഹേന്ദ്രഃ
ശൂലാ	വരീയാൻ	വൈധൃതിഃ.

യോഗം ഇരുപത്തേഴ്.

വിവരണം—മേൽ കാണിച്ചവ യോഗങ്ങളുടെ ക്രമേണയുള്ള പേരുകളാകുന്നു. ഇതുകളെയാണ് ചന്ദ്രാർക്കയോഗസ്ഫുടം കൊണ്ട് അറിയുന്നത്. നാളുകളെപ്പോലെതന്നെ ഇതുകളും പഞ്ചാംഗത്തിൽ ഉള്ളതാകയാൽ ചന്ദ്രാർക്കയോഗത്തെ കാണുമ്പോൾ, പഞ്ചാംഗം കാണുമ്പോൾ നാളുകളെ അറിയുംപോലെതന്നെ യോഗങ്ങളേയും അറിയാവുന്നതാണ്. അതിനാൽ കാണേണ്ടുന്ന ക്രമം വേറെ വിവരിക്കുന്നതല്ല.

—:(0):—

രാശികൾ (മാസങ്ങൾ).

മേടം	ചിങ്ങം	ധനു
എടവം	കന്നി	മകരം
മിഥുനം	തുലാം	കുംഭം
കർക്കടകം	വൃശ്ചികം	മീനം.

രാശികൾ പന്ത്രണ്ട്.

വിവരണം—മേൽ കാണിച്ചവ പന്ത്രണ്ടു രാശികളുടെ പേരുകളാകുന്നു. സൗരമാസങ്ങളുടെ പേരുകളും ഇതുകൾ തന്നെയാകുന്നു. ഇതിൽ മേടം മുതലായ ഓരോ രാശികളിൽ ആദിത്യൻ നില്ക്കുന്ന കാലം 'മേടം' മുതലായ ഓരോ മാസങ്ങളെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. സൂര്യന്റെ സ്ഥിതികൊണ്ടു കല്പിക്കപ്പെട്ടവകളാകയാൽ ഇതുകളെ 'സൗരമാസ'ങ്ങളെന്നു പറഞ്ഞു വരുന്നു.

ചാന്ദ്രമാസങ്ങൾ.

ചൈത്രഃ	ശ്രാവണഃ	മാർഗ്ഗശീർഷഃ
വൈശാഖഃ	പ്രോഷ്ഠപാദഃ	പൗഷഃ
ജ്യേഷ്ഠഃ	ആശ്വിനഃ	മാഘഃ
ആഷാഢഃ	കാർത്തികഃ	ഫാൽഗുനഃ.

ചാന്ദ്രമാസങ്ങൾ പന്ത്രണ്ട്.

വിവരണം—മേൽ കാണിച്ച ചൈത്രം മുതലായ പന്ത്രണ്ടും

ക്രമേണ ചൈത്രാദിചാന്ദ്രമാസങ്ങളുടെ പേരുകളാകുന്നു. ഇതുകളുടെ അവധി അമാവാസിയാകുന്നു. എന്നാൽ മീനമാസത്തിലെ കറുത്ത വാവു കഴിഞ്ഞ് വെളുത്ത പ്രതിപദത്തിന്നാൾ ചൈത്രമാസം ആരംഭിക്കും. ആയതു മേടമാസത്തിൽ കറുത്ത വാവുന്നാളവസാനിക്കും. പിറേറന്നാൾ പ്രതിപദദിവസം വൈശാഖമാസവും ആരംഭിക്കും. ഇങ്ങിനെ മേല്പട്ടും കണ്ടുകൊൾക. തമിഴർ ഈ ചാന്ദ്രമാസങ്ങളുടെ പേരുകളെത്തന്നെ തൽഭവനാമസംപ്രദായത്തിൽ ചിത്തിര വൈശാകി ആനി ആടി എന്നിങ്ങിനെ ക്രമേണ പറിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.

പ്രഭവാദിവർഷങ്ങൾ (സംവത്സരങ്ങൾ).

പ്രഭവം മുതലായ ൬൦-വർഷങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള വ്യവഹാരം മലയാളത്തിൽ ചുരുക്കമാകുന്നു. എങ്കിലും പരദേശങ്ങളിൽ ജനനം മുതലായവ എല്ലാം ഈ വർഷത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയാണ് പറഞ്ഞുവരുന്നത്. അതിനാൽ അവകളുടെ പേരുകൾ താഴെ ചേർക്കുന്നു:—

പ്രഭവഃ	ബഹുധാന്യഃ	വികൃതിഃ
വിഭവഃ	പ്രമാഥീ	ഖരഃ
ശുക്ലഃ	വിക്രമഃ	നന്ദനഃ
പ്രമോദൂതഃ	വിഷുഃ	വിജയഃ
(പ്രമോദഃ)	ചിത്രഭാനുഃ	ജയഃ
പ്രജോല്പത്തിഃ	സുഭാനുഃ	മന്മഥഃ
ആംഗിരസഃ	താരണഃ	ദുർമ്മുഖീ
ശ്രീമുഖഃ	പാർത്ഥിവഃ	ഹേ വിളംബീ
ഭവഃ	വ്യയഃ	വിളംബീ
യുവാ	സർവ്വജിൽ	വികാരീ
ധാതൃഃ	സർവ്വധാരീ	ശാർവ്വരീഃ
ഈശ്വരഃ	വിരോധീ	(ശാർവ്വരഃ)

പ്ലവഃ	സാധാരണഃ	സിദ്ധാൎത്ഥഃ
ശുഭകൃൽ	വിരോധികൃൽ	രൌദ്രഃ
ശോഭകൃൽ	പരിതാപീ	ദുൎമ്മതിഃ
ക്രോധീ	പ്രമാദീ	ദുന്ദുഭിഃ
വിശ്വാവസുഃ	ആനന്ദഃ	രുധിരോദ്ഗാരീ
പരാഭവഃ	രാക്ഷസഃ	രക്താക്ഷീ
പ്ലവംഗഃ	നളഃ	ക്രോധനഃ
കീലകഃ	പിംഗലഃ	അക്ഷയഃ.
സൌമ്യഃ	കാലയുക്തിഃ	

ഇങ്ങിനെ പ്രഭവാദിവൎഷം അറുപത്.

വിവരണം—മേൽ കാണിച്ച ൬൦-വൎഷങ്ങൾതന്നെ പിന്നെയും ആവൎത്തിച്ചുവരുന്നതാകുന്നു. അപ്പോൾ പ്രഭവവൎഷം എന്ന് എഴുതിയാൽ ഏതു പ്രഭവവൎഷമാണെന്നു തിരിച്ചറിയുവാൻ പ്രയാസമായിത്തീരും. അതിനാൽ കൊല്ലവൎഷത്തെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നതാകുന്നു. പരദേശികൾ ഈ വിശേഷജ്ഞാനത്തിന്നുവേണ്ടി പ്രഭവാദിവൎഷങ്ങൾക്കുപുറമെ ശകാബ്ദത്തെയോ കല്യബ്ദത്തെയോ കൂട്ടി വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. ഈ വൎഷസംഖ്യയെ പ്രമാണിച്ചാണ് പരദേശികൾ ഷഷ്ടിപൂൎത്തിയെ പ്രധാനമാക്കി കല്പിച്ചുവരുന്നത്.

കരണങ്ങൾ.

സിംഹം—ബവഃ	വിഷ്ടി—ശപാ
പുലി=വ്യാഘ്രഃ—ബാലവഃ	പുള്ള്=ശകുനിഃ
പന്നി=വരാഹഃ—കൌലവഃ	നാല്ക്കാലി=ചതുഷ്പാൽ
കഴുത=ഖരഃ—തൈതിലഃ	പാമ്പ്=സൎപ്പഃ
ആന=ഗജഃ—ഗരജഃ	പുഴു=കിംസ്തുഘ്നഃ.
പശു—വണിജഃ	

കരണം പതിനൊന്ന്.

വിവരണം—സിംഹംമുതൽ വിഷ്ടിവരെ ൭-കരണങ്ങളെ ചരകരണങ്ങളെന്നും ബാക്കി പുള്ള മുതൽ നാലു കരണങ്ങളെ സ്ഥിരകരണങ്ങളെന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഈ കരണങ്ങൾ തിത്ഥ്യർദ്ധരൂപങ്ങളാകുന്നു. അതിൽ ഇന്ന തിഥിക്ക് ഇന്ന രണ്ടു കരണങ്ങൾ എന്ന് അറിയുവാനുള്ള ക്രമത്തെ പറയുന്നു.

ശുക്ലപ്രതിപദാന്ത്യാർദ്ധാൽ കൃഷ്ണേ യാത്ര ചതുർദ്ദശീ ।
അഭിവ്യാപ്യാദിമം തസ്യാ അർദ്ധം സിംഹാദികം ക്രമാൽ ॥ ഏന
കരണം സ്യാദഷ്ടകൃത്വഃസ്തദന്ത്യാർദ്ധാൽ പുനഃ ക്രമാൽ ।
ശകുന്യാദി സകൃച്ച സ്യാൽ ഷഷ്ടിരേവം ഭവേദിഹ ॥ ൨൦

സാരം—വെളുത്ത പ്രതിപദത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം മുതൽ കറുത്ത പതിന്നാലിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധംകൂടി ൫൬-പക്ഷങ്ങൾക്ക് സിംഹം പുലി മുതലായ ഏഴു ചരകരണങ്ങൾ എട്ടുപ്രാവശ്യം ആവർത്തിച്ചുവരും. പിന്നെ കറുത്ത പതിന്നാലിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം, കറുത്ത വാവിന്റെ രണ്ട് അർദ്ധങ്ങൾ, വെളുത്ത പ്രതിപദത്തിന്റെ പൂർവ്വാർദ്ധം ഈ നാലു തിത്ഥ്യർദ്ധങ്ങൾക്ക് പുള്ള മുതലായ സ്ഥിരകരണങ്ങൾ ഒരിക്കൽ വരും.

ഉദാഹരണം—൧൦൪൨. പോകുന്ന ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു- ഉദയത്തിനുള്ള തിഥിസ്ഫുടം 'ഗുരു ഭേദ്യോലം' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. അപ്പോൾ വെളുത്ത നവമിയുടെ ഉത്തരാർദ്ധമാകുന്നു. അതിനാൽ അത്, വെളുത്ത പ്രതിപദത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധം മുതൽ ൧൬-ാമത്തേതാകുന്നു. അപ്പോൾ മുൻപറഞ്ഞ ഏഴു ചരകരണങ്ങൾ രണ്ട് ആവൃത്തി കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ മൂന്നാമത്തേതായ വരാഹക്കരണമാകുന്നു അപ്പോൾ എന്നു സിദ്ധമായി. ഇങ്ങിനെ തിത്ഥ്യർദ്ധങ്ങൾക്കു കരണങ്ങളെ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

പഞ്ചാംഗം കാണ്മാൻ.

അനന്തരം സൂൎയ്യാദിസ്ഫുടങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഇന്ന നക്ഷത്രതിഥി
യോഗങ്ങളിൽ ഇത്രനാഴിക ചെന്നു എന്ന് അറിയേണ്ടു
തിന്നു രാശികൊണ്ടു നക്ഷത്രങ്ങളേയും തിഥിക
ളേയും അറിയുവാൻ പറയുന്നു

സ്ഫുടാൎക്ഷഭോഗം രാശാവേകസ്മിൻ സമ്പ്രതിഷ്ഠിതം ।
സാൎദ്ധം തിഥിഭോഗം തദ്വൽ തിഥിരാശൗ ഭവേൽസ്ഫുടം॥ ൨൧

സാരം—സൂൎയ്യൻ മുതലായ എല്ലാഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഒരു രാശിയിൽ രണ്ടേകാൽ നക്ഷത്രവും തിഥിസ്ഫുടത്തിങ്കൽ ഒരു രാശിയിൽ രണ്ടരതിഥിയും കഴിയുമെന്ന് അറിയണം. നക്ഷത്രം ൨൭ ആകുന്നുവല്ലോ. അതിനെ ൧൨ രാശികൾക്ക വിഭാഗിച്ച് എടുക്കുമ്പോൾ ഓരോരാശിക്ക രണ്ടേകാലാണല്ലോ വരിക. അതുപോലെ തിഥി ൩൦ ആകയാൽ ഓരോ രാശിക്ക രണ്ടരതിഥി എന്നും സിദ്ധിക്കുന്നു. യോഗത്തിന്നു നക്ഷത്രത്തെപ്പോലെ കാണേണമെന്നു മുമ്പുതന്നെ പറഞ്ഞുവല്ലോ.

ഇതുപ്രകാരം നക്ഷത്രതിഥികളെ കാണുമ്പോൾ ഓരോ രാശിക്ക് ഏതു നാളിന്മേലും പക്കത്തിന്മേലും എത്ര എത്ര നാഴികചെന്നു എന്ന് എളുപ്പത്തിൽ അറിയുവാനുള്ള വിവരണത്തെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

നക്ഷത്രം കാണ്മാൻ.

ഒന്നിന്നു കാൎത്തികക്കാൽക്ക പതിനഞ്ച്, രണ്ടിന്ന് മകീരത്തരൎദ്ധ മുപ്പത്, മൂന്നിന്ന് പുണർതത്തിൽ മുക്കാൽക്ക നാല്പത്തഞ്ച്, നാലിന്ന് ആയില്യം പോയി. അഞ്ചിന്ന് ഉത്രത്തിൽക്കാൽക്ക പതിനഞ്ച്; ആറിന്ന് ചിത്ര അരക്ക മുപ്പത്, ഏഴിന്ന് വിശാഖത്തിൽ മുക്കാൽക്ക നാല്പത്തഞ്ച്, എന്നിട്ട് തൃക്കേട്ട പോയി. ഒമ്പതിന്ന് ഉത്രാടത്തിൽക്കാൽക്ക പതിനഞ്ച്, പത്തിന്ന് അവിട്ടത്തരക്ക മു

പ്പത്, പതിനൊന്നിന് പൂരോരുട്ടാതി മുക്കാൽക്ക നാല്പത്തഞ്ച്, പന്ത്രണ്ടിന് രേവതി പോയി.

വിവരണം—ഒരു രാശിക്ക രണ്ടേകാൽ നാളാകയാൽ അശ്വതിയും ഭരണിയും കഴിഞ്ഞു കാൎത്തികയിന്മേൽ കാലിന്നു പതിനഞ്ചു നാഴികചെന്നു എന്നും രണ്ടുരാശിക്ക നാലരനാളാകയാൽ അശ്വതി, ഭരണി, കാൎത്തിക, രോഹിണി ഇവ നാലും കഴിഞ്ഞു മകീരത്തിന്മേൽ അരക്ക് ൩൰ നാഴികചെന്നു എന്നും അറിയുക. ഈവണ്ണം ബാക്കിയും കണ്ടുകൊൾക.

പക്കം കാണ്മാൻ.

ഒന്നിന് തൃതീയ അരക്കു മുപ്പത്, രണ്ടിന് പഞ്ചമി പോയി. മൂന്നിന് അഷ്ടമി അരക്കു മുപ്പത്, നാലിന് ദശമി പോയി. അഞ്ചിന് ത്രയോദശി അരക്കു മുപ്പത്. ആറിന് വാവുപോയി. ഏഴിന് കറുത്തപക്ഷത്തിൽ തൃതീയ അരക്കു മുപ്പത്, എട്ടിന് പഞ്ചമി പോയി. ഒമ്പതിന് അഷ്ടമി അരക്കു മുപ്പത്, പത്തിന് ദശമി പോയി. പതിനൊന്നിന് ത്രയോദശി അരക്കു മുപ്പത്, പന്ത്രണ്ടിന് വാവുപോയി.

വിവരണം—വെളുത്തപക്ഷത്തിലും കറുത്തപക്ഷത്തിലും കൂടി ൩൰ പക്കമാണല്ലൊ ആകെ ഉള്ളത്. തിഥികളും പന്ത്രണ്ടുതന്നെയാണല്ലൊ രാശി. അപ്പോൾ ഒരു രാശിക്ക് രണ്ടര പക്കമാവും. അതിനാൽ ഒരു രാശിക്ക വെളുത്തപക്ഷത്തിൽ പ്രതിപദവും ദ്വിതീയയും കഴിഞ്ഞു തൃതീയയിൽ അരക്ക് ൩൰ നാഴികചെന്നു എന്നും, രണ്ടു രാശിക്ക് അഞ്ചു പക്കമാകയാൽ പ്രതിപദം, ദ്വിതീയ, തൃതീയ, ചതുൎത്ഥി, പഞ്ചമി. ഇവ അഞ്ചും കഴിഞ്ഞു എന്നും അറിയുക. ഈ വണ്ണംതന്നെ ബാക്കിയും കണ്ടുകൊൾക. ഇങ്ങിനെ ൬ രാശി കൊണ്ടു വെളുത്തപക്ഷത്തിലെ ൧൫ പക്കങ്ങളും കഴിയും. ബാക്കി ൬ രാശികൊണ്ടു കറുത്തപക്ഷത്തിലെ ൧൫ പക്കങ്ങളും കഴിയും.

ഭാഗേ സാർദ്ധം ഘടീനാം സ്യാച്ചതുഷ്കം ഭേ കലാസു ച ।
വിഘടീനാം, തിഥേസ്തു സ്യാൽ കേവലം പഞ്ചകം തഥാ ॥

സാരം—ഒരു തിയ്യതിക്ക്, നക്ഷത്രത്തിന്മേൽ നാലര(൪॥) നാഴികയും, തിഥിയിന്മേൽ അഞ്ചു നാഴികയും, ഒരു കലക്ക് (ഇലിക്ക്) നക്ഷത്രത്തിന്മേൽ നാലര വിനാഴികയും, തിഥിയിന്മേൽ അഞ്ചു വിനാഴികയും കണ്ടു കണക്കാക്കി ഇന്ന നക്ഷത്രത്തിന്മേലും ഇന്ന തിഥിയിന്മേലും ഇത്ര നാഴികയും ഇത്ര വിനാഴികയും ചെന്നു എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഒരു നക്ഷത്രത്തിന്നും ഒരു തിഥിക്കും ൬൦ നാഴികകണ്ടു കണക്കാക്കുകയും വേണം. അപ്പോൾ രണ്ടേകാൽ നക്ഷത്രമല്ലോ ഒരു രാശിയിന്മേലുള്ളത്. അതിന്ന് ൱൩൫ നാഴികയായി. ഒരു രാശിക്കു തിയ്യതി ൩൦ ആയിരിക്കുമല്ലോ. അതിനാൽ ഒരു തിയ്യതിക്കു നാലര നാഴിക എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. തിഥിയാകട്ടെ ഒരുരാശിയിന്മേൽ രണ്ടര കണ്ടുണ്ടല്ലോ. അപ്പോൾ ൱൫൦ നാഴികയായി. അതിനാൽ ഒരു ഭാഗത്തിന്ന് (തിയ്യതിക്കു) അഞ്ച് നാഴിക എന്നും വരുന്നു. ഒരു തിയ്യതിക്ക് ൬൦ ഇലി എന്നതുപോലെ ഒരു നാഴികക്കു ൬൦ വിനാഴികയാകയാൽ നക്ഷത്രത്തിന്ന് നാലരയും, തിഥിക്ക് അഞ്ചും വിനാഴികകളാകുന്നു ഒരു ഇലിക്കുള്ളത് എന്നും യുക്തിവശാൽ സിദ്ധിക്കുന്നതിനെ തന്നെയാണ് ഈ ശ്ലോകംകൊണ്ടു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഉദാഹരണം—൧൦൮൨ ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിന്നുള്ള സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടം 'ധീരാഃ സ്വരപ്രഃ' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. അതുപ്രകാരം ഏഴു രാശിക്ക് ഒരു രാശിക്കു രണ്ടേകാൽവീതം കണ്ടു പതിനാറേമുക്കാലിന്നു പതിനാറാമത്തെ നാളായ ചോതി കഴിഞ്ഞു വിശാഖത്തിന്മേൽ മുക്കാലിന്ന് ൪൫ നാഴികചെന്നു. പിന്നെ ൨൭ തിയ്യതിക്ക്, ഒരു തിയ്യതിക്ക് നാലരവീതം ൱൨൧॥യും രാശിയിന്മേലുള്ള നാല്പത്തഞ്ചുംകൂടി ഒരുനൂറ്റിഅറുപത്താറര. അതിൽ ൱൨൦-ന്ന് വിശാഖവും [illegible] അനിഴവും കഴിഞ്ഞു. ശേഷം നാല്പത്താറരയും, [illegible]

ലിക്കുള്ള ൨ നാഴിക ൫൭ വിനാഴികയും കൂട്ടിയാൽ കേട്ടനക്ഷത്രത്തിന്മേൽ നാല്പത്തൊമ്പതു നാഴികയും ഇരുപത്തഞ്ചര വിനാഴികയും ചെന്നു എന്നറിയാം. അപ്പോൾ പത്തു നാഴിക മുപ്പത്തു നാലര വിനാഴിക ചെല്ലാനുണ്ട്, ൧൧-ാം൹ അത്ര നാഴികയും വിനാഴികയും (൧൦-൩൪॥) പുലരുമ്പോൾ കഴിയുമെന്നും തലെന്നാൾ അത്ര നാഴികയും വിനാഴികയും ചെന്നപ്പോൾ കേട്ട തുടങ്ങി എന്നുമറിയുക. ചന്ദ്രൻ ഏതു നാളിന്മേൽ നില്ക്കുന്നു എന്നതിനെയാകുന്നു പഞ്ചാംഗത്തിലെ നാളായി പറഞ്ഞുവരുന്നത്. ഈവണ്ണം സൂര്യാദികളായ മററു ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടങ്ങൾകൊണ്ട് അവർ ഇന്നനാളിന്മേൽ ഇത്ര നാഴികയും ഇത്ര വിനാഴികയും ഭുജിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും അറിയാവുന്നതാകുന്നു. അതുകൊണ്ടു പഞ്ചാംഗത്തിലേക്ക് ഉപയോഗം കുറയുമെങ്കിലും സൂര്യസ്ഫുടത്തിലും ഈവണ്ണം കണ്ടു നിശ്ചയിച്ചുവരുന്നതു സമ്പ്രദായമാകുന്നു. യോഗത്തിന്നു ഈ വണ്ണംതന്നെ കാണാം. അപ്പോൾ അശ്വതിമുതലായ നാളുകൾക്കു പകരം വിഷ്കംഭം മുതലായ യോഗങ്ങളെ കണ്ടുകൊൾക.

൧൦൪൨ ചിങ്ങം ൧൧-ാം൹-ക്കുള്ള തിഥിസ്ഫുടം ഗ്രഹ സേവ്യാഖം എന്നാകുന്നുവല്ലോ. അപ്പോൾ മൂന്നു രാശിക്ക് ഏഴരപ്പക്കമാകയാൽ വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ സപ്തമികഴിഞ്ഞ് അഷ്ടമിയിന്മേൽ അര൰൫൦ നാഴിക ചെന്നു. ൧൨-തിയ്യതിക്ക് ൫൯-നാഴിക. എമ്പത്തഞ്ചു മുപ്പത്തും കൂടിയ ൧൧൫-ൽ നൂറ്റന്ന് അഷ്ടമി പോയി. ബാക്കി ൧൫-൦ ൨൫. ഇലിക്കുള്ള ഒരു നാഴിക അമ്പത്തിരണ്ടു വിനാഴികയും കൂട്ടിയാൽ നവമിയിന്മേൽ ൧൬-നാഴിക ൫൭-വിനാഴിക ചെന്നു. ആകയാൽ ൧൧-ാം൹ മൂന്നു നാഴിക ൫-വിനാഴിക പുലരുമ്പോൾ അഷ്ടമി കഴിയുമെന്നും, ൧൦-ാം൹ ആ സമയത്ത് അഷ്ടമി തുടങ്ങി എന്നും അറിയേണ്ടതാകുന്നു.

ഇത്ഥം പ്രതിദിനം ദൃഷ്ട്വാ പഞ്ചാംഗം പത്രതാം ന്യസേൽ।
തിഥ്യാദീനാം ച സംഖ്യാ ജ്യോത്സ്നാ ഗതി വ്യുതാം॥ ൨൩.

സാരം—ഇങ്ങിനെ ദിവസന്തോറം സൂൎയ്യൻ, ചന്ദ്രൻ, തിഥി, യോഗം ഇതുകളെ ഉണ്ടാക്കിവെച്ചു കണ്ട്, നക്ഷത്രം, തിഥി, കരണം, യോഗം ഇതുകളേയും അന്നന്നത്തെ ആഴ്ചകളേയും പ്രഭാതത്തിങ്കൽ അറിയുകയോ അന്യനെക്കൊണ്ടു പറയിപ്പിച്ചു കേട്ടു ധരിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നവൎക്ക ശ്രേയസ്സ സിദ്ധിക്കുന്നതാകുന്നു എന്ന് മഹൎഷിമാരുടെ വചനങ്ങളെക്കൊണ്ടു സിദ്ധിക്കുന്നു എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

അനന്തരം നക്ഷത്രവും തിഥിയും കണ്ടിട്ട് പിറന്നാളും ശ്രാദ്ധവും അറിയുവാനുള്ള ക്രമത്തെ സംക്ഷേപിച്ചു വിവരിക്കാം. ഇതിൽ ശ്രാദ്ധം അറിയേണ്ടും വിധികളെ ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയഖണ്ഡത്തിൽ വിസ്തരിച്ചുപറയുന്നതുമാകുന്നു.

പിറന്നാളറിവാൻ.

ജന്മൎക്ഷൈക്ഷ്യകലാ ഭാനോ രുദയേശീതിതോ യദി ।
അന്യനാ ജന്മഭം തസ്മിൻ ദിനേ പൂൎവ്വേദ്യുരന്യഥാ ॥ ൨൭

സാരം—സൂൎയ്യോദയത്തിങ്കലേക്കു ചന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാക്കുമ്പോൾ ഒരു നാളിന്മേൽ ഒരു തിയ്യതിയും ഇരിപത് ഇലിയും കുറയാതെ (അധികമുണ്ടാവുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല.) ചെല്ലുവാനുണ്ടെങ്കിൽ പിറന്നാള് അന്നാണെന്നും അതിൽ കുറയുമെങ്കിൽ തലേനാളാണെന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൦൮൨ ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിനുള്ള 'ധീശഃ സുരഥഃ' എന്ന ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തിങ്കൽ കേട്ട നക്ഷത്രത്തിന്മേൽ ൨ തിയ്യതി ൨൧ ഇലിക്കു ശരിയായ ൧൦-നാഴിക ൩൭॥ വിനാഴിക ചെല്ലുവാനുണ്ടല്ലോ. അതിനാൽ തൃക്കേട്ട പിറന്നാൾ ൧൧-ാംനു തന്നെയാകുന്നു. ൧൦-ാംനു അല്ലെന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ശ്രാദ്ധമറിയുവാൻ.

സൂൎയ്യാസ്തകാലേ നക്ഷത്രേ തിഥൌ വാ സ്യാദ്ദശാംശകേ ।
ഗതേ ശ്രാദ്ധം തദഹനി സ്യാദന്യേദ്യുസ്തു തദന്യഥാ ॥ ൨൮

സാരം—അസ്തമനത്തിങ്കലേക്ക ചന്ദ്രസ്ഫുടം വെയ്ക്കുമ്പോൾ ഒരു നക്ഷത്രത്തിൽ ൧–തിയ്യതി ൨൦–ഇലി ആകുന്ന പത്തിലൊരു ഭാഗത്തിന്ന ശരിയായ ആറു നാഴികയും, തിഥിസ്ഫുടത്തിൽ ഒരു പക്ഷത്തിന്റെ ദശാംശമായ ഒരു തിയ്യതി പന്ത്രണ്ട് ഇലികളെ ശരിയായ ൬–നാഴികയും കുറയാതെ (അധികമാകുന്നതിന്ന വിരോധമില്ല.) ചെന്നിരിക്കണം എങ്കിൽ ആ നാളും ആ പക്കവും അന്ന ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. ഈ പറഞ്ഞ ൮൦–ഇലികളും ൭൨–ഇലികളും കുറഞ്ഞിട്ടുമാത്രമേ സൂര്യാസ്തമനത്തിങ്കലേയ്ക്കു ചെന്നിട്ടുള്ളു എങ്കിൽ ആ നാളും പക്കവും പിറേറന്നാൾ ശ്രാദ്ധമൂട്ടേണ്ടതാണെന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. മലയാളത്തിൽ പ്രായേണ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടുന്നതെല്ലാം നക്ഷത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടുതന്നെയാകുന്നു. എങ്കിലും ചുരുക്കം ചിലർ തിഥി പ്രമാണിച്ചും ശ്രാദ്ധമൂട്ടുന്നവരുണ്ട്. അത്രയുമല്ല, ദീക്ഷാകാലങ്ങളിൽ മാസശ്രാദ്ധമൂട്ടുന്നതെല്ലാം തിഥി പ്രമാണിച്ചുതന്നെയാകുന്നു. അതിനാൽ തിഥിയുടെ ശ്രാദ്ധദിനം അറിയേണ്ടും ക്രമവുംകൂടെ ഇവിടെ ചേർത്താകുന്നു. പരദേശികൾ ശ്രാദ്ധത്തിന്ന നാളിനെ പ്രമാണിക്കമാറില്ല. തിഥിയെത്തന്നെ അവർ പ്രമാണിച്ചുവരുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൦൭൪ ചിങ്ങം ൧൦–ാംനു– സൂര്യാസ്തമനസമയത്തേയ്ക്കുള്ള ചന്ദ്രസ്ഫുടം 'ജനകഃ പ്രപന്നാഃ' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. ആ ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തെ കണ്ടാൽ കേട്ട നാളിന്മേൽ ൪ തിയ്യതി ൨൭ ഇലികളെ ശരിയായ ൨൦–നാഴിക ൬–വിനാഴിക ചെന്നുവല്ലോ. ആയതു ദശാംശത്തിൽനിന്ന് അധികമാകയാൽ തൃക്കേട്ട ശ്രാദ്ധം ൧൦–ാംനു ആകുന്നു. അതുപോലെ ൧൦–ാംനു അസ്തമയത്തേക്കുള്ള തിഥിസ്ഫുടം 'കാരവ്യകലം' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. ആ തിഥിസ്ഫുടത്തെ കണ്ടാൽ, വെളുത്ത പക്ഷത്തിൽ നവമിതിഥിന്മേൽ ൭ തിയ്യതി ൨൧ ഇലികളെ ശരിയായ ൨൬–നാഴിക ൪൫–വിനാഴിക ചെന്നുവല്ലോ. ആയതും ദശാംശത്തേക്കാൾ അധികമാകയാൽ നവമിശ്രാദ്ധം ൧൦–ാംനു–യാകുന്നു, ൧൧–ാംനു– അല്ല എന്നറിയപ്പെടുന്നതാണ്.

ഗുളികസ്ഥിതി.

അനന്തരം പഞ്ചാംഗത്തിൽ പെട്ടതായ വാരത്തെ പ്രമാണിച്ചു ഗുളികനെ അറിയുന്നതാകയാൽ ആ ഗുളികന്റെ നാഴികകളെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

ചന്ദ്രാ ഗർഭോ ജയോ വിദ്യാ നയ സ്സേനാഃ ഘടീ രവേഃ ।
മാന്ദിനാഡ്യോഹ്നി വിഷുവേ നിശി പഞ്ചമഘസ്രവൽ ॥ ഉന്ന

സാരം—ഞായറാഴ്ച ൨൬-നാഴികകളും, തിങ്കളാഴ്ച ൨൨-നാഴികകളും, ചൊവ്വാഴ്ച ൧൮-നാഴികകളും, ബുധനാഴ്ച ൧൪-നാഴികകളും, വ്യാഴാഴ്ച ൧൦-നാഴികകളും, വെള്ളിയാഴ്ച ൬-നാഴികകളും, ശനിയാഴ്ച ൨-നാഴികകളുമാകുന്നു ഗുളികോദയം. എന്നാൽ ഇതു് രാത്രിയും പകലും സമമാകുന്ന വിഷുവകാലത്തു പകലുള്ള ഗുളികോദയമാകുന്നു. പകലിന്നു് ഏറ്റക്കുറച്ചിൽ വരുമ്പോൾ അതിന്റെ അവസ്ഥപോലെ ഈ ഗുളികോദയനാഴികകളും ഏറ്റക്കുറച്ചിൽ സംഭവിക്കുന്നതാകുന്നു. രാത്രിയാകുമ്പോൾ അഞ്ചാംദിവസം പകലത്തെ നാഴികപോലെയാകുന്നു ഗുളികോദയം സംഭവിക്കുക എന്നു് അറിയുകയും വേണം. അപ്പോൾ, ഞായറാഴ്ച രാത്രി ൧൦-നാഴികകളും, തിങ്കളാഴ്ച രാത്രി ൬-നാഴികകളും എന്നിങ്ങിനെ ക്രമേണ കണ്ടുകൊൾക.

ഉദാഹരണം—൧൦൮൭ മിഥുനം ൧൧-ാംനു തിങ്കളാഴ്ചയാകുന്നുവല്ലോ. അന്നു പകൽ ൨൨ നാഴികകളും, രാത്രി ൬-നാഴികകളുമാകുന്നുവല്ലോ ഗുളികോദയം. എന്നാൽ അന്നു പകൽ ൩൦-നാഴികയല്ല. ൪൬-വിനാഴികകൂടെ അധികമുണ്ടു്. അതിനാൽ ആ വീതപ്രകാരം ഗുളികനാഴികയും അധികമാവും. ആകയാൽ ൨൨-നാഴിക ൩൪-വിനാഴികയാകുന്നു സൂക്ഷ്മഗുളികോദയം. രാത്രി ൪൬-വിനാഴിക കുറയും. അതിനാൽ ൫-നാഴിക ൫൧-വിനാഴിക ചെല്ലുമ്പോളാകുന്നു അന്നു രാത്രി സൂക്ഷ്മഗുളികോദയം. ഇങ്ങിനെ കണ്ടുകൊൾക.

അനന്തരം, സൂൎയ്യനെ വരുത്തേണ്ടതിന്നു സംക്രമശ്ലോകം ആവശ്യമാകുന്നുവല്ലോ. അത് അറിയേണമെങ്കിൽ സൂൎയ്യസംക്രമം അറിയണം. സൂൎയ്യസംക്രമമെന്നത്, സൂൎയ്യൻ ഒരു രാശിയിൽനിന്നു പിന്നത്തെ രാശിയിലേക്കു കടക്കുന്ന സമയമാകുന്നു. ആയത് അറിയേണ്ടതിന്നു സംക്രാന്തിവാക്യം ആവശ്യവുമാണ്. ആ സംക്രാന്തിവാക്യത്തെ താഴെ പറയുന്നു:—

സംക്രാന്തിവാക്യം.

തിമിരേ, നിരതം, ചമരേ, മരുതാ,
സുരരാം, പ്ലവനിഭാ, ജവതോ, ധടകഃ ।
നൃവരാൻ, സന്നിഭാ, മണിമാൻ, ചയകാ,
വൃഷഭാത്തരണേർഭവതി പ്രഗതിഃ ॥ ൨൭

സാരം—ആദിത്യൻ മേടത്തിൽനിന്ന് എടവത്തിലേക്കു സംക്രമിക്കുന്ന സമയം അറിയുവാനുള്ള വാക്യം തിമിരേ എന്നാകുന്നു. ഇതു മുൻപറഞ്ഞ പരൽപേരിൻപ്രകാരം രണ്ടുദിവസവും അമ്പത്താറ നാഴികയുമാകുന്നു. ഇതുപ്രകാരം എടവം മുതലായ രാശികളിൽനിന്നു മിഥുനം മുതലായ രാശികളിലേക്കുള്ള സംക്രാന്തിവാക്യങ്ങളെ 'നിരതം' എന്നുമുതൽ ക്രമേണ അറിഞ്ഞുകൊള്ളുകയും വേണം.

സംക്രമസമയം.

അനന്തരം ഇതുകൊണ്ടു സംക്രമസമയം അറിയുവാൻ പറയുന്നു.

സംക്രമധ്രുവസംക്രാന്തിവാക്യയോൎയ്യോഗാ രവേൎദ്ദിനാൽ ।
സൂൎയ്യസംക്രമവാരഃ സ്യാന്നാഡ്യശ്ചേതി വിഭാവ്യതാം ॥ ൨൮

സാരം—സംക്രമധ്രുവവും അതാതുമാസത്തെ സംക്രാന്തിവാക്യവും കൂട്ടിയാൽ അതാതുമാസത്തെ സംക്രമസമയത്തെ ആഴ്ചയും നാഴികയും അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ആഴ്ച ഏഴിലധികമുണ്ടെങ്കിൽ ഏഴ് കളയുക.

ഉദാഹരണം—൧൦൭൭-ാമതു ചിങ്ങത്തിലെ സംക്രമസമയത്തെ അറിയേണ്ടതിന്ന്, ചിങ്ങത്തിലേക്കുള്ള സംക്രാന്തിവാക്യമായ 'മരുതാ'

എന്നതും ഫാൻവ—ാമത്. മേടത്തിലുള്ള സംക്രമധ്രുവമായ 'ഭ്രമിഭൽ'എന്നതും കൂട്ടി ആഴ്ചയിൽനിന്നു ഏഴുകളഞ്ഞാലുള്ള 'ധന്യോഭ്രൽ' എന്നതും സംക്രമസമയമായി. ഇതിൽ 'ഭ്രൽ' എന്നത് അക്ഷരസംഖ്യാകൊണ്ടു നാലും 'ധന്യാ' എന്നതു പത്തൊമ്പതുമാകുന്നവല്ലോ. അപ്പോൾ ഞായർമുതൽ നാലാഴ്ചകഴിഞ്ഞു്, വ്യാഴാഴ്ചപത്തൊമ്പതാംനാഴികയ്ക്കാകുന്നു. സൂര്യൻ കർക്കടകം രാശിയിൽനിന്നു ചിങ്ങം രാശിയിലേയ്ക്കു സംക്രമിക്കുന്നത് എന്നു വന്നു. ആകയാൽ സംക്രമശേഷം നാല്പത്തൊന്നായി എന്നു സിദ്ധിച്ചുവല്ലോ.

സംക്രമധ്രുവം വരുത്തുവാൻ.

അനന്തരം ഇതിലേയ്ക്കുപയോഗമുള്ള സംക്രമധ്രുവം വരുത്തേണ്ടും പ്രകാരത്തെ പറയുന്നു.

ഗതമീനാന്തകോളംബസംഖ്യാ സപ്താർത്ഥസംയുതാ ।
ശകാബ്ദാസ്തരളാംഗാഢ്യാ കല്യബ്ദാശ്ച ഭവേദിഹ ॥ ൨൯
ജയവാക്യോനശാകേഭ്യ ശാസ്ത്രാത്ഥ തത്സമൈർഹൃതേ ।
ഉച്ഛക്ഷരാൽ കാമുകാഢ്യേ സൂതഘ്നേ സംക്രമധ്രുവഃ ॥ ൩൦

സാരം—കഴിഞ്ഞ മീനമാസത്തിന്റെ ഒടുവിലുള്ള കൊല്ലവർഷസംഖ്യയെ വെച്ചതിൽ സപ്താർത്ഥ (൭൪൧) എന്നു കൂട്ടിയാൽ അതിന്നു 'ശകാബ്ദം' എന്നു പേരാകുന്നു. കൊല്ലവർഷസംഖ്യയിൽ തന്നെ 'തരളാംഗ' (൩൯൨൩) എന്നു കൂട്ടിയാൽ ആയതു 'കല്യബ്ദ'വുമായി വരും. ഇതിൽ ക... ...വം വരുത്തുവാൻ
ഉപയോഗപ്പെടുന്നത ... ...ക്കൊണ്ടും ആവ
ശ്യമുണ്ടാകുമെന്നു ... ...
രേണ ഇവിടെ ...
ത്തിൽനിന്ന് ...
നെ 'ശാസ്ത്ര ...
(൫൬൨) ...
ക്കിയ ...

പിന്നെയും ബാക്കിയുള്ളതിനെ ൬൦ കൊണ്ടുപെരുക്കി തത്സമനെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ച വിനാഴികയും പിന്നെയും, ശേഷിച്ചതിനെ മേൽപ്രകാരംചെയ്തു ഗുർവ്വക്ഷരവുംവരുത്തി കൊള്ളുക. ൬൦ ഗുർവ്വക്ഷരം=ഒരുവിനാഴിക. ൬൦ വിനാഴിക=ഒരുനാഴിക. ൬൦ നാഴിക=ഒരു ദിവസം. പിന്നെ ഈ കിട്ടിയതിൽ ഗുർവ്വക്ഷരംമുതൽ 'കാമുക' എന്ന്=൧ വിനാഴികയും അമ്പത്തൊന്ന് ഗുർവ്വക്ഷരവുംകൂട്ടുക. മുകളിലിരിക്കുന്ന ദിവസസംഖ്യയെ ഏഴിൽ ഹരിച്ചുകളയുക. ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഫലം സൂക്ഷിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല. ബാക്കിയിരിക്കുന്നത് ദിവസം, നാഴിക, വിനാഴിക, ഗുർവ്വക്ഷരം ഈ ക്രമേണയുള്ള സംക്രമധ്രുവമായി വരും. ഇവിടെ സാധാരണയായി നിത്യപഞ്ചാംഗം കാണുന്നേടത്തു ദിവസവും നാഴികയും മാത്രമേ നോക്കിവരുമാറുള്ളു. അതിനാലാകുന്ന 'ഭൂമിഭൂൽ' എന്നു സംക്രമധ്രുവത്തെ മുമ്പെ കാണിച്ചത്. ആ സംക്രമധ്രുവംതന്നെ ഗുർവ്വക്ഷരംമുതൽ നോക്കുന്നതായാൽ 'തജ്ഞോ ദയാവാൻശിവഃ' എന്ന്=൪ ദിവസം ൩൪ നാഴിക ൧൪ വിനാഴിക ൬ ഗുർവ്വക്ഷരമായിരിക്കുമെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം—൧൦൮൨ മീനം ഒടുവിലുത്തെ കൊല്ലസംഖ്യയായ ൧൦൮൨-ൽ സർവ്വാത്മ എന്ന ൪൯൭൨ കൂട്ടിയാൽ ൧൫൮൫൪ ശകാബ്ദമായി. അതിൽനിന്ന്, ജയവാക്യമെന്ന ൧൪ ൧൪ വാങ്ങിയാൽ ശേഷിച്ച ൪൯൨൧ നെ ശാസ്ത്രാത്മഃ എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി കിട്ടിയ ൩൦൭൯൨൭൨ നെ തൽസമ (൭൬൬) നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൭൨൮ ദിവസം ബാക്കി ൧൭൨. അതിനെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി തത്സമനെ ... ച്ച ഫലം ൧൪. നാഴിക ബാക്കി ൧൭൬ അതി... മനെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ച ഫ... .അതിനെ ൬൦-ൽ

...ബാക്കിയില്ല. ഇതിൽ

...കൂട്ടി, ദിവസസം

...ല്. അപ്പോൾ

...കിട്ടി. ഇത്

...വരെയുള്ള

സംക്രമസമയങ്ങളെല്ലാം വരുത്തുവാനുപയോഗപ്പെടുന്ന സംക്രമധ്രുവമായി. കൊല്ലസംഖ്യയായ ൧൦൯൦-ൽ തരളാംഗ (൩൯൨൩) എന്നുകൂട്ടിയാൽ ൫൦൧൩ കല്യബ്ദം, ൧൦൩൨ മീനാന്തത്തിങ്കൽ കഴിഞ്ഞു. അന്നുമുതൽ ൫൦൧൪-ാം കല്യബ്ദം നടക്കുന്നു എന്നറിയാം. കല്യബ്ദമെന്നത്, കലിയുഗാരംഭംമുതൽ അന്നേവരെ ചെന്നവർഷസംഖ്യയാകുന്നു. ആയതു മേഷസംക്രമംമുതൽ കണക്കാക്കുന്നു.

വാക്യസംഖ്യവരുത്തുവാൻ

അനന്തരം വാക്യസംഖ്യയെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു:—

അമിതയവോരസൂകഹീനം
ദിനഗണം രസശൈരികൈഃ കുലീനാംശൈഃ ।
ദേവേന്ദ്രൈരപി ഹൃതാ
ച്ഛിഷ്ടം ഭവതി വാക്യസംഖ്യേന്ദോഃ ॥ ൩൧

സാരം.—എന്നേത്തെ വാക്യസംഖ്യ ഉണ്ടാക്കേണമോ അന്നേദിവസത്തെ കലിദിനസംഖ്യവെച്ച് അതിൽനിന്ന് അമിതയവോരസൂക (൧൨൭൧൬൫൦) എന്നു വാങ്ങി, ശേഷിച്ചതിനെ രസശൈരിക (൧൨൩൩൬) എന്നതുകൊണ്ട് ഹരിച്ചുകിട്ടിയ ഫലത്തെ സൂക്ഷിക്കുക. ബാക്കിയെ കുലീനാംശ (൩൦൩൧) എന്നതുകൊണ്ട് ഹരിച്ച ഫലത്തേയും സൂക്ഷിക്കുക. ബാക്കിയെ ദേവേന്ദ്ര (൨൪൮) എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചുകിട്ടിയ ഫലവും സൂക്ഷിക്കുക. ബാക്കിയുള്ളത് അന്നേദിവസത്തെ വാക്യസംഖ്യയായി വരും. ഇവിടെ കലിദിവസസംഖ്യയുണ്ടാക്കേണ്ടുന്ന ഗണിതത്തെ ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം.—൧൦൯൨ ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിനുള്ള കലിദിനസംഖ്യ 'പ്രജ്ഞാനം ഗംഗാദീയാൽ (൧൮൩൩൩൦൦൨) എന്നാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് 'അമിതയവോരസൂക' എന്നു വാങ്ങി ശേഷിച്ച ൻ൧൬൩൫൨ നെ 'രസശൈരിക' എന്നതുകൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന പ്രഥമഫലം ൧. ബാക്കിയുള്ള ൪൭൪൭ നെ 'കുലീ

നാംഗ' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ദ്വിതീയഫലം ൧. ബാക്കി ൧,൭൭൦ അതിനെ 'ദേവേന്ദ്ര'നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന അന്ത്യഫലം ൩. ബാക്കി ൨൨൯. അന്നേദിവസത്തെ വാക്യസംഖ്യയായി എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. കലിദിനം ദിവസേന ഓരോന്നു കണ്ടുകൂടിവരുന്നു. അതുപോലെ വാക്യസംഖ്യയും ഓരോന്നു കണ്ടുകൂടിവരുന്നു. അതുപോലെ വാക്യസംഖ്യയും ഓരോന്നു കണ്ടുകൂടിവരും. പക്ഷെ അത്, പര്യവൃത്തികയുമ്പോൾ മുടിയുന്നു. പിന്നെ വേറെ ഒന്നുമുതൽ ആരംഭിക്കുന്നു. എന്നാൽ പന്ത്രണ്ടുപ്രാവശ്യം ഇങ്ങിനെ മുടിഞ്ഞാൽപിന്നെ ൨൨൮൦ൽ മുടിയും. ഇതിനെ ധ്രുവത്തിൽ മുടിയുക എന്നു പറഞ്ഞു വരുന്നു. ൨൨൭മത്തെ വാക്യം 'ധ്രുവം' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. ദേവേന്ദ്രൻ എന്ന പര്യവൃത്തിനെ ൧൨ൽ പെരുക്കി ൨൨ കൂട്ടിയതാകുന്നു കലീനാംഗഃ (൩൦൩൨൧)എന്നത്. ഇങ്ങിനെ നാലുവട്ടം മുടിഞ്ഞാൽപിന്നെ ൧൩ പ്രാവശ്യം ദേവേന്ദ്രനിൽ മുടിഞ്ഞതിന്നുശേഷമേ ധ്രുവത്തിൽമുടിയുകയുള്ളു. നാലുകലീനാംഗനും ഒരു ദേവേന്ദ്രനും കൂടിയതാകുന്നു 'രസാഗൗരിക (൧൨൩൩൧)' എന്നത്. ഈവക വിശേഷങ്ങളെ ബുദ്ധിമാന്മാരായ വിദ്യാർത്ഥികൾ യുക്തിപുരസ്സരം ക്ഷമയോടെ ആലോചിച്ചറിയേണ്ടതാണ്.

വാക്യധ്രുവംവരുത്തുവാൻ.

അനന്തരം ഈ ഫലങ്ങളെക്കൊണ്ടു വാക്യധ്രുവത്തെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു.

വിവിധം നിജവസുരോധം
താപോദ്ഗനാഹ്യം കുലസ്ഥാനെപുണ്യം ।
ധിഗഹരലഘ്വസത്രോനം
ചൈതാൻ ഹാരാപ്താതൈഃ ഫലൈഃ ക്രമശഃ ॥ ൩൨.
ഹതാ തേഷാം യോഗഃ
ഭൈകാലടഭ്രപാലതനയസംയുക്തഃ ।

ദേശാന്തരവിംഘടീഹതാ-
രതാപ്രായാന്വിതോ ധ്രുവോ ജ്ഞേയഃ ॥

൨൦.—വിവിധം നിജവത്സരോധം എന്നു ശൃംഗാകാരേണ വെച്ച് (രാശി, തിയ്യതി, ഇലി, വിലി, തല്പര ഇങ്ങിനെ മുതൽ മേല്പോട്ടുവെയ്ക്കുന്നതു ശൃംഗാകാരേണ വെയ്ക്കുക എന്നും ഒന്ന്, പത്ത്, നൂറ്, ആയിരം മുതലായി നീളത്തിൽ വെയ്ക്കുന്നതിനെ ദണ്ഡാകാരേണ വെയ്ക്കുക എന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നു.) ൯. ൨൭. ൪൮. ൯. ൪൪. ഇതിനെ പ്രഥമഫലംകൊണ്ടു ഗുണിച്ച് അറുപതിലും മുപ്പതിലും കയററി രാശി പന്ത്രണ്ടിൽ കളയുക. പിന്നെ 'താമ്രപത്രോഹ്യം കുലസ്ഥനൈപുണ്യം' (൧൧. ൬. ൩൧. ൧൦. ൧൭.) എന്നും ശൃംഗാകാരേണ തന്നെവെച്ചു ദ്വിതീയഫലംകൊണ്ടു പെരുക്കി മുമ്പേത്തെപ്പോലെ കയററിവെയ്ക്കുക. പിന്നെ 'ധിഗംഹരലംലുസത്രേണം' (൦. ൨൬. ൪൩. ൨൮. ൩൯.) എന്നു മേൽപ്രകാരം വെച്ച് അന്ത്യഫലംകൊണ്ടു പെരുക്കി മുമ്പെത്തെപ്പോലെ കയററുക. പിന്നെ ഈ മൂന്നിനേയും സ്ഥാനം തെററാതെ ഒരുമിച്ചു കൂട്ടിയതിൽ 'കൗലടഭ്രൂപാലതനയ' (൧. ൬. ൩൧. ൪൧. ൩൧.) എന്നു കൂട്ടുക. എന്നാൽ അതു സാമാന്യവാക്യധ്രുവമായി. ഇതിനെ സ്വദേശവാക്യധ്രുവമാക്കുവാൻ ഒരു സംസ്കാരംകൂടെ ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. അതിന്നു 'രതാപ്രായ' എന്ന് ൧൨ തിയ്യതിയും ൨ ഇലിയുംവെച്ചു സ്വസ്വദേശാന്തരവിനാഴികകൊണ്ടു പെരുക്കി സാമാന്യധ്രുവത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ അതു സ്വസ്വദേശവാക്യധ്രുവമായിവരും. ദേശാന്തരം ഓരോ ദേശത്തിൽ ഓരോന്നായിരിക്കും. അതു ഭൂമിയുടെ ദക്ഷിണോത്തരസമരേഖയിൽ ഒട്ടും ഇല്ല. സമരേഖ എന്നു പറയുന്നതു ലങ്ക, രാമേശ്വരം, ഉജ്ജയനി, മഹാമേരു ഇതുകളിന്മേലെല്ലാം തട്ടിക്കൊണ്ടു തെക്കുവടക്കായി കല്പിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു രേഖയാകുന്നു. അവിടെനിന്നു കിഴക്കോട്ടും പടിഞ്ഞാട്ടും ദേശാന്തരമുണ്ട്. അതിൽ, കിഴക്കോട്ടു ദേശാന്തരം ഋണവും (കളയേണ്ടതും) പടിഞ്ഞാട്ട് ധന

വും (കൂട്ടേണ്ടതും) ആകുന്നു. ആയതു് സമരേഖയിൽനിന്നു് എത്ര കണ്ടു കിഴക്കോട്ടോ പടിഞ്ഞാട്ടോ പോകുന്നുവോ അത്രകണ്ടു് ഏറി ഏറിവരും. ആയതു് ഇവിടെ (നെടുങ്ങനാടു് ഖണ്ഡത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ തലയ്ക്കൽ) 'നയവാൻ' എന്നാകുന്നു. അതിന്നു പതിനെട്ടേമുക്കാൽ വിനാഴികയാകുന്നു. സാമാന്യഗണിതം ഭൂമിയുടെ മദ്ധ്യത്തിലേയ്ക്കാകുന്നു. അതു ലങ്കയുമാകുന്നു. 'ലങ്കാ കുമദ്ധ്യേ' എന്നു ഭാസ്കരാചാര്യർ സിദ്ധാന്തശിരോമണിയിൽ പറയുന്നുണ്ടു്. ഇതു പോലെ ഭൂമിയുടെ മദ്ധ്യമായ ലങ്കയിൽനിന്നു വടക്കോട്ടും തെക്കോട്ടും നീങ്ങുന്നതിനെ സമീകരിക്കുവാനും ഒരു സംസ്കാരം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടു്. ആയതു് അഹർമ്മാനസംസ്കാരത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചു കിടക്കുന്നുണ്ടു്.

ഉദാഹരണം.—മുമ്പേ കിട്ടിയ ഫലങ്ങളിൽ പ്രഥമഫലമായ ഏഴുകൊണ്ടു് 'വിവിധം നിജവസ്വരേഢ'ത്തെ ഗുണിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതായ ൻ. ൿ. ന.ൌ. വൃ. വൃ. എന്നതും, ദ്വിതീയഫലമായ ഒന്നുകൊണ്ടു് 'താപേനോഢ്യാം കുലസ്ഥനൈപുണ്യം' എന്നതിനെ പെരുക്കിയ ൿൿ. ൌ. ന.ൿ. ൿ൦. ൿന്ന എന്നതും, അന്ത്യഫലമായ ആറുകൊണ്ടു് 'ധിഗഹരലഘുസത്രോനം' എന്നതിനെ ഗുണിച്ച ഫലമായ ൬. ൿന്ന. ൨൦. ൬ൿ. ൬ൽ എന്നതും കൂട്ടിയാലുള്ള ൨. വൃ. ൨ൻ. ൿ൦. ൿവൃ എന്നതിൽ 'കൗലടഭൂപാലതനയ' എന്നു കൂട്ടിയാലുള്ള ന. ൿ൫. ൦. ൬ൿ. ൽൻ സാമാന്യധ്രുവമായി. ഇതിൽ ദേശാന്തരവിലിപ്തിക ൿവൃ" കൊണ്ടു് 'രത്നപ്രായനെ' പെരുക്കിയാലുള്ള ൦. ൦. ന. ൽ൫. ന.ൌ. എന്നുകൂടി കൂട്ടിയാൽഉള്ള ന. ൿ൫. ൽ. ന.ൌ. ൨ന്ന, സ്വദേശവാക്യധ്രുവമായി. 'ചിത്രാത്മലാഭേനമന്ത്യോലം' എന്നു് ഇതിന്റെ അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ടുള്ള പേരാകുന്നു.

ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകം വരുത്തുവാൻ.

അനന്തരം ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകത്തെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ പറയുന്നു;—

അന്ത്യം ഫലം ശ്രീധവതാഡിതം യ_
ദ്ദാനാഹതേനാദ്യഫലേന യുക്തം ।
ദേശാന്തരപ്രോക്തവിനാഡികാപ്ത_
തത്തപത്രിഭാഗൈശ്ച യുതം ധനാഖ്യം ॥ ൩൪

ഫലം ദ്വിതീയം കരടാഹതം യ_
ദ്ഗ്ണാത്മകം കംഭനഗേന യുക്തം ।
തയോർവ്വിശേഷേണ ധനപ്രമാണാ_
ദാപ്തം ധനർണ്ണാത്മകഹാരകഃ സ്യാൽ ॥ ൩൫

സാരം—മുമ്പേ ഉണ്ടാക്കിയ മൂന്നു ഫലങ്ങളിൽ ഒടുവിലെ ഫലംകൊണ്ട് 'ശ്രീധവ' (൪ൻവ) എന്നതിനെ പെരുക്കിയതിൽ ആദ്യഫലത്തെ 'ദാനം' (വ്വ) എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കിയതും 'തത്തപ'ത്തെ (൪ന്ദ ൩) ദേശാന്തരവിനാഴികകൊണ്ടു പെരുക്കിയതിനെ മൂന്നിൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതുംകൂടി കൂട്ടിയാൽ അത് 'ധന'മെന്ന പേരുള്ളതാകുന്നു. പിന്നെ രണ്ടാംഫലത്തെ കരട എന്ന (൧൨൧) കൊണ്ടു പെരുക്കി 'കംഭനഗ'(൩൦൪൧)എന്നുകൂടെ കൂട്ടിയാൽ അത് ഋണാമെന്നു പേരുള്ളതായി. ഈ ധനവും ഋണവും രണ്ടിൽവെച്ച് വലിയതിൽനിന്നു ചെറിയതിനെ കളഞ്ഞു ശേഷിച്ച സംഖ്യകൊണ്ട് (ഈ ശേഷിച്ചത്, ധനമോ ഋണമോയെന്നറിയണം.) ധനപ്രമാണത്തെ(൫൯൨൦൯ ൩)ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ധ്രുവസംസ്കാരഹാരകമായി. ശേഷിച്ചതു ധനമാണെങ്കിൽ ധനഹാരവും, ശേഷിച്ചത് ഋണമാണെങ്കിൽ ഋണഹാരവുമാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം— അന്ത്യഫലമായ ആറുകൊണ്ട് ശ്രീധവയെ ഗുണിച്ചാൽ ഫലം ൨ൻ൫൨. ആദ്യഫലമായ ഏഴിനെ 'ദാനം' കൊണ്ടു ഗുണിച്ചാൽ ഫലം ൫൭. തത്തപത്തിനെ ദേശാന്തരവിനാഴികയായ ൧൨൪ കൊണ്ടു പെരുക്കിയതായ വ്വന്ദ൩ നെ മൂന്നു കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൨വ്വവ്വ. ഇതുമൂന്നും കൂടെ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന ധ

നസംഖ്യ ൩൨൯. ദ്വിതീയ ഫലമായ ഒന്നുകൊണ്ടു 'കരുട' നെ പെരുക്കിയാൽ ൧൨൧. അതിൽ 'കുംഭനഗ' എന്നു കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന ഋണസംഖ്യ ൩൧൩. ഇതുകളിൽ വലിയ സംഖ്യയായ ൩൨൯-ൽ നിന്ന് ൩൧൩ കളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ള ധനസംഖ്യ ൧൬. ഇതുകൊണ്ടു ധനപ്രമാണത്തെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൪൨൨ ശേഷിച്ചതു ധനസംഖ്യയാകയാൽ ഈ ൪൧൨ ധനഹാരകമാകുന്നു. ഇത് അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ട് 'ശ്രീകവിഃ' എന്നാകുന്നു.

അടിവാക്യം.

അനന്തരം പഞ്ചാംഗത്തിൽ പെട്ടതല്ലെങ്കിലും സൂര്യന്റെ ച്ഛായയെ അടിയളന്ന് അറിഞ്ഞ് അതുകൊണ്ട് ഉച്ചയ്ക്കുമുമ്പെ ഇത്രനാഴിക പുലൎന്നു എന്നും ഉച്ചതിരിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ഇത്ര നാഴിക പകലുണ്ടെന്നും അറിയേണ്ടതിനുള്ള പ്രകാരത്തെ പറയുന്നു:—

സായനാൎക്കേ സ്ഥിതേ ഭാഗേ വാക്യോക്തച്ഛായയാക്രമാൽ ।
ഏകദ്വിത്ര്യാദിനാഡ്യഃ സ്യുൎവ്വിജ്ഞാതവ്യാ വിചക്ഷണൈഃ ൩
ആ മദ്ധ്യാഹ്നാദ്വ്യതീതായാൽ പരാ നാഡ്യസ്തതഃ പരം ।
സൂൎയ്യാസ്തമയപൎയ്യന്തം വിജ്ഞേയാഃ സൂരിസത്തമാ ॥ ൩൧

സാരം—സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽ അയനചലനം കൂട്ടിയാൽ അതാതു രാശിയുടെ അന്ത്യത്തിങ്കൽ നില്ക്കുന്ന സമയം താഴെ കാണിക്കുന്ന അടിയളവുവാക്യംകൊണ്ട് ഉച്ചയ്ക്കുമുമ്പെ ഇത്രനാഴിക പുലൎന്നു എന്നും, ഉച്ചയ്ക്കുശേഷം ഇത്രനാഴിക പകലുണ്ടെന്നും അറിയാവുന്നതാകുന്നു.

അനന്തരം ഇതിന്നുപയുക്തമായ അടിയളവുവാക്യത്തെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

സിംഹരാജഗതേ ദിനപേ
വൃഷ്ടി രംഗ പര സ്തുകോ രാകാ ।
ബുധ വസു പതി നമ നമ്രൽ
കുല ഗിരി ശായി സ്തനാം ഗനൗ നൂനം ॥ ൩൨

വിവരണം—ഇതു മേടമാസത്തേഷ്ലും ചിങ്ങമാസത്തേഷ്ലും ഉള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. ഇതിൽ വൃഷ എന്നു മുതൽ ഈരണ്ടക്ഷരം ഓരോനാഴികയുടെ വാക്യമാകുന്നു. അതിൽ വൃഷ (൩൪) അടിയാകുമ്പോൾ ഒരു നാഴിക പുലൎന്നു എന്നും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിൽ ഒരു നാഴിക പകലുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക. ഈ വണ്ണം രംഗേ ൩൨ന്നു രണ്ടു നാഴിക, പര ൩൧ന്നു ൩. ശ്രുക ൧൫ന്നു ൪. രാക ൧൨ന്നു ൫. ഇനി പത്തിനുതാഴെ രണ്ടക്ഷരമുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തേതുകൊണ്ടു അംഗുലവും രണ്ടാമത്തേതുകൊണ്ടു അടിയും അറിഞ്ഞുകൊള്ളണം. ബുധ—൯ അടി ൩ അംഗുലത്തിന്നു ൬ നാഴിക. വസു—൭ അടി ൪ അംഗുലത്തിന്നു ൭ നാഴിക. പതി ൬ അടി ൧ അംഗുലത്തിന്നു ൮. നമ ൫ അടിക്കു ൯. നാഥൽ ൪ അടിക്കു ൧൦. കല ൩ അടി ൧ അംഗുലത്തിന്നു ൧൧. ഗിരി ൨ അടി ൩ അംഗുലത്തിന്നു ൧൨. ശായി ൧ അടി ൫ അംഗുലത്തിന്നു ൧൩. സുന ൬ അംഗുലത്തിന്നു ൧൪. ഗന ൩ അംഗുലത്തിന്നു ൧൫. നുനം ഒട്ടും ഇല്ലാതയാകുമ്പോൾ ൧൬. അപ്പോൾ മീനം ൩൦—൩൦—ശേഷം പകലേറുന്ന കാലമാണല്ലോ. അതിനാൽ പതിനഞ്ചിലധികം നാഴിക കാണിച്ചതാകുന്നു. അതിൽ ഒട്ടും അടിയില്ലാതെ ആവുക ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. അതിനാൽ ൩൨ നാഴിക പകലുണ്ടാകുന്നതുമല്ല. ഇതിൽ കാണിച്ച അടികളിൽനിന്നു തെറ്റി ഛായവരുമ്പോൾ ത്രൈരാശികംകൊണ്ടു ഇത്രനാഴിക ഇത്ര വിനാഴിക എന്നു അറിയാവുന്നതുമാകുന്നു. ഇതുപോലെ താഴെ കാണിക്കുന്ന വാക്യങ്ങളിലും നാഴിക അറിഞ്ഞുകൊൾക.

സൂൎയ്യേ വൃഷകൎക്കിഗതേ
സ്വത ബല രാത്രൌ തപഃ പ്രാപ്യം ।
ശുദ്ധി ന്നിജ ശത ഗോമാൻ
ഗവി ഭഗേ തരു പൃഷ്ഠ മധ്യ ത്രപ നയ॥ ൩൯

വിവരണം—ഇതു് എടവമാസത്തേഷ്ലും കൎക്കടകമാസത്തേഷ്ലും ഉള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. സ്വത ൬൭. ബല ൩൩

രാത്രൌ ൨൨. തപ ൧൩. പ്രാപ്യം ൧൨ ശുദ്ധി ൻ. ൯. ദ്വിജ ൮. ൦. ശത ൩. ൯. ഗോമാൻ ൯. ൩. ഗവി ൪. ൩. ഭഗ ൩. ൪. തരു ൨. ൩ പൃഷ്ഠ ൨. ൧. മൃത്യു ൧. ൯. ത്രപ ൧. ൨. നയ ൧. ൦.

മിഥുനഗതേ മാർത്താണ്ഡ
ധൂർത്ത ഭ്രൂ ക്രൂര ചാപ ഗോപ്യ നടീ ।
രാജ സിത ശർമ്മ ശോഭാ
സ്ഥല കുല വീര നര സ്തോമ മദ്ധ്യേ ॥ ൪൦

വിവരണം—ഇതു് മിഥുനമാസത്തേക്കുമാത്രമുള്ളതാകുന്നു. ധൂർത്ത ൩ൻ. ഭ്രൂ. ൩൪. ക്രൂര ൨൨. ചാപ ൧൩. ഗോപ്യ ൧൩. നടീ ൧൦. രാജ ൮൨. സിത ൩. ൭. ശർമ്മ ൯. ൯. ശോഭാ ൪. ൯. സ്ഥല ൩. ൭. കുല ൩. ൧. വീര ൨. ൪. നര ൨. ൦. തന്മോഃ ൧. ൩. മദ്ധ്യേ ൧. ൯.

മീനകർത്തി കന്യാത്ധഷഗേ
ഗതി കാണ്ഡ നര മയം രാജ്യം ।
യുദ്ധ ലസൽ കൃഷി നാശേ
നവ കുല ഗോത്രേ തട ഗയ പുണ്യാ ॥ ൪൧

വിവരണം—ഇതു കന്നിമാസത്തേക്കും മീനമാസത്തേക്കും ഉള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. ഗതി ൩൩, കാണ്ഡ ൩൧. നര ൨൦. മയം ൧൯. രാജ്യം ൧൨. യുദ്ധ ൻ. ൧. ലസൽ ൭. ൩. കൃഷി ൩. ൧. നാശേ ൯. ൦. നവ ൪. ൦. കുല ൩. ൧. ഗോത്രേ ൨. ൩. തട ൧. ൩. ഗയ ൧. ൩. പുണ്യാ ൧. ൧.

കാർത്തുലാമേഷ ഭാനൌ
ശ്രുതി ഫലം ഗുരു ഗുഹ ശ്രേയാൻ ।
മധു ദൃഢ മുക്തി വാണീ
ശിവ സംഗീ ലോല സൂത്ര ചിത്ര മുഖീ ॥ ൪൨

വിവരണം—ഇതു തുലാമാസത്തേയ്ക്കും കുംഭമാസത്തേയ്ക്കും ഉള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. ഭൂരി ന്ന.ര. ഫലം ന.വ. ഗുരുവന്ദനക ൧൫. ശ്രേയാൻ ൧വ. മധു ൻ. ൫. സുസ്ഥ ൧. ൧. മുക്തി ന്ന. ൫. വാണി ൫. ര. ശിവ ര. ൫. സംഗീ ന.. ൧. ലോല ന. ന.. സൂത്ര വ. ൧. ചിത്ര വ. ന്ന. മുഖീ വ.. ൫.

വൃശ്ചികമകരഗതേഽക്കേ

ജാത ഭഗ്ന ക്രൂര ചാപ രമ്യ നടീ

തേജോ ഗാഢീ ഗോപ്താ

വിഷ്ണു സഭാ ഗവി കവി നഭ സ്ഥൂലം ॥ ര്ന

വിവരണം—ഇതു വൃശ്ചികമാസത്തേയ്ക്കും മകരമാസത്തേയ്ക്കും ഉള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. ജാത ന്നവ. ഭഗ്ന നര. ക്രൂര വ.വ. ചാപ ൧ന്ന. രമ്യ ൧വ.. നടി ൧൦. തേജഃ വ. ന്ന. ഗാഢീ ൧. ന.. ഗോപ്താ ന്ന,ന.. വിഷ്ണു ൫. ര. സഭാ ര. ൧. ഗവി ര. ന.. കവി ര. ൧.നഭ ര. ൦. സ്ഥൂലം ന.. ൧.

ചാപഗതേ ദിവസകരേ

നാഥ ശിലാ ഗോത്ര സൗമ്യ ലോക പട്ടഃ ।

യുദ്ധേ തീർത്ഥ സീതാ

ക്ഷീണാ ഗ്ലൂണ നാമ മേധ ഭാവി ഗവാൻ ॥ ര്ര

വിവരണം— ഇതു ധനുമാസത്തേയ്ക്കുമാത്രമുള്ള അടിയളവുവാക്യമാകുന്നു. നാഥ ൨൦. ശില ൩൫. ഗോത്ര വന.. സൗമ്യ ൧൫. ലോക ൧ന.. പട്ടഃ ൧൧. യുദ്ധേ ൻ. ൧. തീർത്ഥേ ൯ ന്ന. സീതാ ന്ന. ൧. ക്ഷീണാ ൫. ന്ന. ഗ്ലൂണ ൫. ന.. നാമ ൫. ൦. മേധ ര. ൫. ഭാവി ര. ര. ഗവാൻ ര. ന..

അനന്തരം ഈ പറഞ്ഞ വാക്യങ്ങളുടെ ഇടയിലുള്ള അടികളെക്കൊണ്ട് ഇത്രനാഴികയും ഇത്രവിനാഴികയും പകലുണ്ടെന്നും ത്രൈരാശികംകൊണ്ട് അറിയുവാനുള്ള വിവരത്തെ പറയുന്നു:—

തൽകാലജരവിച്ഛായാം പൂർവ്വവാക്യാദ്വിശോധിതാം
അംഗുലീകൃത്യ ഷഷ്ടിഘ്നാം സംഗുണ്യാഥ വിഭാജയേൽ॥ ൪൫
തൽകാലാംഘ്രിപ്രഭാപാശ്ചവാക്യയുഗ്മാന്തരാംഗുലൈഃ।
ലബ്ധാ വിനാഡികാ നാഡ്യാ പൂർവ്വവാക്യസ്യ യോജയേൽ॥ ൪൬

സാരം—തൽക്കാലം കിട്ടീട്ടുള്ള അടിയും അംഗുലവും അതിന്നുമുമ്പിലത്തെ വാക്യത്തിന്റെ അടിയും അംഗുലവും വെച്ചതിൽനിന്നു കളഞ്ഞ് ബാക്കി അടിയുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെക്കൂടി അംഗുലമാക്കി കൂട്ടി അറുപതിൽ ഗുണിച്ചതിനെ തൽക്കാലച്ഛായയുടെ മുമ്പിലെയും പിമ്പിലെയും വാക്യങ്ങളെ അന്തരിച്ച് അംഗുലമാക്കിയതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വിനാഴികകളേയും ഏതു വാക്യത്തിൽനിന്ന് അടി കളഞ്ഞുവോ ആ വാക്യത്തിനുള്ള നാഴികകളേയും കൂട്ടിയാൽ തൽക്കാലത്തേയ്ക്കുള്ള നാഴികകളും വിനാഴികകളുമായി വരും.

ഉദാഹരണം—൧൦൯൮ ചിങ്ങം ൧൨-ാം൹ ൧൧ അടിക്ക് എത്ര നാഴികയും എത്ര വിനാഴികയുമായി എന്ന് അറിയുവാൻ ആ ൧൧ അടിയെ ആ മാസത്തെ അടിയളവുവാക്യമായ 'സിംഹാജഗന്ധ ദിനപേ' എന്നതിൽ അഞ്ചാമത്തേതായ രാക എന്നു ൧൨-ൽനിന്നു കളഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള ഒന്നിനെ അംഗുലമാക്കിയാലുള്ള എട്ടിനെ (ഒരടിക്ക് ൮ അംഗുലമാകുന്നു.) ൬൦-ൽ ഗുണിച്ചാലുള്ള ൪൮൦-നെ തൽക്കാലച്ഛായയുടെ പൂർവ്വവാക്യമായ രാകയിൽനിന്നു പിന്നത്തെ വാക്യമായ ബുധ എന്നതു വാങ്ങിയാലുള്ള അന്തരത്തിന്റെ അംഗുലമായ ൧൨—൯-൩=൨-൭ (൨×൮+൭=൨൩÷൭) ൨൩ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടിയ ൨൦ വിനാഴികകളെ ൭ നാഴികയോടു കൂട്ടിയാലുള്ള ൭ നാഴിക ൨൦ വിനാഴിക, അന്നു പതിനൊന്ന് അടിയുടെ നാഴികയും വിനാഴികയുമായി. ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പിലാണെങ്കിൽ അത്ര നാഴികയും അത്ര വിനാഴികയും പുലന്നു എന്നും, ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടാണെങ്കിൽ അത്ര നാഴികയും അത്ര വിനാഴികയും അസ്തമിപ്പാനുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

നക്ഷത്രവാക്യം.

പകൽ സൂൎയ്യച്ഛായകൊണ്ട് സമയത്തെ അറിയുന്നതുപോലെ രാത്രി ചന്ദ്രച്ഛായകൊണ്ടും സമയത്തെ അറിയാവുന്നതാണ്. അതിനുള്ള ക്രിയയെ മേലിൽ പഞ്ചബോധക്രിയയിൽ ഛായാഖണ്ഡമെന്ന തൃതീയഖണ്ഡത്തിൽ വിവരിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ ചന്ദ്രച്ഛായ എല്ലായ്പോഴും ഇല്ലാത്തതാകുന്നുവല്ലോ. ആകയാൽ എല്ലായ്പോഴും ഉള്ളതായ അശ്വിന്യാദിനക്ഷത്രങ്ങളെക്കൊണ്ട്, രാത്രിയിൽ ഇത്രനാഴിക രാച്ചെന്നു എന്നും ഇത്രനാഴിക പുലരുവാനുണ്ടെന്നും അറിയുന്നതാകുന്നു അധികം ഉപകരിക്കുന്നത്. അതിന്നു നക്ഷത്രവാക്യം അറിയേണ്ടതാകയാൽ ആദ്യം നക്ഷത്രവാക്യത്തെ കാണിക്കുന്നു.

പ്രിയോഗ്നിഃ, ഖ്യലാനാം, പ്രിയായാം, നനാരീ,
ഗുരുശ്രീ, ന്നനീലാ, പുരാഗൌ, ന്നമാൎഗ്ഗം।
നടോവാ, നഗോവാ, പുനൎമ്മ, പ്രിയേശഃ,
പുനസ്സേ, ഖുരാത്തി, ന്നമസ്സേ, പ്രിയാസൌ॥ ൪൭
നവാസാ, പ്രനിന്ദാ, ബലേഹാ, കണാടീ,
പ്രിയോബ്ധി,ൎന്നമേധാ, പ്രനിന്ന്യ(നയേ), പടാന്ന്യ (പടാന്നയേ)।
യവാന്ന്യ(നയേ), കപാക്യേ(ക്യയേ), പ്രഗോപ്യ (പ്യയേ),ഹരഭാൽ
ക്രമാൽ പാദനാഡീഭസംഖ്യാ ഇമേഹാകതാഃ॥ ൪൮

വിവരണം—പ്രിയോഗ്നിഃ എന്നു മുതൽ മുമ്മൂന്ന് അക്ഷരങ്ങളാം തിരുവോണം മുതൽ ഉത്രാടംകൂടി വരെ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ക്രമേണയുള്ള വരെ നക്ഷത്രവാക്യങ്ങളാകുന്നു. ഇതിൽ ഒന്നാമത്തെ അക്ഷരം കൊണ്ടു നാഡികാപാദത്തേയും (കാൽനാഴികയേയും) രണ്ടാമത്തെ അക്ഷരംകൊണ്ടു നാഴികയേയും മൂന്നാമത്തെ അക്ഷരംകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞ രാശികളേയും അറിയേണ്ടതാകുന്നു. തിരുവോണം നക്ഷത്രത്തിന്റെ വാക്യം 'പ്രിയോഗ്നിഃ' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. അതിൽ 'പ്രി' എന്നത് അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ട് രണ്ടാകുന്നു. 'യോ' എന്നത് ഒന്നും 'ഗ്നി' എന്നതു ശൂന്യവുമാകയാൽ രാശി ഒന്നും കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല.

അതിനാൽ മേടം രാശിയിൽ ഒന്നരനാഴിക ചെന്നു എന്നറിയുക. ഇതു തിരുവോണം നക്ഷത്രം ഉച്ചയാകുമ്പോൾ മേടംരാശിയിൽ ൧॥ നാഴിക ചെല്ലും എന്നു നമുക്കു മനസ്സിലാക്കിത്തരുന്നു. ഈവണ്ണം അവിട്ടം ഉച്ചക്കു് 'ബലാനാം' എന്നു്, മേടത്തിൽ ൩॥ നാഴിക എന്നും ചതയം ഉച്ചക്കു് 'പ്രിയായാം' എന്നു് ഒരു രാശികഴിഞ്ഞു് എടവത്തിൽ ൧॥ നാഴിക ചെന്നുവെന്നും ഇപ്രകാരം ക്രമേണ അറിഞ്ഞുകൊൾക. അനിഴം മുതൽ ൫ നക്ഷത്രങ്ങൾക്കു് 'പ്രനിഷ്ട്യാ' പടാന്ത്യാ' എന്നു മുതലായ ൫ വാക്യങ്ങളുള്ളതിൽ രാശിസ്ഥാനത്തിങ്കലുള്ള 'ന്ത്യാ' ഇത്യാദി സംയോഗാക്ഷരങ്ങളെ വേർതിരിച്ചു് 'നയേ' (൧൦) നയേ (൧൦) നയേ (൧൦) കയേ (൧൧) പടയ (൧൧), എന്നിങ്ങിനെ അറിഞ്ഞുകൊള്ളണം.

നക്ഷത്രലക്ഷണം.

ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കി ഇന്ന നക്ഷത്രം ഉച്ചയാണെന്നറിഞ്ഞതിനുശേഷമാണ് ഈ പറഞ്ഞ നക്ഷത്രവാക്യം കൊണ്ടു് ഇപ്പോൾ ഇന്ന രാശിയിൽ ഇത്ര നാഴിക ചെന്നു എന്നു് അറിയേണ്ടതു്. ഇന്ന നക്ഷത്രം ഉച്ചയാണു് എന്നു് അറിയേണമെങ്കിൽ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ആകൃതികൾ അറിയണം. അതിനാൽ അശ്വതി മുതലായ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ആകൃതികളെ കാണിക്കുന്നു:—

അശ്വതി അശ്വമുഖംപോലെ, ഭരണി കുമ്പൻതൊപ്പിപോലെ, കാർത്തിക കൈവട്ടകപോലെ, രോഹിണി ഓറൽപോലെ, മകീരം മാനിന്റെകണ്ണുപോലെ, തിരുവാതിര തീക്കനൽപോലെ, പുണർതം പൂന്തോണിപോലെ, പൂയം വാൽക്കണ്ണാടിപോലെ, ആയില്യം അമ്മി ചെരിച്ചപോലെ, മകം നാലും നുകംപോലെ, പൂരവും ഉത്രവും കട്ടിൽകാലുപോലെ, അത്തം അമ്പുംകെട്ടുപോലെ, ചിത്ര മിാവപ്പല്ലുപോലെ, ചോതി ചോരത്തുള്ളിപോലെ, വിശാഖം വട്ടക്കിണറുപോലെ, അനിഴം ആണ്ടവില്ലുപോലെ, തൃക്കേട്ട കാഹളം(വാദ്യവിശേഷം)പോലെ, മൂലം മുടിക്കോലുപോലെ, പൂരാടവും ഉത്രാടവും മുറത്തിൽ മുറംവെച്ചപോലെ, തിരുവോണം

പൊന്നിൻമുഴക്കോലുപോലെ, അവിട്ടം മദ്ദളംപോലെ, ചതയം ചക്രമുള്ളുപോലെ, പൂരുരുട്ടാതിയും ഉത്രട്ടാതിയും കട്ടിൽകാലുപോലെ, രേവതി ഏരത്തിമാലപോലെ.

ഈ ആകൃതി നക്ഷത്രങ്ങളുടെ ഏകദേശമായ ആകൃതിയാകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടു നക്ഷത്രങ്ങളെ തിരിച്ചറിയുന്നതു വളരെ പ്രയാസമാണ്. ഇതു ഇന്ന നക്ഷത്രമാകുന്നു എന്ന് ഗുരുനാഥന്റെ ഉപദേശത്തോടും സഹായത്തോടുംകൂടി മഴക്കാറില്ലാത്ത നിൎമ്മലമായ ആകാശത്തിൽ നോക്കി വളരെ പ്രാവശ്യം കണ്ടു ഉറപ്പിച്ചുവെച്ചവൎക്ക് ഇത് അറിയുവാൻ കഴിയും. വേറെ വിധത്തിൽ ഇതിനെ അറിയുവാൻ കഴിയുന്നതല്ല. ഈ നക്ഷത്രങ്ങളെ സമനിലത്തു വടക്കോട്ടു തിരിഞ്ഞു നിന്നു മേല്പട്ടുനോക്കി ഉച്ചയായി എന്നറിയേണ്ടതാകുന്നു. അതിൽ അനിഴം മുതൽ അഞ്ചു നക്ഷത്രങ്ങൾ തെക്കേദിക്കിലുള്ളതാകുന്നു. അതിനാലതുകളെ തെക്കോട്ടു, തിരിഞ്ഞുനിന്നു നോക്കി അറിഞ്ഞുകൊള്ളണം. അധികം നക്ഷത്രസംഖ്യ ഉള്ളതിൽ വെച്ച് ഒന്നിന്നു പ്രകാശാധിക്യമുണ്ടായിരിക്കും. ആ നക്ഷത്രം ഉച്ചയാകുമ്പോഴാണ് ഉച്ചയായി എന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടത്.

അസ്തമനാൽപരം മുതലായതു വരുത്തുവാൻ.

ഇന്ന നക്ഷത്രം ഉച്ചയാകുമ്പോൾ ഇന്ന രാശിയിൽ ഇത്ര നാഴിക ചെന്നു എന്നറിയുന്നതുകൊണ്ട് ഇത്ര നാഴിക രാച്ചെന്നു എന്നറിയണമെങ്കിൽ സൂൎയ്യാസ്തമനാൽ പരവും സൂൎയ്യോദയാൽ പൂൎവ്വവും ഇത്രനാഴിക ഇന്ന രാശിയിൽ ചെല്ലാനുണ്ടെന്നും ചെന്നു എന്നും അറിയേണ്ടതുണ്ട്. അതിനാൽ അസ്തമനാൽപരവും ഉദയാൽ പൂൎവ്വവും പ്രസംഗവശാൽ അസ്തമനാൽ പൂൎവ്വവും ഉദയാൽപരവും വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു:—

ഉദയാസ്തഗസൂൎയ്യൎക്ഷഗതഗമ്യകലാ ഹൃതൽ ।
അൎക്കയുക്തതദസ്തൎക്ഷഹോദരണാപ്തം ഭവേൽ സ്ഫുടം ॥ ൪൯

തത്തദ്രാശൗ തു തൽകാലേ ഗതാ ഗമ്യാശ്ച നാഡികാഃ ।
ശേഷാൽ ഷഷ്ടിഗ്ഗുണാദാപ്തം വിനാഡീതി വിഭാവ്യതാം ॥ ൩൦

സാരം—സൂര്യോദയസമയമോ സൂര്യാസ്തമയസമയമോ ഉള്ള സൂര്യസ്ഫുടത്തിൽ ആ നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽ ചെന്ന ഇലികളേയും ചെല്ലുവാനുള്ള ഇലികളേയും അതാതു രാശിയുടെ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഉദയാൽ പൂർവ്വവും പരവും, അസ്തമനാൽ പൂർവ്വവും പരവും ഇന്ന രാശിയിൽ ഇത്ര നാഴിക ചെന്നുവെന്നും ഇത്ര നാഴിക ചെല്ലാനുണ്ടെന്നും സൂക്ഷ്മമായി അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ഇതിൽ അസ്തമനാൽ പരവും അസ്തമനാൽപൂർവ്വവും വരുത്തുമ്പോൾ ഹരിക്കേണ്ടത് ആദിത്യൻ നില്ക്കുന്ന രാശിയുടെ ഏഴാംരാശിയുടെ ഹാരകംകൊണ്ടാകുന്നു എന്നറിയുക.

ഉദാഹരണം—൧൧൦൮ പോകുന്ന ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിനുള്ള സൂര്യസ്ഫുടം 'തുഷ്ടോ നിത്യം ഭാനുഃ' എന്നാകുന്നുവല്ലോ ഒരു രാശിക്ക് ൩൦ തിയ്യതിയും ഒരു തിയ്യതിക്ക് ൬൦ ഇലിയുമാകുന്നുവല്ലോ. അപ്പോൾ ഈ സൂര്യസ്ഫുടത്തിൽ ൧൦ തിയ്യതിയും ൧൬ ഇലിയുമായ=൬൧൬ ഇലി ചെന്നു. ൧൯ തിയ്യതിയും ൪൪ ഇലിയുമായ ൧൧൮൪ ഇലി ചെല്ലുവാനുണ്ട്. ഇത് 'ഭാനുഃ' എന്ന നാലുരാശി കഴിഞ്ഞു ചിങ്ങംരാശിയിലാകുന്നു. ഈ ൬൧൬-നെ ചിങ്ങംരാശിയുടെ ഹാരകമായ 'ശോണാംഗി'=൩൫൫-കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം നാഴിക ൧. ശേഷിച്ച ൨൬൧-നെ അറുപതിൽ പെരുക്കിയ ൧൫൬൬൦-നെ ൩൫൫-കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൪൪ വിനാഴിക. അപ്പോൾ ഈ ചിങ്ങം ൧൧-ാംനു സൂര്യോദയസമയം ചിങ്ങം രാശിയിൽ ഒരു നാഴിക നാല്പത്തിനാലു വിനാഴിക ചെന്നുവെന്ന് അറിയുക. ചെല്ലാനുള്ള ൧൧൮൪ ഇലിയെ ൩൫൫-കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൩ നാഴിക. ബാക്കിയുള്ള ൧൧൯-നെ അറുപതിൽ പെരുക്കിയ ൭൧൪൦-നെ ൩൫൫-കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൨൦ വിനാഴിക. അപ്പോൾ ചിങ്ങംരാശിയിൽ ൩ നാഴിക ൨൦ വിനാഴിക ചെ

ല്പവാനുണ്ടെന്നു വന്നു. ൧൪൪+൩൧൦=൫൪൪ ചിങ്ങം രാശിയുടെ പ്രമാണമാകുന്നു. ൧൦൪൨ ചിങ്ങം ൧൦൨൭ അസ്തമനത്തിങ്കലെ ക്കുള്ള സൂൎയ്യസ്ഫുടം 'സൎവ്വധനവാൻ' എന്നാകുന്നുവല്ലോ. അതിന്നു ചിങ്ങം രാശിയുടെ ഏഴാംരാശിയായകുംഭം രാശിയുടെ ഹാരകമായ 'വൈദ്യാഭ'=൪൧൪ എന്നതുകൊണ്ട് ഈ സ്ഫുടത്തിങ്കൽ ചെന്ന ൫൨ ഇലികളെ ഹരിച്ചാൽ അന്ന് അസ്തമയസമയത്തിങ്കൽ കും ഭ രാശിയിൽ ഒരു നാഴിക ഇരുപത്തിരണ്ടു വിനാഴികചെന്നുഎ ന്നും ആ സ്ഫുടത്തിൽ ചെല്ലാനുള്ള൧൨൧൩ ഇലികളെ൪൧൪കൊ ണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കുംഭം രാശിയിൽ ൨ നാഴിക ൫൩ വിനാഴിക ചെ ല്ലാനുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞുകൊൾക. ൧൨൨+൨൫൩=൪൧൫ കുംഭ രാശിപ്രമാണം.

ഈ പറഞ്ഞപ്രകാരം ഉദയാൽപരവും ഉദയാൽപൂൎവ്വവുംഅ സ്തമനാൽപരവും അസ്തമനാൽപൂൎവ്വവും വരുത്തേണ്ടതിന്ന് ആവ ശ്യമായ രാശിഹാരകങ്ങളേയും രാശിപ്രമാണങ്ങളേയും [illegible] ണിക്കുന്നു:—

രാശിഹാരകാഃ.

ധീശൂലി ബാണാംഗ ഹേരംബ ഭ്രൂബലാ
ശോണാംഗിപാതാല സൎവ്വാംഗി ദൂരഗഃ
സപക്ഷാംബു പാൎത്ഥാംഗി വൈദ്യാഭ സാരവി[illegible]
മേഷാദിഭാനാം ക്രമാദേവ ഹാരകാഃ.

വിവരണം—ധീശൂലി=൩൯൭ മേടം രാശിയുടെ ഹാരകം. ബാണാംഗ=൩൫൩ എടവം രാശിയുടെ ഹാരകം. ഇങ്ങിനെമേപ്പ ട്ടും ക്രമേണ കണ്ടുകൊൾക. ഹാരകത്തോളം ഇലികൾക്ക് ഒരുനാ ഴികയാകുമെന്നു സാരം.

രാശിപ്രമാണം.

കാലാഭിജ്ഞ, സ്സ്നേഹമാനോ, ധരേശോ,
ഗൌരീശോ, ദേനാമ, ധൎമ്മാദ്ധ്വനം।
പുണ്യാത്മാനോ, ധാരണാ, ഗാത്രമാനോ
കാമീശാനഃ, പുത്രവാൻ, ലോകഭാനുഃ ൭൨.

വിവരണം — കാലാഭിജ്ഞഃ=൪–൩൧ മേടം രാശിയുടെ പ്രമാണം. തേനമഗഃ=൫–൩൨ എടവം രാശി. ഇങ്ങിനെ ക്രമേണ കണ്ടുകൊൾക. ആകെ ഒരു ദിവസത്തിനുള്ള ൬൦ നാഴിക ൧൨ രാശികളുടേയും കൂടിയ പ്രമാണംകൊണ്ടു രാശിപ്പെടുന്നു. ഇതുപ്രകാരം ൧൨ രാശികളുടെ പ്രമാണങ്ങളും ആകെ കൂട്ടിയാൽ ൬൦ നാഴിക ശരിയായി വരും.

രാച്ചെന്ന നാഴികയറിവാൻ.

അസ്തഗമൃഘടീയുക്താ ഭവാക്യഗതനാഡികാ

മദ്ധ്യരാശിപ്രമാണാഢ്യാ നിശാഗതഘടീഭവേൽ. ഒന്നു

സാരം — അസ്തമനാൽപരം അസ്തമനരാശിയിൽ ചെല്ലാനുള്ള നാഴികകളും നക്ഷത്രവാക്യപ്രകാരം അതാതുരാശിയിൽ ചെന്ന നാഴികയും ഇതിന്റെ ഇടയിലുള്ള രാശിപ്രമാണങ്ങളുംകൂട്ടിയാലതു് അതാതു് നക്ഷത്രം ഉച്ചയാകുന്ന സമയത്തേക്കു രാച്ചെന്ന നാഴികകളായി വരും.

ഉദാഹരണം — ൧൦൪൧ പോകുന്ന ചിങ്ങം ൧൦–ാംനു തിരുവോണം ഉച്ചയാകുമ്പോൾ എത്ര നാഴിക ചെന്നുവെന്നറിയണം. അതിന്നു അന്നു് അസ്തമനാൽപരം കുംഭം രാശിയിൽനിന്നുള്ള നാഴിക ൨–൫൯. തിരുവോണം ഉച്ചയാകുമ്പോൾ മേടംരാശിയിൽ ചെന്ന നാഴിക ഒന്നര ൧–൩൦. ഇടയിലുള്ള മീനം രാശിയുടെ പ്രമാണം ലോകഭാനുഃ=൪–൧൩. ഇതുമൂന്നുംകൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൮ നാഴിക ൪൨ വിനാഴിക രാച്ചെന്നുവെന്നു കിട്ടി.

പുലരുവാനുള്ള നാഴികയറിവാൻ.

ഉദയർക്ഷഗതാ നാഡീ ഭവാക്യൈഷ്യഘടീയുതാ

മദ്ധ്യരാശിപ്രമാണാഢ്യാ രാത്രിശേഷ്യഘടീ ഭവേൽ. ഒരു

സാരം — ഉദയരാശിയിൽ ഉദയാൽപൂർവ്വമുള്ള നാഴികയും നക്ഷത്രവാക്യപ്രകാരം അതാതു രാശിയിൽ ചെല്ലാനുള്ള നാഴികയുംഇതിന്റെ ഇടയിലുള്ള രാശിപ്രമാണങ്ങളും കൂട്ടിയാൽ പുലരുവാനുള്ള നാഴികകളായി വരും.

32956.

ഉദാഹരണം—൧൦൯൨ പോകുന്ന ചിങ്ങം൧൦-ാംനു ഉത്രട്ടാതി ഉച്ചക്ക് എത്ര നാഴിക പുലരുവാനുണ്ടെന്നറിയണം. അതിന്നു ൧൧-ാംനു ഉദയത്തിന്നു ചിങ്ങം രാശിയിൽചെന്ന നാഴിക ൧-൪൪. ഉത്രട്ടാതി ഉച്ചക്ക് 'ഗുരുശ്രീഃ' മിഥുനത്തിൽ ചെന്ന രണ്ടേമുക്കാൽ നാഴിക മിഥുനം രാശിയുടെ പ്രമാണമായ 'ധരേശഃ'= ൫-൨൯-ൽ കഴിച്ചാൽ ബാക്കി ൨-൪൪. ഇടയിലുള്ളകർക്കടകംരാശിയുടെ പ്രമാണം ൫-൨൩. ഇതുമൂന്നും കൂടിയാൽ ഉള്ള ൯ നാഴിക ൫൧ വിനാഴിക പുലരുവാനുള്ള നാഴികയായി എന്നു വരും. ഇങ്ങിനെ പകൽ സൂൎയ്യച്ഛായ അളന്നതുകൊണ്ടും, രാത്രി ഉച്ചയായനക്ഷത്രത്തെ അറിഞ്ഞ് അതുകൊണ്ടും സമയം അറിഞ്ഞുകൊള്ളാവുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ ഈയിടയിൽ വാച്ച് ടൈമ്പീസ്സ് മുതലായവകൊണ്ട് സമയം അറിഞ്ഞുവരുന്നുണ്ട് എങ്കിലും അതുകളെ ശരിപ്പെടുത്തി വെയ്ക്കുന്നതിലും സൂക്ഷിക്കുന്നതിലും പ്രമാദംവരുവാൻ വളരെ എളുപ്പമുണ്ട്. അതിനാൽ അവകളെക്കൊണ്ടു നിശ്ചയിക്കുന്ന സമയം പലപ്പോഴും തെററിപ്പോകുന്നു. പണ്ടെല്ലാംപണ്ടേ സമയജ്ഞാനത്തിന്ന് ആൎയ്യന്മാർ നക്ഷത്രങ്ങളേയും ഛായയേയും പ്രമാണിച്ചു വന്നിരുന്നു. ഇതുകൾ മേഘാവരണം നിമിത്തവും മററും ചിലപ്പോൾ അറിയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വരും. അക്കാലം നാഴികവട്ടകൊണ്ടു നിശ്ചയിക്കുന്ന പതിവാണ് ഉണ്ടായിരുന്നത്. അതിനെത്തന്നെയാകുന്നു അംബുയന്ത്രമെന്നു പറയുന്നത്. 'ലഗ്നേ ഛായാംബുയന്ത്രസംവിദിതേ' എന്നു വചനവുമുണ്ട്. ഇതിൽ ഛായാശബ്ദം നക്ഷത്രങ്ങളുടേയും ഉപലക്ഷണമാകുന്നു. ഛായകൊണ്ട് അടിയളവുവാക്യം പ്രമാണിച്ചു സമയം നിശ്ചയിക്കുന്നതും അതിസൂക്ഷ്മമല്ല. ഛായാഗണിതംകൊണ്ടു അതു നല്ലവണ്ണം സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്താവുന്നതാകുന്നു. അതിന്റെ ക്രിയ ദ്വിതീയഭാഗമായ പഞ്ചബോധക്രിയയിൽ പറയുന്നതാകുന്നു.

ഞാററുക്കൂട്ടം അറിയുവാൻ.

സൂൎയ്യൻ ഏതു നക്ഷത്രത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുവോ ആ നക്ഷത്രത്തെക്കൊണ്ട് ഞാററുവേല അറിയണം. ആദിത്യൻ അശ്വതി നക്ഷത്രത്തിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ അശ്വതി ഞാററുവേല, ഭരണി

നക്ഷത്രത്തിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ ഭരണിഞാററവേല. എന്നിങ്ങിനെ കണ്ടുകൊൾക. അതിനെ അറിയേണ്ടതിന്നു സൂൎയ്യന്റെ നക്ഷത്ര സംക്രമവാക്യം ഉപയോഗപ്പെടുന്നതാകയാൽ ആ നക്ഷത്രവാക്യത്തെ താഴെ പറിക്കുന്നു:—

ക്രവിഷ്ടു, ഹാരിഷ്ടു, ദീയതേ, ധീയതേ,
കരിഷ്ടു, മാരിഷ്ടു, സാരിഷ്ടു, ദ്ദൂരതഃ,
സ്മൎത്തി, ദ്വഷ്യതി, യോനിഷ്ടു, പൎണ്ണാം,
ത്രികൂശ, താണ്ഡവ, ഭോമൂഗ, ധേനുഗഃ, ൫൫
സുപൂര, ഹാടക, നീരന, ഭാരതാ,
ചരണ, ഗാലവ, വിശപ്ലു, ചമ്മരാഠ
ചികുര, രാവയ, മക്കട ഇത്യമീ
ഭരണിതോ രവിസംക്രമണം ക്രമാൽ. ൫൬

വിവരണം—കവിഷ്ടു എന്നു തുടങ്ങിയ മുമ്മൂന്നക്ഷരങ്ങൾ ഭരണി മുതൽ ക്രമേണ ൨൭ നക്ഷത്രങ്ങളിലേയ്ക്കു സൂൎയ്യൻ സംക്രമിക്കുന്നസമയത്തെ അറിയുവാനുള്ള ഞാററക്കൂട്ടവാക്യമാകുന്നു. കവിഷ്ടു=൧ ദിവസവും ൪൯ നാഴികയും. ഹാരിഷ്ടു=൧ ദിവസവും ൨൪ നാഴികയും ഇങ്ങിനെ മേൽപട്ടം ക്രമേണ കണ്ടുകൊൾക.

സാരം—അനന്തരം ഇതുകൊണ്ടു ഞാററവേല പകരുന്ന സമയം അറിയുവാനുള്ള ക്രമത്തെ പറയുന്നു:—

സംക്രമധ്രുവഭക്രാന്തിവാക്യയോഗോ രവേൎദ്ദിനാൽ
സൂൎയ്യനക്ഷത്രസംക്രാന്തിവാരനാഡ്യോ ഭവേൽധ്രുവാ ൫൭

സാരം—മേൽകാണിച്ച ഞാററവേലവാക്യം വെച്ച് അതിൽ അതാതുകൊല്ലത്തിലെ സംക്രമധ്രുവം കൂടി കൂട്ടിയാൽ അതാതു ഞാററവേല തുടങ്ങുന്ന ആഴ്ചയും നാഴികകളുമായിത്തീരുന്നതാകുന്നു. എങ്ങിനെയെന്നാൽ, 'കവിഷ്ടു' എന്നുവെച്ച് അതിൽ അതാതുകൊല്ലത്തിലെ സംക്രമധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ഭരണി ഞാററവേല പിറക്കുന്ന ആഴ്ചയും നാഴികകളും കിട്ടുന്നതാകുന്നു. സംക്രമധ്രുവം വരുത്തേണ്ടുന്ന ക്രിയ മുമ്പ് ൩൦-ാം ശ്ലോകത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഉദാഹരണം:—൧൦൮൭-ാമത് ധനുമാസത്തിൽ ഉത്രാടം ഞാറ്റുവേല എന്നാണ്, എത്ര നാഴികക്കു തുടങ്ങുമെന്ന് അറിയുവാൻ ഭരണിമുതൽ ൨൦-ാമത്തേതായ ഉത്രാടത്തിന്റെ വാക്യമായ 'ഭാരതാ'= ൩൦-൨൪ എന്നു വെച്ച് അതിൽ, ൧൦൮൭ മേടത്തിലേക്കുണ്ടാക്കിയ സംക്രമധ്രുവമായ 'തജ്ഞോ ദയാവാൻ ശിവഃ' എന്നതിന്റെ ദിവസവും നാഴികയുമായ ൪-൫൪ എന്നതു കൂട്ടിയാൽ ൧൧-൧൮ എന്നായി. അതിൽനിന്നു ആഴ്ചസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു ൭ കളഞ്ഞാൽ ബാക്കി ൪-൧൮ ആകയാൽ വ്യാഴാഴ്ച ൧൮-ാം നാഴികക്ക് ഉത്രാടം ഞാറ്റുവേല ആരംഭിക്കുമെന്ന് അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ആകയാൽ ൧൦൮൭ ധനു ൨൭-ാംനു- ൧൮ നാഴികക്ക് ഉത്രാടം ഞാറ്റുവേല ആരംഭിക്കുമെന്നു വന്നു. ഈ ഞാറ്റുവേലവാക്യത്തിൽ വിനാഴികയെ ചേർത്തിട്ടില്ലായ്കയാലും ഇതുകളെ സൂക്ഷ്മമായി വരുത്തുമ്പോൾ ചരജ്യാവ്, ദേശാന്തരം, രവിഭുജാഫലം ഇത്യാദികളെക്കൂടി സംസ്കരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ആകയാൽ ഈവണ്ണം ഉണ്ടാകുന്നത് സ്ഥൂലമായിരിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇതുപോലെതന്നെയാകുന്നു സംക്രാന്തിവാക്യവും സംക്രമധ്രുവവും ചേർത്തു സൂര്യന്റെ രാശിസംക്രമസമയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും. എങ്കിലും പ്രായേണ ഇതുകൾ സൂക്ഷ്മങ്ങളാകുന്നു.

ഭാഗോപസംഹാരം.

അപാരഗംഭീരമഹാഗമാബ്ധേഃ
സുധാമയാഃ പഞ്ച കണാഃ കഥഞ്ചിൽ
സമുദ്ധൃതാഃ സമ്യഗിഹോപയുക്താ
ഭിശന്തു സദ്ഭ്യഃ സുഖമേവ നിത്യം. ൨൭

സാരം:—ഈ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രമെന്ന മഹത്തായ ശാസ്ത്രം അഗാധമായും കരകാണ്മാൻ കഴിയാത്തതായും ഉള്ള മഹാസമുദ്രംപോലെ കിടക്കുന്നു. അതിൽനിന്ന് പ്രയാസപ്പെട്ട് എടുത്തിട്ടുള്ള അഞ്ച് അമൃതകണങ്ങളെപ്പോലെയാകുന്ന മേൽപറഞ്ഞ തിത്ഥ്യാദികളായ അഞ്ച് അംഗങ്ങളെ കരുതേണ്ടത്. ഇതുകളെ പ്രതിദിവസം പിഴക്കാതെ ഉപയോഗിക്കുന്ന സജ്ജനങ്ങൾക്ക് എന്നും ദുഃഖസംബന്ധ

മില്ലാതെ വലിയ സൌഖ്യം അനുഭവിക്കുമാറാകണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

ഇതി പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശർമ്മണഃ കൃതിഷു
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിന്യാം
പ്രഥമഭാഗേ
പഞ്ചാംഗഖണ്ഡഃ
സമാപ്തഃ.
ശ്രീ കേളവർമ്മഗുരുപാദാഃ പ്രീയന്താം.

ഈഹാംപുരേശപാദൈശ്വര്യ്യ നമഃ.

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി

ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം.

സൂര്യാദയോത്ര കലിഖണ്ഡവിധാനവിത്താ
ഭാന്തു സ്ഫുടം ധ്രുവമുപാത്തഗുണാം സ്മ ചൈത്തേ
മദ്ധ്യേ ഹരന്തു ച മനോഗതദോഷരാശി-
ഭാഗാൻ കലാ വിപുലയന്തു യഥോചിതം നഃ. ൧

സാരം—സൂര്യാദികളായിരിക്കുന്ന ഗ്രഹങ്ങൾ കലികാലവശാലുണ്ടാകുന്ന ദോഷങ്ങളെ നശിപ്പിക്കകൊണ്ട് പ്രസിദ്ധന്മാരാകുന്നു. അവർ ഗുണമുള്ള മനസ്സിൽ പ്രകാശിക്കുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ എന്റെ മനോമദ്ധ്യത്തിങ്കൽ സ്പഷ്ടമാകുംവണ്ണം ഗുണങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചു പ്രകാശിക്കേണ്ടതിന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. അത്രയുമല്ല മനസ്സിലുള്ള കാമം, ക്രോധം, ലോഭം, മോഹം, മദം, മാത്സര്യം ഈ വക ദോഷസമൂഹങ്ങളുടെ അംശങ്ങളെ ഇല്ലായ്മചെയ്യട്ടെ. ചതുഷ്ഷഷ്ടികലാവിദ്യകളെ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ എത്രത്തോളം വിസ്താരപ്പെടുത്തി ഉണ്ടാക്കിത്തരുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കുമോ അത്രത്തോളം വിസ്താരപ്പെടുത്തി ഉണ്ടാക്കിത്തരുമാറാകട്ടെ എന്നും പ്രാർത്ഥി

ക്കുന്നു. ഇവിടെ ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളെ [illegible] പ്രതിപാദിക്കുന്നത് എന്ന് ഒന്നാമത്തുള്ള 'സൂര്യാദയഃ' എന്ന [illegible] ദംകൊണ്ടു തോന്നിക്കുന്നു. എന്നാ സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതിലേക്ക് ൧ കലി, ൨ ഖണ്ഡം, ൩ സ്ഫുടം, ൪ ധ്രുവം, ൫ മദ്ധ്യം—മദ്ധ്യമം, ൬ ഗുണം—ഗുണകാരം, ൭ ഹരം—ഹാരകം, ൮ രാശി, ൯ ഭാഗം, ൧൦ കല ഇതുകൾ ഉപകരണങ്ങളാകുന്നു എന്നു മുദ്രാലങ്കാരരീത്യാ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. 'വിപുലയന്തു യഥോചിതം' ഇത്യനേന വികലാ തൽപരാ പ്രതൽപരാദിഭിഃ അസ്യ ഗണിതസ്യ വിപുലീകരണമപി സൂക്ഷ്മധീഭിഃ ഔചിത്യാനുസാരേണ ശക്യതേ കർത്തുമിതി പ്രതിപാദ്യതേ.

ഇവിടെ ഗ്രഹഗണിതത്തിന്ന് ഒന്നാമതായി കലിദിവസത്തെ അറിയേണ്ടതാകുന്നു. ആയത്, കലിയുഗാരംഭദിവസം മുതൽ ഇഷ്ടദിവസത്തോളം എത്ര ദിവസം ചെന്നുവോ ആ ദിവസസംഖ്യയാകുന്നു. പ്രതിദിവസം ഓരോന്ന് ഓരോന്ന് ഏറിയേറിവരുന്നതാകുന്നു. ആയതു പരമ്പരയാ ഉള്ള ഉപദേശംകൊണ്ട് അറിയേണ്ടതുമാകുന്നു. കൊല്ലം, മാസം, തിയ്യതി ഇവകളെ അറിഞ്ഞാൽ അതുകളെക്കൊണ്ട് അന്നത്തെ കലിദിവസസംഖ്യ ഉണ്ടാക്കുവാനും കഴിയുന്നതാണ്. അതിന്റെ ക്രിയയെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—അതിൽ ആദ്യം അടുത്തു കഴിഞ്ഞ മേടമാസം ൧-ാം-യായ വിഷുദിവസത്തെ കലി (ഇതിനെ വിഷുക്കലി എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു) വരുത്താൻ പറയുന്നു:—

ധീജഗനൂപുരൈർഹതാ കല്യബ്ദം ശോധയേത്തതഃ
സ്ഥൂലക്രിയാം ഭജേൽ പശ്ചാത്തത്സമൈർവ്വിഷുവൽകലിഃ. ൨

സാരം—കല്യബ്ദത്തെ ഉണ്ടാക്കുവാനുള്ള ക്രിയ കഴിഞ്ഞ പ്രഥമഖണ്ഡത്തിൽ 'ഗതമീനാന്തകോളംബ'എന്നു മുതലായ ൯-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ കല്യബ്ദത്തെ വെച്ച് 'ധീജഗനൂപുര'(=൨൧൦൩൮൯) എന്നതുകൊണ്ട് പെരുക്കുക. പിന്നെ അതിൽനിന്ന് 'സ്ഥൂലക്രിയ' (=൧൨൩൭) എന്നതു കളയുക. പിന്നെ ബാക്കിയുള്ളതിനെ 'തത്സമ' (=൭൬) എന്നതുകൊണ്ടു ഹരി

ങ്ങൾക്കു എന്നാൽ കിട്ടുന്നത്, മേടമാസം ൧-ാംതിയ്യതി ഉദയത്തിന്നു ചെല്ലുന്ന കലിദിനസംഖ്യയായിവരും. പിന്നെ ബാക്കിയുള്ളതിനെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'തത്സമ'നെക്കൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ചാൽ നാഴികകളും വിനാഴികകളും ഗുർവ്വക്ഷരങ്ങളും കിട്ടുന്നതാകുന്നു. ഗുർവ്വക്ഷരത്തിങ്കൽ അററുവരും. അവിടന്നിന്നു കീഴ്പ്പോട്ട് ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ ദിവസംകഴിഞ്ഞു നാഴികമുതലായവകൂടി ഉണ്ടെന്നുകണ്ടാൽ അത്രദിവസം കഴിച്ചു ബാക്കി കണ്ട നാഴിക വിനാഴിക ഗുർവ്വക്ഷരങ്ങൾകൂടി കഴിയുമ്പോഴാണ് കൊല്ലാവസാനം എന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഉദയാൽപരം കൊല്ലാവസാനമായ സൂര്യന്റെ, മീനംരാശിയിൽനിന്നു മേടംരാശിയിലേക്കുള്ള സംക്രമമെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. അതിനാൽ അന്നു സംക്രമദിനമെന്നും പിറെറന്നാളാണ് മേടം ഒന്നാം തിയ്യതി എന്നും വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. അതിനാൽ മുമ്പെ കിട്ടിയ കലിദിനസംഖ്യയിൽ ഒന്നുകൂടി കൂട്ടിക്കൊള്ളണം. എന്നാൽ മാത്രമേ മേടം൧-ാംനു-ഉദയത്തിന്നുള്ള വിഷുകലിദിനസംഖ്യയായിത്തീരുകയുള്ളൂ. 'തത്സമ'നെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചു ദിവസം കിട്ടിയതോടുകൂടി അററുവന്നു. അറുപതിൽ പെരുക്കുവാൻ ബാക്കിയില്ല എന്നു കണ്ടാൽ മുമ്പെ വരുത്തിയ കലിദിനസംഖ്യ തന്നെ വിഷുക്കലിയായിത്തീരും.

മദ്ധ്യാഹ്നാന്തംവരെ സംക്രമമായാലും അന്ന് ൧-ാംനു-യാകുന്നു. പിറെറന്നാളല്ല എന്ന് ഒരു പക്ഷമുണ്ട്. ആ പക്ഷത്തിങ്കൽ ഈ കിട്ടിയ നാഴിക മദ്ധ്യാഹ്നാന്ത്യനാഴികയെക്കാൾ മുമ്പെയാകുന്നുവെങ്കിൽ ഒന്നു കൂട്ടേണ്ട എന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളണം. മദ്ധ്യാഹ്നാന്തം പ്രായേണ ൧൫ നാഴിക പുലരുമ്പോഴാകുന്നു. പകലിന്റെ ഏററക്കുറച്ചിലുപോലെ ഇതിന്നും ഏററക്കുറച്ചിൽ വരുന്നതാകുന്നു. പകൽ ൩൦ നാഴിക ശരിയാകുന്ന ദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നാന്തം ശരിയായി ൧൫ നാഴിക പുലരുമ്പോഴായിരിക്കും. ഈ പക്ഷമാണ് ശ്രാദ്ധവിധിയിങ്കൽ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നത്. 'മദ്ധ്യാഹ്നകാലാദവസിതേഃ പുരസ്താൽ വിവസ്വതഃ സംക്രമണം യദി സ്യാൽ । തദൈവ മാസാദ്യദിനം പരം ചേൽ പരം ദിനം ശ്രാദ്ധവിധൗവിധിഃ സ്യാൽ' എന്നു വ

ചനവുമുണ്ട്. ഇപ്പോൾ മലയാളത്തിൽ പഞ്ചാംഗപുസ്തകങ്ങളിൽ ഈ പക്ഷമാണ് എല്ലാവരും സ്വീകരിച്ചുവരുന്നത്. നാട്ടുപുറങ്ങളിൽ ചില ദിക്കുകളിൽ സൂര്യോദയാൽപരം എപ്പോൾ സംക്രമമായാലും പിറന്നാൾ ൨-ാംനു എന്ന പക്ഷം സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

പകൽ എപ്പോൾ സംക്രമമായാലും (മദ്ധ്യാഹ്നകാലത്തിന്നുമുമ്പോ പിമ്പോ) അന്നുതന്നെയാകുന്നു ഒന്നാംതിയ്യതി എന്ന് ഒരു പക്ഷമുണ്ട്. മലയാളത്തിൽ ഈ പക്ഷം ഒരേടത്തും നടപ്പില്ല എങ്കിലും പരദേശികൾ ഈ പക്ഷമനുസരിച്ചാണ് ഇപ്പോഴും വ്യവഹരിച്ചു വരുന്നത്. പരദേശികളുടെ പഞ്ചാംഗപുസ്തകങ്ങളിലും ഇതിനെ അനുസരിച്ചുതന്നെയാകുന്നു തിയ്യതി ചേർത്തുവരുന്നത്.

ഉദാഹരണം—൧൦൭൬ മേടം ൧-ാംനു-ഉദയത്തിന്നുള്ള കലിദിനസംഖ്യയെ ഉണ്ടാക്കുവാൻകല്യബ്ദമായ൫൦൦൨-നെ 'ധീജഗന്നൂപുരം' ആയ ൨൧൦൩൮൯ൽകൊണ്ടു പെരുക്കിയത്=൧,൦൫,൨൩,൬൫,൭൭൮ എന്നാകുന്നു. അതിൽനിന്ന് 'സ്ഥൂലക്രിയ' എന്ന ൧൧൩൭ വാങ്ങിയാൽ ശേഷം=൧൦൫൨൩൬൪൬൪൧ ആകുന്നു. ഇതിനെ 'തത്സമ'മെന്ന ൫൭൬കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം=൧൮൨൭൦൨൧ ബാക്കി=൫൪൫. ഇതിനെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി തത്സമനെക്കൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന നാഴിക ൫൬. വിനാഴിക ൪൬. ഉല്പക്ഷാരം ൧൫ ഇവിടെ അറവരുന്നു. ദിവസ സംഖ്യ കഴിച്ചു നാഴിക വിനാഴിക മുതലായവ ബാക്കിയുണ്ടാവുകയാൽ ആദ്യം കിട്ടിയ ഫലത്തിൽ ഒന്നുകൂടെ കൂട്ടിയാൽ ഉള്ള ൧൮൨൭൦൨൨ വിഷുക്കലി എന്നുവന്നു. ഇതിന്ന് അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ട് 'ചേതോഹരോംഗജോയം' എന്നു പേരാകുന്നു. സംക്രമം മദ്ധ്യാഹ്നകാലാവസാനകാലത്തിങ്കൽ നിന്നു പരവും, അത്രയുമല്ല രാത്രിയിലും ആകയാൽ ഇതിന്ന് ഒരു വിധത്തിലും പക്ഷാന്തരമില്ലെന്ന് അറിഞ്ഞു കൊള്ളുക.

ഈ കലിദിന സംഖ്യകൊണ്ട് സംക്രമ ദിവസത്തെ ആഴ്ച അറിയുവാൻ പറയുന്നു:—

കല്യാരംഭഃ ശുക്രവാരേ തസ്മാൽ കലിദിനോച്ചയഃ
സപ്താപ്തശേഷഃ സംഗണ്യഃ ശുക്രവാരാദിതി സ്ഥിതിഃ. ൩.

സാരം—കലിയുഗം ആരംഭിച്ചതു വെള്ളിയാഴ്ചയാകുന്നു. അതിനാൽ കലിദിവസസംഖ്യയെ വാരസംഖ്യയായ ഏഴുകൊണ്ട ഹരിച്ചുകളഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ളതിനെ വെള്ളിയാഴ്ച മുതൽ ക്രമേണ എണ്ണിക്കൊള്ളണം. എന്നാൽ അന്നേ ദിവസത്തെ ആഴ്ച അറിയാവുന്നതാകുന്നു എന്നാണ് മര്യാദ.

ഉദാഹരണം:—മേൽപ്രകാരം സിദ്ധിച്ചകലിദിന സംഖ്യയായ 'ചേതോഹരോംഗജ്ഞേയം' എന്ന ൧൮൭൨൬൭൨൬൩ നെ ൭ൽ ഹരിച്ചുകളഞ്ഞാൽ ഒടുവിൽ ശേഷിക്കുന്ന ൬നെ വെള്ളിയാഴ്ച മുതൽ എണ്ണിയാൽ കിട്ടുന്ന വ്യാഴാഴ്ച മേഷസംക്രമവും വെള്ളിയാഴ്ച മേടം ൧-ാംതിയ്യതിയും ആകുന്നു എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഈ കിട്ടിയ വിഷുക്കലികൊണ്ട് ഇഷ്ടമാസകലിയെ വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പറയുന്നു:—

വിഷുവൽകലിമാസാഹർവാക്യയോഗോ ഭവേൽ കലിഃ
മാസാദ്യോദയഗോ വാരം സംവാദ്യസ്പഷ്ടയോരപി. ൪

സാരം—മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ വിഷുവൽ കലിവെച്ച് അതിൽ ഇഷ്ടമാസത്തെക്കുള്ള മാസവാക്യം കൂട്ടിയാൽ അതാതു മാസം ൧-ാംനു ഉദയത്തിന്നുള്ള കലിദിന സംഖ്യയായി വരുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ ഈ സംഖ്യ ശരിയോ എന്ന് അന്നത്തെ ആഴ്ചയും ഈ കലിദിന സംഖ്യകൊണ്ട മുമ്പിലത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വരുത്തിയ ആഴ്ചയും ഒത്തുനോക്കി തീർച്ചപ്പെടുത്തണം. സംക്രമദിവസത്തിലെ ആഴ്ചയായി ഒത്തുവരാഞ്ഞാൽ ഈ വരുത്തിയകലിദിനസംഖ്യയിൽ ഒന്നുകൂട്ടി സംസ്കരിച്ച് ഇതിനെ സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളണം. സംക്രമദിവസത്തെ ആഴ്ച ഇന്നതെന്നറിയുവാനുള്ള ക്രിയ പഞ്ചാംഗഖണ്ഡത്തിൽ 'സംക്രമധ്രുവസംക്രാന്തി' എന്നുമുതലായ ൨൭-ാം ശ്ലോകം കൊണ്ട പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

മാസവാക്യം.

മാസകലി വരുത്തേണ്ടതിന്ന് ആവശ്യമായ മാസവാക്യത്തെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

കൗലീന്ദു, ശ്രുക്ഷജ്ഞ, വിധാന, മാത്രയാ,
ക്ഷീണാഢ്യ, സിംഹസ്യ, സൂപുത്ര, ചതുരഃ

തഥാദ്രി, മീനാംഗി, മൃഗാംഗി, മാതുലോ
മാസാഹവാക്യാന്യജഭാൽ ക്രമേണ തു. ൩

സാരം—മേടമാസത്തിലെ മാസവാക്യം 'കുലീന' എന്ന് ൩൧ എടവത്തിലേത് 'ത്രക്ഷജ്ഞ' എന്ന് ൬൨. മിഥുനത്തിലേ'വിധാന' എന്നു ൯൪. കർക്കടകത്തിലെ മാത്രയാ, എന്ന ൧൨൫. ചിങ്ങത്തിലേത് 'ക്ഷണസ്യ' എന്ന് ൧൫൭. കന്നിയിലേത് 'സിംഹസ്യ' എന്ന് ൧൮൮. തുലാത്തിലേത് 'സുപത്ര' എന്ന് ൨൧൮ വൃശ്ചികത്തിലേത് 'ചതുര' എന്ന് ൨൪൮ ധനുവിലേത് 'തഥാദ്രി' എന്ന് ൨൭൭. മകരത്തിലേത് 'മീനാംഗി' എന്ന് ൩൦൭. കുംഭത്തിലേത് 'മൃഗാംഗി' എന്ന് ൩൩൬. മീനത്തിലേത് 'മാതുല' എന്ന് ൩൬൫.

മാസവാക്യമെന്നു പറയുന്നത് അതാതു മാസത്തിലുള്ള ദിവസങ്ങളുടെ സംഖ്യയാകുന്നു. അതിൽ മേഷസംക്രമം മുതൽ എടവസംക്രമംവരെ ഉള്ള മേടമാസത്തിന്ന് (ആദിത്യൻ മേടം രാശിയിൽ നില്ക്കുന്ന കാലത്തിന്ന്) ൩൦ നാഴികയും ൫൫ വിനാഴികയും ആകുന്ന കാലം. ഇതിനെ അർദ്ധാധികം കൂട്ടി ൩൧ എന്ന് സങ്കല്പിച്ച് 'കുലീനാ' എന്നു പേരിട്ടതാകുന്നു. മേൽപ്രകാരം എടവ സംക്രമം കഴിഞ്ഞു മിഥുന സംക്രമം വരെയുള്ള എടവമാസത്തിന്ന് ൩൧ ദിവസം ൨൪ നാഴികയാകുന്നു. ഈ മേടമാസത്തിലെയും എടവമാസത്തിലെയും ദിവസങ്ങളെ കൂട്ടിയാൽ ൬൨ ദിവസം ൨൦ നാഴികയാകുന്നു. ഇതിൽ നാഴിക ൩൦-ൽ താഴെയാകയാൽ അതിനെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു ബാക്കി ൬൨ ദിവസത്തെ മാത്രം കണക്കാക്കി 'ത്രക്ഷജ്ഞ' എന്ന വാക്യം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. മിഥുനം മുതൽക്കുള്ള ബാക്കി മാസവാക്യങ്ങളിലും ൩൦ വരെയുള്ള നാഴികകളെ തള്ളിക്കളഞ്ഞും ൩൦-ൽ അധികം നാഴികയുള്ളതിന്ന് ഒരു ദിവസം തികച്ചുകൂട്ടിയും മാസവാക്യം നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ സ്ഥൌല്യത്തെ തീർപ്പാൻ വേണ്ടിയാണ് ൪-ാം ശ്ലോകത്തിൽ 'വാരം സംവാദ്യസ്സുടരേഖയും' എന്ന അംശം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.

ഉദാഹരണം—൯൪-ലെ വിഷുക്കലിയായ 'ചേതോഹരാംഗജോയം' എന്ന ൧൮൭൨൪൯൩-ൽ കർക്കടകമാസത്തിലെ മാസവാക്യമായ 'മാത്രയാ' എന്നു കൂട്ടിയാൽ വരുന്ന ൧൮൭,൨൬,൧൮

ചിങ്ങമാസം ൧൦-ാംനു- ഉദയത്തിന്നുള്ള ചിങ്ങമാസകലിയാകുന്നു എന്നു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ കലിദിവസത്തെവെച്ചു 'കല്യാരംഭഃ ശുക്രവാരേ' എന്നു മൂന്നാംശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ൭-ൽ ഹരിച്ചുകളഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള ആറിനെ വെള്ളിയാഴ്ചമുതൽ എണ്ണിയാൽ ബുധനാഴ്ചകിട്ടുന്നു. പഞ്ചാംഗഖണ്ഡത്തിൽ ൨൫-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം സംക്രമസമയം വരുത്തിനോക്കുമ്പോൾ വ്യാഴാഴ്ച ൧൯-ാം നാഴികക്കാണു് ചിങ്ങസംക്രമമെന്നു കാണുന്നു. അതിനാൽ 'വാരം സംപാദ്യ സ്ഫുടയേദമും' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം മുമ്പെകിട്ടിയ മാസകലിസംഖ്യയായ ൧൮൩൨൯൯൪-ൽ ൧ കൂടെ ചേർത്തു സ്ഫുടീകരിച്ചാൽ സൂക്ഷ്മമായ ൧൮൩൨൯൯൫ പോകുന്ന ചിങ്ങമാസത്തിലെ ൧൦-ാംനു- വെള്ളിയാഴ്ച ഉദയത്തിന്നുള്ള മാസകലി ൧൮൩൨൯൯൫ ആണെന്നുവരുന്നു. അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ടു് ഇതിനെ 'ശ്രദ്ധാ ധീരലം ദൃശ്യാ' എന്നു പറയാവുന്നതാകുന്നു.

ഈ കിട്ടിയ മാസകലികൊണ്ടു് ഇഷ്ടദിവസകലിയേയും ഖണ്ഡശേഷത്തേയും വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു:—

മാസേ ഗതം ദിനംയുക്താ തത്തദ്ദിന കലിം നയേൽ
അഭീഷ്ടഖണ്ഡം ത്യക്ത്വാ തൽ ഖണ്ഡശേഷഞ്ച കല്പയേൽ. ൩

സാരം—മാസകലിയിൽ ഏതുതിയ്യതിയിലെ കലിവരുത്തണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ ആ തിയ്യതിസംഖ്യകൂടി കൂട്ടിച്ചേർത്താൽ അതാതുദിവസത്തെയുള്ള കലിദിനസംഖ്യയായിത്തീരും. ഇതാകുന്നു അഭീഷ്ടദിനകലി എന്നുപറയുന്നതു്. ഈ അഭീഷ്ടദിനകലിയിൽനിന്നു അഭീഷ്ടഖണ്ഡത്തെ കളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ളതു ഖണ്ഡശേഷമായി. ഖണ്ഡമെന്നു പറയുന്നതു് ഏതെങ്കിലും ഒരു കലിദിവസത്തെയ്ക്കു സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി വരുത്തി ആ മദ്ധ്യമങ്ങളെ ധ്രുവങ്ങളെന്ന പേരോടുകൂടി സൂക്ഷിക്കുമ്പോൾ വെച്ചിട്ടുള്ള ഇഷ്ടദിവസകലിയാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ ചിങ്ങമാസത്തിലെ മാസകലിയായ 'ശ്രദ്ധാ ധീരലം ദൃശ്യാ' എന്ന ൧൮,൩൨,൯൯൫-ൽ ഇഷ്ടദിവസമായ (൧൦-ാംനു-യാണല്ലോ ഗണിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതു്) ൧൦-നെക്കൂടി ചേർത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൧൮,൩൩,൦൦൫-ഇ

ഷ്ടദിവസകലിയായിത്തീൎന്നു. ഇതിന്ന് അക്ഷരസംഖ്യകൊണ്ട് "ലഗ്നേന ബലം ദൃശ്യം" എന്നാകുന്ന പേര്. ഇതിൽനിന്ന് അഭീഷ്ട ഖണ്ഡമായ ൧൮,൩൩,000 വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള ൩. ഖണ്ഡശേഷമായിത്തീരുന്നു. സാധാരണയായി ആയിരം ആയിരം കലിദിവസം കൂട്ടുമ്പോൾ ഓരോ ഖണ്ഡത്തെ നിശ്ചയിച്ച് അതിന്നു ധ്രുവങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ് സമ്പ്രദായം. ഈ ഖണ്ഡത്തിന്ന് (അജ്ഞാനഖോഖദൃഷ്ടിഃ) എന്നു പേരാകുന്നു.

മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ.

ഈ ഖണ്ഡശേഷംകൊണ്ടു സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമങ്ങളെ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നു:—

ഗുണകാരേണ തം ഹത്വാ ഹാരകേണ വിഭാജയേൽ
വൃന്ദാഫലം ഭവേദാപ്തം ശിഷ്ടം പ്രിയനഗേന്ദ്രതഃ. ൧
ഹത്വാ സ്വഹാരേണഹൃത്വാ രാശിഭാഗകലാ നയേൽ
സൂൎയ്യാദീനാം പ്രായികം സ്യാന്മദ്ധ്യമേതദിതീരിതം. ൨

സാരം—മുമ്പു ഉണ്ടാക്കിയ ഖണ്ഡശേഷത്തെ അതാതുഗ്രഹത്തിന്റെ ഗുണകാരംകൊണ്ടു പെരുക്കി താന്റെ താന്റെ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നസംഖ്യക്കു വൃന്ദാഫലം എന്നു പേരാകുന്നു. ആയതു സൂക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ബാക്കിയുള്ളതിനെ ൧൨-ൽ പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ രാശിയും, ബാക്കിയെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ തിയ്യതിയും, ബാക്കിയെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ ഇലിയും കിട്ടും. ഈ രാശിതിയ്യതി ഇലികളെ സൂക്ഷിക്കുക. ഇത് അതാതുഗ്രഹങ്ങളുടെ പ്രായികമായ മദ്ധ്യമമായിരിക്കും. ഈ പ്രായികമദ്ധ്യമത്തിൽ ചില സംസ്കാരങ്ങളെ ചെയ്തിട്ടാകുന്നു സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്. ഇലിയിൽനിന്നു താഴെ വിലിമുതലായവറ്റുകളെക്കൂടി സാധാരണയായി ഗണിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാക്കുമാറില്ല. അതിനാൽ ആ ക്രിയയെ ഇവിടെ പറയാത്തതാകുന്നു.

ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ.

മേൽകാണിച്ചപ്രകാരം സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ ഉപയുക്തങ്ങളായ ഗുണകാരഹാരകങ്ങളെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

ഗുണകാരഃ കുലം ഭാനോർഹാരകോ ഗോത്രനായകഃ
അനന്തേന്ദോർഗ്ഗുണയേദിന്ദോർവ്വിഭജേൽ ഗന്ധശീതകൈഃ. ൯
കിം ഗുണശ്ചന്ദ്രതുംഗസ്യ രംഗരാഗീ വിഭാജകഃ
ഗുണകാരഃ ക്ഷമാസൂനോഃ കിം സുജാതാ വിഭാജകഃ. ൧൦
അനീകം ഗുണകൃച്ഛാന്ദ്രസ്സാധുസാഹീ വിഭാജകഃ
ഗുണകാരോ ഗുരോർന്നാകം ഹാരകോ ഗുരുശാലവഃ. ൧൧
ധീഭോഗപ്രാപകോ ഹാരോ നാമ ഗുണകൃൽ ഭൃഗോഃ
കിം ഗുണഃ സൂര്യപുത്രസ്യ ഹാരകസ്തത്സൈനികഃ. ൧൨
പാതസ്യ ഗുണകാരഃ കിം ശുദ്ധസാക്ഷീ വിഭാജകഃ
ഗുണകാരാ ഹാരകാശ്ചാപ്യേതേ പരഹിതേ മതാഃ. ൧൩

സാരം—ആദിത്യന്നു ഗുണകാരം 'കുലം' എന്നു ൩൧. 'ഹാരകം ഗോത്രനായകഃ' എന്നു ൧൧൨൨. ചന്ദ്രന്നു ഗുണകാരം 'അനന്തം' എന്നു ൩൦൦. ഹാരകം 'ഗന്ധശീതകം' എന്നു ൧൩൨൯൨. ചന്ദ്രതുംഗന്നു ഗുണകാരം 'കിം' എന്നു ൧. ഹാരകം 'രംഗരാഗി' എന്നു ൨൨൨൨. കുജന്നു ഗുണകാരം 'കിം' എന്നു ൧. ഹാരകം 'സുജാത' എന്നു ൬൭൭. ബുധന്നു ഗുണകാരം 'അനീകം' എന്നു ൧൦൦. ഹാരകം 'സാധുസാഹി' എന്നു ൮൭൯൭. വ്യാഴത്തിന്നു ഗുണകാരം 'നാകം' എന്നു ൧൦. ഹാരകം 'ഗുരുശാലവം' എന്നു ൪൩൨൨൩. ശുക്രന്നു ഗുണകാരം 'നാമ' എന്നു ൫൦. ഹാരകം 'ധീഭോഗപ്രാപക' എന്നു ൧,൧൨,൩൪൯. ശനിക്കു ഗുണകാരം 'കിം' എന്നു ൧. ഹാരകം 'തത്സൈനിക' എന്നു ൧൦൭൬൬. രാഹു എന്നു പറയുന്ന ചന്ദ്രന്റെ പാതന്നു ഗുണകാരം 'കിം' എന്നു ൧. ഹാരകം 'ശുദ്ധസാക്ഷീ' എന്നു ൬൭൯൫. ഈ ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ

എല്ലാം സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ പരഹിതത്തിലുള്ള മദ്ധ്യമങ്ങളെ വരുത്തുവാനുള്ളതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—സൂര്യന്റെ ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ ഗുണകാരമായ കല എന്ന ൩൯ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൧൭നെ ഗോത്രഗായക എന്ന ൯൩൩൭൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃത്താഫലം ശൂന്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൧൭നെ ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൪൦൪നെ ഗോത്രഗായകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നഫലം രാശിശൂന്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൪൦൪നെ ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൪൨൧൨൦നെ ഗോത്രഗായകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി ൦. ബാക്കിയുള്ള ൪൨൧൨൦നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൨൫൨൭൨൦൦നെ ഗോത്രഗായകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൨൬. ബാക്കി ൮൪൫൦. ഹാരകത്തിന്റെ അർദ്ധാധികമില്ലായ്കകാൽ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ സൂര്യന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം ൦—തിയ്യതിയും ൨൬ ഇലിയുമാകുന്നു. ഇതിന്നു് ശൃംഗാകാരണ 'സസ്ത്രജ്ഞഃ' എന്നു പേരാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—(൧)ചന്ദ്രന്റെ ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ ഗുണകാരമായ 'അനന്ത' എന്ന ൬൦൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൮൦൦നെ ഹാരകമായ 'ഗാഢഗീതക' എന്ന ൯൩൩൭ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃത്താഫലം ശൂന്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൮൦൦നെ ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൧൬൦൦നെ ഗാഢഗീതകം എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി ൨. ബാക്കിയുള്ള ൨൯൨൬നെ ൩൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽഉള്ള ൮൭൭൮൦നെ ഗാഢഗീതകാംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി ൯. ബാക്കിയുള്ള ൩൭൪൭നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൨൪൮൨൦നെ ഗാഢഗീതകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൨൪. ബാക്കിയുള്ള ൧൨൩൨ ഗാഢഗീതകത്തിന്റെ അർദ്ധാധികമാകയാൽ ഇലിയിൽ ൧ കൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൨ രാശി ൯ തിയ്യതി ൨൫ ഇലി ചന്ദ്രന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം. ഇതിന്നു 'ശ്രീർഗ്ഗുണ്ഠനികഃ' എന്നു പേര്.

(൨) ചന്ദ്രതുംഗന്റെ ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ ഗുണകാര

മായ 'കിം' എന്ന ൪ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൧നെ 'അംഗരാശീ,' ൩൨൩൨ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃദ്ധാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩ നെ ൪൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൬ നെ അംഗരാശികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശിപൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬നെ ൩൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൪൦൮൦നെ അംഗരാശികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൪൦൮൦നെ ൬൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൪൮൦൦നെ അംഗരാശികൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം ഇലി ൨൦ ബാക്കി ൪൬൦ അംഗരാശിയുടെ അർദ്ധാധികമല്ലായ്കയാൽ ഉപേക്ഷിച്ചു. ൨൦ ഇലി ചന്ദ്രതുംഗന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം. ഇതിന്നു 'ഇന്ദ്രോജ്ഞാനീ നഃ' എന്നാകുന്നു.

(൪). കുജന്നു ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൧നെ ഗുണകാരമായ 'കിം' എന്ന ൪ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൧ നെ ഹാരകമായ 'സുജാത' എന്ന ൬൭൮ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃദ്ധാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩നെ ൪൨കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൬ നെ സുജാത എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬നെ ൩൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൪൦൮൦നെ സുജാതനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി ൪. ബാക്കിയുള്ള ൩൯൩നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൩൫൮൦നെ സുജാതനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൩൪. ബാക്കിയുള്ള ൨൨൨ സുജാതന്റെ അർദ്ധാധികമല്ലായ്കയാൽ ഉപേക്ഷിച്ചു. ൪ തിയ്യതി ൩൪ ഇലി കുജന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം. അതിന്ന് 'ഭഗ്നഃ പുനാനഃ' എന്നു പേര്.

(൫) ബുധന്നു ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൧നെ ഗുണകാരമായ അനീകമെന്ന ൪൦൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൧൦൦നെ ഹാരകമായ 'സാധുസാഹി' എന്ന ൨൫൦൭കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃദ്ധാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൧൦൦നെ ൪൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൬൦൦ നെ സാധുസാഹികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നഫലം രാശി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬൦൦നെ ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൪൦൨,൦൦൦ ഇനെ സാധുസാഹികൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നഫ

ലം തിസ്ഥതി ൧൨. ബാക്കിയുള്ള ൨൪൩൬നെ ൬൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൪൬൧൬൦നെ സാധുസാഹികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൧൬. ബാക്കി൫൪൦൮ സാധുസാഹിയുടെ അർദ്ധാധികമാകയാൽ ഒന്നുകൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൧൨ തിസ്ഥതി ൧൭ ഇലി ബുധന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം. 'സൌമ്യഃപ്രിയോനു' എന്നതിന്നു പേര്.

(൩). വ്യാഴത്തിന്നു ഖണ്ഡശേഷമായ ൩നെ ഗുണകാരമായ നാകമെന്ന ൧൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൦നെ ഹാരകമായ 'ഗുരുഗാലവ' എന്ന ൪൩൩൨൩ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വ്യഥാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൦നെ ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൬൦നെ ഗുരുഗാലവനെക്കൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬൦നെ ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൦൮൦൦നെ ഗുരുഗാലവനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിസ്ഥതി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൦൮൦൦നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൪൮൦൦൦ത്തെ ഗുരുഗാലവനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൧൪. ബാക്കിയുള്ള ൪൧൪൭൮ ഗുരുഗാലവന്റെ അർദ്ധാധികമാകയാൽ ൧ കൂടെ കൂട്ടിയാൽ വ്യാഴത്തിന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം ൧൫ ഇലി. അതിന്നു പേര് 'മാന്യോജ്ഞാനിനാം' എന്നാകുന്നു.

(൪). ശുക്രന്നു ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ ഗുണകാരമായ 'നനാമ' എന്ന ൫൦൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൫൦൦നെ ഹാരകമായ 'ധീഭോഗപ്രാപക' എന്ന ൧൧൧൩൪൯ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വ്യഥാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൫൦൦നെ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൮൦൦൦ത്തിനെ ധീഭോഗപ്രാപകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൮൦൦൦നെ ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൫൪൦൦൦൦നെ ധീഭോഗപ്രാപകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിസ്ഥതി ൪. ബാക്കിയുള്ള ൯൪൬൦൪നെ ൬൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൫൬൭൬൨൪൦ നെ ധീഭോഗപ്രാപകംകൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി൪൮

ബാക്കിയുള്ള ൪൩൪൨ ധീഭോഗപ്രാപകന്റെ അദ്ധാധികമല്ലാ യ്കയാൽ ഉപേക്ഷിച്ചു. ൪ തിഥി ൪൨ ഇലി ശുക്രന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം. 'ദൈവവിൽജ്ഞാനീ' എന്നതിന്നു പേര്.

(൨). ശനിക്ക ഖണ്ഡശേഷമായ ൩ ൨ നെ ഗുണകാരമായ 'കിം' എന്ന ൧ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൨൧൨ 'തത്തൈസനികം' എന്ന ൧,൬൨൬ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃഥാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൨൨ ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൬ നെ തത്തൈസനിക എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം രാശിപൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬ നെ ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൦൨൦ നെ തത്തൈസനികനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം തിഥി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൦൨൦ നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൪൨൦൦നെ തത്തൈസനികനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം ഇലി ൬, ബാക്കിയുള്ള ൨൦൪ തത്തൈസനികത്തിന്റെ അദ്ധാനികമല്ലായ്കയാലുപേക്ഷിച്ചു. ൬ ഇലി ശനിയുടെ പ്രായികമദ്ധ്യം. 'തജ്ഞോനുജ്ഞാനീ' എന്ന് അതിന്നു പേർ.

(൩). രാഹു എന്ന ചന്ദ്രപാതന്നു ഖണ്ഡശേഷമായ ൩ നെ 'കിം' എന്ന ൧ കൊണ്ടു പെരുക്കിയ ൩ നെ ഹാരകമായ 'ശുദ്ധസാക്ഷി' എന്ന ൬൭൧൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃഥാഫലം പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩ നെ ൧൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൬ നെ ശുദ്ധസാക്ഷികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൩൬നെ ൩൦ കൊണ്ടുപെരുക്കിയാലുള്ള ൧൦൮൦നെ ശുദ്ധസാക്ഷികൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം തിഥി പൂജ്യം. ബാക്കിയുള്ള ൧൦൮൦ നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൪൮൦൦ നെ ശുദ്ധസാക്ഷികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൯. ബാക്കിയുള്ള ൩൬൪൫ ശുദ്ധസാക്ഷിയുടെ അദ്ധാധികമാകയാൽ ഇലിയിൽ ഒന്നുകൂടെ കൂട്ടുമ്പോൾ രാഹുവിന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യം ൧൦ ഇലി ൧൦. 'നയജ്ഞോത്ഥനം' എന്ന് അതിന്റെ പേർ.

മേൽകാണിച്ച ഗുണകാരഹാരങ്ങളുടേയും പ്രായികമദ്ധ്യമങ്ങളുടേയും പട്ടിക താഴെ ചേർക്കുന്നു.

നമ്പ്ര്	ഗ്രഹങ്ങളുടെ പേര്	ഗുണകാരം	ഹാരകം	പ്രായികമദ്ധ്യമത്തിൻെറ രാ	തി	ഇ	പേര്
൧	ആദിത്യൻ	കുലം=൩൧	ഗോത്രഗായകഃ= ൧൧൩൨൩	൦	൨	൭	സ ശ്ശൂരഃ ഇനഃ
൨	ചന്ദ്രൻ	അനന്തം=൬൦൦	ഗന്ധഗീതകം= ൧൬൩൯൩	൧	൯	൩൨	ശ്രീർഗ്ലൌഝനികഃ
൩	ചന്ദ്രതുംഗൻ	കിം=൧	രംഗരാഗി= ൩൨൩൨	൦	൦	൨൦	ഇന്ദ്രോ ജ്ഞാനീ ന
൪	കുജൻ	കിം=൧	സുജാതഃ=൬൮൭	൦	൧	൩൪	ഭഗ്ഗഃ പുനാനഃ
൫	ബുധൻ	അനീകം=൧൦൦	സാധുസാഹി= ൮൭൯൭	൦	൧൨	൧൭	സൌമ്യഃ പ്രിയോ ന
൬	വ്യാഴം	നാകം=൧൦	ഗുരുഗാലവഃ= ൪൩൩൨൩	൦	൦	൧൫	മാന്ദ്യാ ജ്ഞാനിനാം
൭	ശുക്രൻ	നനാമ=൫൦൦	ധീഭാഗപ്രാപകഃ= ൧,൧൨,൩൪൯	൦	൪	൪൮	ദൈവവിൽ ജ്ഞാനീ
൮	ശനി	കിം=൩	തത്ത്വൈസനികഃ= ൧൦൭൬൬	൦	[illegible]	[illegible]	തജ്ഞോ ന ജ്ഞാനീ
൯	രാഹുവെന്ന ചന്ദ്രപാതൻ	കിം=൧	ശുദ്ധസാക്ഷി= ൬൭൯൪	൦	൦	൧൦	നയജ്ഞോ ന്യനം

സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ.

ദ്വിതീയഹാരേണാഹൃത്യ ഖണ്ഡശേഷം കലാ നയേൽ
സംസ്കുര്യാന്മധ്യമേ താശ്ച ക്ഷിപേത്തത്ര ധ്രുവം പുനഃ. ൧൪
യോജ്യം ദ്വിതീയഹാരാപ്തം കുജ സൌമ്യ ശനാവഹൌ
ശോധ്യം ചന്ദ്ര രവൌ തുംഗേ ജീവ ശുക്രേ ച നിശ്ചിതം. ൧൫
സൂര്യാദിഷു ധ്രുവം യോജ്യം ക്രമഗത്യാൽ പുനസ്ത്വഹേഃ
വക്രഗത്യാൽ ധ്രുവാൽ പ്രായോ മധ്യം തസ്യ തു ശോധയേൽ. ൧൬
ദേശാന്തരമഹർമ്മാനം കുര്യാച്ചന്ദ്രേ ദ്വയന്ത്വിദം
പ്രായോന്യേഷു ഭവേന്നൈതൽ സ്യാച്ചേൽ കാര്യന്ന സംശയഃ. ൧൭
ഏവം പരഹിതേ മധ്യം സൂര്യാദീനാം സ്ഫുടം നയേൽ
ദ്വിമധ്യാനയനം പശ്ചാൽ പൃഥഗേവോച്യതേ മയാ. ൧൮

സാരം—ഖണ്ഡശേഷംവെച്ച ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലികളായിരിക്കും. ആ ഇലികളെ പ്രായികമദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കണം. പിന്നെ ആയതു സംസ്കരിച്ച പ്രായികമദ്ധ്യമത്തിൽ അതാതു ഖണ്ഡദിവസത്തെയ്ക്കുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ധ്രുവങ്ങളേയും സംസ്കരിക്കണം. ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടിയ ഫലം ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ചന്ദ്രതുംഗൻ, വ്യാഴം, ശുക്രൻ ഇവരിൽനിന്നു കളകയും കുജൻ, ബുധൻ, ശനി, രാഹു ഇവരിൽ കൂട്ടുകയും വേണം, ചന്ദ്രപാതനായ രാഹുവിന്നു എന്നും വക്രഗതിയാകയാൽ ആ രാഹുവിന്റെ ധ്രുവത്തിൽനിന്നു പ്രായികമദ്ധ്യമം വാങ്ങണം. മറ്റെല്ലാ ഗ്രഹങ്ങളുടേയും ധ്രുവവും പ്രായികമദ്ധ്യമവും തമ്മിൽ കൂട്ടണം. ദേശാന്തരവും അഹർമ്മാനവും ചന്ദ്രന്റെ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കണം. അഹർമ്മാനവാക്യം പഞ്ചാംഗഖണ്ഡത്തിൽ ൧൩-ാംശ്ലോകവ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ദേശാന്തരം പഞ്ചാംഗഖണ്ഡത്തിൽ ൯൯-ാംശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ദേശാന്തരവും അഹർമ്മാനവും പ്രായേണ ചന്ദ്രന്നു മാത്രമേ ഇലിയിൽ സംസ്കരിപ്പാനുണ്ടാവുകയുള്ളു. മററുള്ള ഗ്രഹങ്ങൾക്കു വിലിയിലേയ്ക്കുമാത്രമല്ലാതെ ഇലിയിലേയ്ക്കു

ണ്ടാകുന്നതല്ല. അങ്ങിനെ ഉണ്ടായാൽ സംസ്കരിക്കകയും വേണം. അതുകളെ സൂക്ഷ്മമാക്കി വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ ഗ്രന്ഥാന്തരനിർണ്ണയബന്ധത്തിൽ കാണിക്കുന്നതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ പരഹിതഗണിതപ്രകാരം സൂര്യാദികളുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയകൾ പറഞ്ഞു. ദൃഗ്ഗണിതപ്രകാരം മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തേണ്ടും ക്രിയ അടുത്തുതന്നെ കാണിക്കുന്നതാണ്.

ദ്വിതീയഹാരകം.

ചന്ദ്രാനനയം,നരധുരി,
തതിദൈന്യംകാളീയോ,സ്വാദ്ധ്യം ।
ഗർഭേണ,ചന്ദ്രശോഭാ,
ഹസ്താർത്ഥീ,ഗോഷ്പദ,ജ്ഞാനം. ൧൯
ഏഭിർല്ലിപ്താ ലബ്ധാഃ
സംസ്കുര്യാന്മദ്ധ്യമേ ഗ്രഹാണാഞ്ച
ഏവം സൂക്ഷ്മാ മദ്ധ്യാ
ഗ്രാഹ്യാഃ സ്യുഃ സ്പഷ്ടസിദ്ധ്യൈ. ൨൦

സാരം—സൂര്യന്നു ദ്വിതീയഹാരകം 'ചന്ദ്രാനനയാ' എന്ന് ൧൦൦൨൬. ചന്ദ്രന്നു 'നരധുരി' എന്ന് ൨൯൨൦. ചൊവ്വക്ക് 'തതിദൈന്യം' എന്ന് ൧൮൬൬. ബുധന്ന് കാളിയം എന്ന് ൧൯൧. വ്യാഴത്തിന്ന് സ്വാദ്ധ്യം ൧൯൪൦. ശുക്രന്ന് 'ഗർഭേണ' എന്ന് ൫൪൩. ശനിക്ക് 'ചന്ദ്രശോഭാ' എന്ന് ൪൫൨൬. തുംഗന്ന് 'ഹസ്താർത്ഥീ' എന്ന് ൭൬൮. ചന്ദ്രപാതമെന്ന രാഹുവിന്ന് 'ഗോഷ്പദ' എന്ന് ൨൩൨. ഖണ്ഡശ്ലേഷത്തെ വെച്ച് അതാതുഗ്രഹങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞ ദ്വിതീയഹാരകം കൊണ്ട് ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഫലത്തെ മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ മദ്ധ്യമങ്ങളിൽ സംസ്കരിക്കണം. അതുകൾ ഋണമായും ധനമായുംസംസ്കരിക്കേണ്ടും വിവരം മുമ്പെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഈ സംസ്കാരത്തിന്നു ഭഗണ സംസ്കാരമെന്നു പേരുപറയും. ഈ ഭഗണ സംസ്കാരം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമം ഖണ്ഡശ്ലേഷത്തിലെ സംഖ്യക്ക്

ത്തെ സംഖ്യദിവസത്തെക്കുള്ള സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളായി. ഇതുകളിൽ ഖണ്ഡദിവസത്തെക്കുള്ളധ്രുവങ്ങൾ കൂടെക്കൂട്ടിയാൽ ഇഷ്ടകലിദിവസത്തെക്കുള്ള സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളായിവരും. ആ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളെക്കൊണ്ടാണ് ഇനി സ്ഫുടങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കേണ്ടത്.

ഖണ്ഡവും ധ്രുവങ്ങളും.

ഇപ്പോൾ വരുത്തിയ ഇഷ്ടദിവസകലിയിൽനിന്നു വാങ്ങിയ ൧൮,൩൩,൦൦൦ ആയ അഭീഷ്ടഖണ്ഡദിവസത്തേക്ക് (അജ്ഞാനാലോലദൃഷ്ടിഃ)സൂക്ഷ്മമായി വരുത്തിയ സൂര്യാദി ഗ്രഹങ്ങളുടെ ധ്രുവങ്ങളേയും ഖണ്ഡത്തേയും താഴെ ചേൎക്കുന്നു:—

അജ്ഞാനാലോലദൃഷ്ട്യുന്നാന്മന്ദവാരാഭ്രഹർഗ്ഗണഃ.
ധീരഃ പ്രാജ്ഞസ്തപോ ഭാനുഃ, ഭർഗ്ഗഃ പ്രാജ്ഞതനുസ്തു നാഥനഃ. ൨൧
ദേവാധിപോ നിത്യവിജ്ഞഃ, സൂൎയ്യന്ദുച്ചധ്രുവാ ഇമേ
ആത്മദൃഷ്ട്യുപായമിത്യാരഃ, ശ്രേഷ്ഠാത്മാ യുധി ബോധനഃ. ൨൨
ധീഗുരുന്മൃവാഗീശോ നാമഭൃഃ പ്രീതഭാർഗ്ഗവഃ
ഭഗവാനാലമിത്യാൎക്കിൎമ്മിത്രവാക്കുമിത്യഹിഃ. ൨൩
അമീ പരഹിതാനീതസൂക്ഷ്മസൂൎയ്യാദി മദ്ധ്യമാഃ
ഖണ്ഡശേഷാനീതമദ്ധ്യസംസ്കാൎയ്യാഃ പ്രഗീരിതാഃ. ൨൪

സാരം—അജ്ഞാനാലോലദൃഷ്ടിഃഎന്ന ഖണ്ഡം ൧൮,൩൩,൦൦൦ അഭീഷ്ടദിവസകലിയിൽനിന്ന് ഈ ഖണ്ഡംവാങ്ങി ബാക്കിയുള്ളതിനെ ഏഴുകൊണ്ട് ഹരിപ്പാനുണ്ടെങ്കിൽഹരിച്ച ശേഷമുള്ളതിനെ ശനിയാഴ്ച മുതൽ എണ്ണിയാൽ അഭീഷ്ടകലി ദിവസത്തെ ആഴ്ചയായിവരും. 'ധീരഃ പ്രാജ്ഞസ്തപോ ഭാനു' എന്ന് ആദിത്യന്റെ ധ്രുവം: ൪. ൧൦. ൨· ൨൯, 'ഭർഗ്ഗഃ പ്രാജ്ഞതനുസ്തു നാഥനഃ' ൦. ൬. ൨. ൩൪ എന്നു ചന്ദ്രന്റെ ധ്രുവം. 'ദേവാധിപോ നിത്യ വിജ്ഞഃ' ൪.൧൦.൧൯ ൪൮ എന്നു ചന്ദ്രതുംഗന്റെ ധ്രുവം. ഈ മൂന്നുധ്രുവങ്ങളും വികലാദിയായി വരുത്തിയതാകുന്നു. കുജാദികളുടെ ധ്രുവങ്ങൾ കല മുതൽ

ക്കാണ് വരുത്തി എഴുതിയത്. ശ്രാദ്ധത്തിന്നും പിറന്നാളിന്നും മ
റ്റും സംശയം വരുമ്പോൾ സൂര്യനേയും ചന്ദ്രനേയും വികലാദിയാ
യി ഗണിച്ച് നിശ്ചയം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ആവശ്യത്തിന്ന വേണ്ടി ആ
ധ്രുവങ്ങൾ വികലാദിയായി ഗണിച്ചതാകുന്നു. 'ആത്മഭൃഷ്ട്യാനം' ൫.
൫൭.൯൦ എന്നു ചൊവ്വയുടെ ധ്രുവം. 'ശ്രേഷ്ഠാത്മായുധി' ൻ.൫൯.
൨൨, എന്നു ബുധന്റെ ധ്രുവം. 'ധീഗ്ഗുരുന്നമ്യഃ' ൫. ൨. ൩൯ എ
ന്നു വ്യാഴത്തിന്റെ ധ്രുവം. 'നാമഭ്രൂഃ പ്രീതഃ' ന്ന. ൨൪. ൯൦ എന്നു
ശുക്രന്റെ ധ്രുവം. 'ഭഗവാനലം' ൩. ൪. ൩൪ എന്നു ശനിയുടെ
ധ്രുവം. 'മിത്രവാക്കുദം' വ്യ. ൫൪. ൨൯ എന്നു രാഹുവിന്റെ ധ്രുവം.
ഇതുകൾ പരഹിതഗണിതത്തിലേക്ക് വേണ്ടി ഖണ്ഡദിവസത്തേ
ക്കു സൂക്ഷ്മമായി വരുത്തീട്ടുള്ള സൂര്യാദികളുടെ ധ്രുവങ്ങളാകുന്നു. ഖ
ണ്ഡശ്ശേഷം കൊണ്ടു വരുത്തീട്ടുള്ള മദ്ധ്യമത്തിൽ ഈ ധ്രുവങ്ങളെ
സംസ്കരിച്ചാൽ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളായിത്തീരും.

ഉദാഹരണം—ഖണ്ഡശ്ശേഷമായ ന. റെ. ചന്ദ്രാദനയാ എ
ന്നുതലായ ഏതു ദ്വിതീയ ഹാരകംകൊണ്ടുഹരിച്ചാലും ഒന്നും കി
ട്ടുന്നതല്ലായ്കയാൽ ഇവിടെ ശേഷസംസ്കാരം ആക്കും ചെയ്യേണ്ട
തില്ല. പിന്നെ ആദിത്യന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യമായ 'സശ്ശുരജനഃ' ൦.
൨.൯൭ എന്നതിൽ 'ധീരഃ പ്രാജ്ഞസ്സ്വപാദാനഃ' എന്ന ൪. ൫൦.൨.
കൂട്ടിയാൽ ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪.൫൨.
൯ൻ എന്നാകുന്നു. 'ശ്രീർഗ്ഗൗരഭപാദികഃ' ൫. ൻ. ൨൩ എന്ന ചന്ദ്ര
ന്റെപ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ഭഗ്ഗഃ പ്രാജ്ഞസ്സു നാഥനഃ' ൭. ന്ന. ൩
എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ മൃഗമദ്ധ്യാബ്ജഃ' വ്യ. ൫൯. ൩൯ എന്നു ച
ന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'ഇന്ദ്രോഽജ്ഞാനീനു' ൦. ൦. ൨൦ എന്ന ച
ന്ദ്രതുംഗന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ദേവാധിപോനിത്യവിജ്ഞഃ'
൪. ൪൦. ൨൦ എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ 'നാഭിന്നയവാൻ' ൪.
൫൦. ൪൦ എന്നു ചന്ദ്രതുംഗന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'ഭഗ്ഗഃ പുനാ
നഃ' ൦. ൫. ൩൪ എന്നു കുജന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ആ

ഭദ്രഷ്ട്യായം' ൧. ൧൬. ൫൦എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ 'വക്രാനഭ്രോയം' ൧. ൨൦. ൨൪ എന്ന കുജന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'സൌമ്യഃപ്രിയോനു' ൦. ൧൨. ൧൫ എന്ന ബുധന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ശ്രേഷ്ഠാത്മായുധി' ൯. ൧൫.൨൨ എന്നധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ 'ധീശഃ സുഖധീഃ൯.൨൭.൮൯ എന്ന ബുധന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം.'മാന്യോജ്ഞാനീനാം' ൦. ൦. ൧൫ എന്ന വ്യാഴത്തിന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ധീഗുരുന്ദ്യഃ' ൧. ൬.൮൯ എന്നധ്രുവംകൂട്ടിയാൽ 'വാണീശ്രേന്ദ്രാനൃഃ' ൧. ൨. ൫൪എന്ന വ്യാഴത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'ദൈവവിൽജ്ഞാനീ' ൦. ൪. ൪൬ എന്ന ശുക്രന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'നാമഭ്രഃ പ്രീതഃ' ൩. ൨൪. ൫൦ എന്നധ്രുവംകൂട്ടിയാൽ 'ദുർഗ്ഗാധാരസ്തു' ൩. ൨൯. ൮.൬ എന്നശുക്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'തജ്ഞാനജ്ഞാനീ' ൦. ൦.൩ എന്ന ശനിയുടെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽ 'ഭഗവാനലം' ൮. ൪. ൮൪ എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ 'നാഭസ്ഥിജ്ഞോഽലം' ൮. ൪. ൪൦ എന്ന ശനിയുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം. 'നയജ്ഞോ നുനം' ൦. ൦. ൧൦ എന്ന രാഹുവെന്ന ചന്ദ്രപാതന്റെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തെ 'മിത്രവാങ്കഃ' ൬. ൧൪. ൨൫. എന്ന ധ്രുവത്തിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ 'മാന്യോ വന്ദ്യോഹിഃ' ൬. ൧൪.൧൫ എന്ന രാഹുവിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം ഇവിടെ ചന്ദ്രന്റെയും തുംഗന്റെയും ധ്രുവത്തിൽ മുപ്പതിനാധികം വികലകളുണ്ടാകയാൽ കലകളിൽ അദ്ധാധിക്യത്തിന്നു ഓരോന്നു കൂട്ടിയേടത്താകുന്നു.

ഭേൽകാണിച്ച പ്രായികമദ്ധ്യമങ്ങളുടേയും ഛിതീയഹാരകങ്ങളുടേയും ധ്രുവങ്ങളുടേയും
സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളുടേയും പട്ടിക താഴേ ചേൎക്കുന്നു.

നമ്പ്ര	ഗ്രഹങ്ങളുടെ പേര്	പ്രായികമദ്ധ്യം	ഛിതീയഹാരകം	ധ്രുവം	സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം
൧	ആദിത്യൻ	സശ്ശര ഇനഃ ൦. ൨. ൫൭	ചന്ദ്രാനനയാ ൧൦,൦൨൬	ധീരഃ പ്രാജ്ഞസ്ത്രപോ ഭോനഃ രാ ൪. തി ൧൦. ഇ ൨. വി ൨൯	ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ ൪. ൧൨. ൫൪
൨	ചന്ദ്രൻ	ശ്രീർഗ്ലൌർജ്ഞനികഃ ൧. ൯. ൩൨	നരധുരി ൨൯൨൦	ഭർഗ്ഗഃ പ്രാജ്ഞസ്തു നാഥനഃ രാ ൭. തി ൬ ഇ ൨. വി ൩൪	മൃഗമദ്ധ്യോബ്ജഃ ൮. ൧൫. ൩൫
൩	ചന്ദ്രതുംഗൻ	ഇന്ദ്രോ ജ്ഞാനീ ന ൦. ൦. ൨൦	ഹസ്താർത്ഥീ ൭൬൮	ദേവാധിപോ നിത്യവിജ്ഞഃ രാ൪. തി ൧൦. ഇ൧൯. വി ൪൮	നാഭിന്ന്യവാൻ ൪. ൧൦. ൪൦
൪	കുജൻ	ഭർഗ്ഗഃ പുനാംനഃ ൦. ൧. ൩൪	തത്തി ഭൈന്യം ൧൮൬൬	ആത്മദുഷ്ട്യായം ൧. ൧൮. ൫൦	വക്രോ നമ്രോയം ൧. ൨൦. ൨൪
൫	ബുധൻ	സൌമ്യഃ പ്രിയോ ന ൭. ൪൨. ൧൭	കാളിയഃ ൧൯൧	ശ്രേഷ്ഠാത്മാ യുധി ൯. ൧൫ ൨൨	ധീഗസ്സുഖധീഃ ൯. ൨൭. ൩൯
൬	വ്യാഴം	മാന്യോ ജ്ഞാനിനാം ൦ ൦ ൧൫	ന്നവാഢ്യം ൧൯൪൦	ധീഗുണന്മ്യഃ ൧. ൨. ൩൯	വാണീന്ദ്രോ നൃഃ ൧. ൨. ൫൪
൭	ശുക്രൻ	ദൈവവിൽ ജ്ഞാനീ ൦. ൪. ൪൮	ഗഭേണ ൫൪൩	നാമഭ്രഃ പ്രീതഃ ൬. ൨൪. ൫൦	ഭഗ്യാധാരസ്തു ൬. ൨൯. ൩൮
൮	ശനി	തജ്ജ്ഞോ ന ജ്ഞാനീ ൦. ൦. ൬	ചന്ദ്രശോഭാ ൪൫൨൬	ഭോഗവാനലം ൩. ൪. ൩൪	നാഭിപ്പിജ്ഞോലം ൩. ൪. ൪൦
൯	രാഹു	നയജ്ഞോ നൃനാം ൦. ൦. ൧൦	ഗോഷ്ഠദ ൮൧൩	കിത്രവാക്പദം ൮. ൧൪. ൨൫	മാന്യോ വന്ദ്യോ[illegible] ൮. ൧൪. ൧൫

10 *

സ്ഫുടം വരുത്തേണ്ടതിലേക്ക ജ്യാക്കൾ കൊള്ളുവാൻ.

മധ്യം നിജനിജോച്ചോനം കീർത്ത്യതേ കേന്ദ്രസംജ്ഞകം
മന്ദം ശീഘ്രമിതി പ്രോക്തമുച്ചയോർദ്വിവിധത്വം തഥാ. ൨൫
ഭാനാം ത്രികാണി ചത്വാരി പദാഖ്യാനി പൃഥക് പൃഥക്
കേന്ദ്രേ പദദ്വയേ തത്ര യുഗ്മേ കോടിർഗ്ഗതാ ഭവേൽ. ൨൬
ഗമ്യാ ഭുജാ തയോരേവൌജേ കോടിർഗ്ഗമ്യാ ഗതാ ഭുജാ
അത്ര മൌർവ്വീഫലംസർവ്വം നിഷ്പാദ്യം ഭുജയാ പരം. ൨൭
അഷ്ടാവഷ്ടാവേകരാശേർമ്മൌർവ്യഃ പൂർവ്വൈഃ പ്രകല്പിതാഃ
ഏവമാഹത്യ ചത്വാരി ഭവേയുർവ്വിംശതിശ്ച താഃ. ൨൮
ഭുജാംശാദിഭിരഷ്ടാംശൈർഭാനാം മൌർവ്യോ ഗതാസ്ഫുടം
ഗതഭാനാം തഥാഷ്ടാഷ്ടൈരേവമാഹത്യ നിർണ്ണയേൽ. ൨൯
യാതാ ഭുജാംശാഃ ശിഞ്ജിന്യ ഇയത്യ ഇതി ബുദ്ധിമാൻ
ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികാഃ സമ്യങ്ങ് നിധായ്യ ഗതശിഞ്ജിനീം. ൩൦
സംഗണ്യ ന്യസ്യ തസ്യാം യദുത്തരസ്യസ്യേഷ്യാന്തരം,
ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികാസ്തേന ഹത്വാ സ്പഷ്ടം വിഭാജയേൽ. ൩൧
ശരീരേണ ഫലം ലബ്ധം ന്യസ്തജ്യായാം ക്ഷിപേൽ പുനഃ
പരമൌർവ്യപ്തയാ മാത്ര ന്യസ്തമൌർവ്യാം വിശോധയേൽ. ൩൨
ഫലമൌർവ്യസ്തു സൂക്ഷ്മാഃ സ്യുർഭവം കേന്ദ്രഭുജാശയോഃ
ഭുജാഫലം തൽ സംസ്കുര്യാന്മദ്ധ്യമേ സ്ഫുടതാപ്തയേ. ൩൩
കേന്ദ്രേ മേഷാദിഷൾകസ്ഥേ ശോദ്ധ്യം സ്യാന്മദ്ധ്യമാൽഫലം
തദ്വത്തുലാദിഷൾകസ്ഥേ യോജ്യം സഞ്ചിന്ത്യ മദ്ധ്യമേ. ൩൪

സാരം—ഗ്രഹങ്ങളുടെമദ്ധ്യമത്തെ വെച്ച് തന്റെ തന്റെ ഉച്ചം വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതിന്നു കേന്ദ്രമെന്നു പേരാകുന്നു. വാങ്ങേണ്ടുന്ന ഉച്ചം തന്നെ ഒന്നു മന്ദോച്ചം, രണ്ടു ശീഘ്രോച്ചം ഇങ്ങിനെ രണ്ടു വിധമാകുന്നു. അതിൽ മന്ദോച്ചമോ ശീഘ്രോച്ചമോ വാങ്ങേണ്ടത് എന്ന് അതാതു ദിക്കുകളിൽ വിവരിക്കും. ഇങ്ങിനെ വരുത്തിയ കേന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽ മൂന്നു രാശികൾക്ക പദം എന്നു പേരാകുന്നു. അപ്പോൾ ൪ പദങ്ങൾ കേന്ദ്രസ്ഫുടങ്ങളിലുണ്ടാകും. അതിൽ ഏതുപദത്തിൽ നില്ക്കുന്നുവോ അതിന്നു മുമ്പിലുള്ള പദങ്ങ

32956. ...

ളായ മുമ്മൂന്നുരാശികളെ കളഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന പദത്തിൽ എത്രചെന്നു, എത്ര ചെല്ലുവാനുണ്ട് എന്നു വിചാരിച്ചറിയുക. അതിൽ ഓജപദങ്ങളായ ൧-ാം ൩-ാം പദങ്ങളിൽ ചെന്നരാശി-തിയ്യതി-ഇലികൾ ഭുജയെന്നും ചെല്ലുവാനുള്ള രാശി-തിയ്യതി-ഇലികൾ കോടിയെന്നും യുഗ്മങ്ങളായ ൨-ാം ൪-ാം പദങ്ങളിൽ ഇതിന്നു വിപരീതം, ചെന്നതു കോടിയെന്നും, ചെല്ലുവാനുള്ളതു ഭുജയെന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഇവിടെ ഫലജ്യാവിനെയെല്ലാം വരുത്തുന്നതു ഭുജകൊണ്ടു തന്നെയാകുന്നു. കോടികൊണ്ടുവരുത്തേണ്ടതില്ല. അതിനാൽകേന്ദ്രസ്ഫുടം ഏതുപദത്തിൽ നിന്നാലും ആ പദത്തിലെഭുജയായരാശി-തിയ്യതി-ഇലികളെ മാത്രം ഒരു സ്ഫുടമായി വെച്ച് അതിൽ നിന്നാകുന്ന ഫലജ്യാക്കൾ കൊള്ളേണ്ടത്. അത്ര എന്നു പറഞ്ഞതിന്ന്, ഗ്രഹമദ്ധ്യമങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഗ്രഹസ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുന്നദിക്കിൽ എന്നർത്ഥമാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് മറ്റചിലേടങ്ങളിൽകോടികൊണ്ടും ജ്യാക്കൾവരുത്തേണ്ടതുണ്ടെന്നറിയുക. പഞ്ചബോധഗണിതക്രിയാദികളിൽ ഈ വണ്ണം ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. മേൽപ്രകാരം വെച്ചിരിക്കുന്നഭുജസ്ഫുടത്തിൽ ഓരോരോരാശികൾക്ക് എട്ടെട്ടുജ്യാക്കളെന്നു പൂർവ്വന്മാർ കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു പദത്തിലെ ൩ രാശികൾക്കും കൂടി ൨൪ ജ്യാക്കൾ വരുന്നു. അതിൽ ഭുജാസ്ഫുടത്തിൽ ചെന്നത് ഒരു രാശിയാണെങ്കിൽ ൮ ജ്യാക്കളും ചെന്നുവെന്നറിയുക. പിന്നെ തിയ്യതി ഇലികളിൽ ഒരു രാശിയുടെ എട്ടിലൊന്നായ മൂന്നേമുക്കാൽതിയ്യതിക്ക് ഒരു ജ്യാവ് എന്നുകണ്ട് എത്ര മൂന്നേമുക്കാൽ തിയ്യതികഴിഞ്ഞുവോ അത്ര ജ്യാക്കളും കഴിഞ്ഞു എന്നറിയുക. ഇങ്ങിനെ രാശിക്കു കിട്ടിയ ജ്യാക്കളേയും മൂന്നേമുക്കാൽ തിയ്യതിക്ക് ഒരു ജ്യാവുവീതം തിയ്യതിയിലികൾക്കു കഴിഞ്ഞ ജ്യാക്കളേയും കൂട്ടി ഈ ഭുജാസ്ഫുടത്തിൽ ആകെ ഇത്ര ജ്യാക്കൾ കഴിഞ്ഞു എന്നു കൃത്യമായി ആലോചിച്ചുറയ്ക്കുക. ഓരോ മൂന്നേമുക്കാല് തിയ്യതികളെ ചേർത്ത് —

ശുഭാംഗം=൩. ൪൫, നാഗൊരസൗ=൭. ൩൦, മാന്യംപുണ്യം=൧൧. ൧൫, അനാമയം=൧൫. ൦, ശുഭോദയം=൧൮. ൪൫, നഗരശ്രീ=൨൨. ൩൦, മായാചാരഃ=൨൬. ൧൫.

എന്നു പൂർവ്വന്മാർ പേരിട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതുകൊണ്ടു ശുദ്ധാംശാദികൾ എന്നു പറയുന്നു. ശുദ്ധാംശാദികളിൽ എത്രാമത്തേതു പോകുന്നുവോ അത്രസംഖ്യയായ രാശിജ്യാസംഖ്യയായ എട്ടിലോ പതിനാറിലോ കൂട്ടിയാൽ ആകെ കഴിഞ്ഞ ജ്യാവിന്റെ സംഖ്യയായി. പിന്നെ ശുദ്ധാംശാദിശേഷമായി ബാക്കിയിരിക്കുന്ന തിയ്യതികളെ ഇലിയാക്കി എറക്കി ആകെയുള്ള ഇലികളെ തിട്ടപ്പെടുത്തി വെച്ചുകൊള്ളുക. പിന്നെ പോയ ജ്യാവിന്റെ സംഖ്യ എത്രയാകുന്നുവോ അത്രാമത്തെ ജ്യാവിനെ എണ്ണിവെക്കുക. ആ ജ്യാവും പിന്നത്തെ ജ്യാവും തമ്മിലുള്ള അന്തരം എത്രയെന്നറിയുക. പിന്നത്തെ ജ്യാവിൽനിന്ന് വെച്ച ജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ളതു ജ്യാന്തരമായി. പിന്നത്തെ ജ്യാവു വെച്ച ജ്യാവിനെക്കാൾ ചെറുതാകിൽ വെച്ച ജ്യാവിനെത്തന്നെ വേറെവെച്ച് ആയതിൽനിന്നു പിന്നത്തെ ജ്യാവു വാങ്ങിയതു ജ്യാന്തരമായി. ഈ ജ്യാന്തരംകൊണ്ട് മുമ്പു തിട്ടപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെ പെരുക്കി ശരീരം=൨൨൫ കൊണ്ട് ഹരിക്കുക. ഇപ്പോൾ കിട്ടിയ ഫലത്തിനെ വെച്ച ജ്യാവിൽ കൂട്ടുക. പിന്നത്തെ ജ്യാവു ചെറുതായിവന്ന ജ്യാന്തരംകൊണ്ടാണ് ക്രിയ ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ വെച്ച ജ്യാവിൽനിന്നു കളയുക. ഇങ്ങനെ കുറയുന്നതിന്നു 'പരാല്പത്വം' എന്നു പേരുപറഞ്ഞു വരുന്നു. ഈ ഫലം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന വെച്ച ജ്യാവ് കേന്ദ്രഭുജാസ്പുടത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമായ ഫലജ്യാവായിരിക്കുന്നു. ഇതിനെത്തന്നെ 'ഭുജാഫല'മെന്നും പറയുന്നു. ജ്യാക്കളെല്ലാം ഇലിരൂപങ്ങളാകുന്നു. അതിനാൽ ൬൦-ൽ കയറുവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി തിയ്യതികളും, തിയ്യതികളെ ൩൦-ൽ കയറുവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി രാശികളും ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക. ഇങ്ങിനെ ഉണ്ടാക്കിയ ഭുജാഫലത്തിനെ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കണം. എന്നാൽ അതു സ്പഷ്ടമായിത്തീരും. ഉച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം മേടം മുതലായ ൬ രാശികളായിരുന്നു എങ്കിൽ ഭുജാഫലത്തെ മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു വാങ്ങണം. തുലാംമുതൽ ൬ രാശികളിലായിരുന്നു കേന്ദ്രം നിന്നിരുന്നതെങ്കിൽ ഭുജാഫലത്തെ മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടണം. കേന്ദ്രം വരുത്തിയാൽ ജ്യാവു കൊള്ളുന്നതിന്നു മുമ്പു തന്നെ മേഷാദി തുലാദി അറിഞ്ഞു വെക്കുകയും അത് ആലോചിച്ച ഭുജാഫലം സം[illegible]

ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ.

ദ്രഷ്ടാസ്ത്രീത്യംശകാദ്യുച്ചം മാന്ദം സൂൎയ്യസ്യ മദ്ധ്യമാൽ
ത്യക്തചാപ്യഥകസ്ഥാനിഷ്ടാദ്യ കേന്ദ്രം തസ്മാൽ ഭുജാഫലം. ൩൫
ആലോച്യ പദയോരോജയുഗ്മഭേദം സ്ഫുടം നയേൽ
സംസ്കൃത്യാത്തസമാലോച്യ സ്വർണ്ണം മദ്ധ്യപ്രമാദവാൻ. ൩൬
മന്ദോച്ചം ശീതഭാനോഃ സ്യാൽ ഗണനാനീതമദ്ധ്യമം
അന്യത്സൎവ്വം സൂൎയ്യതുല്യം തയോരേവം സ്ഫുടേ നയേൽ. ൩൭
സൂൎയ്യാചന്ദ്രമസോശ്ശീഘ്രതുച്ചം നേതി ബുധാ വിദുഃ
ഭൌമാദീനാം പരം തസ്യാദഥഃ തേഷാം ക്രിയോച്യതേ. ൩൮

സാരം—ആദിത്യന്റെ മന്ദോച്ചം ദ്രഷ്ടാസ്ത്രീ=രാശി ൨ തിയ്യതി ൧൮ എന്നാകുന്നു. ആദിത്യന്റെ മദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന്, ദ്രഷ്ടാസ്ത്രീ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങി കേന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി ആ കേന്ദ്രം ഓജപദത്തിലോ യുഗ്മപദത്തിലോ നില്ക്കുന്നതെന്ന് ആലോചിച്ച് ഭുജയെ കൃത്യപ്പെടുത്തി ആ ഭുജകൊണ്ട് ജ്യാവുകൊണ്ട്, ആ ഭുജാഫലത്തെ മേഷതുലാദി ആലോചിച്ച് മദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിനു തക്കവണ്ണം തൊടാതെ സംസ്കരിക്കുക. എന്നാൽ അത് സൂൎയ്യസ്ഫുടമായി വരും. ചന്ദ്രന്റെ മന്ദോച്ചം മദ്ധ്യമഗണനത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വരുത്തിയ ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമം തന്നെയാകുന്നു. അതിനാൽ ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമം വേറെ കണ്ടുവെച്ചതിൽനിന്നു ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമം വാങ്ങീട്ടാകുന്നു ചന്ദ്രന്റെ കേന്ദ്രം വരുത്തേണ്ടത്. ബാക്കിയെല്ലാം ആദിത്യനു പറഞ്ഞപോലെ തന്നെ ചെയ്യുക. ഇങ്ങിനെ ആദിത്യന്റെയും ചന്ദ്രന്റെയും സ്ഫുടങ്ങളെ വരുത്തേണ്ടുന്നപ്രകാരം പറഞ്ഞു. ഇവക്ക് രണ്ടാൾക്കും ശീഘ്രോച്ചമില്ല. മന്ദോച്ചം മാത്രമേ ഉള്ളു. കുജാദികളായ അഞ്ചു താരാഗ്രഹങ്ങൾക്ക മന്ദോച്ചവും ശീഘ്രോച്ചവും രണ്ടും ഉണ്ട്. അവരുടെ ക്രിയ വരുത്തേണ്ടുംപ്രകാരം അടുത്തു പറയുന്നതാകുന്നു. ആദിത്യന്റെയും ചന്ദ്രന്റെയും സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാനുള്ള ജ്യാക്കളെ താഴെ വിവരിക്കുകയും ചെയ്യാം.

ആദിത്യന്റെ ജ്യാക്കൾ.

൧	ഝരോന	൯	രസേന	൰൭	തടസ്യ
൨	സത്യേന	൰	ഹംസേന	൰൮	ധാന്യസ്യ
൩	മുഖേന	൰൧	മദേന	൰൯	ഖാദസ്യ
൪	ലിംഗിനാ	൰൨	യോധനാം	൨൰	ഭദ്രകഃ
൫	യശോവന	൰൩	സുധന	൨൰൧	ചാരസ്യ
൬	ധാരവന	൰൪	രത്നസ്യ	൨൰൨	ഹാരസ്യ
൭	സുമേന	൰൫	സുനീപ	൨൰൩	ധരാപ
൮	വത്സരം	൰൬	ത്രപകഃ	൨൰൪	ധാരകഃ

ചന്ദ്രന്റെ ജ്യാക്കൾ.

൧	നദരാന	൯	സുതസ്യ	൰൭	അസിത്ര
൨	ധീഗോന	൰	ലോഹസ്യ	൰൮	ഭംസിത്ര
൩	ധമേന	൰൧	ജമ്പസ്യ	൰൯	മദഹൃദ
൪	ഹാസനം	൰൨	ഗോപുരം	൨൰	കന്ധരാ
൫	സുവന	൰൩	ചാരിത്ര	൨൰൧	പുരോര
൬	മാന്യസ്യ	൰൪	ധീഗാത്ര	൨൰൨	ദശധാഗ്ര
൭	ഖലസ്യ	൰൫	സുമാത്ര	൨൰൩	സുനാഗ
൮	നാമകം	൰൬	പവിത്രാണാം	൨൰൪	പന്നഗഃ.

ഉദാഹരണം—ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ ൪. ൰൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെകണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് "ദഷ്ടാസ്ത്രീ"=൨. ൰൮ എന്ന തിസ്ഥിതിയുതൽ ഉള്ള മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രമായ ധീമാൻ വരരത്ന്യ ൧. ൨൪. ൫൯ എന്നാകുന്നു. ഇതിൽ മൂന്നുരാശി കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതിനാൽ ഒന്നാമത്തെ പദത്തിലും അത് ഓജമാകയാൽ അതുതന്നെ ഭുജാസ്ഫുടവുമാകുന്നു. ഓജപദത്തിൽ ചെന്നതു ഭുജയും ചെല്ലുവാനുള്ളതു കോടിയുമാണല്ലോ. ഈ ഭുജാസ്ഫുടത്തിൽ ഒരു രാശിക്കു ൮ ജ്യാവും ബാക്കിയുള്ള ൨൪. ൫൯-ൽനിന്ന് ആറാമത്തെ (ശ്രീദേവാദികളിൽ) രാശ്യഷ്ടമാംശമായ നാഗരശ്രീ=൨൨. ൰൧ [illegible] എന്നതു പോകുന്നതിനാൽ ൮-ം ൬-ം ചേർന്ന്

പതിനാലാമത്തെ ജ്യാവ് ചെന്നതായി തിട്ടപ്പെട്ടതാവുന്നതാകു ന്നു. ശുഭാംഗാദി പോയശേഷം ൨ തിഥി ൨൮ ഇലിയുള്ളതിൽ തിഥിയെക്കൂടെ ഇലിയാക്കി എറക്കിയാൽ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ൫൨൦+൨൮=൫൪൮ എന്നു തിട്ടപ്പെട്ടതാവുന്നതാകുന്നു. പിന്നെ ജഃനന സഃത്യ്ര എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സൂക്ഷ്മജ്യാക്കളിൽ പതിനാ ലാമത്തെതായ 'രത്നസ്യ'=൫൭൨ എന്നുവെച്ച പിന്നത്തെ ജ്യാവാ യ 'സ്വനീപ'=൫൭൦ എന്നതിൽനിന്ന് ഈ രത്നസ്യ എന്നുള്ള ൫൭൨ വാങ്ങിയാൽ ശിഷ്ടം ൫ ജ്യാന്തരമായിക്കിട്ടുന്നു. ഈ അഞ്ചു കൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളായ ൫൪൮ നെ പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൨൭൪൦ നെ ശരീരം=൨൨൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നഫലം ൱.ശേ ഷം ൧൦ മാത്രമാകയാൽ അദ്ധ്യാധികമില്ലെന്നുവെച്ച് ഉപേക്ഷിക്കു ക. ഈ മൂന്നിനെ മുമ്പുവെച്ചിരിക്കുന്ന രത്നസ്യ=൫൭൨ എന്ന ജ്യാ വിൽക്കൂട്ടിയാൽ ഉള്ള ൫൭൫.ഇതു സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി. ഈ ഇലിക ളെ നാഴികയറവാനുണ്ടാകയാൽ തിഥിയാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാകു ന്ന ൫ തിഥി ൪൫ ഇലിയെ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന 'ധീമാൻ ശ്രീ കവിഃ' ൪. ൫൨. ൫൯ എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുന്നു. കേന്ദ്രം മേഷാദി ൬ രാശികളിൽ പെട്ടതായ എടവത്തിലായിരുന്നതി നാൽ ഈ ഭുജാഫലം ഋണരൂപമാകകൊണ്ടു മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു വാങ്ങുമ്പോൾ 'വഃന്ദ്യാക്കഃ കവിഃ'=൪. ൫൫. ൫൪ എന്ന് സൂക്ഷ്മ സൂര്യസ്ഫുടം കിട്ടുന്നു.

ചന്ദ്രമദ്ധ്യമമായ 'മൃഗമദ്ധ്യേംബ്ലഃ'=൨. ൫൫. ൱൫ ൽ നിന്ന് നാഭിന്യവാൻ ൪. ൫൦. ൪൦ എന്ന ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമമായ മന്ദോ ച്ചം വാങ്ങിയാൽ ശിഷ്ടം ൪. ൪. ൫൫ കേന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതു ര ണ്ടാമത്തേതായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽചെന്ന ൫. ൪. ൫൫ കോടികഴിച്ച് ബാക്കിചെല്ലുവാനുള്ള ൫. ൨൫. ൫ ഭുജാസ്ഫു ടമാകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്കു ജ്യാവ് ൨. ബാക്കി ൨൫. ൫-ൽനി ന്ന് ശുഭാംഗാദികളിൽ ൱-ാമത്തേതായ നഗരശ്രീ എന്നതു പോ കുന്നതിനാൽ ൨+൱=൫൪-ാമത്തെ ജ്യാവ് കഴിഞ്ഞു എന്നും ബാ ക്കിയുള്ള ൨. ൱൫-ൽ ൨ തിഥിയെക്കൂട്ടി ഇലിയാക്കി കിഴിക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൫൨൦+൱൫=൫൫൫ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടതാ വുന്നതാകുന്നു. പിന്നെ നഃരാന എന്നു മുതലായ ചന്ദ്രജ്യാക്കളിൽ

൧൪-ാമത്തേതായ ധീഃശാന്ത്ര ൨൩൯ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവാം യ സ്മാന്ത്ര ൨൫൦ എന്നതിൽനിന്ന് ഈ ജ്യാവുകളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ള ൧൧ ജ്യാന്തരമാകുന്നു. ഈ ജ്യാന്തരംകൊണ്ട് ൧൫൫ എന്നു തിട്ടപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൭൦൫ നെ ശരീരംകൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൭. ബാക്കിയുള്ള ൧൩൦ ശരീരാർദ്ധത്തിലധികമാകയാൽ അർദ്ധാധിക്യത്തിന് ഒന്നുകൂടി ൭-ൽ കൂട്ടിയാലുള്ള ൮ നെ മുമ്പെ വെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവായ ൨൩൯ ൽ ചേർത്താൽ കിട്ടുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം= ൨൪൭. ഈ ഇലികളെ ൬൦ ൽ കയറ്റിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൪ തിയ്യതി ൭ ഇലികളെ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന ൮. ൧൫. ൩൫ എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം മേഷാദിയായിരുന്നതിനാൽ ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ഋണരൂപമാകകൊണ്ടു മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'ഹരിഃ പൃഥ്വ്യോജ്ജ്വഃ' ൮. ൧൧. ൨൮ എന്ന സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായി വരുന്നു.

കുജൻ ഗുരു ശനി ഇവരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ.

അനന്തരം കുജാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ പറയുന്നതിൽ കുജൻ വ്യാഴം ശനി ഇവരുടെ സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ ഉള്ള ക്രിയ ഒരുപോലെയാകയാൽ ആദ്യത്തു മുമ്പെ വിവരിക്കുന്നു:—

അത്ര ഭൗമമന്ദാനാം പൃഥക്സ്ഥാൽ സ്വസ്വമദ്ധ്യമാൽ
വിശോദ്ധ്യ സ്വസ്വമന്ദോച്ചം ക്രേന്ദ്രാത്തസ്മാദ്ഭുജാഫലം. ൩൯
നീതാർദ്ധിതം പൃഥഗ്ജ്യസ്യേ സംസ്കുര്യ്യാന്മദ്ധ്യമേ ബുധഃ
തദേവ പശ്ചാദേിന്യസ്യ പൃഥക് തസ്മാദ്വിശോധയേൽ. ൪൦
ശീഘ്രോച്ചംഗം തതഃ കേന്ദ്രാദാനയോദ്ഭുജാ ഫലം
കേന്ദ്രേ മൃഗാദിഷൾകസ്ഥേ തത്ര്യേ മകരാദികാ. ൪൧
ഗ്രാഹ്യാ കർക്ക്യാദിഷൾകസ്ഥേ കർക്ക്യാദിജ്യാ ച കോവിദൈഃ
ഏവം കുജാദികാനാം സ്യാത്തേഭ്യഃ ശീഘ്രോച്ചശോധനേ. ൪൨
ഏവമാദേശാച്ച്യ ഭുജയാ തത്തജ്ജ്യാഭിർഭുജാഫലം
ആനീയാർദ്ധീകൃതം സ്വർണ്ണംകുര്യ്യാൽ സംസ്കൃതമദ്ധ്യമേ. ൪൩
തസ്മാൽ പുനശ്ച മന്ദോച്ചം സംശോദ്ധ്യാസ്മാദ്ഭുജാഫലം
സംവാപ്യ തത്തു സംസ്കുര്യ്യാതസകലം പൂർവ്വമദ്ധ്യമേ. ൪൪

പുനഃ പൃഥക്തദുിന്യസ്യ ശീഘ്രോച്ചം ശോധയേത്
ആലോച്യ മൃഗകർക്ക്യാദിഭേദം തത്തൽഭുജാഫലം.
സമ്പാദ്യ തച്ച സംസ്കുര്യാത്തത്ര പൂർവ്വസ്ഥിതേ സ്ഫുടേ
കുജാദീനാമിദം സൂക്ഷ്മം ത്രയാണാം സംഭവേൽധ്രുവം.
മന്ദോച്ചശുദ്ധയോ മന്ദജ്യാ, തച്ഛീഘ്രോച്ചശോധനേ
ഗ്രാഹ്യേ ഉഭേ, ശീഘ്രമൌർവ്യൌ കർക്കാദിമകരാദികേ. ൪൧
അത്ര കർക്ക്യാദിശിഞ്ജിന്യാം കേവലം സ്യാൽ പരാല്പതാ
മന്ദജ്യാമകരാദിജ്യേ പരാല്പതാവിവർജ്ജിതേ. ൪൨
ഏവം ഭൌമേഡ്യമന്ദാനാം സ്ഫുടാനീതിക്രിയോദിതാ
വക്ഷ്യാമോഥ സ്ഫുടാനീതിം ബുധഭാർഗ്ഗവയോരിഹ. ൪൩

സാരം—കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി ഇവരുടെ സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ അവരുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതുകളിൽ നിന്നു താന്താങ്ങളുടെ മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ഉണ്ടാക്കിയ കേന്ദ്രത്തിൽ നിന്ന് ഓജയുഗ്മപദഭേദം ആലോചിച്ച ഭുജാസ്ഫുടം വരുത്തി അതിൽ നിന്ന് മന്ദജ്യാവുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമുണ്ടാക്കി അതിനെ അർദ്ധിച്ച താന്താങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെത്തന്നെ വേറെവെച്ച് ആ മദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിപ്പൂ. ഈവണ്ണം സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഫുടമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടു വെച്ച് അതിൽനിന്നു താന്താങ്ങളുടെ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി കേന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി ആ കേന്ദ്രസ്ഫുടംകൊണ്ടു ഭുജാസ്ഫുടം വരുത്തി ശീഘ്രോച്ചജ്യാവുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ ഉണ്ടാക്കുക. കേന്ദ്രം, മകരം മുതൽ ൬ രാശികളിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ മകരാദിജ്യാക്കളും കർക്കടകം മുതൽ ൬ രാശികളിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ കർക്ക്യാദിജ്യാക്കളുമാകുന്നു കൊള്ളേണ്ടത്. പിന്നെ ഈ സംസ്കാരവും കഴിച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു മന്ദോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങി ഉണ്ടാകുന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽനിന്ന് പദം ആലോചിച്ച ഭുജ തിട്ടപ്പെടുത്തി മന്ദജ്യാവു വെച്ച സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമുണ്ടാക്കി ആയതു മുഴുവനും സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുക. പിന്നെ ഈ സംസ്കൃതസൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു പിന്നെയും ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു കർക്ക്യാദി മകരാദി ഭേദത്തെയും ഋണധന

[illegible]ിച്ച ഭുജജ്യാവുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം വരുത്തി [illegible]ധനം മുമ്പു വരുത്തിയ സംസ്കൃതസൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കണം. എന്നാൽ ഇതു കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി ഈ മൂവ്വരുടേയും സൂക്ഷ്മസ്ഫുടമായി വരുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു കൊൾക. മന്ദോച്ചം വാങ്ങുമ്പോൾ മന്ദജ്യാവും ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങുമ്പോൾ കർക്ക്യാദി_മകരാദി എന്നീ രണ്ടു ശീഘ്രജ്യാക്കളിൽ രാശിയുടെ അവസ്ഥയ്ക്കു യോജിക്കുന്ന ഒന്നും കൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഈ മൂന്നു ജ്യാക്കളിൽ കർക്ക്യാദി ജ്യാവിന്നു മാത്രം പരാല്പതാപം വരുന്നതും, മന്ദജ്യാവിന്നും മകരാദിജ്യാവിന്നും പരാല്പതാപം വരാത്തതുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി ഇവരുടെ സ്ഫുടങ്ങളെ വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പറഞ്ഞു. അനന്തരം ബുധശുക്രന്മാരുടെ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പറയുന്നതാകുന്നു.

മന്ദോച്ചം.

അനന്തരം കുജാദികളായ അഞ്ചു താരാഗ്രഹങ്ങളുടേയും മന്ദോച്ചങ്ങൾ താഴെ കാണിക്കുന്നു.

കുജാദീനാം ജരാംഗശ്ച നാനാർത്ഥാനന്ത ഏവ ച
അനംഗശ്ചാഥ തീരാർത്ഥാ മന്ദോച്ചാ അംശകാദികാഃ. ൮൦

സാരം—കുജന്നു മന്ദോച്ചം ജരാംഗഃ ൩. ൨൮ എന്നും, ബുധന്നു നാനാർത്ഥഃ ൭. ൦ എന്നും, വ്യാഴന്നിന്ന് അനന്തഃ ൬. ൦ എന്നും, ശുക്രന്ന് അനംഗഃ ൩. ൦ എന്നും, ശനിക്കു തീരാർത്ഥഃ ൭. ൨൬ എന്നും മന്ദോച്ചങ്ങളാകുന്നു. ഇവകൾ തിയ്യതി മുതൽക്കാണ്. ഇലികളില്ല. ബുധശുക്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പറഞ്ഞു കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും ക്രമഭംഗം വരാതിരിപ്പാൻവേണ്ടി എല്ലാവരുടേയും മന്ദോച്ചങ്ങളേയും ക്രമത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതും ഇതുപോലെ ജ്യാക്കളേയും ക്രമത്തിൽ വിവരിക്കുന്നതുമാകുന്നു.

കുജമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	നാഭിനം	൯	ദേഹിഗോ	൰൭	രഞ്ജിതം
൨	യോജനം	൰	നാഗവ	൰൮	സാന്നസം
൩	ഭീരുകഃ	൰൧	ദ്രാസഭം	൰൯	ധീരസേ
൪	സൂതകഃ	൰൨	ഗോപണം	൨൰	സേവസേ
൫	കിങ്കരേ	൰൩	രോമശം	൨൰൧	യാചസേ
൬	ശൈശിരേ	൰൪	ദേഹിമേ	൨൰൨	കത്ഥസേ
൭	ഊനഗ്ലു	൰൫	പ്രദ്രുതം	൨൰൩	ദിത്ഥസേ
൮	ഷ്ലിശപ്ലുഃ	൰൬	ഗോശതം	൨൰൪	സ്നേഹസേ

കുജമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	നിധാനിനീ	൯	കളാത്മനീ	൰൭	ജീവഭയം
൨	ധീസ്വപനീ	൰	മിഥോജനം	൰൮	ശരാശയാ
൩	സ്വതീരനീ	൰൧	നീതിധനം	൰൯	അനന്തയാ
൪	തമാലിനീ	൰൨	ഭവാജ്ഞയാ	൨൰	വാസിതായാ
൫	ശോഭവിനീ	൰൩	ചിരാജ്യയാ	൨൰൧	തവാസ്ഥയാ
൬	ഫലാശനീ	൰൪	ധേനരിപു	൨൰൨	തടോദകം
൭	ജപാന്തന	൰൫	ന്നിധിപ്രിയാ	൨൰൩	തുണ്ഡജടീ
൮	ഷ്മീനസനിഃ	൰൬	ജിതാലയം	൨൰൪	ക്രമാധികം.

കുജകൎക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	വിലോഭനം	൯	പ്രഹാരുകഃ	൰൭	തദ്രഗിരൌ
൨	സ്ഥൂലഹനു	൰	പ്രഭാഗ്ലുരു	൰൮	ഭുജാഖരേ
൩	ബ്ധ്യധാപകോ	൰൧	ന്നാദഗ്ലുരു	൰൯	സുഗീരുരു
൪	വിധാവകഃ	൰൨	ന്നനോഭരേ	൨൰	ദ്രേഹപുരേ
൫	സാലസടീ	൰൩	വിനീശപരോ	൨൰൧	സുഗോപുരേ
൬	പ്രബോധകഃ	൰൪	ദുശ്ധഗിരിഃ	൨൰൨	സുസൈന്നിരേ
൭	വിഹീനരോ	൰൫	പ്രജാഗരഃ	൨൰൩	ഭൂപനാദരോ
൮	ദുശ്ധപരഃ	൰൬	തൃണാംബരോ	൨൰൪	രണാധിപഃ.

ബുധമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ധൂപിനാ	൯	പാവകം	൧൭	കിന്നരം
൨	ജാലിനാ	൧൦	ശ്യാമയാ	൧൮	മന്നരം
൩	മന്മനാ	൧൧	യാതയാ	൧൯	ഹാനരം
൪	ഗ്രാസിനാ	൧൨	നാസികാ	൨൦	നിഷ്ഠുരം
൫	ദേഹിനാ	൧൩	ഹാസകം	൨൧	ശ്രീപരം
൬	ലീനയാ	൧൪	മോദകം	൨൨	ഗോപുരം
൭	സ്തോകയാ	൧൫	കാളകം	൨൩	ഭാസ്കരം
൮	ധാരയാ	൧൬	ചോളകം	൨൪	മസ്കരീ

ബുധമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ലോചനം	൯	നിഷ്ഠുണഃ	൧൭	ശൈവധനം
൨	മദ്രിപുഃ	൧൦	ശുദ്ധിമാൻ	൧൮	ദേഹധനം
൩	ഹരാദഹോ	൧൧	നിർമ്മിതോ	൧൯	ധരാന്ധപോ
൪	ദേവരോ	൧൨	ലീനസ്ഥഃ	൨൦	ഭന്തിന്ദയോ
൫	ലീനള്ളഃ	൧൩	വിശാസനം	൨൧	വിനായക
൬	സേതുഗഃ	൧൪	മഗനജനം	൨൨	സ്വലാപകോ
൭	ശൂരവിൽ	൧൫	ഗുണാഞ്ജനം	൨൩	ജാതകൃപഃ
൮	ബാഹുവിൽ	൧൬	നാനിദ്ധനം	൨൪	സ്വധീശ്ശയ്യ

ബുധകക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	യവാപനം	൯	തന്ത്രനപാൽ	൧൭	കുഞ്ജരക
൨	ദിഷ്ഠരനം	൧൦	ന്യസംജ്ഞകഃ	൧൮	ദപിഹാരകൽ
൩	ധനം വിനാ	൧൧	ശത്രുകവിഃ	൧൯	ഉദീരയൽ
൪	ഫലാശനം	൧൨	കഥാസ്യയാ	൨൦	പ്രാസുരയം
൫	തല്പചനം	൧൩	സുനീരകൽ	൨൧	ധമദ്രിപുഃ
൬	പ്രശംസനം	൧൪	സാഗരകൽ	൨൨	പ്രവീരകഃ
൭	തവാജ്ഞനം	൧൫	ദമാശ്രയോ	൨൩	കാന്തരയം
൮	യോഗധനം	൧൬	ലസൽപ്രിയഃ	൨൪	സുധാന്യകഃ.

ഗുരുമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ഊരിനം	൯	സ്നേഹകൃൽ	൧൭	മാനഗം
൨	നാഭിനം	൧൦	ധൂളികൃൽ	൧൮	മൂൽഫലം
൩	നത്തനം	൧൧	സങ്കരോ	൧൯	ഭൂരിഗുഃ
൪	കൂജനം	൧൨	വല്ലരീ	൨൦	പിംഗലേ
൫	പാനകം	൧൩	നേമിരേ	൨൧	സാലഗുഃ
൬	പൂരകം	൧൪	തിത്തിരേ	൨൨	ഫലഫലേ
൭	പാവകഃ	൧൫	നിജ്ഝരോ	൨൩	ലീഢഗു
൮	പാചകഃ	൧൬	ഗോധരഃ	൨൪	സ്ഥിരഫലേ

ഗുരുമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ഛരലേന	൯	തട്ടാംബു	൧൭	ബലേശ
൨	ചാസേന	൧൦	ദേവാംബു	൧൮	വാമേശ
൩	പടസ്യ	൧൧	ഹസാംബു	൧൯	ലസാമ
൪	സേവകേശ	൧൨	സ്തനവേ	൨൦	ധീദമോ
൫	ഗജസ്യ	൧൩	ശിലേവ	൨൧	ചിനീതി
൬	ദൈസകാഗ്ര	൧൪	രക്ഷസ്വ	൨൨	സൽഫക്കി
൭	കുമാര	൧൫	സ്വഹസ്വ	൨൩	ഹരന്തി
൮	ഭേജിരേ	൧൬	കക്കശഃ	൨൪	സൽഗതിഃ

ഗുരുകക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ക്ഷണേന	൯	സ്ഥലംഭ	൧൭	ഹരേഷ്യ
൨	പൃഷ്ഠസ്യ	൧൦	രാസംഭ	൧൮	ജഗത്തി
൩	മത്സ്യ	൧൧	വനേശ	൧൯	ശിവേഷ്വ
൪	തസ്കരഃ	൧൨	ഡാഡിമം	൨൦	ജീവിതം
൫	തതാര	൧൩	ദിശേശ	൨൧	ധവേഷ്വ
൬	രശ്യാംബു	൧൪	കുന്ദേശ	൨൨	സച്ചേഷ്വ
൭	സമാംബു	൧൫	വനേഷ്വ	൨൩	വിഭാതി
൮	ദുഃഖഗുഃ	൧൬	മന്ന്യതാ	൨൪	സംഗതം

ശുക്രമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	കപിഃ	൯	ധത്ത	൧൭	മഹാ
൨	കരീ	൧൦	ലസ	൧൮	മഹീ
൩	നീല	൧൧	ത്തധാ	൧൯	മൃദാ
൪	ജലം	൧൨	ന്ധസാ	൨൦	തുദേ
൫	തവ	൧൩	കദാ	൨൧	തുന്ദ
൬	ക്ലമേ	൧൪	തദാ	൨൨	തുദാ
൭	ധമ	൧൫	ഗോദ	൨൩	തുഹി
൮	ദപിഷോ	൧൬	വിദാ	൨൪	സ്തുഹി

ശുക്രമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	മധുജ്ഞനീ	൯	ശുഭാജ്ജനം	൧൭	ധർമ്മമയം
൨	നീളപനീ	൧൦	സുബന്ധനം	൧൮	ശിവാന്തികേ
൩	മഹാഖനീ	൧൧	ഹാരിനയം	൧൯	ധരാസമയം
൪	നിജാംഗനാ	൧൨	ധയഃപയഃ	൨൦	കുടജടാ
൫	ഗോസവനാ	൧൩	ധനപ്രിയഃ	൨൧	വിധോജ്ജടാ
൬	സുതാത്മനാ	൧൪	സാധുരയം	൨൨	വിസാധകേ
൭	നതസ്തനം	൧൫	തദാലയേ	൨൩	ഗ്രാമനരേ
൮	ഗോമിഘ്നം	൧൬	വസാവപു	൨൪	ധരാപരഃ

ശുക്രകക്ര്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	തടിത്തനു	൯	സക്ലതസ്വപഃ	൧൭	ദ്രുഢാമുഖഃ
൨	സ്വാന്തകടി	൧൦	പ്രമത്സരഃ	൧൮	ശിലീമുഖഃ
൩	ജ്ജടാന്തികേ	൧൧	സ്വതസ്വരേ	൧൯	മിസീശപരേ
൪	സ്വതാളകേ	൧൨	വ്രതാസ്വരഃ	൨൦	ലോകവരഃ
൫	നീലഖരേ	൧൩	സ്ഭാസ്വരേ	൨൧	സഭാഗ്രഗ
൬	വരോവരഃ	൧൪	നീരസ്വരേ	൨൨	സ്വഥാഖരേ
൭	കൃതാശരഃ	൧൫	ഭുജാന്തരേ	൨൩	ഭഗാതുര
൮	സത്മപരഃ	൧൬	യവാന്തരേ	൨൪	ദ്വിരാപുരേ

ശനിമന്ദജ്യാക്കൾ

൧ തീരനൽ	൯ ഭന്തുരോ	൧൭ സിംഹവ
൨ ഗോമനം	൧൦ ധീധരോ	൧൮ ത്തന്നിശി
൩ രഞ്ജനം	൧൧ നീലഗ്ഗ	൧൯ പ്രക്രമ
൪ പ്രാപകോ	൧൨ ന്നീതിഗ്ഗ	൨൦ സ്ഥൽഗ്ഗണ
൫ ഗ്രാവകോ	൧൩ ദ്ധീജഗ്ഗ	൨൧ ശ്ലൂവ്വണേ
൬ ഗ്രാഥകോ	൧൪ സ്തുഷ്ടവാൻ	൨൨ ശമ്മണേ
൭ മേനിരേ	൧൫ രാഘവോ	൨൩ ധീശമഃ
൮ തൽഗ്ഗുരുഃ	൧൬ ഭ്രൂതവിൽ	൨൪ പക്ഷിണേ

ശനിമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧ ഗുരുജ്ഞ	൯ മദാഢ്യ	൧൭ ദധാര
൨ ശൈവജ്ഞ	൧൦ രത്നാഗ്ര	൧൮ ധീനാഗ
൩ ശുചിജ്ഞ	൧൧ ദയാഗ്ര	൧൯ സ്വകീല
൪ ദേഹിനാ	൧൨ വാഗ്ഗുരാ	൨൦ ഭ്രരിഗ്ഗഃ
൫ ധനാഢ്യ	൧൩ ധവേന്ദ്ര	൨൧ കുലാല
൬ ധീരാഢ്യ	൧൪ രക്ഷാഗ്ര	൨൨ ശൈലാല
൭ ജവായ	൧൫ തഥാര	൨൩ നവാംബു
൮ സഞ്ചയഃ	൧൬ സംഹര	൨൪ ലാഭഗഃ

ശനികർക്കാദിജ്യാക്കൾ.

൧ ഹരജ്ഞ	൯ ചരിത്ര	൭ ത൧ംഗി
൨ ചമ്മജ്ഞ	൧൦ ധീഗോത്ര	൧൮ ഗംഗാംബു
൩ ഗ്ഗഹജ്ഞ	൧൧ ത്രണേന്ദ്ര	൧൯ ജലാല
൪ ധേനകോ	൧൨ കേസരീ	൨൦ കുംഭഗീ
൫ ഭഗസ്യ	൧൩ മഹേന്ദ്ര	൨൧ ഭവാംഗ
൬ സോമസ്യ	൧൪ ദൃശ്ധാഗ്ര	൨൨ ശേരഭാംഗ
൭ നദീപ	൧൫ ധനാംഗി	൨൩ വിഭംഗ
൮ കിന്നരഃ	൧൬ ഹവ്യഗ്ഗഃ	൨൪ ലാഭഗഃ

ജ്യാക്കളുടെ ആദ്യക്ഷരങ്ങൾ.

നാ,നി,വി കുജഃ. നാഭിനം, നിധാനിനീ, വിലോഭനം.
ധൂ,ലോ,യ ബുധഃ. ധൂപിനാ, ലോചനം, യവാപനാം.
ഊ,ചര,ക്ഷ ഗുരുഃ. ഊരിനം, ചരലേന, ക്ഷണേന.
ക,മ,ത ശുക്രഃ. കപീ, മധൂജ്ഞനി, തടാന്തന
തീ,രു,ഹ ശനിഃ. തീരനൽ, രുരുജ്ഞ, ഹരജ്ഞ.

ഉദാഹരണം—൫. കുജൻ—'വക്രോ നമ്രോയം' ൫.൨൦. ൨൪ എന്ന കുജൻെറ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടു വെച്ച് അതിൽ നിന്ന് 'ജരാഗൌ' ൩. ൨൪ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'വക്രഃ ശ്രേഷ്ഠധീഃ' ൯. ൨൨. ൨൪ എന്നു കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ൯ രാശിയായ ൩ പദം കഴിഞ്ഞു യുഗ്മപദമായ ൪-ാംപദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൨൨ തിയ്യതി ൨൪ ഇലി കഴിച്ച് ൨. ൭. ൩൬ ഭുജാസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക് ൫൬ ജ്യാക്കളും ബാക്കി ൭. ൩൬-ൽനിന്നു ശൂഭാംഗാദികളിൽ രണ്ടാമത്തേതായ 'നാഗോസൌ' എന്ന് ഏഴര തിയ്യതികൾ കൂടി പോകയാൽ ൫൬+൨=൫൮-ാം ജ്യാവെന്നും ബാക്കി ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകൾ ൬ എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ നാഭിനം, യോജനം എന്നുമുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ പതിനെട്ടാമത്തേതായ 'സാനസം' ൭൭ എന്നതിനെ വെച്ച് 'ധീരസേ' ൭൯ എന്ന പിന്നത്തെ ജ്യാവിൽനിന്ന് ഈ ജ്യാവു കളഞ്ഞു ശിഷ്ടമുള്ള ൨൨ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൬നെ പെരുക്കി 'ശരീരം' ൨൨൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം കിട്ടുന്നില്ലെങ്കിലും അർദ്ധാധിക്യാൽകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന ൧ന്നിനെ സാനസം എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ൭൮ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി. അതിനെ അർദ്ധിച്ചാലുള്ള ൩൯നെ ൬൦-ൽ കയററിയാൽ ൦ തിയ്യതിയും ൩൯ ഇലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. അതിനെ 'വക്രോ നമ്രോയം' എന്ന മദ്ധ്യമത്തെ വേറെവെച്ചു അതിൽ സംസ്കരിക്കുന്നു. കേന്ദ്രം തുലാദിയിലായിരുന്നതിനാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം 'ജയത്തു ശ്രേയാൻ' ൫. ൨൧.

൯൬ എന്നാകുന്നു. അതിനെ വേറെകണ്ടു വെച്ച് അതിൽനിന്ന്, 'ധീമാൻശ്രീകവിഃ' ൪. ൯൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമമാകുന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ധന്യഃ ശ്ലാഘ്യധീഃ' ൯. ൯൩. ൯൯ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാകുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ മകരാദിജ്യാവു കൊള്ളണമെന്നും, അതു തുലാദിഷൾകത്തിൽ പെട്ടതാകയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം നാലാമത്തേതായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൦. ൯൩. ൯൯ കോടിനീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൨. ൫൬. ൪൯ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൯൬൦ ഖണ്ഡാംശാദികളിൽ ൪൦-ാമത്തേതായ 'അനാമയം' പോകുന്നതാകയാൽ ൪൦ കൂട്ടിയാൽ ൨൦-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ള ൯ തിഥി ൪൯ ഇലിയിൽ തിഥിയെക്കൂടെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൯൦൯ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടു വരുന്നു. 'നിധാനിനി' എന്നു മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൨൦-ാമത്തേതായ 'വാസിതയാ' ൯൬൪ എന്നുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'തവാസഥയാ' ൯൬൪ എന്നതിൽനിന്ന് ഈ ജ്യാവിനെ വാങ്ങി ശിഷ്ടമുള്ള ജ്യാന്തരമായ ൬ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൯൦൯നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൬൬നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൩൨. ഇതിനെ ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൯൭൬ ആകുന്നു. അതിനെ അർദ്ധിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൮൦൩ ഇലിയെ തിഥിയാക്കി കേറ്റിയാൽ ൯൪ തിഥി ൯൩ ഇലി ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതു ധനരൂപമാകയാൽ ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന 'ജയതു ശ്രേയാൻ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'യോഗീ നരേന്ദ്രഃ' ൨. ൨൦. ൩൯ എന്ന് രണ്ടു ക്രിയകഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു പിന്നെയും 'ജരാശൌ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'യോഗീ ശ്രേഷ്ഠനൃപഃ' ൯൦. ൨൨. ൩൯ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകകൊണ്ടു മന്ദജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതാകയാൽ കർക്ക്യാദിമകരാദി സൂക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. തുലാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം യുഗ്മമായ നാലാംപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൯. ൨൨. ൩൯

ക്കോടിനീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൩. ൧. ൨൯ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. അതിൽ ൩. രാശിക്കു ൨൰ ശിഷ്ടത്തിൽ ത്രിഭാംഗം പോകയാൽ ഒന്നും കൂട്ടി ൯-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും, ജ്യാശിഷ്ടം ൬. ൪൪ ഉള്ളതിൽ ൬ തിയ്യതിയെക്കൂടി ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൨൨൪ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടു വരുന്നു. പിന്നെ നാഭിഃ എന്നു മുതലായ മാന്ദ്യജ്യാക്കളിൽ ൯-ാമത്തേതായ 'ഷേഹ ശോ' ൬൨൨ എന്നുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'നാഗധ' ൪൬൦ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ച ജ്യാവിനെ വാങ്ങി കിട്ടുന്ന ജ്യാന്തരമായ ൪൨ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൯൪൦൨ നെ ശരീരം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൪൩ അഭ്യാധികത്തിനു ൩ കൂടിയ ൪൨ നെ വെച്ച് ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൪൬൨. ഇത് അഭ്യധികത്തെ മുഴുവനും തിയ്യതിയാക്കി കയററിയ തിയ്യതി ൩൦ ഇലി ഉള്ളതിനെ ധനരൂപമാകയാൽ സൂക്ഷ്മമധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ മൂന്നു ക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'ഭക്തസ്യ പാവ്യം.' ൩. ൨൭. ൬൪ എന്നു വരുന്നു. അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധീമാൻശ്രീകവിഃ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'ശൂലീവന്ദ്യധീഃ' ൬. ൩൪. ൬൫ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും മകരത്തിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മമായ നാലാം പദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൩൪ തിയ്യതി ൬൫ ഇലി കഴിച്ചു ചെല്ലാനുള്ള ൨. ൩൫. ൨൫ ഭുജാസ്ഫുടമെന്നു വരുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൩൨൰ ത്രിഭാംഗാദികളിൽ നാലാമത്തേതായ അനാമയം പോകയാൽ ൪൰ കൂടി ൨൦-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ശിഷ്ടമുള്ള ൨൫ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ നിധാനിനി എന്നു മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൨൦-ാമത്തേതായ 'ബാന്ധിതയാ' ൩൩൪ എന്നതു വെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'തപാന്ധയാ' ൩൭൪ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ച ജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ശിഷ്ടമുള്ള ജ്യാന്തരമായ ൨൨ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തയായ ൨൫ നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൨൦൦ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലമായ ൨ നെ വെച്ചു ജ്യാ

വിൽ കൂട്ടി തിയ്യതിയാക്കി കയററിയാൽ കിട്ടുന്ന ൨൩ തിയ്യതി ൨ ഇലിയെ മൂന്നു ക്രിയ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'തുംഗോ മുരാരിഃ' ൨. ൨൫. ൩൩ എന്ന കുജസ്ഫുടം വരുന്നു.

൨. ദൃഷ്ടാ:—'വാണീശസ്രാ നവ്യഃ' ൫. ൨. ൫൪ എന്ന വ്യാഴത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടു വെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'അനന്തഃ' ൩. ൦ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'വാണീശസ്രാ നവഫഃ' ൧. ൨. ൫൪ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ഓജമായ ൩-ാംപദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൫. ൨. ൫൪ ഭുജാസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക ൨൪ ജ്യാക്കൾ പോകയാൽ ബാക്കി ൨ തിയ്യതികളെ ഇലിയാക്കി എറാക്കിയാൽ ൫൪ ഇലികൾ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും ൨൪-ാം ജ്യാവെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ ഊരിനം, നാഭിനം മുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൨൪-ാമത്തേതായ 'പാചകഃ' ൫൩൧ എന്നതിനെ വെച്ച 'സ്നേഹകൃൽ' ൫൭൦ എന്ന പിന്നത്തെ ജ്യാവിൽനിന്ന് ഈ ജ്യാവുകളുടെ ശിഷ്ടമുള്ള ൫൯ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൫൪നെ പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൩൧൮൬ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അർദ്ധാധിക്യത്തോടുകൂടി കിട്ടുന്ന പതിനഞ്ചിനെ പാചക എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ൫൪൬ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി. അതിനെ അർദ്ധിച്ചാലുള്ള ൨൭൩ നെ ൬൦-ൽ കയററിയാൽ ൪ തിയ്യതി ൩൩ ഇലി ഉണ്ടാകുന്നു. അതിനെ 'വാണീശസ്രാ നവ്യഃ' എന്ന സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ വെച്ചതിൽ, മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം തുലാദിയായിരുന്നതിനാൽ കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'ശ്രേഷ്ഠാ വിനയീ' ൫. ൪. ൨൨ എന്ന് ആകുന്നു. അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൫൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമമാകുന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ൬. ൨൫. ൨൩ കേന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ധനുരാശിയിലാകയാൽ കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളുന്നമെന്നും, തുലാദിയാകയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൩-ാംപദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ അതിൽചെന്ന ൨. ൨൫. ൩൨ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക ൫൨-ം ശുഭാംഗാദികളിൽ ൫-ാമത്തേ

തായ ശുഭോദയം പോകുന്നതാകയാൽ ൩-ംകൂടി ൨൧-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ള ൨ തിയ്യതികളെ ഇലിയാക്കി ൬൨ാക്കിയാൽ ൧൭൨ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ ക്ഷണേനാ എന്നു മുതലായ കക്ക്യാദിജ്യാക്കളിൽ ൨൧-ാമത്തേതായ 'ധർവേഷു' ൩൪൯ എന്നുവെച്ച്, പിന്നെത്തെ ജ്യാവായ 'സർവ്വേഷു' ൩൪൬ എന്നത് മുമ്പുവെച്ച ജ്യാവിനെക്കാൾ ചെറുതാകയാൽ പരാല്പതമുണ്ടാകനിമിത്തം ധർവേഷു എന്നതിൽനിന്ന് സർവ്വേഷു എന്നു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള ൨ ജ്യാന്തരമാകുന്നു. ആ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളായ ൧൭൨ നെ പെരുക്കിയാലുണ്ടാകുന്ന ൩൪൪ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലമായ ൧ന്നിനെ പരാല്പതമുണ്ടാക നിമിത്തം ധർവേഷു എന്നതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന ൩൪൮ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമാകുന്നു. ഇതിനെ അദ്ധിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൩൨൪ നെ ൩൦-ൽ കയററിയാൽ ഉള്ള ൭ തിയ്യതി ൨൪ ഇലിയെ ധനരൂപമാകയാൽ ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന 'ശ്രേഷ്ഠോ വിനയീ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'തത്ത്വാധീനോയം' ൧. ൯. ൩൩ എന്നു രണ്ടു ക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു പിന്നെയും 'അനന്താ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'തത്ത്വാധീനോനസൗ' ൭. ൯. ൩൩ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയതാകയാൽ മന്ദജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതാകകൊണ്ട്, കക്ക്യാദിമകരാദി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതില്ല. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ൩-ാം പദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൧. ൯. ൩൩ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൨൭-ം ശുഭാംഗാദികളിൽ രണ്ടാമത്തേതായ നാഗോനസൗ എന്നതാകയാൽ ൨-ം കൂടി ൧൦-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ജ്യാശിഷ്ടം ൨. ൧൩ ഉള്ളതിൽ ൨ തിയ്യതിയെക്കൂടെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൧൩൩ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തിക എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ ൧൦-ാം മന്ദജ്യാവായ 'ധൂളികൂൽ' ൧൯൯ എന്നുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'സങ്കരഃ' ൨൧൦ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ച ജ്യാവിനെ വാങ്ങി കിട്ടുന്ന ൧൧ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെ പെരുക്കിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൧൪൬൩ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അദ്ധ്യാധിക്യത്തോടുകൂടെ കിട്ടുന്ന

൧൨നെ വെച്ച് ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൨൧൦. ഇത് അദ്ധിക്കാതെ മുഴുവനും തിഗ്മതിയാക്കി കയററിയാൽ ഉള്ള ൩ തിഗ്മതി ൩൦. ഇലിയെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ മൂന്നു ക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'ഭരതോ നമ്യഃ' ൧. ൬. ൨൪ എന്നു വരുന്നു. അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'ശൂരോലം രാജാ' ൮. ൨൩. ൨൭ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും കർക്ക്യാദിയാകയാൽ കർക്ക്യാദി ജ്യാവു കൊള്ളണമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ഓജമായ ൩-ാം പദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൨. ൨൩. ൨൭ ഭുജാസ്ഫുടമെന്നു വരുന്നു. ഇതിൽ രണ്ടു രാശികൾ ൧൬-ാം ഖണ്ഡാംശാദികളിൽ ൬-ാമത്തേതായ 'നഗരശ്രീ' എന്നു പോകയാൽ ൬-ം കൂടി ൨൨-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും, ശിഷ്ടമുള്ള ൭൭ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ ക്ഷണേന എന്നുമുതലായ കർക്ക്യാദി ജ്യാക്കളിൽ ൨൨-ാമത്തേതായ 'സർവ്വേഷു' ൬൪൨ എന്നുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'വിഭാതി' ൬൪൪ എന്നത്, വെച്ച ജ്യാവിനെക്കാൾ ചെറുതാകയാൽ സർവ്വേഷു എന്നതിൽനിന്ന് വിഭാതി എന്നതു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള മൂന്ന് ജ്യാന്തരമാകുന്നു. ആ ജ്യാന്തരം കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൭൭ നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൬൭ ശരീരാദ്ധാധികമാകയാൽ അദ്ധാധിക്യം കൊണ്ടുള്ള ആ ഒന്നിനെ പരാപ്പതചമുണ്ടാകനിമിത്തം സർവ്വേഷു എന്നതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന ൬൪൬ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമാകുന്നു. ഇതിനെ അദ്ധിക്കാതെ മുഴുവൻ തിഗ്മതിയാക്കി കയററിയാലുള്ള ൧൦. ൪൬നെ മൂന്നു ക്രിയ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന 'ഭരതോ നമ്യഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'ഇന്ദ്യഃ സേവ്യോയം' ൧. ൧൨. ൧൦ എന്ന വ്യാഴസ്ഫുടം വരുന്നു.

൩. ശനി—'നാഭിവീഭജ്ഞാലം' ൩. ൪. ൪൦ എന്ന ശനിയുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെകണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'തീരാത്ഥഃ' ൭. ൨൬ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'നവോ ഹി നാഥഃ' ൭. ൨. ൪൦ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം തുലാ

ദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഇത് ഓജപദമായ ൩-ാം പദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൧. വ്യ. ൬൦ ഭുജാസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് വ്യ-ം ബാക്കിയുള്ളതിൽനിന്നു ശ്രുഭാംഗാദികളിൽ ൨-ാമത്തേതായ 'നാഗോസൌ' എന്നു പോകയാൽ ൨-ം കൂടി പത്താമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കി ഒരു തിയ്യതിയെ കൂടി ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൧൦ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ തീരനൽ എന്നുമുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൧൦-ാമത്തെ ജ്യാവായ 'ധീധരഃ' ൨൯൯ എന്നതിനെ വെച്ച്, 'വീലഗ്നഃ' ൩൩൦ എന്ന പിന്നെത്തെ ജ്യാവിൽ നിന്ന് ഈ ജ്യാവുകളുടെ ശിഷ്ടമുള്ള ജ്യാന്തരമായ ൩൧ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൧൦ നെ പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൨൧൦നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അർദ്ധാധിക്യത്തോടുകൂടി കിട്ടുന്ന ൧൦നെ ധീധരഃ എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ൩൦൯ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി. അതിനെ അർദ്ധിച്ചാലുള്ള ൧൫൪ നെ നാൽ കയററിയാൽ ൨. തിയ്യതി ൩൪ ഇലി ഉണ്ടാകുന്നു. അതിനെ 'നാഭിവിജ്ഞോലം' എന്ന സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ വെച്ചതിൽ ധനരൂപമാകയാൽ കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'വന്ദ്യഃ സ്ഥാനഗഃ' ൩. ൭. ൧൪ എന്ന് ആകുന്നു. അതിനെ വേറെ കണ്ടു വെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമമാകുന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'മാന്യോ ഭദ്രരൂപഃ' ൧൦. ൨൪. ൧൫ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയാകയാൽ മകരാദിജ്യാവു കൊള്ളേണമെന്നും തുലാദിയാകയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൪-ാം പദമായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൧. ൨൪. ൧൫ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൧. ൫. ൪൫ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് വ്യ-ം ഒന്നാമത്തേതായ ശ്രുഭാംഗം പോകയാൽ ൧-ം കൂടി ൯-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ള ൨ തിയ്യതിയെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൧൨൦ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ അർജ്ജ എന്നുമുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൯-ാമത്തേതായ 'മരാവള്ള്യ' ൧൨൫ എന്നു വെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'രത്നാഗ്ര' ൨൦൬ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ചജ്യാവിനെ കളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ള

ജ്യാന്തരമായ ൧൭ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൧൫൦നെ പെരുക്കിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൨൫൫൦ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൨൨ നെ മരാഢ്യ എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൪൫ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമാകുന്നു. ഇതിനെ അർദ്ധിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൭൨ നെ ൩൦ ൽ കയററിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൧ തിഥി ൩൨ ഇലിയെ ധനരൂപമാകയാൽ 'വന്ദ്യഃ സ്ഥാനഗഃ' എന്ന ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'കൃഷ്ണാദനാംഗഃ' ൩. ൨. ൫൧ എന്നു രണ്ടു ക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു പിന്നെയും തീരാർത്ഥഃ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'കൃഷ്ണശ്രീഃ പാത്ഥഃ' ൭. ൧൫. ൫൧ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ൩൧ പദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൧. ൧൫. ൫൧ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൧ രാശിക്കു വ്യാസത്രിഭാംഗാദികളിൽ മൂന്നാമത്തേതായ മാന്യം പുണ്യം എന്നു പോകയാൽ ൩൧ കൂടി ൧൪ാമത്തെ ജ്യാന്തരവും ജ്യാശിഷ്ടം ൧. ൩൩ ഉള്ളതിൽ ഒരു തിഥിയെക്കൂടെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൯൩ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ തീരനൽ എന്നു മുതലായി എണ്ണിയാൽ ൧൪ാമത്തെ മന്ദജ്യാവായ 'നീലഗുഃ'൩൩൦ എന്നു വെച്ച് പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'നീതിഗുഃ'൩൩൦ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ചജ്യാവിനെ വാങ്ങികിട്ടുന്ന ൩൦ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൯൩ നെ പെരുക്കിയാലുണ്ടാകുന്ന ൨൭൯൦ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അർദ്ധാധിക്യത്തോടുകൂടെ കിട്ടുന്ന ൧൩നെ വെച്ച ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം൩൪൩. ഇതു അർദ്ധിക്കാതെ മുഴുവനും തിഥിയാക്കി കയററിയാലുള്ള ൫ തിഥി ൪൩ ഇലിയെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ മൂന്നു ക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം 'ഗുരുസ്ത്സ്യാലം' ൩. ൧൦. ൨൩ എന്നു വരുന്നു. പിന്നെ അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'ഭദ്രഃസ്വരനാഗഃ' ൧൦. ൨൭. ൨൪ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു കർക്യാദിയിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവു കൊള്ളണമെന്നും തുലാദിയിലാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂ

പമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മമായ രണ്ടാംപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൧. ൨൦. ൨൪ കോടിനീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൧. ൨. ൩൯ ഭുജാസ്ഫുടമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതിൽ ൧ രാശിപോകയും ത്രിംശാംശാദികളിലൊന്നും പോകാതിരിക്കുകയും ചെയ്കയാൽ രണ്ടാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ശിഷ്ടമുള്ള ൨. ൩൯ൽ ൨ തിയ്യതികളെല്ലാടെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൧൫൯ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ രുരുജ്ഞ എന്നുമുതയായി എണ്ണിയാൽ രണ്ടാമത്തേതായ 'സഞ്ചയഃ' ൧൬൭ എന്ന മകരാദിജ്യാവിനെവെച്ച് പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'മദാംഢ്യാ' ൧൯൫ എന്നതിൽനിന്നു വെച്ച ജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ശേഷിക്കുന്ന ൧൮ ആയ ജ്യാശിഷ്ടംകൊണ്ടു ൧൫൯ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൨൮൫൨ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൨. അതിനെവെച്ച ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൧൭൯ ആകുന്നു. ഇതിനെ മുഴുവൻ തിയ്യതിയാക്കി കയററിയാലുള്ള ൨. ൫൯നെ ധനക്രമമാകയാൽ 'ഇരുന്നദ്ധ്യോയം' എന്ന മൂന്നുക്രിയകഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'ശ്രേഷ്ഠഃ ശ്ലാഘ്യോലം' ൩. ൧൩. ൨൨ എന്ന ശനിസ്ഫുടം വരുന്നു.

ബുധശുക്രന്മാരുടെ സ്ഫുടംവരുത്തുവാൻ.

സൂര്യമദ്ധ്യമമേവ സ്യാന്മദ്ധ്യമം ബുധശുക്രയോഃ
തയോഃ സ്വസ്വക്രിയാനീതമദ്ധ്യം ശീഘ്രോച്ചസംജ്ഞകം. ൧൧
അന്യേഷാം സ്വക്രിയാനീതമദ്ധ്യം മദ്ധ്യമമേവ ഹി
തേഷാം ത്രയാണാം ശീഘ്രോച്ചം രവിമദ്ധ്യമുദാഹൃതം. ൧൨
ബുധോച്ചയോഃ പൃഥഗ്ന്യസ്താന്മദ്ധ്യമാച്ഛീഘ്രതുംഗകം
വിശോദ്ധ്യ ഭുജയാ തസ്മാൽ കേന്ദ്രാച്ഛീഘ്രഭുജാഫലം. ൧൩
സമ്പാദ്യാർദ്ധം പൃഥങ്ന്യസ്യ സംസ്കാര്യാമദ്ധ്യമേ തതഃ
ത്യക്ത്വാ മന്ദോച്ചമേതസ്മാന്മന്ദജ്യാഫലമാനയേൽ. ൧൪
തൽ കൃത്സ്നമദ്ധ്യമേ തസ്മാൽ പൃഥങ്ന്യസ്താദപിശോധയേൽ
ശീഘ്രോച്ചമന്ദയതസ്മാച്ഛീഘ്രജ്യാഫലമേവ ഹി. ൧൫

TRIVAN

സംസ്കാരോത്ഥ ഫലം തച്ച നിജേ സംസ്കൃതമദ്ധ്യമേ
സ്സ്ഫുടേ ബുധാച്ഛയോരേവമാനയേത സമാഹിതഃ.

സാരം—ബുധന്ന്, 'അനീകം ഗുണകൃച്ചാഃന്ദ്ര' ഇത്യാദി ക്രി യകൊണ്ടു വരുത്തിയ മദ്ധ്യമവും, ശുക്രന്ന്, 'ധീഃഭോഗപ്രാപകോ ഹാരഃ'ഇത്യാദി ക്രിയകൊണ്ടു വരുത്തിയ മദ്ധ്യമവും അവരവരുടെ ശീഘ്രോച്ചങ്ങളാകുന്നു. അവരിരുവൎക്കും ആദിത്യ മദ്ധ്യമമാകുന്നു മദ്ധ്യമമായിട്ടു വിചാരിക്കേണ്ടത്. കുജൻ, വ്യാഴം, ശനി ഈ മൂന്നു ഗ്രഹങ്ങൾക്കും അവരവരുടെ മദ്ധ്യമങ്ങൾ തന്നെ മദ്ധ്യമങ്ങളാകുന്നുവല്ലോ. അവയ്ക്ക് ആദിത്യ മദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചവുമാകുന്നു. ആയതു മുമ്പ് എഴുതിയ ഉദാഹരണങ്ങളിൽ സ്പഷ്ടമാക്കീട്ടുമുണ്ടല്ലോ. 'ബുധശുക്രന്മാൎക്ക് ആദിത്യ മദ്ധ്യമത്തെ സ്വസ്വമദ്ധ്യമമാക്കി വെച്ച് അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് സ്വസ്വമദ്ധ്യമാകുന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങികിട്ടുന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടംകൊണ്ട് കൎക്ക്യാദിമകരാദിയും ഋണധനവും സൂക്ഷിച്ച് ഭുജാസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി അതിൽനിന്ന് കൎക്ക്യാദിമകരാദികളാകുന്ന ശീഘ്രജ്യാക്കൾ കൊണ്ട്, സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം വരുത്തി അദ്ധിച്ച് മദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം അതിൽ സംസ്കരിക്കുക. പിന്നെ അതിൽനിന്നു മന്ദോച്ചം വാങ്ങികേന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി ഋണധനം സൂക്ഷിച്ച് മന്ദജ്യാവുകൊണ്ട് സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം വരുത്തി അതിനെ ആദിത്യ മദ്ധ്യമമായ സ്വമദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുക. പിന്നെ അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു സ്വമദ്ധ്യമമായ ശീഘ്രോച്ചംവാങ്ങി ആ കേന്ദ്രസ്ഫുടത്തിൽനിന്നു കൎക്ക്യാദിമകരാദിയും ഋണധനവും സൂക്ഷിച്ച്, ശീഘ്രജ്യാവുകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം വരുത്തി അതിനെ, നടെ മന്ദജ്യാവു സംസ്കരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുക. ബുധന്റെയും ശുക്രന്റെയും സ്ഫുടങ്ങളെ ഇങ്ങിനെ മനസ്സിരുത്തി ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം—ഫ, ബുധൻ, 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൩൯ എന്നആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ ബുധമദ്ധ്യമമാക്കിവെച്ച് അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന്, ധീശഃ സ്വധീഃ ൯. ൨൭. ൩൯ എന്ന സ്വമദ്ധ്യമമായ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ഇന്ദ്രോമം

ന്യസ്തൌ' ൯. ൧൫. ൨൦ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് കക്യാദിയിലാകയാൽ കക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും, തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനത്രൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൩-ാം പദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൧. ൧൫. ൨൦ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ രാശി ഒന്നും ഇല്ലാതെ ഭാഗാദികളിൽ ര്-ാമത്തേതായ അനാമയം എന്നുപോകയാൽ ര്-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ശിഷ്ടം ൨൦ ഇലി മാത്രമാകയാൽ ആവശ്യ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ യവാപനാം എന്ന മുതലായ കക്യാദിജ്യാക്കളിൽ ര്-ാമത്തേതായ ഫലാശനം ൫൩൭ എന്നുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ തടാപനം ൩൬൩എന്നതിൽനിന്ന് വെച്ചജ്യാവു കളഞ്ഞു ശിഷ്ടമുള്ള ജ്യാന്തരമായ ൧൧൪ കൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികമായ ൨൦ നെ പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൨൮൦ നെ ശരീരം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലമായ ൧൦ നെ വെച്ചജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൫൪൭ ആകുന്നു. അതിനെ അദ്ധ്യാലുള്ള ൨൧൧നെ ൩൦-ൽ കയറിയാൽ കിട്ടുന്ന ര് തിസ്യതി ൩൧ ഇലിയെ 'ധീമാൻശ്രീകവിഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തെ വേറെ വെച്ച് അതിൽ ധനത്രൂപമാകയാൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'സ്ഥഗഃ സത്യവാൻ' ര്. ൧൭. ൩൦ എന്ന് ഒരു ക്രിയകഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമായി വരുന്നു. പിന്നെ അതിൽനിന്ന്, 'നാനാത്ഥഃ' എന്നമന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'അലബ്ധോദ്യോഗധാ' ൯.൧൭.൩൦എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. അതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനത്രൂപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ര്-ാംപദമായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്നകോടിയായ ൦. ൧൨. ൩൦ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൨. ൧൭. ൩൦ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക ൧൫൭-ം ഭാഗാതികളിൽ ൩-ാമത്തേതായ മാന്യാ പുണ്യാ പോകയാൽ ൩-ാ കൂടി ൧൮-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും, ശിഷ്ടമുള്ള ഒരു തിസ്യതിയെക്കൂടെ ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ൬൦ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ യൂപിനാ എന്നു മുതൽ എണ്ണി ൧൮-ാമത്തേതായ 'ഹാനരം' ൨൦൫എന്നജ്യാവു വെച്ച് പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'നിഷ്ഠരം' ൨൧൦ എന്നതിൽ നിന്ന് വെച്ച ജ്യാവുപോയി ബാക്കിയുള്ള ജ്യാന്തരമായ രണ്ടു കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൬൦നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൨൦

ശരീരാൎദ്ധത്തിലധികമാകയാൽ അൎദ്ധാധിക്യത്തിന്ന ഒററഉള്ളതിനെ വെച്ച ജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന ൨൦൩ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമാകുന്നു. ഇതിനെ നൂറൽ കയററിയാലുള്ള ൩൨ തിഋതി ൨൩ ഇലിയെ 'ധീമാൻശ്രീകവിഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ ധനരൂപമാകയാൽക്കൂട്ടുമ്പോൾ 'ഹരിസ്സൂത്ര്യോഭ്രൽ' ര്. ൧൩. ൨൮ എന്ന ൨ ക്രിയകഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമായി വരുന്നു. പിന്നെ അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽ നിന്ന് ധീശഃ സുഖധീ എന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ധവോദയിതഃ' ന്യ. ൧൮. ൪൯ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് കൎക്ക്യാദിയാകയാൽ കൎക്ക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും, തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൩൨ാം പദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൦. ൧൮. ൪൯ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽരാശിമന്നും ഇല്ലാതെ ശുഭാംഗാദികളിൽ ൭൨മത്തേതായ ശുഭോദയം എന്ന പോകയാൽ ൭൨മത്തെ ജ്യാവെന്നും ശിഷ്ടം ൪ ഇലിമാത്രമാകയാൽ ആയത്തു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ യവാചനം എന്നുമുതലായി എണ്ണി൭൨മത്തേതായ 'തപചനം' ന്യ൪൩ എന്ന കൎക്ക്യാദിജ്യാവുവെച്ച്, പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'പ്രശംസനം' ൩൨എന്നതിൽ നിന്നുവെച്ച ജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ശേഷിച്ച ജ്യാന്തരമായ ൧൩ കൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൪ നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൪൨൪ നെ ശരീരം കൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ അൎദ്ധാധിക്യത്തോടുകൂടെ കിട്ടുന്നഫലം ൨. ഇതിനെ തപചനം എന്ന വെച്ചജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽകിട്ടുന്നഫലംവരുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലംന്യ൪൯. ഇതിനെന്നൂറൽ കയററിയാലുള്ള ൧൩തിഋതി൪൯ ഇലിധനരൂപമാകയാൽ രണ്ടുവട്ടം ക്രിയകഴിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമമായ 'ഹരിസ്സൂത്രോഭ്രൽ' എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ 'സ്തുത്യഃ സുഖപാൻ' ര്. ൨൬. ൧൨ എന്ന ബുധന്റെസ്ഫുടം വരുന്നു.

൨. ശുക്രൻ—'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ര്. ൧൨. ൫൯ എന്നആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ ശുക്രമദ്ധ്യമമാക്കിവെച്ച് അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ചു അതിൽനിന്നു 'ദുഗ്ഗാധ്യാരസ്സു' ന്യ. ൨൯. ൩൨ എന്ന സ്വമദ്ധ്യമമായ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'പുത്രഃ ശ്ലാഘ്യധീഃ' ൯, ൧൩. ൨൧ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മകരാദിയിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും, തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധ

നത്രപദമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൪-ാം പദമായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൦ ൩൧.൨൩ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൨. ൩൯. ൮ ഭുജാസ്പഷ്ടമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതിൽ രണ്ടുരാശിക്ക് ൩൯-ം ബാക്കിയുള്ള ൩൯. ൮-ൽ ശ്രുഭാംഗാദികളിൽവെച്ചു നാലാമത്തേതായ അനാമയം പോവുകയാൽ ൪-ംകൂടി ൨൦-ാമത്തെജ്യാവന്നും, ബാക്കിയുള്ള ഒരു തിഥ്യതിയെക്കൂടി ഇലിയാക്കിയിക്കിയാൽ ൻൻ-ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തിക എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ മധുജ്ഞെറീ-നീളപനി എന്ന മുതലായി എണ്ണി ൨൦-ാമത്തേതായ് 'കൂടജട' ൩൨൩൩ എന്നമകരാദിജ്യാവുവെച്ച് വിദ്ധാർജടാ ൩൨൮൪ എന്ന പിന്നത്തെ ജ്യാവിൽനിന്ന് വെച്ചജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള ൨൧ ജ്യാന്തരമാകുന്നു. ഈ ജ്യാന്തരംകൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൻൻ നെ പെരുക്കിയാൽ ൨൨൩ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതിനെ ശരീരംകൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ അല്പാധിക്യത്തോടുകൂടി ൧-കിട്ടുന്നു. ഇതിനെ കൂടജടാ എന്നവെച്ചജ്യാവിൽകൂട്ടുമ്പോൾ ഉണ്ടാവുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൩൨൪൨ ആകുന്നു. ഇതിനെ അഷ്ടിച്ചാൽവരുന്ന ൻ൨൪-നെന്നാം-ൽകയററിയാൽ ൩൭ തിഥ്യതിവര ഇലിവരുന്നു. ഇതിനെ ധീമാൻ ശ്രീ കവിഃ എന്നമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽ ധനഭുപമാകയാൽ കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ 'ഗുരുഫീപ്രഭുഃ' ൪. ൨൨. ൨൧ എന്ന് ഒരു ക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം കിട്ടുന്നു. അതിൽനിന്ന് അനംഗഃ ൮൦. എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ഗുരുഫീ ശ്രേയാൻ' ൩. ൨൨. ൨൧ എന്നുകേന്ദ്രസ്ഫുടംവരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ഋണൎത്രപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൩-ാം പദമായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ ഇതുതന്നെഭുജാസ്പഷ്ടമെന്നും വരുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൨-ം ബാക്കിയുള്ള ൨൨. ൨൧-ൽ ശ്രുഭാംഗാദികളിൽ വെച്ചു ൭-മത്തതായ മായാചാരഃ എന്നതുപാകയാൽ ൭-ംകൂടി ൩൭-ാമത്തെജ്യാവന്നും ശിഷ്ടമുള്ള ൨ തിഥ്യതിയെക്കൂടി ഇലിയാക്കിയിക്കിയാൽ ൩൨൨ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും വരുന്നു. പിന്നെ കപിഃകരി എന്നു തുടങ്ങി എണ്ണി ൩൭-ാമത്തെ മന്ദജ്യാവായ 'ഗോഭ' ൨൧൨ എന്നുവെച്ച്, 'വിദവ്യ' എന്ന പിന്നത്തെജ്യാവിൽനിന്ന് വെച്ചജ്യാവുപോയി ബാക്കിയുള്ളജ്യാന്തരമായ ൩ കൊണ്ട്, ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ൩൨൨നെ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന

ഫവവ്വ ശരീരാർദ്ധാധികമാകയാൽ അർദ്ധാധിക്യത്തിന്നുള്ള ഒന്നിനെ വെച്ചജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ വരുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലംവ്വര. ഇതിനെ ന്റാംൽകയററിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഫ തിയ്യതി വര ഇലി ഋണരൂപമാകയാൽ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നുവാങ്ങിയാൽ 'ശ്രൂലീപുണ്യവാൻ' ര. ഫഫ. നഒ എന്നു രണ്ടുക്രിയ കഴിഞ്ഞമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു. പിന്നെ ആയത്തു വെറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ദുഗ്ദ്ധാധാരസ്സു' എന്ന സ്പഷ്ടമദ്ധ്യമമായശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'സോമഃ പുണ്യധീഃ' ൻ. ഫഫ. ഒ൭ എന്നകേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മകരാദിയില്ലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവുകൊള്ളേണമെന്നും തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നുംധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈകേന്ദ്രം ര-ാംപദമായയുഗ്മപദത്തിലാകയാൽആപദത്തിൽ ചെന്ന കോടിയായം. ഫഫ.ഒ൭ നീക്കിചെല്ലുവാനുള്ള വ. ഫവ്വ. ന ഭുജാസ്ഫുടമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതിൽ വ രാശിക്ക ഫന്റ-ം ബാക്കിയുള്ള ഫവ്വ. ന ൽ ശുഭാംഗാദികളിൽവെച്ച നാലാമത്തേതായ അനാമയം എന്നുപോവുകയാൽ ര-ംകൂടി വ൦-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും, ബാക്കിയുള്ള ന തിയ്യതി കൂടി ഇലിയാക്കിയിറക്കിയാൽ ഫവ്വന ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ മധുജ്ഞനീ—നീളപനീ മുതലായി എണ്ണി വ൦-ാമത്തേതായ 'കുടജട' ഫവ്വഫഫ എന്ന മകരാദിജ്യാവുവെച്ച് വിധോജ്ജടാ ഫവ്വൻര എന്ന പിന്നെത്തെ ജ്യാവിൽനിന്നു വെച്ചജ്യാവു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള വ്വന്റ ജ്യാന്തരമാകുന്നു. ഈ ജ്യാന്തരംകൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികയായ ഫവ്വനനെ പെരുക്കുമ്പോൾ ഫ൭ഫവ്വൻ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതിനെ ശരീരംകൊണ്ട് ഹരിക്കുമ്പോൾ അർദ്ധാധിക്യത്തോടുകൂടിവ്വ ഫലംകിട്ടുന്നു. ഇതിനെകുടജടാ എന്ന വെച്ചജ്യാവിൽകൂട്ടുമ്പോൾ ഉണ്ടാവുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ഫവ്വൻ ആകുന്നു. ഇതിനെ ന്റാൽകയററി തിയ്യതി ഉണ്ടാക്കി ആ തിയ്യതിയെന്റാൽ കയററിയാൽ ഫ രാശിയും ഫ തിയ്യതിയും ഫൻ ഇലിയും വരുന്നു. ഇതു ധനരൂപമാകയാൽ രണ്ടു ക്രിയകഴിഞ്ഞു വെച്ചിരിക്കുന്ന 'ശ്രൂലീ പുണ്യവാൻ' എന്നതിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'വിഷ്ണുഃശ്രീകൃഷ്ണഃ' ഒ. ഫവ. ൭ര എന്ന ശുക്രസ്ഫുടം വരുന്നു.

രാഹുകേതുക്കൾ.

നാസ്തി ശീഘ്രോച്ചമന്ദോച്ചൌ പാതസ്യാതോ ഭുജാഫലം
നാസ്തി സംസ്കാര്യമേതസ്മാ മദ്ധ്യമേവാസ്യ ഹി സ്ഫുടം. ൧൭
രാഹോഃ കേതുഃ സപ്തമേ ഭേ തിഷ്ഠേദേവഹി സർവ്വദാ
അതോ രാഹുസ്ഫുടം രാശിഷൾകാഢ്യം കേതുരുച്യതേ. ൧൮

സാരം—രാഹുവിന്ന് ശീഘ്രോച്ചവും മന്ദോച്ചവും ഇല്ല. അതു നിമിത്തം മദ്ധ്യമത്തിൽ ഭുജാഫലസംസ്കാരം ചെയ്വാൻ സംഗതി വരുന്നതല്ല. മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന് ഉച്ചംവാങ്ങികേന്ദ്രമുണ്ടാക്കീട്ടു വേണമല്ലോ ഭുജാഫലം വരുത്തുവാൻ. അതു നിമിത്തം രാഹുവിന്റെ മദ്ധ്യമം തന്നെ സ്ഫുടമാകുന്നു. കേതു എപ്പോഴും രാഹുവിന്റെ ൭-ാം രാശിയിൽ കൃത്യമായിനില്ക്കും. അതുനിമിത്തം രാഹുസ്ഫുടത്തിൽ ൬ രാശികൂട്ടിയാൽ ആയതു കേതുസ്ഫുടമായി വരുമെന്നു പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧ രാഹു—രാഹുവിന്റെ മദ്ധ്യമമായ 'മാന്ദ്യോ വന്ദ്യോഹിഃ' ൮. ൧൪. ൧൫. എന്നതിൽ യാതൊരു ഭുജാഫലവും സംസ്കരിപ്പാനില്ലായ്ക നിമിത്തം ഇതുതന്നെ രാഹുവിന്റെ സ്ഫുടമാകുന്നു.

൨. കേതു—മേൽ കാണിച്ച രാഹുസ്ഫുടത്തിൽ ൬ രാശികൂട്ടിയാൽ 'മാല്യവാൻ പരഃ' ൨. ൧൪. ൧൫എന്നു കേതുവിന്റെസ്ഫുടമാകുന്നു.

ഗതി വരുത്തുവാൻ.

കുജാദികളുടെ സ്ഫുടഗതി വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയയും സൂര്യാദികളുടെ മദ്ധ്യമഗതിയും താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

മന്ദക്രിയാത്ഥജ്യാഖണ്ഡഹതാം മദ്ധ്യഗതിം പൃഥക്
ശരീരേണ ഹരേല്ലബ്ധം സ്വർണ്ണം കക്യാദി മൃഗാദിതഃ. ൧൯
മദ്ധ്യഭുക്തൌ മന്ദഗതി സ്സ്യാത്താം ശീഘ്രഗാം ഗതിം
ശീഘ്രക്രിയോത്ഥ ഖണ്ഡഘ്നീം ശരീരേണ ഹരേൽ ഫലം. ൨൦
മൃഗകർക്ക്യാദിതഃ സ്വർണ്ണം പരോച്ചാത്തേ ധനം തഥാ
കുര്യാന്മന്ദഗതാവേഷാ സ്ഫുടഭുക്തിർ ഭവേൽ സ്ഫുടാ. ൨൧
ശോദ്ധ്യാധികേ മന്ദഗതിം ത്യക്ത്വോച്ചാദ്ധ്യാത്തതോ ഭവേൽ

കുജാദീനാം വക്രഗതിർമ്മദ്ധ്യഭുക്തിസ്തു സൂൎയ്യതഃ. ൩൨
ധർമ്മഃ, കല്പാൎദ്ധീ, യോഗീന, ശ്വതാരം, മാം, തല്പം, പൌനൽ
ഗാനം, സ്ഥാനം, തമശ്ചന്ദ്രതുംഗാന്താനാം ക്രമാൽ ഭവേൽ ൩൩

സാരം—കുജാദികളുടെ സ്ഫുടഗതി വരുത്തുവാൻ അവരവരുടെ മദ്ധ്യമഗതിയെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ, സ്ഫുടം ഗണിക്കുമ്പോൾ കുജ-ഗുരു-ശനികൾക്കു മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയ്ക്കും? ബുധശുക്രന്മാൎക്കു രണ്ടാമത്തെക്രിയയ്ക്കും മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ ഉണ്ടായ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു പെരുക്കി ശരീരംകൊണ്ട് ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലത്തെ മറേറതിൽ സംസ്കരിപ്പൂ. ആ ജ്യാവ് കൎക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടൂ. മകരാദിയാണെങ്കിൽ കളവൂ. അപ്പോൾ കൊണ്ടു മന്ദജ്യാവായിരുന്നു എങ്കിലും ഈ സംസ്കാരത്തിന്നുവേണ്ടി അപ്പോഴത്തെ കൎക്ക്യാദിമകരാദിഅറിഞ്ഞു ധരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്നതിന്നു മന്ദഗതി എന്നു പേരാകുന്നു. പിന്നെ അവരവരുടെ ശീഘ്രോച്ചഗതിവെച്ച് അതിൽനിന്ന് ഈമന്ദഗതി വാങ്ങി ശേഷമുള്ളതിനെ ഒടുവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങികേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തി ചെയ്യു ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു പെരുക്കി ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടിയ ഫലത്തെമന്ദഗതിയിൽ സംസ്കരിപ്പൂ. മകരാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടൂ. കൎക്ക്യാദിയാണെങ്കിൽ കളവൂ. കൎക്ക്യാദിയിൽപരാല്പതാമുണ്ടായിരുന്നാൽ മന്ദഗതിയിൽകൂട്ടുകയാണ് വേണ്ടത്. ഇങ്ങിനെ സംസ്കരിച്ചിരിക്കുന്ന മന്ദഗതി കുജാദികളുടെ സൂക്ഷ്മമായ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നതാകുന്നു. ഇതിൽ ഒടുവിൽ കിട്ടിയ ഫലം മന്ദഗതിയിൽനിന്ന് (ആ ജ്യാവ് കൎക്ക്യാദിയായിരുന്നതിനാൽ) കളയേണ്ടതായി വരികയും മന്ദഗതി ആ ഫലത്തെക്കാൾ കുറഞ്ഞതായി വരികയും ചെയ്യുമ്പോൾ ആ ഫലത്തിൽനിന്നു മന്ദഗതിയെ കളയണം. എന്നാൽ ബാക്കി വരുന്നതു വക്രഗതിയായിരിക്കും. ഇവിടെ ബുധശുക്രന്മാൎക്ക് മദ്ധ്യം സൂൎയ്യമദ്ധ്യമംതന്നെയാകയാൽ സൂൎയ്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിതന്നെ അവൎക്കു മദ്ധ്യമഗതിയെന്നും സ്വന്തം മദ്ധ്യമഗതി അവരുടെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയാണെന്നും ഓൎമ്മവെക്കേണ്ടതാണ്. കുജ-ഗുരു-ശനികൾക്കു സൂൎയ്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതി ശീഘ്രോച്ചഗതിയാകുന്നു. സൂൎയ്യന്റെയും ചന്ദ്രന്റെയും ഗതി വരുത്തുംവിധി ൫൬-ാംപേജിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

സൂൎയ്യന്ന് മദ്ധ്യമഗതി 'ധീമ്ഃ' എന്ന് ൫൯. ചന്ദ്രന്ന് 'കല്പാഖീ?' എന്ന് ൭൯൦.൩൫. കുജന്ന് 'യോഗീനഃ' എന്ന് ൩൧.൨൬. ബുധന്ന് 'ചതുരം' എന്ന് ൨൪൫.൩൨. ഗുരുവിന്ന് 'മാം' എന്ന് ൪.൫൯. ശുക്രന്ന് 'തളം' എന്ന് ൯൬.൭. ശനിക്ക് 'ചഥനൽ' എന്ന് ൨. രാഹുവിന്ന് 'ഗാനം' എന്ന് ൩.൧൧. ചന്ദ്രതുംഗന്ന് 'സ്ഥാനം' എന്ന ൬. ഈ കാണിച്ച സംഖ്യകൾ എല്ലാം ഇലികളാകുന്നു. മദ്ധ്യമഗതി എന്നും ഒരുപോലെയിരിക്കുന്നതാണ്. സ്ഫുടഗതിയെപ്പോലെ ഭേദപ്പെടുന്നതല്ല. രാഹുവിന്നും തുംഗന്നും മദ്ധ്യംതന്നെ സ്ഫുടമാകയാൽ മദ്ധ്യമഗതിതന്നെ സ്ഫുടഗതിയായിരിക്കുമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം—കുജഗതി, കുജന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'യോഗീനഃ' എന്ന ൩൧.൨൬ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയിലെ കൊണ്ടു മന്ദജ്യാക്കളുടെ അന്തരമായ ൪൯ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൫൨൦ നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൩൦. ഇത് മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയുടെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം 'യോഗീശശ്രുശ്രൂഷുഃ' എന്നതു മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെ വെച്ച ൩൧.൨൬ൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന മന്ദഗതി ൩൦.൫൬. പിന്നെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയായ ധീമ്ഃ എന്ന ൫൯ൽനിന്നു മന്ദഗതിയായ ൩൦.൫൬ കളഞ്ഞാലുള്ള ൨൮.൪൪നെ ഒടുവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ചെയ്യ ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ൯൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൨൫൮൬നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൫. ഇതിനെ 'ശുചീവന്ദ്യധീഃ' എന്ന നാലാമത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'തുംഗ' എന്ന ൩൬ കുജന്റെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

൨. ബുധഗതി—ബുധന്റെ സൂൎയ്യമദ്ധ്യമംതന്നെ സ്വമദ്ധ്യമമാകയാൽ സൂൎയ്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ധീമ്ഃ' എന്ന ൫൯നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയക്കു മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ക്രിയ ചെയ്യപ്പോൾ ഉണ്ടായ ജ്യാന്തരമായ ൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൧൮നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അത്ഭാധിക്യംകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന ഫലമായ ൧നെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയയുടെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം 'അലസോദ്യോഗഃ' എന്നതു മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെവെച്ച ൫൯ൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന മന്ദഗതി ൫൮.

പിന്നെ സ്വമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമാകയാൽ സ്വമദ്ധ്യമഗതിയായ 'ചതപരം' എന്ന വര്ന്യായ ശീഘ്രോച്ചഗതിയിൽനിന്നു മന്ദഗതി വാങ്ങിയാൽ കിട്ടുന്ന ഫവ്വവ്യനെ ഒട്ടവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ചെയ്യു ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ഫന്യ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ഫൻ,ൻവവ്വനെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വ്വൻ. ഇതിനെ 'ധവോദയിത' എന്ന ഒട്ടവിലുത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടാകക്ഷ്യാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽനിന്നു കളയേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ മന്ദഗതിയായ ഒവ്വ ഈ ഫലമായ വ്വൻ-നെക്കാൾ കുറഞ്ഞതായി വരികയാൽ ഫലത്തിൽനിന്നു മന്ദഗതി വാങ്ങുമ്പോൾ ബാക്കി വരുന്ന 'കുലം' എന്ന നഫ ബുധന്റെ വക്രഗതിയാണെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. ഇതിനെ വിഗതി എന്നും പറയും.

ന. ഗുരുഗതി—ഗുരുവിന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'മാം' എന്ന ഒ-നെ രണ്ടേടത്തു വെച്ച് ഫ-നെ മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയ്ക്കു കൊണ്ട ജ്യാന്തരമായ ഫവ്വകൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൻ൦-നെ ശരീരം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെ വെച്ച അഞ്ചുതന്നെ മന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പിന്നെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയായ 'ധമ്മഃ' എന്ന ഒൻ-ൽനിന്നു മന്ദഗതികളഞ്ഞാലുള്ള ഒര്-നെ ഒട്ടവിലുത്തെ ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ന കൊണ്ടുപെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ഫന്യവ-നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അഭ്യാധിക്യംകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന ഫ-നെ 'ശ്രുതോഖംരാജാ' എന്ന നാലാമത്തെകേന്ദ്രസ്ഫുടംകക്ഷ്യാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'വിജ്ഞഃ' എന്ന ര് ഗുരുവിന്റെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

ര്. ശുക്രഗതി—ശുക്രന്നു സൂര്യമദ്ധ്യമംതന്നെ സ്വമദ്ധ്യമമാകയാൽ സൂര്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ധമ്മഃ എന്നഒൻ-നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയയ്ക്കു മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ക്രിയ ചെയ്യുമ്പോൾ ഉണ്ടായ ജ്യാന്തരമായ ഫകൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ഒൻ-നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെ വെച്ച ഒൻ തന്നെ മന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പിന്നെ സ്വമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമാകയാൽ സ്വമദ്ധ്യമഗതിയായ 'തല്ലം' എന്ന ൻന്യായശീഘ്രോച്ചഗതിയിൽനിന്നു മന്ദഗ

തി വാങ്ങിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩-൨-൭നെ ഒട്ടവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങി ചെയ്യ ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ൮൩ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽകിട്ടുന്ന ൩-൦൫൬-൭നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം൫൪. ഇതിനെ 'സോമഃപുണ്യധീഃ' എന്ന ഒട്ടവിലുത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ഗാഫീ' എന്നതു ശുക്രൻെറ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

൬. ശനിഗതി—ശനിയുടെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ഖനേൽ' എന്ന ൨-൭നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയ്ക്കുകൊണ്ടു ജ്യാന്തരമായ ൩൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൬൦നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെ വെച്ച ൨ തന്നെ മന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പിന്നെശീഘ്രോച്ചഗതിയായ 'ധമ്മ' എന്ന ൫൯-ൽനിന്നു മന്ദഗതികളഞ്ഞാലുള്ള ൫൭നെ ഒട്ടവിലുത്തെ ജ്യാന്തരമായ ൧൪ കൊണ്ട് പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൦൨൭-നെ ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൫. ഇതിനെ 'ഭദ്രഃസ്വരനമ്യഃ' എന്ന നാലാമത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'സ്ഥാനം' എന്ന ൭ ശനിയുടെ സ്ഫുടഗതിയായിവരുന്നു.

൭. രാഹുഗതി—രാഹുവിന്നു മദ്ധ്യമംതന്നെ സ്ഫുടമാകയാൽ ഗാനം എന്ന മൂന്നുതന്നെ സ്ഫുടഗതിയാകുന്നു. എന്നാൽ രാഹുവിന്ന് ഈ ഗതി എന്നും വക്രഗതിയാണെന്ന വിശേഷത്തെക്കൂടെ ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളണം. കേതുവിന്നു രാഹുവിനെപ്പോലെതന്നെയാകുന്നു ഗതി.

൮. ചന്ദ്രതുംഗഗതി—ചന്ദ്രതുംഗനും രാഹുവിനെപ്പോലെ മദ്ധ്യമവും സ്ഫുടവും ഒന്നുതന്നെയാകയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'സ്ഥാനം' എന്ന ഏഴുതന്നെ സ്ഫുടഗതിയായിരിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഇത് വക്രഗതിയല്ല. ക്രമഗതിതന്നെയാകുന്നു.

പരമഗതി.

സൂര്യാദികൾക്ക് ഏറിയാൽ ഇത്ര ഗതിയെ വരികയുള്ളു എന്നതിനെ വിവരിക്കുന്നു:—

൪ ൩൮

പ്രീതോ, നിഷാദീ, സവ്യജ്ഞഃ, താപാഢ്യഃ ശൂന്യ, സാത്ഥിനാ;
ദാനം, ഗോഃ, സ്ഥാന, ഇത്യേഷാ സൂൎയ്യാദീനാം പരാഗതിഃ. ൩൮

സാരം—സൂൎയ്യന്റെ പരമഗതി 'പ്രീതഃ' എന്ന ൩൨. ചന്ദ്രന്റെ പരമഗതി 'നിഷാദീ' എന്ന ൩൨൦. കുജന്റെ 'സവ്യജ്ഞഃ' എന്ന് ൭൦. ബുധന്റെ 'താപാഢ്യഃ' എന്ന് ൧൧൩. ഗുരുവിന്റെ 'ശൂന്യ' എന്ന് ൧൪. ശുക്രന്റെ 'സാത്ഥിനാ' എന്ന് ൯൨. ശനിയുടെ 'ദാനം' എന്ന് ൮. രാഹുവിന്ന് 'ഗോഃ' എന്ന് ൩. ചന്ദ്രതുംഗന്റെ പരമഗതി 'സ്ഥാനം' എന്ന് ൭. സൂൎയ്യാദിഗ്രഹങ്ങൾക്ക ഗതി ഏറിയാൽ ഇതിലധികമാകുന്നതല്ല. സൂൎയ്യനും ചന്ദ്രനും കുറഞ്ഞാൽ ഇത്ര കുറയുമെന്നു നിയമമുണ്ട്. അതിൽ സൂൎയ്യന്ന് ൫൭-ൽ കുറയുന്നതല്ല. ചന്ദ്രന്നു ൭൨൦-ൽകുറയുന്നതല്ല. കുജാദികൾക്ക് അഞ്ച് ആൾക്കും ഗതി ഒട്ടും ഇല്ലാതാവുകയും, പിന്നെ വക്രഗതിക്കൂടെ ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്യുന്നു. രാഹുവിന്ന് എന്നും ഗാനമെന്നു വക്രഗതിതന്നെയാണെന്നും ചന്ദ്രതുംഗന്നു സ്ഥാനമെന്നു നിയതഗതിയാണെന്നും മുമ്പുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ.

TRIVANDRUM

ഗ്രഹങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളേയും മന്ദശീഘ്രക്രിയകൾ കഴിഞ്ഞ സ്ഫുടങ്ങളേയും ഗതിയേയും താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

	ഗ്രഹങ്ങളുടെ പേര്	സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം	ഒന്നാം മന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം	ഒന്നാം ശീഘ്രോച്ചക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം	രണ്ടാം മന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മന്ദസ്ഫുടം	രണ്ടാം ശീഘ്രക്രിയ കഴിഞ്ഞ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം	ഗതി	
							സംഖ്യ	വിവരം
൧	ആദിത്യൻ	ധീമാൻശ്രീകവിഃ ർ. ൧൧. ൫ൻ.	....	....	....	വന്ദ്യാംഗഃ കവിഃ ൽ. ൧൧. ൧ർ	൫൮	ക്രമം
൨	ചന്ദ്രൻ	മൃഗമദ്ധ്യോംബുഃ വ്യ. ൧൫. ൩൫.	....	....	....	ഫരിപൂജ്യോബ്ജഃ വ്യ. ൧൧. ൨൫	൮൧൩	ക്രമം
൩	ചന്ദ്രതുംഗൻ	നാഭിന്നയവാൻ ർ. ൧൦. ർ൦	....	....	....	നാഭിന്നയവാൻ ർ. ൧൦. ർ൦.	൭	ക്രമം
ർ	കുജൻ	വക്രോനശ്രേഷ്ഠം ൧. ൨൦. ൨ർ.	ജയതു ശ്രേയാൻ ൧. ൨൩ ൧൮	യോഗീ നരേന്ദ്രഃ ൨. ൨൦. ൩൧.	ഭഗ്സ്സഖാഢ്യഃ ൧. ൨൭. ൩ർ.	ത്വംഗോ മുരാരിഃ ൯. ൨൭ ൩൩	൩൩	ക്രമം
൫	ബുധൻ	ധീമാൻശ്രീകവിഃ ർ. ൧൨. ൫ൻ.	....	നഗസ്സത്യവാൻ ർ. ൧൭. ൩൦.	ഫരിസ്തുത്യോഭ്രൽ ർ. ൧൩. ൨൮.	സൂര്യസഖിഃൻ ർ. ൨൭. ൧൩	൩൧	വക്രം
൬	ഗുരു	വാണീന്ദ്രോനമൃഃ ൧. ൨. ൫ർ.	ശ്രേഷ്ഠോവിനയീ ൧. ർ. ൨൨.	തത്ത്വാധീനോയം ൧. ൻ ർ൩.	ഭരതോ നമൃഃ ൧. ൩. ൨ർ.	ഭൗമ്യസ്സോവ്യോയം ൧. ൧൭. ൧൦	ർ	ക്രമം
൭	ശുക്രൻ	ധീമാൻശ്രീകവിഃ ർ. ൧൨. ൫ൻ.	....	ഗുരുഹി പ്രഭുഃ ർ. ൨൮. ൨൩.	ശൂലീ പുണ്യവാൻ ർ. ൧൧. ൩൫.	വിഷ്ണുഃ ശ്രീകണ്ഠഃ ൫. ൧൧. ൫ർ	൭൩	ക്രമം
൮	ശനി	നാഭിവിഃജ്ഞാലം ൩ ർ. ൨൨.	വന്ദ്യഃ സ്ഥാനഗഃ ൩. ൭. ൧ർ.	കൃഷ്ണാദനംഗഃ ൩. ൮. ൫൧.	ഗുരുന്ന്യോലം ൩. ൧൦. ൨൩.	ശ്രേഷ്ഠഃ ശ്ലാഘ്യോലം ൩. ൧൩. ൨൨	൭	ക്രമം
൯	രാഹു	മന്ന്യോ വന്ദ്യോഹിഃ വ്യ. ൧ർ. ൧൫.	....	....	....	മന്ന്യോവന്ദ്യോഹിഃ വ്യ ൧ർ. ൧൫.	൩	വക്രം
൧൦	കേതു	മാല്യവാൻ പരഃ ൨. ൧ർ. ൧൫.	....	....	....	മാല്യവാൻ പരഃ ൨. ൧ർ. ൧൫	൩	വക്രം

കുജഗുരുശനികൾക്ക് ആദിത്യമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമാകുന്നു. ബുധശുക്രന്മാൎക്ക സ്വസ്വമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചവും ആദിത്യമദ്ധ്യമം മദ്ധ്യമവുമാകുന്നു.

ദൃഗ്ഗണിതം.

മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ.

ദ്യുഗണഃ പൃഥക് ഷട്ടഘ്നാ-
ദിതഥാപ്താംശാദിവിരഹിതോംശാദിഃ
മദ്ധ്യാൎക്കോസ്മാദത്തൈ-
ൎല്ലബ്ധം ച സമാക്ഷിഷേദിലിപ്താസ്യ. ൯
ഗോഘ്നാൽ പ്രജാപ്തശിഷ്ടാൽ
പ്രിയനഗനീതൈഃ ക്രമാദ്ധതാൽ പ്രജയാ
ലബ്ധാ രാശ്യാദീന്ദു-
ൎഗ്ഗ്നാപ്താഘ്നാക്ഷരൈഃ കലാഃ സ്വമിഹ. ൧൦
ധനഹൃതലവാദി തുംഗേ
സ്തുതിഭക്തകലാഃ സ്വമബ്ധിവികലാശ്ച
ഷട്ഘതദിനാൽ പൃഥക്സ്ഥാൽ
പുത്രൈസ്ത്രൂഭരൈഃ കുജസ്യ ഭാഗകലാഃ. ൧൧
ദേഹാപ്തേ ഭഗണാദൌ
ഭാനാൽഥാപ്താംശകാദി ദദ്യാൽ ജ്ഞേ
പ്രിയഭക്ത ഭാഗാദൌ
ജീവേ സ്വതഭക്തലിപ്തികാശ്ചോദ്ധ്യാഃ. ൧൨
ദ്യുഗണാന്മുരാരിഭക്തേ
സ്വം സ്വല്പാന്മണിഹൃതാഃ കലാഃ ശുക്രേ
പ്രഘ്നം ദിനം കലാഃ സ്വം
നിവേദ്യഭക്താഃ ശനേൎല്ലിപ്താഃ. ൧൩
തത്തമവിഹൃതേ ഭാദൌ
പാദതബ്ധാദ്ധനഹൃതാഃ കലാദയോദ്ധ്യഃ

ദൃഗ്ഗണിതേന വിധേയാഃ
സൂര്യാദീനാന്തു മദ്ധ്യമാ ഏവം. ൧൦

സാരം—ആദിത്യന്റെ മദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ ഖണ്ഡശേഷത്തെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ 'പട്ട' എന്ന ൧൧ കൊണ്ടു പെരുക്കി 'വിതഥ' എന്ന ൬൪൨ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി. ബാക്കിയെ ൩൦ൽ പെരുക്കി 'വിതഥ' എന്നതുകൊണ്ടു തന്നെ ഹരിച്ച ഇലിയും വരുത്തിക്കൊൾക. പിന്നെ ഈ തിയ്യതിയും ഇലിയും വേറെ വെച്ചിരിക്കുന്ന ഖണ്ഡശേഷത്തിൽനിന്നു വാങ്ങുക. തിയ്യതിയെ ഖണ്ഡശേഷദിവസത്തിൽനിന്നും ഇലിയെ അതിന്റെകീഴെ സ്ഥാനത്തുനിന്നും വാങ്ങുക. ഒരിക്കൽക്കൂടെ ൩൦ൽ പെരുക്കി വിതഥനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച വിലിയുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആയത് അതിന്റെ കീഴെ സ്ഥാനത്തുനിന്നും വാങ്ങുക. തിയ്യതിയെ ൩൦ൽ കയറുവോളമുണ്ടെങ്കിൽ കയററി രാശിയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊൾക. തിയ്യതിയെ 'അത്തല്' എന്ന ൩൦ കൊണ്ട് ഹരിപ്പാനുണ്ടെങ്കിൽ ഹരിച്ച കിട്ടുന്ന ഫലം വിലിയിൽ കൂട്ടിക്കൊൾക. ശേഷമുള്ളതിനെ ൩൦ൽ കയററി രാശിയുണ്ടാക്കിയാൽ മതി. ഈ കിട്ടിയത് ഖണ്ഡശേഷത്തിന്നുള്ള മദ്ധ്യമമാകുന്നു. അതിൽ ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ അതേദിവസത്തേക്കുള്ള സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി.

ചന്ദ്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'ഗോ' എന്ന മൂന്നുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'പ്രജ' എന്ന ൧൨൧ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വൃത്തഫലം. ശേഷത്തെ ൧൨ൽ പെരുക്കി പ്രജകൊണ്ടു ഹരിച്ച രാശിയും ശേഷത്തെ ൩൦ൽ പെരുക്കി പ്രജകൊണ്ടു ഹരിച്ച തിയ്യതിയും, ശേഷത്തെ ൬൦ൽ പെരുക്കി പ്രജകൊണ്ടു ഹരിച്ച ഇലി മുതലായവയും വരുത്തികൊൾക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'ഗാനം' എന്ന ൩൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടുന്ന ഇലി ഈ മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുക. പിന്നെയും ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'അക്ഷരം' എന്ന ൨൫൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടുന്ന ഇലിയും കൂട്ടികൊൾക. പിന്നെ ഇതിൽ ധ്രുവവുംകൂട്ടി ദേശാന്തരവുമഹമ്മാനവും സംസ്കരിച്ചാൽ ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി.

കുജമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'ധന' എന്ന, ൻ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി. ബാക്കിയെ

ന്നാഹൽ പെരുക്കി ധനംകൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലി മുതലായതും ... ത്തികൊൾക. തിയ്യതിയെ നഠൽ കയററവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയ റററി രാശിയും ഉണ്ടാക്കാം. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'സ്തുതി' എന്ന ന്നന്ന കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടുന്ന ഇലിയും, പിന്നെയും ഖണ്ഡ ശേഷത്തെ വെച്ച് 'അതുലൻ' എന്ന നന്നാ കൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടുന്ന വിലിയും ഇതിൽ കൂട്ടികൊൾക. ഇതിൽ ധ്രുവവും കൂട്ടി മാൽ ശുക്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി. ഇവിടെ 'അബ്ദം' എന്ന പദത്തി ന്ന കൊല്ലം എന്ന് അൎത്ഥമാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഒരുകൊല്ലത്തി ന്റെ ദിവസസംഖ്യയായ നന്നാ എന്നു ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളണം.

കുജമദ്ധ്യമംവരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'പട്ട' എന്ന ഫഫ കൊണ്ടു പെരുക്കി രണ്ടേടത്തുവെച്ച ഒന്നിനെ 'പുത്ര' എന്ന വഫ കൊണ്ടു ഹരിച്ച തിയ്യതിയും, ശേഷത്തെ നാഠൽ പെരുക്കി പുത്രനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലിമുതലായതും ഉണ്ടാക്കികൊള്ളുക. വേറെ വെച്ചതിനെ 'ശുഭദം' എന്ന വ്വഢ കൊണ്ടു ഹരിച്ചുകിട്ടു ന്ന ഇലിമുമ്പെ വരുത്തിയതിന്റെ ഇലിയിൽ കൂട്ടികൊൾക. തിയ്യ തിയെ നഠൽ കയററവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി. രാശിയുണ്ടാക്കുക. അതിൽ ധ്രുവവുംചേൎത്താൽ കുജന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി.

ബുധമദ്ധ്യമംവരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'ദേഹ' എ ന്ന വ്വവ്വ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വ്യഥാഫലം. ശേഷത്തെ ഫവൽ പെരുക്കി ദേഹംകൊണ്ടു ഹരിച്ച രാശിയും, ശേഷത്തെ നഠൽ പെരുക്കി ദേഹംകൊണ്ടു ഹരിച്ച തിയ്യതിയും, ബാക്കി യെ ന്നാഠൽ പെരുക്കി ദേഹംകൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലിയും ഉണ്ടാ ക്കിക്കൊള്ളുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ഭോനാത്ഥം എന്ന ഒഢ്വ കൊണ്ടു ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന തിയ്യതിയും ശേഷത്തെ ന്നാൽ പെരുക്കി ഭോനാത്ഥംകൊണ്ടു ഹരിച്ച കിട്ടുന്ന ഇലിയും അതിൽ കൂട്ടുക. പി ന്നെ ധ്രുവാംകൂടെ കൂട്ടിയാൽ ബുധന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി.

ഗുരുമദ്ധ്യമംവരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'പ്രിയ' എ ന്ന ഫഫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു തിയ്യതി. ബാക്കി ന്നാഠൽ പെരുക്കി പ്രിയംകൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലിയും ഉണ്ടാക്കികൊള്ളുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'സൂത' എന്ന ന്നഠ കൊണ്ടു ഹരിച്ചുകി

ച്ചുണ്ടായ ഇലികളെ അതിൽനിന്നു കളയുക. അതിൽ ധ്രുവംകൂടെ കൂട്ടിയാൽ വ്യാഴത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായിവരും.

ശുക്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'മുരാരി' എന്ന ൨൨൫ കൊണ്ട ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വൃഥാഫലം. ശേഷത്തെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി മുരാരികൊണ്ട ഹരിച്ച തിയ്യതിയും, ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി മുരാരികൊണ്ട ഹരിച്ച് ഇലിയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'സ' എന്ന ൭ കൊണ്ട പെരുക്കി 'മണി' എന്ന ൫൫ കൊണ്ട ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഇലികളും അതിൽ കൂട്ടുക. പിന്നെ അതിൽ ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ ശുക്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായിവരും.

ശനിമദ്ധ്യമംവരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'പ്ര' എന്ന ൨ കൊണ്ട പെരുക്കിയാൽ ഇലികളായി. അതിനെ ൬൦-ൽ കയററവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററി തിയ്യതിയും, അതിനെ ൧൨-ൽകയററുവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയററിരാശിയും ഉണ്ടാക്കുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'നിവേദ്യം' എന്ന ൧൮൪൦ കൊണ്ട ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഇലികളെ അതിൽ കൂട്ടുക. പിന്നെ അതിൽ ധ്രുവവും കൂട്ടിയാൽ ശനിയുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായിവരും.

രാഹുമദ്ധ്യമംവരുത്തുവാൻ—ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'തത്തമ്' എന്ന ൫൬൬ കൊണ്ട ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി ശേഷത്തെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി തത്തമ്കൊണ്ട ഹരിച്ച തിയ്യതിയും ശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി തത്തമെകൊണ്ട ഹരിച്ച് ഇലിയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ 'അബ്ദം' എന്നതുകൊണ്ട പെരുക്കി [illegible] കൊണ്ട ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഫലത്തെ ധന എന്ന ൯ കൊണ്ട ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലത്തെ ഇലിയിൽ നിന്നു കളയുക, രാഹുവിന്ന് എന്നും വക്രഗതിയാകയാൽ ഈ കിട്ടിയതിനെ ധ്രുവത്തിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ രാഹുവിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായിവരുന്നതാകുന്നു. (അബ്ദാൽ=അബ്ദശബ്ദേനാക്ത്യാത്ഭൂത ഷഷ്ട്യുത്തരശത [illegible]).

ഖണ്ഡവും ധ്രുവങ്ങളും

അജ്ഞാനലോലദൃഷ്ടിഃ
ഖണ്ഡഃ സൌരസ്യ വാരതോ ഗണ്യഃ
സുമശരരതസ്പൃഹാപോഭൃൽ
അംബുധിഭവഗീതിനാഥ ഇന്ദുചന്ദ്രൌ. ൫
ലീനാമലഗുരുനയവിൽ
നഗവടധീവേദയോയമുച്ചാരൌ
അസൂണപവോജ്ഞ്ഞയദാനീ
മനധരതാമാനനീയസൌമ്യേഡ്യൌ. ൬
ക്ഷണസുഭരാനതിത്രക്ഷാൻ
നയഭരപടുധീർന്നൃഗോ ന ശുക്രാക്കീ
ഹരിഖലതനുനയദാനീ
രാഹുർദൃഷ്ടക്ഷജാ ഇമേ മദ്ധ്യാ. ൭

സാരം—അജ്ഞാനലോലദൃഷ്ടിഃ എന്ന ഫവ്യ,നന,൦൦൦ ഖണ്ഡമാകുന്നു. കലി ആരംഭിച്ച ദിവസംമുതൽ ഈ കാണിച്ച ദിവസത്തിലേക്കുള്ള സൂര്യാദികളുടെ മദ്ധ്യമങ്ങളെയാകുന്നു താഴെ എഴുതുന്നത്. അഭീഷ്ടദിവസകലിയിൽനിന്ന് ഈ ഖണ്ഡം വാങ്ങി ബാക്കിയുള്ളതിനെ ൭ കൊണ്ടു ഹരിപ്പാനുണ്ടെങ്കിൽ ഹരിച്ചുകളഞ്ഞു ശേഷമുള്ളതിനെ ശനിയാഴ്ചമുതലായി എണ്ണിയാൽ അഭീഷ്ടകലിദിവസത്തെ ആഴ്ചയായിവരും. സുമശരരതസ്പൃഹാപോഭൃൽ എന്ന് ര. ഫ. വ. ൨൫. ൫൬. ആദിത്യന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. അംബുധിഭവഗീതിനാഥഃ എന്ന് ൭. ന്ന. ന൪. ൪൯. ന൦. ചന്ദ്രന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. ലീനാമലഗുരുനയവിൽ എന്ന് ര. ഫ. വന. ന൫. ന. ചന്ദ്രതുംഗന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. നഗവടധീവേദയോയം എന്ന് ഫ. ഫവ്യ. ൪൯. ഫര. ന൦. കുജന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. അസൂണപവോജ്ഞ്ഞയദാനീ എന്ന് വ്യ. ഫ൫. രവ്യ. ഫ൫. ൦ ബുധന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. മനധരതാമാനനീയ എന്ന് ഫ. ൦. ൫൩. ൨൯. ൫ ഗുരുവിന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. ക്ഷണസുഭരാനതിത്രക്ഷാൻ എന്ന് ന്നു. ൨ന്നു. ൨. ര൭ ൫൩. ശുക്രന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. നയഭരപടുധീർന്നൃഗോ ന എന്ന്

൩. ൯. ൧൧. ൨൪. ൧൦. ശനിയുടെ ധ്രുവമാകുന്നു. ഹരിബലത നയദാനീ എന്ന് ൨൭. ൧൦. ൬. ൩൩. ൨൭. രാഹുവിന്റെ ധ്രുവമാകുന്നു. ഇതുകൾ ദൃഗ്ഗണിതത്തിലേക്ക വേണ്ടി ഖണ്ഡദിവസത്തേക്ക സൂക്ഷ്മമായിവരുത്തീട്ടുള്ള സൂര്യാദികളുടെ ധ്രുവങ്ങളാകുന്നു. ഖണ്ഡശ്ശേഷംകൊണ്ടു വരുത്തീട്ടുള്ള മദ്ധ്യമത്തിൽ ഈ ധ്രുവങ്ങളെ സംസ്കരിച്ചാൽ അഭീഷ്ടദിവസത്തെക്കുള്ള സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളായിവരുന്നതാകുന്നു. അവിടെ രാഹുവിന്ന് എന്നും വക്രഗതിയാകയാൽ ഖണ്ഡശ്ശേഷംകൊണ്ടു വരുത്തീട്ടുള്ള മദ്ധ്യമം ഈ ധ്രുവത്തിൽനിന്നു വാങ്ങുകയും മറെറല്ലാ ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഖണ്ഡശേഷംകൊണ്ടു വരുത്തിയ മദ്ധ്യമങ്ങളിൽ കൂട്ടുകയും വേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧ ആദിത്യൻ— ൧൦൯൨ാമത് പോകുന്ന ചിങ്ങമാസം ൧൧-ാംനു-ക്ക് ആണെല്ലോ ഗണിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതിനാൽ ഇഷ്ടദിവസകലിയായ 'ഖഗേന ബലം ദൃശ്യം' എന്ന ൧൭,൩൩,൦൦൩൨ൽനിന്ന് ഇഷ്ടഖണ്ഡമായ 'അജ്ഞാനലോലദൃഷ്ടിഃ' എന്ന ൧൭,൩൩,൦൦൦ വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള ൩൨നെത്തന്നെ ഇവിടെയും ഖണ്ഡശേഷമായി പിടിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ആദിത്യമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ പട്ട എന്ന ൧൧കൊണ്ടു പെരുക്കി വിതഥ എന്ന ൬൪൪കൊണ്ടു ഹരിപ്പാനില്ലായ്കയാൽ തിയ്യതി പൂജ്യം. അതിനെ ൩൦ ൽ പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൯൨൦നെ വിതഥകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൩. ഈ മൂന്നിനെ ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ ൨ തിയ്യതിയും ൫൭ ഇലിയും കിട്ടുന്നു. തിയ്യതിസ്ഥാനം പൂജ്യമാകയാൽ ൩ ഇലിയുള്ളതിനെ തിയ്യതിയായ ഖണ്ഡശേഷത്തിന്റെ കീഴേ സ്ഥാനത്തിൽനിന്നു കളഞ്ഞതാകുന്നു. തിയ്യതിയെ അതുലനെക്കൊണ്ടു ഹരിപ്പാനില്ലായ്കയാലും വിലിമുതലായതു കൂട്ടി ഗണിക്കുന്നില്ലായ്കയാലും ആ സംസ്കാരം ചെയ്യേണ്ടതില്ല. ഇതിൽ 'സുമശരരത്നാഢ്യേന്ദ്രൽ' എന്ന ധ്രുവത്തിന്റെ രാശി— തിയ്യതി— ഇലികളായ ൪. ൧൦. ൨. കൂട്ടുമ്പോൾ ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ ൪. ൧൨. ൫൯ എന്ന സൂര്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം കിട്ടുന്നു.

൨. ചന്ദ്രൻ— ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൨നെ ഗോ എന്ന ൩ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൯ന്റെ ൧൨കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൦൮൦നെ പ്രജ എന്ന ൮൨കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന രാശി ൧. ശേഷമുള്ള ൨൩൦നെ ൩൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൯൦നെ പ്രജ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിയ്യതി ൯. ബാക്കിയുള്ള ൪൨നെ ൬൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൫൨൦നെ പ്രജകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഇലി ൩൧. ഇതിൽ ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൨നെ ഗാനം എന്ന ൩കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഒന്നിനെ ഇലിയിൽ കൂട്ടിയാൽ ൧. ൯. ൩൨ ആകുന്നു. ഇതിൽ ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ ൪ ഇലി കൂട്ടുകയും ൧൪-ാം ഭാഗത്തിൽ കാണിച്ചപ്രകാരം അഹർമ്മാനം ൯ ഇലികളയുകയും ചെയ്താൽ ൧. ൯. ൨൭ എന്നാകുന്നു. എന്നാൽ ൧൪-ാം ഭാഗത്തിൽ പറഞ്ഞ അഹർമ്മാനത്തിന്നു പുറമെ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ വിശേഷവിധിയായി ഒരു അഹർമ്മാനവും കൂടി സംസ്കരിപ്പാനുണ്ടു്. അതിനെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

കാലഭീമതിശോഭാംഗാദ്യതികന്യാദ്ധഷാഷ്ക്തഃ
പ്രാരഭ്യൈണ്ണംധനംവീണാചാപാക്കാദ്ദ്യഗാധാവിഭം. ൧൪

സാരം—കന്നിമാസവും മീനമാസവും ൧൦-ാംനു മുതൽ ധനുമാസവും മിഥുനമാസവും ൧൦-ാംനു വരെ പതിപ്പത്തുദിവസത്തെക്കു് 'കാലഭീമതിഃശോഭാംഗായ' എന്ന ഓരോ അക്ഷരങ്ങളുടെ സംഖ്യകളെ കളയുകയും, ധനുമാസം ൧൦-ാംനു മുതൽ മീനം ൧൦-ാംനു വരെ ൩ മാസത്തെക്കും, മിഥുനം ൧൦-ാംനു മുതൽ കന്നി ൧൦-ാംനു വരെ മൂന്നുമാസത്തെക്കും മേല്പടി സംഖ്യകളെ കൂട്ടുകയും ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഈ സംസ്കാരം ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ മാത്രമേ ആവശ്യമുള്ളൂ. പരഹിതഗണിതത്തിൽ വേണ്ട. കന്നി ൧൦-ാംനു മുതൽ ൨൦-ാംനു വരെ ക എന്ന് ൧-ം പിന്നെ ൩൦-ാംനു വരെ ല എന്നു ൩-ം പിന്നെ തുലാം ൧൦-ാംനു വരെ ഭീ എന്നു ൪-ം പിന്നെ ൨൦-ാംനു വരെ മ എന്ന് ൫-ം പിന്നെ ൩൦-ാംനു വരെ തി എന്ന് ൬-ം പിന്നെ വൃശ്ചികം ൧൦-ാംനു വരെ ശോ എന്ന് ൫-ം പിന്നെ ൨൦-ാംനു വരെ ഭ എന്ന ൪-ം പിന്നെ ൩൦-ാംനു വരെ ഗ എന്നു ൩-ം പിന്നെ ധനു ൧൦-ാംനു വരെ യ എന്ന്

൨൦ കളഞ്ഞു കൊള്ളുക. ധന ൨൦൦൩ മുതൽക്കും മേൽപ്രകാരം കണ്ടുകൊൾക.

ഈ പറഞ്ഞ വിധിപ്രകാരം ചിങ്ങം ൨൨൦൩-ക്ക് 'ഭ' എന്ന ൪ കൂട്ടിയാൽ ഉള്ള ൨. ൻ. ൬൨൦ൽ 'അംബുധി ഭവഗീതിനാം' എന്ന ൧. ൩. ൬൫ (വിലിയിൽനിന്ന് അദ്ധ്യാധികം കൂടി കൂട്ടിയത്) കൂടി കൂട്ടിയാൽ 'തജ്ഞഃ സ്ത്രീഃത്യാജ്ഞഃ' വ്യ. ൨൩. ൩. എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നതാകുന്നു.

൬. ചന്ദ്രതുംഗൻ— ഖണ്ഡശേഷമായ ൬൨നെ ധനം എന്ന ൻ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ തിഷ്ഠതി പൂജ്യം. ൩൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൮൦നെ ധനംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൨൦ ഇലി കിട്ടുന്നു. ഖണ്ഡശേഷത്തെ സ്തുതി എന്ന ൩൩ കൊണ്ടും അതുലൻ എന്ന ൬൩൦ കൊണ്ടും ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഇല്ലായ്കയാൽ ആ സംസ്കാരം വേണ്ട. ഇതിൽ 'ലീനാമലഗുരുനയവിൽ' എന്ന ൪. ൨൦. ൨൪ കൂട്ടിയാൽ തുംഗന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'വിദ്വാൻ നയവാൻ' ൪. ൨൦ ൪൪. എന്നു വരുന്നു.

൪. കുജൻ—ഖണ്ഡശേഷമായ ൬൧൩ പട്ടു എന്ന ൨൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൬൨നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ പുത്ര എന്ന ൨൨കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിഷ്ഠതി ൨. ശേഷമുള്ള ൨൨നെ ൩൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൬൨൦നെ പുത്രനെ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഇലി ൬൪. വേറെവെച്ച ൬൬ നെ ശുഭം എന്ന വ്യ൪൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി പൂജ്യം. ഇതിൽ 'നഗവടധീഃവദയോയം' എന്ന ൨. ൨വ്യ. ൪ൻ കൂട്ടിയാൽ 'ഗുരുന്ദ്രോയം' എന്ന ൨. ൨൦. ൨൬ കുജന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

൫. ബുധൻ—ഖണ്ഡശേഷമായ ൬൨നെ ൨൨ൽ പെരുക്കിയാലും ദേഹ എന്ന വ്യവ്യ. കൊണ്ടു ഹരിപ്പാനില്ലായ്കയാൽ രാശി പൂജ്യം. ആ ൬൩നെ ൬൦ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨വ്യ൦ ദേഹം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം തിഷ്ഠതി ൨൨. ശേഷിയുള്ള ൨൪നെ ൩൦. കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൪൪൦നെ

ദേഹംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൮൭. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ന്നം കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലും ഭാനാത്ഥ എന്ന ൨൦ വൃ കൊണ്ടു ഹരിപ്പാനില്ലായ്കയാൽ ഒരു സംസ്കാരം വേണ്ട. ഇതിൽ ധ്രുവമായ 'അന്വണ്പദവാങ്മയഭാനീ' എന്ന വൃ. ൮൫. ർവൃ കൂട്ടിയാൽ ബുധന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'മുനിഹ്രീശ്രീദഃ' എന്ന് വൃ. ൨വൃ. ൫ എന്നായിവരുന്നു.

ന്ന. വ്യാഴം—ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൨നെ പ്രിയ എന്ന ൮൨ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ തിയ്യതി പൂജ്യം. ന്നാൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൮വൃനെ പ്രിയ എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി ൮൫. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ സ്വത എന്ന ന്ന൭ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം പൂജ്യം. ഇതിൽ ഗുരുവിന്റെ ധ്രുവമായ 'മന്ദധരതാമാനനീയ' എന്ന ൮൦-൫ന്ന കൂടി കൂട്ടിയാൽ ഗുരുവിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'പുണ്യകൃന്നമ്യഃ' ൧. ൧. ൮൧. എന്നായിവരുന്നു.

൬. ശുക്രൻ—ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൨നെ മുരാരി എന്ന ൨൨൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വൃഥാഫലം പൂജ്യം. ൮൨൮ പെരുക്കിയാലുള്ള ൩ന്നനെ മുരാരികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ രാശി പൂജ്യം. ൩ന്നനെ ൩൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൮൦വൃ൦നെ മുരാരികൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം തിയ്യതി ർ. ശേഷമുള്ള ൮വൃ൦നെ ന്ന൦കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൮൦, വൃ൦൦നെ മുരാരികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി വൃ. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്ത് സ്വ എന്ന ൭ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൮൨നെ മണി എന്ന ൫൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി പൂജ്യം. ഇതിൽ ശുക്രന്റെ ധ്രുവമായ 'ക്ഷണാസ്യഭരാനതിത്രക്ഷാൻ' ന്ന. ൨ന്ന. ൩- കൂട്ടിയാൽ ശുക്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'കൃദ്സ്നാജ്ഞതാനാത്ഥീ' ൬. ൦. ൫൮ എന്നായിവരുന്നു.

വൃ. ശനി—ഖണ്ഡശേഷമായ ൩൨നെ പ്ര എന്ന ൨ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽകിട്ടുന്ന ഇലി ന്ന. ഇതിൽ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ദിഃച ഭ്യം എന്ന ൮ർ൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം പൂജ്യമാകയാൽ ഒന്നും സംസ്കരിപ്പാനില്ല. ഇതിൽ ശനിധ്രുവമായ 'നയഭരപട്ടധീർന്ന

ഗോഗ്ഗ്ഃ എന്ന ൩. ൯. ൫൫ കൂടെ കൂട്ടിയാൽ ശനിയുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'സേവ്യധീസ്സഗഃ' ൩. ൯. ൫൭ എന്നാകുന്നു.

൯. രാഹു—ഖണ്ഡശേഷമായ മൂന്നിനെ 'തത്തമ' എന്നുന്നുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം രാശി പൂജ്യം. മൂന്നിനെ ൩൦ൽ പെരുക്കിയ ൯൦ നെ തത്തമൻകൊണ്ടു ഹരിച്ചാലും ഫലം പൂജ്യം. അതിനെ ൬൦ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൫൪൦൦ നെ തത്തമൻകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ൫൦. പിന്നെഖണ്ഡശേഷത്തെ ൩൬൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലമില്ലായ്കകൊണ്ടു ഇതിൽ ഒന്നും സംസ്കരിപ്പാനില്ല. ഇതിനെ രാഹുവിന്റെ ധ്രുവമായ 'ഹരിബലതനുനയമാഗീ' എന്ന ൨. ൫൦. ൩൨ൽ നിന്നു വാങ്ങിയാൽ 'ക്ഷമാധനോംഹിഃ' എന്നു ൨. ൯. ൫൨ രാഹുവിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ

ക്രിയാ പരഹിതേ പ്രോക്താ സ്ഫുടാനീതൌ ത്വയാ പുരാ
ദൃക്സിദ്ധഗണിതേപ്യേഷാ കർത്തവ്യാ സകലാ ക്രമാൽ ൰൬
കിന്തു പഞ്ചദശൈവാത്ര മൌർവ്വ്യഃ പൂർവ്വൈഃ പ്രകല്പിതാഃ
അതോഭുജസ്ഫുടാന്യേകരാശേമ്മൌർവ്യസ്തു പഞ്ച ഹി. ൰൭
അനന്താദിഭിരേതസ്മാൽ പഞ്ചാംശൈശ്ശ്ഗതമൌർവ്വികാഃ
ഗതഭാനാം പഞ്ചപഞ്ച ചൈവമാഹത്യ നിർണ്ണയേൽ. ൰൮
യാതാ ഭുജായാം ശിഞ്ജിന്യ ഇയത്യ ഇതി ബുദ്ധിമാൻ
രശ്യേഷ്ടമാംശലിപ്താഫി ശരീരം ഭാജകഃ പുരാ. ൰൯
തദപത്രെ ഭപഞ്ചാംശലിപ്താഷ്ഷ്ട്യുത്തരം ഭവേൽ
ശതത്രയം ശരീരസ്യ സ്ഥാനേ തുല ഇതോ ഭവേൽ. ൨൰
സൂര്യാദീനാന്തു മന്ദോച്ചാഃ ഗൃഹ്യന്തേത്ര കലാദികാഃ
ചന്ദ്രസ്യ തുംഗോ ഗണിതേ നാനീതഃ പൂർവ്വമേവ ഹി. ൨൰൧
അതോത്ര ചന്ദ്രഭിന്നാനാം ഗ്രഹാണാം മന്ദതുംഗകാഃ
ഷണ്ണാം ക്രമേണ പഠ്യന്ത ദൃക്സ്ഫുടാനീതി സിദ്ധയേ. ൨൰൨
വന്ദ്യാ ജയശ്രീ, ർബ്ബലസൂനഭാനുഃ,
സർവ്വാത്ഥനാശനം, മുനീന്ദ്രരാമഃ,

അഭീഷ്ടരാശ്യന്ത്യ, ധനരന്തദാനം
സൂര്യാദികാനാം ക്രമശോ മൃദ്വച്ചാഃ. വൃ.

സാരം—പരഹിതഗണിതത്തിൽ സൂര്യാദികളായ ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാൻ മുമ്പ് പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ക്രിയകൾതന്നെ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ സ്ഫുടങ്ങൾ വരുത്തുവാനും മുഴുവൻ ക്രമേണ ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു. എന്നാൽ ഇതിൽ ചുരുക്കം ചില ഭേദങ്ങളുണ്ട്, അതുകളെ താഴെ കാണിക്കുന്നു—പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ ജ്യാക്കളെ വര് ആക്കി കല്പിച്ചതിന്നുപകരം ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ ജ്യാക്കളെ ഫ്ള ആയിട്ടാണ് കല്പിച്ചിട്ടുള്ളത്. അതുകൊണ്ടു ഭുജസ്ഫുടത്തിന്റെ ഓരോരോ രാശിക്ക് അയ്യഞ്ചു ജ്യാക്കളായി കണക്കുകൂട്ടേണ്ടതാകുന്നു. പിന്നെ തിയ്യതികളിൽ അഞ്ചിലൊന്നായ ന്ന തിയ്യതിക്കു ഒരു ജ്യാവുകണ്ട് എത്ര ന്ന തിയ്യതികഴിഞ്ഞുവോ അത്രജ്യാക്കളും കഴിഞ്ഞു എന്നറിയുക. ഇങ്ങിനെ ഒരു രാശിക്ക് അഞ്ചുവീതം കിട്ടിയ ജ്യാക്കളേയും ആറ തിയ്യതിക്ക് ഒരു ജ്യാവുവീതം തിയ്യതികൾക്കു കഴിഞ്ഞ ജ്യാക്കളേയും കൂട്ടി ഈ ഭുജസ്ഫുടത്തിൽ ആകെ ഇത്ര ജ്യാക്കൾ കഴിഞ്ഞു എന്നു കൃത്യമായി ആലോചിച്ചറിയുക. ഓരോ ആറാറുതിയ്യതികളെ ചേർത്ത—

അനന്തഃ=ന്ന. ൦, അന്നപ്രിയഃ=ഫ. ൦, അന്നംദേയം=ഫ്വ. ൦, അന്നംഭദ്രഃ=വര്. ൦,.

എന്നു പൂർവ്വന്മാർ പേരിട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതുകളെത്തന്നെ 'അനന്താദികൾ' എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. പിന്നെ ശിഷ്ടജ്യാവിനെ ജ്യാന്തരംകൊണ്ടു പെരുക്കി ശരീരംകൊണ്ടു ഹരിച്ചു കിട്ടുന്ന ഫലമാണെല്ലോ പരഹിതഗണിതത്തിൽ പൂർണ്ണജ്യാവിൽ സംസ്കരിക്കുന്നത്. ആ ഹാരകമായ ശരീരം എന്ന വഫ ഒരു രാശിയുടെ വ്യൽ ഒന്നായ മൂന്നേമുക്കാൽ തിയ്യതിയുടെ ഇലികളാകുന്നുവല്ലോ. അതുപോലെ ഈ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ ഒരു രാശിയുടെ അഞ്ചിലൊന്നായ ന്ന തിയ്യതികളുടെ ഇലികളായ നന്ന ഹാരകമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട്, പരഹിതഗണിതത്തിൽ ശരീരം എന്നു പറഞ്ഞതിന്റെ സ്ഥാനത്തിങ്കൽ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ 'അതുലൻ' എന്നു ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. പരഹിതത്തിൽ സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ മ

ന്ദോച്ചങ്ങൾ തിഥിയും രാശിയും മാത്രമായിട്ടാണെല്ലോ പഠിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ മന്ദോച്ചങ്ങൾക്ക് ജൂലികൾകൂടി പറിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ചന്ദ്രന്റെ മന്ദോച്ചമായ തുംഗനെ മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തുന്ന കൂട്ടത്തിൽ മുമ്പുതന്നെ വരുത്തീട്ടുണ്ടല്ലൊ. അതിനാൽ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ സ്ഫുടം വരുത്തുന്നതിന്നുപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ സൂൎയ്യാദികളായ ഗ്രഹങ്ങളിൽ ചന്ദ്രൻ ഒഴിച്ച് ബാക്കി ൬ ഗ്രഹങ്ങളുടെ മന്ദോച്ചങ്ങളെ ക്രമേണ താഴെ കാണിക്കുന്നു.

൧. വന്ദ്യാജയശ്രീഃ എന്ന് ൨. ൧൮. ൧൪. സൂൎയ്യമന്ദോച്ചം.
൨. ബലസൂനുഭാനുഃ എന്ന് ൪. ൭. ൩൩. കുജമന്ദോച്ചം.
൩. സൎവ്വാത്ഥനാഥേന എന്ന് ൭. ൧. ൪൭. ബുധമന്ദോച്ചം.
൪. മുനീന്ദ്രരാമഃ എന്ന് ൫. ൨൨. ൬. ഗുരുവിന്റെ മന്ദോച്ചം.
൫. അഭീഷ്ടരമാത്രാ എന്ന് ൨. ൨൧. ൪൦. ശുക്രമന്ദോച്ചം.
൬. ധനരത്നദാനം എന്ന് ൮. ൨. ൯. ശനിമന്ദോച്ചം.

ദൃക്കിലെ ജ്യാക്കൾ.

സൂൎയ്യജ്യാക്കൾ.

൧ ലോകേ	൬ ഗീതേ	൧൧ ജയകൃൽ
൨ സുഖി	൭ തദാ	൧൨ ഗുരുകൃൽ
൩ നവ	൮ ക്ഷുധാ	൧൩ ചിരായ
൪ രമേ	൯ വിനയഃ	൧൪ ഹരയേ
൫ വഷേഃ	൧൦ പ്രിയകൃൽ	൧൫ ധരാപ

ചന്ദ്രജ്യാക്കൾ.

൧ കല	൬ തതേവ്യ	൧൧ മരുച്ഛ്രീ
൨ ഗതി	൭ കനഖീ	൧൨ സജ്ജരേ
൩ ഗന്ധം	൮ വീരശ്രീഃ	൧൩ വിധുരോ
൪. ഖരഃപ	൯ ഗോമേദേ	൧൪ ധീധാരി
൫. പ്രമാദ്യ	൧൦ കീൎത്തിശ്രീഃ	൧൫ യാനാഗ്രഃ

കുജമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ജാതോ	൬	രുഭുഗ്നഃ	൰൧	ധൂലിഷു
൨	ബലായ	൭	ശ്രമവിൽ	൰൨	ധൂർത്തേഷു
൩	നനരഃ	൮	സുനിശി	൰൩	ധീജിതോ
൪	ചചാര	൯	സുമർമ്മ	൰൪	വിനസഃ
൫	നീലാംഗീ	൰	പുനീഃത	൰൫	സൂനാർത്ഥീ.

കുജമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ഗവയോ	൬	ലവജ	൰൧	ദൃശധവൃഷ്ടി
൨	മദിരാ	൭	ഭാസ്വരം	൰൨	ഖുരതാപം
൩	തരുവിൽ	൮	ഗോകടകം	൰൩	ജഡസമ്പൽ
൪	ക്ഷിതമാൻ	൯	ശിവത്രപഃ	൰൪	കർമ്മജയം
൫	തേനാർത്ഥീ	൰	രസാലയേ	൰൫	ഹിമാബ്ജയേ

കുജകക്ഷ്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	നാദാത്താ	൬	ഹരിഗാത്രേ	൰൧	ഹീനഗരഃ
൨	തൃണത്രപേ	൭	ഗേഹഗ്നരൌ	൰൨	തൈലഖരോ
൩	സിന്ധുതടേ	൮	വൃകഭദ്രേ	൰൩	വംശകരീ
൪	കാനനേന്ദ്ര	൯	യാനവൈരി	൰൪	ധർമ്മനേത്ര
൫	യാനചരഃ	൰	വിത്തഗ്നരുഃ	൰൫	ഹേമധിയഃ.

ബുധമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ഗാത്രേ	൬	ധന്വാഢ്യ	൰൧	ദൃശധപ
൨	ക്ഷോഭം	൭	തഡാംശ്യഃ	൰൨	മനാരി
൩	ധത്തേ	൮	രക്തപ	൰൩	ന്യകരി
൪	നാളം	൯	മാംസപ	൰൪	ഭൂപുത്രഃ
൫	നയകൃൽ	൰	സൂദപ	൰൫	ശങ്കരഃ.

ബുധമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧ യാനപ	൬ വിസാരി	൧൧ കസുധീഃ
൨ ധൂളിപ	൭ നക്ഷാന്തം	൧൨ സംഗാനകൃൽ
൩ തമാരി	൮ വിവസുഃ	൧൩ സുധാജ്ഞസ്യ
൪ നിധിഗം	൯ വരഭോ	൧൪ നിശിപുണ്യം
൫ ഗജവൽ	൧൦ നന്ദളഃ	൧൫ സാധുപുടം.

ബുധകക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧ ഗിരിരാൾ	൬ ഭവോജ്ഞേയഃ	൧൧ ഗജത്രപം
൨ സ്തഗവിൽ	൭ ഭഗ്നപുണ്യം	൧൨ തിഥിപി
൩ ഭരതോ	൮ നനത്രപം	൧൩ രതിരപി
൪ യുദ്ധാർത്ഥി	൯ ശിവത്രപാ	൧൪ ഗംഗാത്രപം
൫ യോഗധീഃ	൧൦ വത്സരസ്യ	൧൫ സുധിയോപി.

ഗുരുമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧ രാഗീ	൬ സജ്ഞേയഃ	൧൧ ലീനാംഗി
൨ വിത്തഃ	൭ ശ്ലൂകരാൾ	൧൨ ചട്ടല
൩ സ്ഥൂബ്ധഃ	൮ കുംഭാരിഃ	൧൩ ചന്ദ്രാംഗി
൪ സുരപോ	൯ ഗീതാരിഃ	൧൪ സ്തബലം
൫ ഹേമസ്യ	൧൦ മദിരോ	൧൫ ബലാംഗി.

ഗുരുമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧ ധീമാൻ	൬ ശമ്പല	൧൧ തദാംശി
൨ ജയായ	൭ ഭോജാംഗി	൧൨ തത്സമം
൩ തിഥ്യായഃ	൮ ധീരേച	൧൩ ചന്നിതേ
൪ കുഗിരോ	൯ സ്ത്രീഃസ്വ	൧൪ പുരുഷേ
൫ ഭദ്രാത്രി	൧൦ കക്കാരി	൧൫ സംഗതി.

ഗുരുകൎക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ധീജിൽ	൬	ഹേമവിൽ	൰൧	വിഗതം
൨	മാംസപ	൭	നിയമഃ	൰൨	തദ്വത്തി
൩	തിമിരം	൮	ലോമശ	൰൩	ധീഭൃതം
൪	നൃബലം	൯	ധീദൃശി	൰൪	ക്ഷുഭിതം
൫	ദൃഢാംഗി	൰	ശകൃതം	൰൫	സംഗതിഃ.

ശുക്രമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ദീപാ	൬	ക്ഷത്താ	൰൧	ഗ്ലഹ
൨	ബല	൭	തഥം	൰൨	ഭേജേ
൩	ഭവ	൮	മിഥോ	൰൩	മന്ദം
൪	ബാണോ	൯	ഭാസഃ	൰൪	മൃഗാ
൫	നേതാ	൰	പദ	൰൫	തഥാ.

ശുക്രമകരാദിജ്യാക്കൾ.

൧	ശ്രീശുക	൬	കനിധി	൰൧	ഗോരക്ഷയഃ
൨	ലീനഗു	൭	നമ്മനടി	൰൨	പിതൃസ്ഥാന്യ
൩	വശഭൃൽ	൮	സിന്ധുപുടട	൰൩	ഗന്ധോദകാ
൪	പിനതാ	൯	നവലോകേ	൰൪	വീനാദര
൫	ഗോമാംസി	൰	ഗുഹവൃകി	൰൫	നമ്മപുര

ശുക്രകൎക്ക്യാദിജ്യാക്കൾ.

൧	സംക്രോധീ	൬	ബാണസുഖാ	൰൧	ധീസമര
൨	സാമതൃഷ്ടഃ	൭	ഗ്ലഹസത്രേ	൰൨	ഗജഭദ്രേ
൩	പ്രീതികരീ	൮	ഗേഹസുഖം	൰൩	ലോഹഗുരൌ
൪	ചൃതവക്രി	൯	മൽഗുസൂത്രി	൰൪	ധൂൎത്തരൌദ്രി
൫	ശിവചാരീ	൰	സുതചാരീ	൰൫	നമ്മാപുര.

ശനിമന്ദജ്യാക്കൾ.

൧	ഗർഭം	൬	വിവരി	൰൧	ഗജഗോ
൨	മഹൽ	൭	ഭാസരിഃ	൰൨	ഭൂശയാംഗി
൩	സുഖാഢ്യം	൮	ധനഗഃ	൰൩	നാകവിൽ
൪	ഭൂതായ	൯	സ്ഥലഗോ	൰൪	സുരവിഃ
൫	സുനഖി	൰	രതിഗോ	൰൫	നരവിൽ.

ശനി മകരാദി ജ്യാക്കൾ.

൧	ദുർഗ്ഗം	൬	രയോത്ര	൰൧	ജലാംഗി
൨	മാസം	൭	ഗംഭീരഃ	൰൨	ശോണാംഗി
൩	പ്രകടം	൮	അസുരോ	൰൩	ജന്തുഗോ
൪	സഭാര്യ്യ	൯	മധുരം	൰൪	ഹംസാംഗി
൫	കന്ദുക	൰	ശകലം	൰൫	മന്ദാംഗഃ.

ശനി കര്ക്യാദി ജ്യാക്കൾ.

൧	ദേവോ	൬	ശശിര	൰൧	നിസ്സംഗോ
൧	മുഖം	൭	ദേഹശ്രീഃ	൰൨	നാന്ദഗഃ
൩	ധിഗാഢ്യം	൮	സകലം	൰൩	തദലം
൪	കന്ദർപ്പ	൯	സലിലം	൰൪	സിംഹാംഗി
൫	പുരാരി	൰	ശമലം	൰൫	മോഹാംഗി.

ജ്യാക്കളുടെ ആദ്യക്ഷരങ്ങൾ.

ലോകേ രവിഃ
കല ചന്ദ്രഃ.
ജാഗനാ കുജഃ. ജാതോ, ഗവയോ, നാദാത്ത
ഗായാഗ്ര ബുധഃ. ഗാത്ര, യാനപ, ഗ്രഗരാൾ.
രാധീധീ ഗുരുഃ. രാഗീ, ധീമാൻ, ധീജിൽ
ദീശ്രീസം ശുക്രഃ. ദീപം, ശ്രീമുക, സംക്രോധി.
ശനേർ മന്ദഃ. ഗർഭം, ദുർഗ്ഗം, ദേവോ.

ഉദാഹരണം—൧. ആദിത്യൻ—ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ എന്ന ൪. ൧൨. ൫൯ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽ നിന്ന് 'വന്ദ്യാജയശ്രീഃ ൨. ൧൮. ൧൪. എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ശുഭോവരേണ്യഃ ൧ ൨൪. ൪൫ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇത് ഓജപദത്തിലാകയാൽ ഭുജാസ്ഫുടവും ഇതുതന്നെയാകുന്നു. ഈ ഭുജാസ്ഫുടത്തിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൫ ജ്യാക്കളും ബാക്കിയുള്ള ൨൪. ൪൫-ൽ നിന്ന് നാലാമത്തെ രാശിപഞ്ചമാംശമായ അന്നം ഭദ്രം ൨൪. ൦ എന്നു പോകുന്നതിനാൽ ൫-ം ൪-ം ചേർന്ന ൯-ാമത്തെ ജ്യാവു ചെന്നതായിതിട്ടപ്പെട്ടുത്താവുന്നതാകുന്നു. അനന്താദിഃപായഃശേഷാംശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ൪൫ ആകുന്നു എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുത്താവുന്നതാകുന്നു. പിന്നെ 'ലോകേ, സ്ഥാപി' എന്നു തുടങ്ങിയുള്ള സൂക്ഷ്മജ്യാക്കളിൽ ൯-ാമത്തേതായ 'വിനയഃ, ൧൦൪ എന്നുവെച്ച പത്താമത്തേതായ 'പ്രിയകൃൽ' ൧൧൨ എന്നതിൽനിന്ന് ഈ വിനയഃ എന്നുള്ള ൧൦൪ വാങ്ങിയാൽ ശിഷ്ടം ൮ ജ്യാന്തരമായി കിട്ടുന്നു. ഈ ൮ കൊണ്ട് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളായ ൪൫ നെ പെരുക്കിയാലുള്ള ൩൬൦ നെ അതുലൻ എന്ന ൩൬൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧. ഈ ൧ നെ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന- വിനയഃ എന്ന ൧൦൪ ൽ കൂട്ടിയാലുള്ള ൧൦൫ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലലിപ്തകളായി. ഈ ഇലികളെ ൬൦ ൽ കയററവാനുണ്ടാവുകയാൽ തിയ്യതിയാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ൧ തിയ്യതി ൪൫ ഇലിയെ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൫൯ എന്നമദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം മേഷാദി ആറു രാശികളിൽ പെട്ടതായ എടവത്തിലായിരുന്നതിനാൽ ഈ ഭുജാഫലം ഋണസ്വരൂപമാകകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു വാങ്ങുമ്പോൾ 'വന്ദ്യോക്തഃ കവിഃ' ൪. ൧൧. ൧൪ എന്നു സൂക്ഷ്മസൂര്യസ്ഫുടം കിട്ടുന്നു.

൨ ചന്ദ്രൻ—തജ്ജ്ഞഃ സ്തുത്യാബ്ജഃ ൮. ൧൬. ൬ എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'വിഭാൻ നയവാൻ' ൪. ൧൦. ൪൪ എന്ന ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമമായ മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ശിഷ്ടം 'ശ്രേഷ്ഠോ മാനവഃ' ൪. ൫. ൨൨ എന്നു കേന്ദ്രസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇത് രണ്ടാമത്തേതായ യുഗ്മപദത്തിലാക

യാൽ ആപാദത്തിൽചെന്ന ൩ .൫. ൨൨ തള്ളി ബാക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള. ൩. ൨൪. ൯൨ഹേലിപ്ത്രേണ്യഃ എന്ന ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു.ഇതിൽ ഒരുരാശിക്ക് ൫ ജ്യാവും ബാക്കി ൨൪. ൯൨-ൽ നിന്നു അനന്താദികളിൽ നാലാമത്തേതായ 'അന്നം ഭദ്രം' ൨൪. ൦ എന്ന പോകുന്നതിനാൽ ൫+൪=൯-ാമത്തെ ജ്യാവു കഴിഞ്ഞു എന്നും ബാക്കിയുള്ള ൯൨ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുത്താവുന്നതാകുന്നു. പിന്നെ 'കുല, ഗതി' എന്നു മുതലായ ചന്ദ്രജ്യാക്കളിൽ ൻ-ാമത്തേതായ 'ഗോഭദ്ര' ൨൪൯ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'കീർത്തിശ്രീ' ൨൩൩—൨൪൯=൩൪ കൊണ്ടു ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ പെരുക്കിയാൽഉള്ള ൩൪൯൨ നെ അതുലൻകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽകിട്ടുന്ന ൨ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന ജ്യാവായ ൨൪൯-ൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്നസൂക്ഷ്മഭുജാഫലം=൨൪൫.ഈ ഇലികളെ ൩൦-ൽകയററിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ൪ തിഥിൻ ഇലികളെ മുമ്പെവെച്ചിരിക്കുന്ന 'തജ്ഞഃ സ്തോത്ര്യോ'ബ്ജഃ' എന്നതിൽ സംസ്കരിക്കുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രം മേഷാദിയായിരുന്നതിനാൽഈസൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ഋണരൂപമാകകൊണ്ട് മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'യജ്ഞരൂപോബ്ജഃ' ൯. ൩൨. ൩ എന്നു സൂക്ഷ്മചന്ദ്രസ്ഫുടമായിവരുന്നു.

൯. കുജൻ—'ഗുരുന്ദ്രേയം' ൩. ൨൦-൨൯. എന്ന കുജന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വെറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന്, 'ബലസൂനഭാനുഃ' ൪. ൬. ൯൯ എന്നമന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ'ഈശോരദ്ധ്യധീഃ' ൻ. ൩൨.൫൦ എന്നകേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ൻ രാശിയായ൯ പാദംകഴിഞ്ഞു യുഗ്മപാദമായ ൪-ാംപാദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽആപാദത്തിൽചെന്ന കോടിയായ ൦. ൩൨. ൫൦ കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള ൨. ൩൬. ൩൦ ഭുജാസ്ഫുടമായി.ഇതിൽ൨ രാശിക്കു ൩൦ജ്യാക്കളും ബാക്കി൨൬. ൩൦-ൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽ൨-ാമത്തേതായ 'അന്നപ്രിയ' എന്ന ൩൨ തിഥികൾകൂടിപോകയാൽ ൩൦+ ൨=൩൨-ാംജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൫×൩൦=൯൦൦+൩൦=൯൩൦ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികൾ എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു.മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയകേന്ദ്രമാകയാൽ 'ജാഗ്രതാ, ഗവയ' എന്നുമുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ൩൨-ാമത്തേതായ 'ധൂർത്തം' ൩൩൯൪ വെച്ചു പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'ധീജിതഃ' ൩൭൯—൩൩൯=

ഛ൦× ന്ന൫൦=ന്ന൨൦൦ +ന്നന്ന൦=൫൦+ന്നന്നൻ=ന്നവ്വന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാ ഫലമായി. അതിനെ, ന്നവ്വന്ന÷ഛ=ന്നർന്ന. ഇതിനെ ന്ന൦_ൽ കയററിയാൽ=൭. ർന്ന. ഇതിനെ 'ഗുരുന്നൃപ്രേയം' എന്നമദ്ധ്യമത്തെ വേറെവെച്ച് അതിൽ കേന്ദ്രസ്ഥാനം തുലാദിയായിരുന്നതിനാൽ ധനത്രപമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒന്നാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞമദ്ധ്യമം 'തനോതുശ്രേയഃ' ൫. ഛന്ന. ന്ന എന്നാകുന്നു.

പിന്നെ അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു 'ധീമാൻ ശ്രീകരിഃ' ർ. ൫ഛ. ൭ൻ എന്നആദിത്യമദ്ധ്യമം=ശ്രീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'സ്ഥാനേശ്ശാംഘ്യധീഃ' ൻ. ൫ന്ന. ൭ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഥാനമുണ്ടാകുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഥാനം മകരത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ മകരാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും, അതു തുലാദിഷൾക്കത്തിൽപെട്ടതാകയാൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ധനത്രപമെന്നും ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക. ഈകേന്ദ്രം ർ_ാമത്തേതായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്നകോടി ൦. ൫ന്ന. ൭ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ഭുജ ഛ. ൫ന്ന. ൭ന്ന ആകുന്നു. ഇതിൽ ഛ രാശിക്കു ൫൦_൦ അനന്താദികളിൽ രണ്ടാമത്തേതായ അനന്തപ്രിയം പോകുന്നതാകയാൽ ൫൦ + ഛ=൫ഛ_ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതിര × ന്ന൦=ഛർ൦+൭ന്ന=ഛൻന്ന ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ഗവ്യോ, മദിരാ' മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ൫ഛ_ാമത്തേതായ 'കലതാപം' ൫ന്നഛഛ വെച്ചു ഉത്തരജ്യാവായ ജഡസ്വൽ ൫ന്നെവ്വ_൫ന്നഛഛ=൫൫ന്ന× ഛൻന്ന=ന്നന്ന,ൻവ്വവ്വ÷ന്നന്ന൦=ൻർ+ ൫ന്നഛഛ=൫൫൫ന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമാകുന്നു. പിന്നെ ഈ ൫൫൫ന്ന+ഛ=വ്വ൭വ്വ_ന്നെ ന്ന൦_ൽ കയററിയാൽ ഉള്ള ൫ർ, ൫വ്വ_ന്നെ ധനത്രപമാകയാൽ ഒന്നാംമന്ദക്രിയകഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമായ 'തനോതുശ്രേയഃ' എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ഒന്നാംശീഘ്രക്രിയകഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം 'വീരോസ്യപേന്ദ്രഃ' ഛ. ൫൦. ഛർ എന്നാകുന്നു.

ഇതിൽനിന്ന്, 'ബലസൂനഭാനുഃ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ക്ലിഷ്ടശ്ലിഷ്ടാജ്ഞനപൂഷഃ' ൫൦, ഛ. ൭൫ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഥാനം വരുന്നു. ഇത് മന്ദോച്ചംവാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ മന്ദജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതാകകൊണ്ട് കർക്ക്യാദി മകരാദി സൂക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമി

ല്ലെങ്കിലും ഗതിവരുത്തുമ്പോഴക്ക് ആയത്തും ആവശ്യമായിവരും. തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലംധനത്രപമെന്ന ധരിച്ചുകൊള്ളുക.ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടംയുഗ്മമായ ര്-ാംപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്നകോടി ൧. ൨. ൫൧ നീക്കി, ചെല്ലുവാനുള്ള ഭുജ ൧. ൨൧. ൻ ആകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൫൦ അന്നും ഭ൫൦ എന്ന പോകയാൽ ര്-ംകൂടി ൻ-ാമത്തെജ്യാവെന്നും ജ്യാശിഷ്ടം ൨ × ന്നാ= ൧വ്വ൦ + ൻ= ൧വ്വൻ എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ജാതോ, ബലായ' എന്നു മുതൽ ൻ-ാമത്തെ ജ്യാവായ 'സുമമ്മ' ൫൫. ഉത്തരജ്യാവായ 'പൃഥീതി' എന്നു ന്നാ൧-൫൫=ര്ര × ൧വ്വൻ= വ്വ൨൧ന്ന + ന്മന്നാ = ൨൨ + ൫൫= ൫വ്വ൦ നെ ന്നാ-ൽ കയററിയാൽ ൻ. ര്൦. ഇതു ധനമാകയാൽ 'ഗുരുന്നോയം' എന്ന സൂക്ഷ്മമധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ രണ്ടാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മന്ദസ്ഫുടം 'ധീനോജ്ഞാനീന്ദ്രഃ' ൨. ൦. ൩ ആകുന്നു.

അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്നശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'വിജ്ഞാനേസൗമ്യശീഃ' ൻ. ൧. ര് എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനത്രപമെന്നും മകരത്തിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവൃദ്ധികൊള്ളുന്നമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മപദമായ നാലാംപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൦. ൧.ര് കഴിച്ച ൨. ൧൨. ൫ന്ന. ഇതിൽ രണ്ട് രാശിക്ക് ൧൦ജ്യാവും ബാക്കിയിൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽ രണ്ടാമത്തേതായ അന്നപ്രിയ എന്നു പോകുന്നതിനാൽ ൧൦ + ൨ = ൧൨-ാമത്തെ ജ്യാവ് എന്നും ബാക്കി ൫ന്ന ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ഗവേഷോ, മദിര' എന്നമുതലായ മകരാദിജ്യകളിൽ ൧൨-ാമത്തേതായ 'ഖരതാപം' എന്ന ൧ന്ന൨൨ വെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ജഡസ്ഥപൻ' ൧ധൈവ്വ-൧ന്ന൨൨ = ൧൧ന്ന × ൫ന്ന = ന്നര്ൻന്ന ÷ ന്മന്നാ = ൧വ്വ + ൧ന്ന൨൨ = ൧ന്നര്൦ ÷ ന്നാ = ൨൫, ൨൦ ധനത്രപമാകയാൽ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'ഗുരുസ്സുരേന്ദ്രഃ' ൨. ൨൫. ൨൧ എന്ന ബുധസ്ഫുടം വരുന്നു.

൪. ബുധൻ—ബുധന്ന് ആദിത്യമദ്ധ്യമംതന്നെ സ്വമദ്ധ്യമമാ കയാൽ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന്, 'മുനിഫ്രീ ശ്രീഃ' ൮. ൨൮. ൭ എന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'വിഷ്ണുവ്വന്ദ്യോസൌ' ൧. ൧൪. ൫൪ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഇത് ആറുരാശിയിലേറുക യാൽ തുലാദിധനമെന്നും ൩ രാശിയിൽ ഏറി ൯ രാശിയിൽ കുറ യുകയാൽ കക്ക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും ധരിക്കുക. ഈ കേന്ദ്ര സ്ഫുടം ൬ രാശിയായ രണ്ടു പദം കഴിഞ്ഞ് ഓജമായ മൂന്നാംപദ ത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ അതിൽചെന്ന ൧. ൧൪. ൫൪ ഭുജസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൫ ജ്യാക്കളും ബാക്കി ൧൪. ൫൪-ൽനിന്ന് അ നന്താദികളിൽ രണ്ടാമത്തേതായ 'അന്നപ്രിയ' എന്ന ൧൨ തിഥി കൾക്കൂടി പോകയാൽ ൫+൨=൭ാംജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൨×൬൦= ൧൨൦+൫൪=൧൭൪ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. ക ക്ക്യാദിയാകയാൽ 'ഗിരിരാഗം, സ്വഗവിൽ' എന്നു മുതലായ കക്ക്യാദി ജ്യാക്കളിൽ ൭-മത്തേതായ 'ശുകരാഗ'=൨൧൫ വെച്ച പിന്നെത്തെ ജ്യാവായ 'കംഭാരിഃ'=൨൪൧— ൨൧൫=൨൬×൧൭൪=൪൫൨൪÷ ൩൬൦=൧൨+൨൧൫=൨൨൭ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി. അതിനെ ൨൨൭÷൨=൧൧൪ ഇതിനെ ൬൦-ൽ കയററിയാൽ=൧. ൫൪. ഇതി നെ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തെ വേറെവെച്ച് അ തിൽ ധനരൂപമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒന്നാംശീഘ്രക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം 'ഗുണീ വന്ദ്യോഭൂൽ' ൪. ൧൪. ൫൩ എന്നാകുന്നു.

ഇതിൽനിന്ന് 'സവ്വാത്ഥനാഥനഃ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങി യാൽ 'തജ്ഞോസൌ സ്നിശ്ധഃ' ൯. ൧. ൬ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വ രുന്നു. ഇത് മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ മന്ദജ്യാവുകൊള്ളേ ണ്ടതാകകൊണ്ടു കക്ക്യാദിമകരാദി സൂക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെ ങ്കിലും ഗതിവരുത്തുമ്പോഴക്ക് ആസത്തും ആവശ്യമായിവരും. തുലാ ദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേ ന്ദ്രസ്ഫുടം യുഗ്മമായ൪-ാംപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന കോടി ൦. ൧. ൬ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ഭുജ ൨. ൨൮. ൫൪ ആകുന്നു. ഇ തിൽ ൨ രാശിക്കു ൧൦-ം 'അനന്തം ദേയം' എന്നു പോകയാൽ ൩-ം കൂടി ൧൩-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ജ്യാശിഷ്ടം ൪×൬൦=൨൪൦+൫൪= ൨൯൪ എന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ഗാത്രം, ക്ഷോഭം' എ

ന്നു മുതൽ ൫൬-ാമത്തെ മന്ദജ്യാവായ 'സ്ഫുകരി' ൨൫൦ വെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ഭൂപുത്രാ' എന്ന ൨൫൪—൨൫൦=൪×൨൬൪=൫൫൯÷൬൩൦=൬+൨൫൦=൨൫൬-നെ ൩൦-ൽ കയററിയാൽ ൬. ൬൬. ഇതു ധനമാകയാൽ 'ധീമാൻ ശ്രീകാവിട്' എന്ന സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ മന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മന്ദസ്ഫുടം 'ശ്രീലസ്സുത്ത്യോ വിൽ' ൪. ൫൩. ൬൨ എന്നാകുന്നു. അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'മുനിഹ്രിശ്രീഭേ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'സുഖീഃശിവ്യോസൌം'. ൫൭. ൨൭ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും വൃശ്ചികത്തിലാകയാൽ കർക്ക്യാദിജ്യാവുകളുള്ളണമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ഓജപദമായ ൬-ാം പാദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൫. ൫൭. ൨൭ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൭ ജ്യാവും ബാക്കിയുള്ളതിൽനിന്ന് അനന്തരികളിൽ മൂന്നാമത്തേതായ 'അന്നംദേയം' എന്നു പോകുന്നതിനാൽ ൭+൬=൧൩-ാമത്തെ ജ്യാവന്നും ബാക്കി ൨൭ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ഗുരുരാൾ' 'സ്വശവിൽ' എന്നു മുതലായ കർക്ക്യാദിജ്യാക്കളിൽ ൧൩-ാമത്തേതായ 'ധനുരൂപ' ൫൨൦൦ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ശിവരൂപ' ൫൨൪൭—൫൨൦൦=൪൭×൨൭=൫൨൫൭÷൬൩൦=൬+൫൨൦൦=൫൨൦൬-നെ ൩൦-ൽ കയററിയാൽ ഉള്ള ൨൦. ൬ ധനരൂപമാകയാൽ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ 'ത്രിംശസ്സുനാമ' ൭. ൩. ൬൩ എന്ന ബുധസ്ഫുടം വരുന്നു.

൭. വ്യാഴം—'പുണ്യകൃന്നാഭ്യഃ ൫. ൫. ൫൫ എന്ന വ്യാഴത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'മുനീന്ദ്രരാമഃ' ൭. ൨൨. ൭ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'തജ്ഞോ ധനസ്ഥഃ' ൭. ൯. ൩ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം തുലാദിയിലാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഇത് ൩-ാം രാശിയായ ൨ പാദം കഴിഞ്ഞ് ഓജപദമായ ൬-ാം പാദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ ആ പാദത്തിൽ ചെന്ന ൫. ൯. ൩ ഭുജസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൭ ജ്യാക്കളും ബാക്കി ൯. ൩-ൽനിന്ന് അനന്തരികളിൽ ഒന്നാമത്തേതായ ൩ തിഷ്ഠതികൾകൂടി പോകയാൽ ൭+൫=൩-ാം ജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൬×൩൦=൫൯൦+൩=൫൯൩ ശിഷ്ടജ്യാ

ലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ 'രാശീ, വിത്താ' എന്നു മുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൩-ാമത്തേതായ 'സഞ്ജയഃ' ൧൨൭ എന്നുവെച്ചു പിന്നെത്തെ ജ്യാവായ 'ശുകരാഠം' ൨൧൭—൧൨൭=൨൨×൧൨൩=൭൨൦൨÷൩൩൦=൧൪+൧൨=൨൦൧൩നെ അധിച്ചാലുള്ള ൧൦൦നെ ൩൦-ൽ കയറിയാലുള്ള ൧. ൪൦ നെ 'പുണ്യകൃന്നൃപഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തെ വേറെവെച്ച് അതിൽ ധനാത്മകമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒന്നാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം 'കൃഷ്ണഃ ശ്രീനൃപഃ' ൧. ൨. ൭൧ എന്നാകുന്നു.

പിന്നെ അതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൭൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമം=ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ശ്രീമാൻ ധന്യോഹി' ൨. ൧൯. ൭൨ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമുണ്ടാകുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം കക്ക്യാദിഷൾകത്തിലും തുലാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട ധനുരാശിയിൽ നില്ക്കുകയാൽ കക്ക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളുന്നാമെന്നും സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ധനാത്മകമെന്നും ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ൩-ാമത്തേതായ ഓജപദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൨. ൧൯. ൭൨ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക് ൧൨-ം അനന്താദികളിൽ ൩-ാമത്തേതായ 'അനംഗദേയം' പോകുന്നതാകയാൽ ൧൦+൩=൧൩-ാമത്തെ ജ്യാവന്നും ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതി ൧×൩൦=൩൦+൭൨=൧൯൨. ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ധീജിൽ, മാംസപ' എന്നു മുതലായ കക്ക്യാദിജ്യാക്കളിൽ ൧൩-ാമത്തേതായ 'ധീഭൃതം' ൩൪൯ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ക്ഷുദ്രിതഃ' ൩൪൩ ഇതിൽനിന്നു മുമ്പുവെച്ച ജ്യാവായ ൩൪൯ പോകാത്തതുകൊണ്ടു പരാല്പതാം എന്നു പറയുന്നു. അപ്പോൾ ൩൪൯ എന്ന പൂർവ്വജ്യാവിൽനിന്ന് ൩൪൩ എന്ന പരജ്യാവുപോയാൽ ബാക്കിയുള്ള മൂന്നിനെ ജ്യാന്തരമെന്നു പറയുന്നു. ഈ ജ്യാന്തരമായ ൩×൧൯൨=൩൩൩÷൩൩൦=൧ ഇത് പരാല്പതമാകയാൽ വെച്ച ജ്യാവായ ൩൪൯-ൽനിന്ന് കളയുക. എന്നാലുള്ള ൩൪൨ നെ അധിച്ചാലുള്ള ൩൨൪നെ ൩൦-ൽകയറിയാലുള്ള ൭. ൨൪നെ ധനാത്മകമാകയാൽ ഒന്നാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമമായ 'കൃഷ്ണഃശ്രീനൃപഃ' എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ഒന്നാംശീഘ്രക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ളമദ്ധ്യമം 'മാന്യോജനകഃ' ൧. ൨. ൧൭ എന്നാകുന്നു.

‘മാന്ദ്യാജനകഃ’ എന്നതിൽനിന്ന് ‘മുനീന്ദ്രരാമഃ’ എന്ന മന്ദോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ ‘നൃപഃ സ്ത്രീത്യാഗസൌ’ ൭. ൧൬. ൧൦ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് തുലാദിഷൾകത്തിൽപെട്ട വൃശ്ചികത്തിലാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനാത്മകമെന്നും ഗതിവരുത്തുമ്പോഴക്കാവശ്യമാകയാൽ കർക്ക്യാദി എന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ഓജമായ മൂന്നാം പദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൧. ൧൬. ൧൦ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ഒരു രാശിക്ക് ൩൦ ബാക്കി ൧൬-൧൦-ൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽ ൨൦മത്തേതായ ‘അനന്തപ്രിയം’ എന്നു പോകയാൽ ൩+൨=൫മത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ള തിഷ്ഠതി ൪×൧൬൦=൨൪൦+൧൦=൨൫൦ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൫മത്തേതായ ‘ശുകരാധ’=൨൧൫ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ ‘കംഭാരി’ ൨൪൧—൨൧൫=൨൬×൨൫൦=൬൫൦൦÷൨൨൫=൨൯+൨൧൫=൨൪൪ എന്ന ഭുജാഫലത്തെ അരപതിൽ കയറിയാലുള്ള ൨൩൪നെ പൂജ്യകന്ന്യഃ എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടിയാൽ ‘വിദ്ഗ്ധാമനാഢ്യഃ’ ൧. ൩. ൪ എന്ന രണ്ടാം മന്ദക്രിയകഴിഞ്ഞുള്ള മന്ദസ്ഫുടംവരുന്നു.

വിദഗ്ദ്ധാമനാഢ്യഃ എന്ന വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു ‘ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ’ എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ ‘മാനീശ്രേഷ്ഠോഹി’ ൯. ൨൨. ൩ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് കർക്ക്യാദിഷൾകത്തിലും തുലാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട ധനുരാശിയിലാകയാൽ കർക്ക്യാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും ഭുജാഫലം ധനാത്മകമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം ഓജപദമായ ൩-ാം പദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽ ചെന്ന ൨. ൨൨. ൩ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക ൧൨ ജ്യാവും ബാക്കിയിൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽ ൨൩മത്തേതായ ‘അനാഃദേയം’ എന്നു പോകുന്നതിനാൽ ൧൦+൨൩=൧൩-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൪×൧൬൦=൨൪൦+൩=൨൪൩ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ ‘ധീജിൽ, മാംസപ’ എന്നുതുടങ്ങിയ കർക്ക്യാദിജ്യാക്കളിൽ ൧൩-ാമത്തേതായ ‘ധീഷ്ഠതം’ ൬൪൯ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ ‘ക്ഷുഭിതം’ ൬൭൨ മുമ്പുവെച്ച ജ്യാവിനേക്കാൾ ചെറുതാകയാൽ പരാല്പത

ണ്ടാകകൊണ്ട ൬൪൯—൬൪൬=൩ എന്ന ജ്യാന്തരംകൊണ്ട് ൩ × ൨൪൫= ൭൨൫ ÷ ൩൬ാ=൨. ഇതിനെ പരാപ്തമാകയാൽ ൬൪൯—൨=൬൪൭ ÷൬ാ=൧൦. ൪൭. ഇതു ധനരൂപമാകയാൽ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'കൃഷ്ണോമാന്യായം' ൧. ൧൫. ൫൧ എന്നു വ്യാഴത്തിന്റെ സ്ഫുടം വരുന്നു.

൬ ശുക്രൻ—ശുക്രന്ന് ആദിത്യമധ്യമം തന്നെ സമമധ്യമമാകയാൽ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൧൨. ൫൯ എന്ന ആദിത്യമധ്യമത്തെ വേറെകണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'കൃഷ്ണാക്ഷതാ നാന്ഥീ' ൭. ൦. ൫൧ എന്ന ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ദാനീരസ്യധീഃ' ൯. ൧൨. ൨൮ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടമായി. ഇതു തുലാദിഷൾകത്തിലും മകരാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട മകരം രാശിയിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവു കൊള്ളണമെന്നും ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ൯ രാശിയായി ൩ പദം കഴിഞ്ഞ് യുഗ്മമായ൪ാം പദത്തിൽനില്ക്കുകയാൽ അതിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൦. ൧൨. ൨൮ കഴിച്ച് ൨. ൧൭. ൫൨ ഭുജ എന്നുവരുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്ക ൧൨൦ാം ബാക്കി ൧൭.൫൨ൽ നിന്ന് അനന്താദികളിൽ ൨ാമത്തതായ 'അനപ്രിയ' എന്നുകൂടി പോകയാൽ ൧൦ + ൨=൧൨ാം ജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൫ ×൬ാ=൩൦൦ + ൫൨=൩൫൨ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. മകരാദിയാകയാൽ 'ശ്രീശുക, ലീനഗു' എന്നു മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൧൨ാമത്തേതായ 'പിതൃസഥസ്യ'= ൧൬൧ വെച്ചുപിന്നത്തേതായ 'ഗന്ധോദകം'=൧൭൩—൧൬൧=൧൨×൩൫൨=൪൬,൪൬൪÷൩൬ാ=൧൨൯+൧൬൧=൧൭൯൦÷൨=൯൪൫÷൬ാ=൧൫. ൪൫. ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന മധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽ ധനരൂപമാകകൊണ്ട കൂട്ടിയാൽ ഒന്നാം ശീഘ്രക്രിയ കഴിഞ്ഞ മധ്യമം 'വിദ്വാൻ ഹി പ്രഭുഃ' ൪. ൨൮. ൪൪ എന്നു കിട്ടുന്നു.

പിന്നെ 'വിദ്വാൻ ഹി പ്രഭുഃ' എന്നതിൽനിന്ന് 'അഭീഷ്ടരാത്രൌ' ൨. ൨൧. ൪൦ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'വിജ്ഞഃ സുനഭുഃ' ൨. ൭. ൪ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ മന്ദജ്യാവു കൊള്ളേണ്ടതാകകൊണ്ട് ക

ക്ര്യാദി മകരാദി സൂക്ഷിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെങ്കിലും ഗതിവരുത്തുമ്പോഴക്കും ആവശ്യമായി വരുന്നതാകയാൽ മകരാദിഷൾകത്തിലും മേഷാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട മിഥുനം രാശിയിലാകകൊണ്ട് ഭുജാഫലം ഋണരൂപമെന്നും മകരാദി എന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ഓജപദമായ ൧-ാം പദത്തിലാകയാൽ ഇതുതന്നെ ഭുജാസ്ഫുടവുമാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൧൦-ം അനന്ത എന്നു പോകയാൽ ൧൦ + ൧ = ൧൧-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ജ്യാശിഷ്ടം ൧ × ൩൦ = ൩൦ + ൪' = ൩൪' ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ദീപം, ബല' എന്നു മുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൧൧-ാമത്തെ ജ്യാവായ 'ഗുഹ' ൨൩ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ഭേദജ' ൨൪'—൨൩=൧×൩൪'=൩൪' ÷൩൩൦=0 + ൨൩ =൨൩÷൩൦= ൧. ൨൩. ഇത് ഋണരൂപമാകയാൽ 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു കളയുമ്പോൾ മന്ദക്രിയകഴിഞ്ഞുള്ള ശുക്രമന്ദസ്ഫുടം 'ത്രംശോയം കവിഃ' ൪. ൧൧. ൩൬ എന്നു വരുന്നു.

'ത്രംശോയം കവിഃ' എന്നതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'കൃഷ്ണോജ്ഞാനാന്ധീ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'ശിവാനന്ദധീഃ' ൻ. ൧൦. ൪൫ എന്നു കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മകരാദിഷൾകത്തിലും തുലാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട മകരംരാശിയിലാകയാൽ മകരാദി ജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും ഭുജാഫലം ധനരൂപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മപദമായ ൪-ാം പദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന കോടിയായ ൦. ൧൦. ൪൫ കഴിച്ചു ചെല്ലുവാനുള്ള ൨. ൧൯. ൧൫ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൧൦ ജ്യാക്കളും ബാക്കി ഉള്ളതിൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽ മൂന്നാമത്തതായ 'അന്നം ദേയം' എന്നു പോകുന്നതിനാൽ ൧൦+൩=൧൩-ാമത്തെജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൧ × ൩൦=൩൦+൧൫=൪൫ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ശ്രീശുക, ലീനഗു' എന്നു മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൧൩-ാമത്തേതായ 'ഗന്ധോദകം' ൧൭൩ എന്നുവെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'വീരനര' ൨൦൨—൧൭൩=൧൩൧ × ൪൫=൬൪൫ ÷ ൩൦= ൨൧ + ൧൭൩=൧൯൪ ÷ ൩൦=൧. ൨. ൦. ഈ ഭുജാഫലം ധനരൂപമാ

കയാൽ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'തുംഗഃശ്ലാഘ്യാത്മാ' ൫.൫൬. ൬൩ എന്ന ശുക്രസ്ഫുടം വരുന്നു.

൭. ശനി—'സേവ്യധീർന്നൃഗഃ' ൬. ൯. ൫ എന്ന ശനിയുടെ സൂക്ഷ്മമധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധനരത്നാംഗം' ൨. ൨. ൯ എന്നമന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ദാനാത്ഥിനാഥഃ' ൭. ൭. ൨ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടംവരുന്നു. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം തുലാദിഷൾകമായ വൃശ്ചികത്തിലാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനാത്മകമെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഇത് ൩ രാശിയായ ൧ പദം കഴിഞ്ഞ് ഓജപദമായ൩-ാം പദത്തിൽ നില്ക്കുകയാൽ ആ പദത്തിൽചെന്ന ൫. ൭. ൨ ഭുജസ്ഫുടമായി. ഇതിൽ ൫ രാശിക്ക് ൯ ജ്യാക്കളും ബാക്കി ൭. ൨-ൽനിന്ന അനന്താദികളിൽ ഒന്നാമത്തേതായ ൩ തിഷ്ഠതികൾ കൂടെ പോകയാൽ ൯ + ൫=൩-ാംജ്യാവെന്നും ബാക്കി ൫ × ൩൦=൩൦ + ൨=൩൨ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടു വരുന്നു. മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രമാകയാൽ 'ഗർഭം, മഹൽ' എന്നുമുതലായ മന്ദജ്യാക്കളിൽ ൩-ാമത്തേതായ 'വിവരി' ൨൪൪ എന്നുവെച്ച് പിന്നത്തെ ജ്യാവായ 'ദാസംരിഃ' എന്ന ൨൮൭— ൨൪൪=൬൪×൩൨=൨൬൫൨÷ ൬൩൦=൩+ ൨൪൪=൨൯൦. ഈ ഭുജാഫലത്തെ അബ്ധിച്ഛാലുള്ള ൨൯൦÷൨=൫൨൯÷൩൦=൨. ൯ നെ 'സേവ്യധീർന്നൃഗഃ' എന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ ധനാത്മകമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുന്നു. അപ്പോൾ ഒന്നാം മന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'ശ്രേഷ്ഠായം യോഗീ' ൬. ൫൫. ൨൨ എന്നാകുന്നു.

പിന്നെ 'ശ്രേഷ്ഠായം യോഗീ' എന്നതിനെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' ൪. ൫൨. ൯൯ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമമായ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിയാൽ 'ഗുരുഹ്രിപ്രാജ്ഞികഃ' ൫൦. ൨൨. ൨൬. എന്നകേന്ദ്രസ്ഫുടം ഉണ്ടാകുന്നു.ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിഷൾകത്തിലും തുലാദിഷൾകത്തിലും പെട്ട കുംഭംരാശിയിൽ നില്ക്കുകയാൽ മകരാദിജ്യാവുകൊള്ളണമെന്നും സൂക്ഷ്മഭുജാഫലംധനാത്മകമെന്നും ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രം൪-ാംപദമായ യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ അതിൽചെന്ന കോടിയായ ൫.൨൨. ൨൬കഴിച്ചു ചെല്ലുവാനുള്ള ൫.൫.൬ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഈ ഭുജസ്ഫുടത്തിൽ

൫.രാശികളെ ൯ ജ്യാക്കൾ മാത്രം ഉള്ളതിനാൽ അഞ്ചാമത്തെ ജ്യാവ ന്നും ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതി ൫× ൬൦=൬൦+൩൭=൯൭ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ 'ദുഗ്ഗം, മാസം' എന്നു മുതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ൯-ാമത്തേതായ 'കന്ദുക'എന്ന ൧൮൮൫ വെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'രമോത്ര' എന്ന ൨൫൨—൫൮൫=൩൫× ൯൭=൩൨൦൭÷൩൬൦=൮+൫൮൫=൫൯൩. ഈ ഭുജാഫലത്തെ അ ർദ്ധിച്ച ൫൯൩÷൨=൨൯൬÷൬൦=൫. ൩൪നെ ഒന്നാംമന്ദക്രിയ കഴി ഞ്ഞ മദ്ധ്യമമായ 'ശ്രേശ്ചോയം യോഗീ' എന്നതിൽ കൂട്ടിയാൽ ഒന്നാംശീഘ്രക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മദ്ധ്യമം 'ക്ഷമീരമ്യോലം' ൩. ൧൨. ൫൬ എന്നാകുന്നു.

പിന്നെ 'ക്ഷമീരമ്യോലം' എന്നതിൽനിന്ന് 'ധനരത്നദാനം' എന്നമന്ദോച്ചം പിന്നെയുംവാങ്ങിയാൽ 'സപ്വനമ്യോന്യോ' ൭.൫൦. ൪൭എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു.ഈകേന്ദ്രസ്ഫുടം തുലാദിഷൾക്കത്തിൽ പെട്ടവൃശ്ചികംരാശിയിലാകയാൽ ഭുജാഫലം ധനത്രൂപമെന്നുംഗതി വരുത്തുമ്പോഴ്ക്കാവശ്യമായി കക്ക്യാദി എന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം ഓജപദത്തിലായ ൩-ാംപദത്തിലാകയാൽ അതി ൽചെന്ന ൧.൫൦.൪൭ ഭുജാസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൫ രാശിക്ക് ൯-ബൊ ക്കി൫൦-൪൭ൽനിന്ന് അനന്താദികളിൽഒന്നാമത്തേതായ ൨൨തിയ്യ തികളും പോകയാൽ൯+൫=൧൪-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നും ബാക്കിയുള്ളതി യ്യതി.൪ ×൬൦=൨൪൦+൪൭=൨൮൭ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നുംതിട്ട പ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ മന്ദജ്യാക്കളിൽ൧൪-ാമത്തേതായ 'വിചരി'എ ന്ന ൨൪൪ വെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'ഭാസാരി' എന്ന ൨൭൪— ൨൪൪=൩൦ × ൨൮൭=൮൬൧൦÷ ൩൬൦=൨൩ + ൨൪൪=൨൬൭÷ ൬൦=൪-൩൭. ഈ ഭുജാഫലത്തെ 'സേവ്യധീന്ദ്രഗഃ' എന്ന മദ്ധ്യമ ത്തിൽ ധനത്രപമാകകൊണ്ടുകൂട്ടിയാൽ രണ്ടാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞുള്ള മന്ദസ്ഫുടം 'ദേവശ്ശ്രാദ്ധ്യോലം' ൩-൧൨-൪൭ എന്നു വരുന്നു.

പിന്നെ 'ദേവശ്ശ്രാദ്ധ്യോലം' എന്നു വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അ തിൽനിന്ന് 'ധീമാൻ ശ്രീകവിഃ' എന്ന ശീഘ്രോച്ചം പിന്നെയും വാങ്ങിയാൽ 'ധീവിജ്ഞാനാദ്ധ്യായം' ൫.൫. ൦. ൪൯ എന്ന കേന്ദ്ര സ്ഫുടം വരുന്നു. ഇത് മകരാദിഷൾക്കത്തിലും തുലാദിഷൾക്കത്തിലും

പെട്ടമീനംരാശിയിലാകയാൽ മകരാദിജ്യാവ്യൎകൊള്ളണമെന്നുംഭുജാഫലം ധനത്രപമെന്നും ധരിച്ചുകൊള്ളുക. ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടം യുഗ്മപദമായ ര്-ാംപദത്തിലാകയാൽ ആ പദത്തിൽചെന്ന കോടിയായ വ. ൦. ര്ൻ നീക്കി ചെല്ലുവാനുള്ള ൦- വൻ. ഫ്ര. ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ അനന്താദികളിൽ നാലാമത്തേതായ 'അന്നംഭദ്രം' എന്നു പോകുന്നതിനാൽ നാലാമത്തെജ്യാവെന്നും ബാക്കിതിഥ്യതികളായ ൯×ന്റ൦=ന൦൦+ഫ്ഫ=നഫ്ഫ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടു വരുന്നു. പിന്നെ 'ദൃഗ്,മാസ' എന്നു മതലായ മകരാദിജ്യാക്കളിൽ ര്-ാമത്തേതായ 'സഭാസ്ഥ' എന്ന ഫര്റ വെച്ച് ഉത്തരജ്യാവായ 'കന്ദുക' എന്നഫവ്യഫ—ഫര്റ=നര്×നഫ്ഫ=ഫ൦,൯ര്÷നന്റ൦=വൻ+ഫര്റ=ഫന്റ. ഈ ഭുജാഫലത്തെ ന്റ൦-ൽ കയററിയാലുള്ള വ. ൯ന്റ നെധന രൂപമാകയാൽ മന്ദസ്ഫുടത്തിൽ കൂട്ടമ്പോൾ 'വി ദപാൻ സ്തുത്യാലം' ന. ഫ്റ. ര്റ എന്ന ശനിയുടെ സ്ഫുടം വരുന്നു.

വ്യ. രാഹു—രാഹുവിന്നു മദ്ധ്യമമായ 'ക്ഷമാധനോഹി' വ്യ. ൻ. ൯ന്റ എന്നതിൽ യാതൊരു ഭുജാഫലവും സംസ്കരിപ്പാനില്ലായ്ക നിമിത്തം ഇതുതന്നെ രാഹുവിന്റെ സ്ഫുടവുമാകുന്നു.

ൻ. കേതു—മേൽകാണിച്ച രാഹുസ്ഫുടത്തിൽ ന്റരാശികൂട്ടിൽ 'തമോധീനോത്ര' വ. ൻ. ൯ന്റ എന്നു കേതുവിന്റെ സ്ഫുടമാകുന്നു.

ഗതി വരുത്തുവാൻ.

കുജാദീനാം സ്ഫുടഗതേഃ ക്രിയാനീതൌ പുരോദിതാ
സ്പഷ്ടം പരഹിതേ തസ്യാ വിശേഷോത്ര നിഗദ്യതേ.
സ്ഥാനേ ശരീരമിത്യസ്യ നിതംബമിതി യോജയേൽ
ഏക ഏവേതി ഭേദോത്ര തുല്യമന്യൽ പുരോദിതം.
മദ്ധ്യഭുക്തിഃ പാരഹിതീ ദൃക്ക്ഷേപ്യത്ര ഗൃഹ്യതാം
ലഘീയാംസ്തത്ര ഭേദസ്തു ന ചിന്ത്യോത്ര ക്രിയാക്രമേ. വ്യ

സാരം—കുജാദികളുടെ സ്ഫുടഗതിവരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ പരഹിതഗണിതത്തിൽ (൯ൻ-ാമത്തേതുമുതൽ ര്. ശ്ലോകംകൊണ്ട്, ഫ൦വ—ഫ൦ന പേജുകളിൽ സ്പഷ്ടമായി മുമ്പ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അ

തിനെക്കാൾ ദൃഗ്ഗണിതത്തിലെ ഗതിവരുത്തുന്നതിൽ ഉള്ള ഭേദത്തെ മാത്രം ഇപ്പോൾ പറയുന്നു. പരഹിതഗണിതത്തിൽ ഹാരകമായി 'ശരീരഃ' എന്ന് ൨൨൫ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഈ ദൃഗ്ഗണിതത്തിൽ അതിന്റെ സ്ഥാനത്ത് 'നിതംബം' ൩൬൦ ആക്കണം. ഇങ്ങിനെ ഒരു ഭേദം മാത്രമേ ഉള്ളൂ. മറ്റെല്ലാം മുമ്പു പരഹിതക്രിയയിൽ പറഞ്ഞതുപോലെ തന്നെയാകുന്നു. കുജാദികളുടെ മദ്ധ്യമഗതിയെ പരഹിതത്തിൽ ൩൬ാംശ്ലോകംകൊണ്ട് (൧൩൬ാംഭാഗത്ത്)പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ സ്ഫുടഗതി വരുത്തേണ്ടതിനും ആ മദ്ധ്യമഗതിയെത്തന്നെ എടുത്തുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ദൃക്കിലും പരഹിതത്തിലും മദ്ധ്യമഗതികൾ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം എത്രയും വളരെ ലഘുവാകുന്നു. ആ വ്യത്യാസത്തിനെ വികല മുതലായികീഴ്പോട്ടുള്ള സൂക്ഷ്മഗണിതം ചെയ്യുന്നില്ലാത്ത ഈ ഘട്ടത്തിൽ ചിന്തിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല.

ഉദാഹരണം, ൧. കുജഗതി—കുജന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'യോഗീനഃ' എന്ന ൩൧നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയുടെകൊണ്ടു മന്ദജ്യാക്കളുടെ അന്തരമായ ൪൫ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൩൯൫ നെ 'നിതംബം'=൩൬൦ കൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൪. ഇത് മൂന്നാമത്തെ ക്രിയയുടെ കേന്ദ്രസ്ഥ 'ക്ലിഷ്ടഃ പ്രാജ്ഞതുപഃ' ൧൦. ൨. ൬൧ എന്നതു മകരാദിയായിരുന്നാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെവെച്ച ൩൧ൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന മന്ദഗതി ൨൭. പിന്നെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയായ 'ധ... എന്ന ൫൯ വെച്ച് അതിൽനിന്നു മന്ദഗതിയായ ൨൭ കളഞ്ഞുള്ള ൩൨ നെ ഒടുവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിചെയ്യ ക്രിയയുടെ ജ്യാന്തരമായ ൧൧൩ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൬൧൬ നെ 'നിതംബം' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൦. ഇതിനെ 'വിജ്ഞഃ സൌമ്യധീഃ' എന്ന നാലാമത്തെ കേന്ദ്രസ്ഥം മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'സാംബഃ' എന്ന ൩൭ കുജന്റെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

൨. ബുധഗതി—ബുധന്നു സൂൎയ്യമദ്ധ്യമംതന്നെ സ്വമദ്ധ്യമമാകയാൽ സൂൎയ്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ധൎമ്മഃ' എന്ന ൫൯ നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയയുടെ മന്ദോച്ചം വാ

ങ്ങി ക്രിയചെയ്യുമ്പോൾ ഉണ്ടായ ജ്യാന്തരമായ ൪കൊണ്ടു പെരുക്കി യാൽകിട്ടുന്ന൨൩൩നെനിതംബംകൊണ്ടുഹരിച്ചാൽഅല്പാധിക്യം കൊണ്ടു കിട്ടുന്ന ഫലമായ ഒന്നിനെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയയുടെ കേന്ദ്ര സ്ഫുടം തജ്ഞാസൌസ്ഥിശ്ച എന്നു മകരാദിയായിരുന്നതിനാൽ മ ദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെവെച്ച ൫൯_൪൨നിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന മ ന്ദഗതി ൫൮. പിന്നെ സൂര്യമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമാകയാൽ സൂര്യമദ്ധ്യ മഗതിയായ 'ചതുരം' എന്ന ൨൪൩ ആയ ശീഘ്രോച്ചഗതിയിൽ നിന്ന് മന്ദഗതി വാങ്ങിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൮൮നെ ഒടുവിൽ ശീ ഘ്രോച്ചംവാങ്ങി ചെയ്ത ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ൪൫ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൮൪൬൦നെ 'നിതംബം' കൊണ്ടു ഹരി ച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൨൩. ഇതിനെ 'ശിഖീഭിർവ്യാസൈഃ' എന്നൊ ടുവിലത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം കർക്യാദിയായിരുന്നതിനാൽ മന്ദഗതിയായ ൫൮_ൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'ശൂലീ' എന്നു ൩൫ ബുധന്റെസ്ഫുടഗ തിയായി വരുന്നു.

൩. വ്യാഴത്തിന്റെ ഗതി—വ്യാഴത്തിന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയാ യ 'മാം' എന്ന അഞ്ചിനെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ മൂന്നാ മത്തെ ക്രിയയ്ക്കുകൊണ്ട ജ്യാന്തരമായ ൨൩കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൨൦നെ നിതംബംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇ ല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയെ വേറേ വെച്ച ൫ തന്നെ മന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പിന്നെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയായ ധർമ്മഃ എന്ന ൫൯_ൽനി ന്ന് മന്ദഗതി കളഞ്ഞാലുള്ള ൫൪നെ ഒടുവിലത്തെ ക്രിയയിലെ പരാല്പതപത്തിലുള്ള ജ്യാന്തരമായ മൂന്നുകൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കി ട്ടുന്ന ൧൬൨നെ 'നിതംബം' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇല്ലാ യ്കകൊണ്ടു മന്ദഗതിയായ മാം എന്ന ൫ തന്നെ വ്യാഴത്തിന്റെ സ്ഫു ടഗതിയായി വരുന്നു.

൪. ശുക്രഗതി—ശുക്രന്റ സൂര്യമദ്ധ്യമംതന്നെ സ്വമദ്ധ്യമമാ കയാൽ സൂര്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ധർമ്മ' എന്ന ൫൯ നെ ര ണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ രണ്ടാമത്തെ ക്രിയയ്ക്കു മന്ദോച്ചം വാ ങ്ങി ക്രിയചെയ്യുമ്പോൾ ഉണ്ടായ ജ്യാന്തരമായ ഒന്നുകൊണ്ടു പെരു ക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൫൯ നെ 'നിതംബം' കൊണ്ടുഹരിച്ചാൽ ഫലം

ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ വേറെവെച്ച ൫ൻ തന്നെ മ ന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പിന്നെ സ്വമദ്ധ്യമം ശീഘ്രോച്ചമാകയാൽ തന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'തളം' എന്ന ൻൻ ആയ ശീഘ്രോച്ച ഗതിവെച്ച് അതിൽനിന്നു മന്ദഗതിയായ ൫ൻ വാങ്ങിയാൽ കിട്ടു ന്ന ൩൬ ന്റെ ഒട്ടുവിൽ ശീഘ്രോച്ചം വാങ്ങിച്ചെയ്യു ക്രിയയിലെ ജ്യാന്തരമായ ൧൩൧കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൪൨൪൩ നെ നിതംബംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൩. ഇതിനെ 'ശി വോനാഗ്യധീഃ' എന്ന ഒട്ടുവിലുത്തെകേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയായിരുന്ന തിനാൽ മന്ദഗതിയായ ൫ൻ_ൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'രഥഃ' എന്ന് ശുക്ര ന്റെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

൭. ശനിഗതി—ശനിയുടെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ചേനൽ' എ ന്ന ൨ നെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിനെ മൂന്നാമത്തെ ക്രിയക്കൊ ണ്ടു ജ്യാന്തരമായ ൩൪ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൬൨ നെ നിതംബംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം ഒന്നും ഇല്ലായ്കകൊണ്ടു മദ്ധ്യമ ഗതിയായ വേറെവെച്ച ൨ തന്നെ മന്ദഗതിയായി വരുന്നു. പി ന്നെ ശീഘ്രോച്ചഗതിയായ 'ധമ്മ' എന്ന ൫ൻ വെച്ച് അതിൽ നിന്ന് മന്ദഗതി ൨ കളഞ്ഞാലുള്ള ൫൭ നെ ഒട്ടുവിലുത്തെ ജ്യാന്തര മായ ൩൪ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ കിട്ടുന്ന ൧൯൩൮ നെ നി തംബംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നഫലം ൫. ഇതിനെ 'ധീവിജ്ഞാ നാദ്ധ്യായം' എന്ന നാലാമത്തെ കേന്ദ്രസ്ഫുടം മകരാദിയായിരുന്ന തിനാൽ മന്ദഗതിയിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'സ്ഥാനം' എന്ന ൭ ശനിയുടെ സ്ഫുടഗതിയായി വരുന്നു.

൮. രാഹുഗതി—രാഹുവിന്നു മന്ദോച്ചവും ശീഘ്രോച്ചവും ഇ ല്ലായ്കയാൽ മദ്ധ്യമം തന്നെ സ്ഫുടമായിവരുന്നതുകൊണ്ടുമദ്ധ്യമഗതി യായ 'ഗാനം' എന്ന മൂന്നുതന്നെ എന്നും സ്ഫുടഗതിയാകുന്നു. എ ന്നാൽ രാഹുവിന്ന് ഈ ഗതി ക്രമഗതിയല്ല വക്രഗതിയാകുന്നു എ ന്നുള്ള വിശേഷത്തെക്കൂടി ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. കേതുവി ന്ന്, രാഹുവിനെപ്പോലതന്നെ എന്നും ഗാനം എന്ന ൩ തന്നെ സ്ഫുടവിഗതിയാകുന്നു.

൯. ചന്ദ്രതുംഗഗതി—ചന്ദ്രതുംഗനും രാഹുവിനെപ്പോലെ മ

ദ്ധ്യമവും സ്ഫുടവും ഒന്നുതന്നെയാകയാൽ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'സ്ഥാനം' എന്നതു തന്നെ സ്ഫുടഗതിയായിരിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഇതു വക്രഗതിയല്ല. ക്രമഗതിതന്നെയാകുന്നു.

പരമഗതി.

സൂര്യാദീനാം പരാ പൂർവ്വം പ്രോക്താ പരഹിതേ ഗതിഃ
പ്രീതോ നിഷാദീത്യാദിസ്താ ദൃക്സിദ്ധേ സൈവ ചിന്ത്യതാം. വൃത്ത

സാരം—സൂര്യാദികൾക്ക് ഏറിയാൽ വരാവുന്ന ഗതിയായ പരമഗതി ഇത്രയിത്രയായിരിക്കുമെന്ന് മുമ്പ് പരഹിതഗണിതത്തിൽ (൧൦൬-ാം പേജിൽ) 'പ്രീതോ, നിഷാദീ' എന്നു മുതലായ ൩൪-ാംശ്ലോകംകൊണ്ടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇവിടെ ദൃക്സിദ്ധഗണിതത്തിലും പരമഗതി പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ പറഞ്ഞതുപോലതന്നെയാകുന്നു.

ഗ്രഹങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളേയും മന്ദശീഘ്രക്രിയകൾ കഴിഞ്ഞ സ്ഫുടങ്ങളേയും ഗതിയേയും താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

നമ്പർ	ഗ്രഹങ്ങളുടെ പേര	സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം	ഒന്നാംമന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം	ഒന്നാം ശീഘ്രോച്ചക്രിയ കഴിഞ്ഞ മദ്ധ്യമം	രണ്ടാം മന്ദക്രിയ കഴിഞ്ഞ മന്ദസ്ഫുടം	രണ്ടാം ശീഘ്ര ക്രിയ കഴിഞ്ഞ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം	ഗതി: സംഖ്യ	ഗതി: വിവരം
൧	ആദിത്യൻ	ധീമാൻശ്രീകവിഃ ൪. ൧൨. ൫൯.	....	....	....	വന്ദ്യാംഗഃ കവിഃ ൪. ൧൧. ൧൪.	൫൮	ക്രമം
൨	ചന്ദ്രൻ	തജ്ഞഃസ്ഥത്യോബ്ജഃ ൮. ൧൬. ൬.	....	....	....	യജ്ഞത്രപോബ്ജഃ ൮. ൧൧. ൧.	൨൧൬	ക്രമം
൩	ചന്ദ്രതുംഗൻ	വിഭാവനയവാൻ ൪. ൧൦. ൪൪.	....	....	....	വിഭാവനയവാൻ ൪. ൧൦. ൪൪.	൭	ക്രമം
൪	കുജൻ	ഗുരുന്നമ്രോയം ൧. ൨൦. ൨൩.	തനോജ്ഞ ശ്രേയഃ ൧. ൨൬. ൬.	വീരോന്ദ്രപേന്ദ്രഃ ൨. ൧൦. ൨൪.	ലീനോജ്ഞാനീന്ദ്രഃ ൨. ൦. ൩.	ഗുരുസ്സരേന്ദ്രഃ ൨. ൨൭. ൨൩.	൩൭	ക്രമം
൫	ബുധൻ	മുനിഹിശ്രീദഃ ൮. ൨൮. ൫.	....	ഗുണീവന്ദ്യോംഭൂത് ൪. ൧൪. ൫൩.	ശ്രീലസൂത്ര്യോവിൽ ൪. ൧൬. ൩൨.	തുംഗസൂനാമ ൫. ൬. ൩൬.	൩൫	ക്രമം
൬	വ്യാഴം	പുണ്യകൃന്നമ്യഃ ൧. ൧. ൧൧.	കൃഷ്ണഃ ശ്രീനമ്യഃ ൧. ൨. ൫൧.	മാന്യോംജനകഃ ൧. ൮. ൧൫.	വിജ്ഞോകാനാഢ്യഃ ൧. ൫. ൪.	കൃഷ്ണോമാന്യോയം ൧. ൧൫. ൫൧.	൫	ക്രമം
൭	ശുക്രൻ	കൃഷ്ണോജ്ഞാനാത്ഥീ ൭. ൦. ൫൧.	....	വിഭോൻഹിപ്രളഃ ൪. ൨൮. ൪൪.	തുംഗോദയാകവിഃ ൪. ൧൧. ൩൬.	തുംഗശ്ലാഘ്യാത്മാ ൫. ൧൩. ൩൬.	൭൨	ക്രമം
൮	ശനി	സേവ്യ ധീസ്സഗഃ ൩. ൯. ൧൭.	ശ്രേഷ്ഠോയാ യോഗീന. ൧൧. ൨൨.	ക്ഷമീരമ്യോലം ൩. ൧൩. ൫൬.	ദേവഃശ്ലാഘ്യോലം ൩. ൧൩. ൪൮.	വിഭോൻസൂത്ര്യോലം ൩. ൧൭. ൪൭.	൨	ക്രമം
൯	രാഹു	ക്ഷമാധനോഹിഃ ൮. ൯. ൫൬.	....	....	....	ക്ഷമാധനോഹിഃ ൮. ൯. ൫൬.	൩	വക്രം
൧൦	കേതു	തമോദിനോത്ര ൨. ൯. ൫൬.	....	....	....	തമോദീനാത്ര ൨. ൯. ൫൬.	൩	വക്രം

ഗ്രഹപ്പകർച്ച്.

രാശേരൗ ഗമ്യാൻ കലീകൃത്യ ഭാഗാൻ ലിപ്താദിസംയുതാൻ
ഹരേൽ ഗതികലാഭിഃ സ്യാദ്ദിനസംഖ്യാ ഭസംക്രമേ. വൃന്ദ
നാഡീശ്ച ശിഷ്ടനാനായ്യ ജ്ഞാതവ്യോ രാശിസംക്രമഃ
പ്രായികോയം സ്ഫുടാനീത്വാ സൂക്ഷ്മീകരണമർഹതി. വൃഛ

സാരം—പാഹരിതസിദ്ധത്തിലും ദൃക്സിദ്ധത്തിലും ഗ്രഹങ്ങൾ ഇന്ന രാശിയിൽനിന്ന് ഇന്ന രാശിയിലേക്ക സംക്രമിക്കുമെന്നറിയു വാൻ ഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഫുടങ്ങളെവെച്ച്, നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽ ചെ ന്ന തിയ്യതിയും ഇലിയും കഴിച്ചു ചെല്ലുവാനുള്ള തിയ്യതികളെയും ഇ ലികളേയും അറിഞ്ഞ് തിയ്യതികളെ ൬൦–ൽ പെരുക്കി ഇലികളാ ക്കി മുമ്പെയുള്ള ഇലികളും കൂട്ടി കിട്ടുന്ന സംഖ്യയെ ഗതിയുടെ ഇ ലികളെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു ദിവസങ്ങളാകുന്നു. ബാക്കി യുള്ളതിനെ ൬൦–ൽ പെരുക്കി ഗതികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ നാഴിക കളും കിട്ടും. അപ്പോൾ ഏതുസമയത്തേയ്ക്കുള്ള സ്ഫുടം വെച്ചുവോ ആ സമയംമുതൽ അത്രദിവസവും അത്രനാഴികയും ചെല്ലുമ്പോൾ ആ ഗ്രഹം നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽനിന്നു പിന്നെത്തെ രാശിയിലേക്ക സം ക്രമിക്കുമെന്ന് അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ഈ രാശിസംക്രമം സൂക്ഷ്മ മായിട്ടുള്ളതല്ല പ്രായികമാകുന്നു. ആ സമയത്തേക്ക ഖണ്ഡശേഷം വരുത്തി പിന്നെയും സ്ഫുടം ഉണ്ടാക്കി ആ സ്ഫുടംകൊണ്ട് ഈ സം ക്രമത്തിനെ സൂക്ഷ്മമാക്കി അറിയേണ്ടതാകുന്നു. അപ്പോൾ സംക്ര മം (പകർച്ച) കഴിഞ്ഞുകണ്ടാൽ പിന്നെത്തെ രാശിയിൽ ചെന്ന ക ലകളെ അപ്പോഴത്തെ ഗതികൊണ്ട് ഹരിച്ച് സംക്രമം കഴിഞ്ഞി ട്ട് ഇത്ര ദിവസവും ഇത്ര നാഴികയും ആയി എന്നോ സംക്രമം ക ഴിയാതെ കണ്ടാൽ അപ്പോൾ ആ രാശിയിൽ ചെല്ലുവാനുള്ളതു കൊണ്ടു സംക്രമത്തിന്ന് ഇനി ഇത്രദിവസവും നാഴികയും വേണ മെന്നോ അറിഞ്ഞ് അവിടെക്ക വീണ്ടും സ്ഫുടങ്ങളെ വരുത്തി സൂ ക്ഷ്മമായി അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

രാശിഗമ്യേന സംക്രാന്തൗ ഗമ്യോ നിശ്ചീയതേ യഥാ
രാശൗ ഗതേന വിജ്ഞേയസ്തഥാ കാലോ ഗതോ ബുധൈഃ. വൃവ

സാരം—ഗ്രഹസ്ഫുടങ്ങളെ വെച്ച് നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽ ചെല്ലുവാനുള്ള തിയ്യതി ഇലികളെക്കൊണ്ട് ആ രാശിയിൽനിന്നു പിന്നെത്തെ രാശിയിലേക്കു സംക്രമിക്കുവാൻ വേണ്ടുന്ന ദിവസങ്ങളേയും നാഴികകളേയും അറിയുവാനുള്ള ക്രമത്തെ പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതുപോലെതന്നെ നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽ ചെന്ന തിയ്യതികളെക്കൊണ്ടും ഇലികളെക്കൊണ്ടും മുമ്പെത്തെ രാശിയിൽനിന്ന് ഈ രാശിയിലേക്കു സംക്രമിച്ചിട്ട് ഇത്രദിവസവും ഇത്രനാഴികയും കഴിഞ്ഞു എന്നും അറിയാവുന്നതാകുന്നു. ഇതും മുമ്പെത്തെ ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ മാതിരി ആ സമയത്തേക്കു വീണ്ടും ഗ്രഹസ്ഫുടത്തെ ഗണിച്ചുവരുത്തി സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു.

വക്രചാരേ തു ഗമ്യേന ഗതഃ കാലോ വിഭാവ്യതാം
ഗതേന ഗമ്യഃ കാലശ്ച ഭേദോയം സുവിദോ ബുധൈഃ. ൨൭

സാരം—ഗ്രഹങ്ങളുടെ വക്രചാരത്തിങ്കൽ ഈ പറഞ്ഞതിന്നു വിപരീതമായി അതാതു രാശികളിൽ ചെന്ന തിയ്യതി ഇലികളെക്കൊണ്ട്, നില്ക്കുന്ന രാശിയിൽ നിന്നു മുമ്പെത്തെ രാശിയിലേക്കു സംക്രമിപ്പാൻ വേണ്ടുന്ന ദിവസങ്ങളും നാഴികകളും അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. അതുപോലെതന്നെ ചെല്ലുവാനുള്ള തിയ്യതി ഇലികളെക്കൊണ്ടു പിന്നെത്തെ രാശിയിൽനിന്ന് ഈ രാശിയിലേക്കു സംക്രമിച്ചിട്ട് ഇത്ര ദിവസം നാഴിക ചെന്നു എന്നും അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഗതി എന്നത് ഗ്രഹം ഒരു ദിവസംകൊണ്ട് ഇത്രകല മുന്നോട്ടു കടക്കുമെന്നുള്ള കണക്കാകുന്നു. വിഗതി എന്നത് വക്രചാരംകൊണ്ടു പിന്നാക്കംവരുന്ന ഗതിയാകുന്നു. പരഹിതഗണിതത്തിൽ ൧൦൨-ാം പേജിലുള്ള പട്ടികയിൽ ൧൦൯൨ ചിങ്ങമാസം ൧൨-ാംനു-ഉദയത്തിന്ന് 'സ്തുത്യഃ സുചവാൻ' എന്ന സ്ഫുടപ്രകാരം ബുധന്ന് ചിങ്ങം രാശിയിൽ ൨൭ തിയ്യതിയും ൧൩ ഇലിയും ചെന്നിരിക്കുന്നു. അന്ന് ആ ബുധന്ന് ൩൧ വിഗതിയാകുന്നു. അതിനാൽ പിററന്നാൾ—൧൩-ാംനു ഉദയത്തിന്ന് ഇതിൽനിന്ന് ൩൧ ഇലി പിന്നാക്കം പോന്ന് ചിങ്ങം രാശിയിൽ ൨൬ തിയ്യതി ൪൨ ഇലി ആകുമെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളണം. ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ഈ ൧൨-ാംനു ഉദയത്തിന്നു ബുധൻെറ സ്ഫുടം 'ശ്രീലഃ സ്തുത്യാചിൽ' എന്നു ചിങ്ങം രാശിയിൽ ൧൩ തിയ്യതി ൩൨

ഇലി ആയിരിക്കുന്നു. ദൃക്സിദ്ധപ്രകാരം അന്നു ബുധന്നു ശീഘ്രചാരവും വിഗതിയുമല്ല ക്രമചാരവും ഗതിയുമാകുന്നു. ആ ഗതി ൩൭ കലയുമാകുന്നു. ആകയാൽ പിറന്നാൾ—൧൨-ാംനു ഉദയത്തിന്ന് ഈ ബുധന്ന് ചിങ്ങം രാശിയിൽ ൧൭ തിയ്യതി ൭ ഇലി ചെല്ലുന്നു. ക്രമഗതിയുടേയും വക്രഗതിയുടേയും ഈ ഭേദത്തെ ആലോചനാശക്തിയുള്ള ബുദ്ധികൊണ്ടു നിരൂപിക്കുന്ന വിദ്വാന്മാൎക്ക് ക്രമചാരത്തിൽ രാശിയിൽ ചെല്ലുവാനുള്ള ഭാഗകലകളെക്കൊണ്ടു സംക്രമത്തിന്ന് ഇത്ര ദിവസം ഇത്ര നാഴിക കഴിയണമെന്നും, വക്രചാരത്തിൽ അതേതിയ്യതി ഇലികളെക്കൊണ്ടു പിന്നത്തെ രാശിയിൽനിന്ന് ഈ രാശിയിലേക്കു സംക്രമിച്ചിട്ട് ഇത്ര ദിവസം നാഴിക കഴിഞ്ഞു എന്നും അറിയേണ്ടതാണെന്നുള്ള ഭേദം എളുപ്പത്തിൽ ധരിക്കാവുന്നതാകുന്നു. ഇതിനെത്തന്നെയാണ് 'ഭേദോയം സുവിദോ ബുധൈഃ' എന്ന നാലാം പാദംകൊണ്ട് വ്യക്തമാക്കീട്ടുള്ളത്.

ഉദാഹരണം—൧൦൨-ാം പേജിൽ കാണിച്ച പട്ടികപ്രകാരം ൧൦൯൨ ചിങ്ങം ൧൨-ാം തിയ്യതി ഉദയത്തിന്നു പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ 'ത്രിംശദ്ഗുരാരിഃ' ൨. ൨൭. ൩൬ കുജസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ മിഥുനം രാശിയിൽ ചെന്ന ൨൭. ൩൬ കഴിച്ചു ചെല്ലുവാനുള്ള ൪. ൨൪-ന്ന്, ൪ × ൬൦=൨൪൦ + ൨൪=൨൬൪ ഈ ഗതലിപ്തകളെ ക്രമഗതിയായ ൩൬ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ദിവസം ൭. ബാക്കിയുള്ള ൧൨-നെ ൬൦-ൽ പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൭൨൦ നെ ൩൬ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം നാഴിക ൨൦. ആകയാൽ ൧൨-ാംനു ഉദയത്തിന്നു ശേഷം ൭ ദിവസം ൨൦ നാഴിക ചെല്ലുമ്പോൾ, അതായത് ൧൯-ാംനു ൨൦ നാഴികക്കു കുജൻ പരഹിതസിദ്ധപ്രകാരം മിഥുനം രാശിയിൽനിന്നു കൎക്കടകം രാശിയിലേക്കു പ്രായികമായി സംക്രമിക്കുമെന്നു കിട്ടുന്നു. അതേദിവസത്തേക്കു ഖണ്ഡശേഷം മദ്ധ്യമം മുതലായവ വരുത്തി കുജന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടമുണ്ടാക്കി ഈ കുജന്റെ രാശിസംക്രമത്തെ സൂക്ഷ്മമാക്കിക്കൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഖണ്ഡശേഷം മുതലായതു വരുത്തുവാനുള്ള വിധി മുമ്പു വിവരിച്ചിരിക്കുകയാൽ വീണ്ടും വിവരിക്കുന്നില്ല.

ദൃക്സിദ്ധപ്രകാരം അതേദിവസത്തെയുള്ള കുജസ്ഫുടം 'ഗുരുസ്സ്വോച്ചഃ' ൨. ൨൭. ൨൩. ആകുന്നു. ഇതുപ്രകാരം മിഥുനംരാശിയിൽ ചെന്ന ൨൭. ൨൩. കഴിച്ചു ചെല്ലുവാനുള്ള ൨. ൩൭ ന്ന് ൨×൬൦= ൧൨൦+൩൭=൧൫൭ കലകളാകുന്നു. ഇതിനെ ക്രമഗതിയായ ൩൭ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ദിവസം ൪. ബാക്കിയുള്ള ൯-നെ ൬൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൫൪൦-നെ ൩൭ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന അല്പാധിക്യത്തോടുകൂടെയുള്ള ഫലം നാഴിക ൧൫. ആകയാൽ ദൃക്സിദ്ധപ്രകാരം കുജൻ ചിങ്ങം ൧൩-ാംനു ൧൫ നാഴികക്കു മിഥുനം രാശിയിൽനിന്ന് കർക്കടകം രാശിയിൽ കടക്കുമെന്നു പ്രാമാണികമായി സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ സമയത്തെയും ആ സമയത്തെക്കു വീണ്ടും ഖണ്ഡശ്ലേഷം മുതലായവ ഉണ്ടാക്കി സ്ഫുടം വരുത്തിനോക്കി സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു.

ഭാഗോപസംഹാരഃ.

സമസ്തസർഗ്ഗസ്ഥിതിനാശബോധ-
പ്രദായിനഃ സൂര്യമുഖാ ഗ്രഹേന്ദ്രാഃ
ഭക്ത്യാ മയാത്ര പ്രതിപാദിതാഃ സ്യുഃ
സതാം സുഖായ ശ്രിതസൌമ്യഭാവാഃ. ൯൦

സാരം—അനേകകോടിബ്രഹ്മാണ്ഡങ്ങളുടെ സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരങ്ങൾ അറിയപ്പെടുന്നത് സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ടാകുന്നു. 'ജഗൽസൃഷ്ടിസ്ഥിതിലയജ്ഞാനഹേതൂൻ' എന്ന് അഭിയുക്തന്മാർ സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ വിശേഷണമായി കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങിനെയുള്ള സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ സ്ഥിതികളെ അറിയേണ്ടതിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെ ഈ ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ വിഭാഗിച്ചു കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ ഗ്രഹങ്ങൾ ഗണിതശാസ്ത്രപ്രകാരം ഗോളരൂപന്മാരാണെങ്കിലും അധിഷ്ഠാതൃദേവതാരൂപേണ ഭക്തന്മാരായ സജ്ജനങ്ങളിൽ സൌമ്യസ്വഭാവത്തെ സ്വീകരിച്ച് ഇഷ്ടഭാവങ്ങളിൽനിന്ന് ഗുണങ്ങളേയും സജ്ജനനിന്ദ ചെയ്യുന്ന ദുഷ്ടന്മാരിൽ

ക്രൂരസ്വഭാവങ്ങളെ സ്വീകരിച്ച് അനിഷ്ടഭാവങ്ങളിൽനിന്ന് ദുഷ്ട ഫലങ്ങളേയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നു. ഈവണ്ണമുള്ള ഗ്രഹങ്ങളെ ഞാൻ ഇവിടെ ഭക്തിയോടുകൂടി ഉപാസിക്കുകനിമിത്തം അവർ സജ്ജനങ്ങൾക്ക സൌഖ്യപ്രദന്മാരായിത്തീരണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഇതി പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശർമ്മണഃ കൃതിഷു
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിന്യാം
പ്രഥമഭാഗേ ദ്വിതീയോ
ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡഃ
സമാപ്തഃ.
ശ്രീകേളവമംഗുരുപാദാഃ പ്രീയന്താം.

ഈശാപുരേശായൈ നമഃ.

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി

ശ്രാദ്ധനിർണ്ണയഖണ്ഡഃ.

പാശ്ചാത്യം ശശിനോംശമുജ്ജ്വലതരം
സ്വാസത്തിതഃ സന്തതം
കുർവ്വന്തഃ പ്രതികാലമേവ ദധതഃ
ശ്രാദ്ധാനി ചാസ്മാദൃശാം
ശ്രേയസ്സൽകൃതിനാം തഥേതരദഹോ
അശ്രദ്ധധാനാത്മനാം
തന്വാനാ ദധതു മേ പിതൃഗണാഃ
പ്രജ്ഞാപ്രസാദം പരം.

അന്വയം—ശശിനഃ പാശ്ചാത്യം അംശം സന്തതം സ്വാസത്തിതഃ ഉജ്ജ്വലതരം കുർവ്വന്തഃ അസ്മാദൃശാം പ്രതികാലം ഏവ ശ്രാദ്ധാനി ദധതഃ ച സൽകൃതിനാം ശ്രേയഃ തഥാ അഹോ അശ്രദ്ധധാനാത്മനാം ഇതരൽ തന്വാനാഃ പിതൃഗണാഃ മേ പരം പ്രജ്ഞാപ്രസാദം ദധതു ഇത്യന്വയഃ.

അൎത്ഥം—ശശിനഃ കളങ്കവത്താപി ചന്ദ്രസ്യ സന്തതം സ്വധാസക്തിതഃ പിതരഃ സൎവ്വദാ ചന്ദ്രഗോളസ്യ പശ്ചാൽഭാഗം അധിവസന്തീത്യതിയുക്താഃ. പ്രതികാലമേവ സ്വസ്വകാലേ വിഹിതാന്യേവ ശ്രാദ്ധാനി പിതരഃ സ്വീകുൎവ്വന്തി ന തു കാലാത്യയകൃതാനി. ശ്രാദ്ധാനി നിത്യനൈമിത്തികകാമ്യഭേദേന ഏകോദ്ദിഷ്ടബഹൂദ്ദിഷ്ടാദിഭേദേന ദൈനന്ദിനമാസികാബ്ദികാദിഭേദേന ച വിവിധാനി തൎപ്പണപിണ്ഡദാനഹവനാദീനി കൎമ്മാണി. ദയതഃ ആദരാദ്ദരീകുൎവ്വന്തഃ. സൽകൃതിനാം ശ്രദ്ധാപൂൎവ്വം വിഹിതകാലേ സൽകൎമ്മകാരിണാം. അശ്രദ്ദധാനാനാം ശ്രാദ്ധാദികൎമ്മസു ശ്രദ്ധാവികലാനാം. ഇതരൽ അശ്രേയഃ, അഹോ ഇതി തത്തൽകൎമ്മാനുസാരേണ അന്യൂനാതിരിക്തം ഫലം തേഭ്യസ്തേഭ്യോ വിതരന്തീതി ഗുണാഗുണവിവേചനപ്രദൎശ്യമാനനൈപുണീസമാലോചനജനിതാശ്ചൎയ്യദ്യോതകോ നിപാതഃ.

സാരം—ചന്ദ്രഗോളത്തിന്റെ നമുക്കു കാണ്മാൻ കഴിയാത്ത മറുഭാഗത്ത് എല്ലാ സമയവും അധിഷ്ഠാനം ചെയ്ത് ആ ഭാഗത്തിന്ന് അധികം പ്രകാശത്തെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നവരും നമ്മൾ കാലം തെറ്റാതെ പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യുന്ന തൎപ്പണങ്ങൾ ശ്രാദ്ധങ്ങൾ ഹോമങ്ങൾ മുതലായ കൎമ്മങ്ങളെ ആദരത്തോടെ സ്വീകരിക്കുന്നവരും അതാതു സമയത്തിങ്കൽ വിഹിതങ്ങളായ കൎമ്മങ്ങളെ ശ്രദ്ധയോടുകൂടി ചെയ്യുന്ന പുണ്യവാന്മാൎക്കു ശ്രേയസ്സിനേയും വിഹിതങ്ങളായ കൎമ്മങ്ങളെ യഥാകാലം അനുഷ്ഠിക്കാതെയും നിഷിദ്ധങ്ങളായ കൎമ്മങ്ങളെ നടത്തിയും വരുന്നവൎക്ക് അശ്രേയസ്സിനേയും അവരവരുടെ കൎമ്മങ്ങൾക്ക് അനുരൂപമായി ഏറ്റക്കുറച്ചിൽ കൂടാതെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുന്നവരും ആയ അഗ്നിഷ്വാത്തൻ മുതലായ പിതൃക്കളുടെ ഗണങ്ങൾ എന്റെ ബുദ്ധിക്ക് ഏറ്റവും തെളിവിനെ ഉണ്ടാക്കിത്തരണമെന്നു പ്രാൎത്ഥിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈ ഖണ്ഡത്തിൽ ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയമാണ് ചെയ്വാൻ പോകുന്നതെന്നും അതിലേക്ക് ചന്ദ്രാദികളുടെ വികലാവരെ ഉള്ള അംശങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിക്കേണ്ടതാണെന്നും നല്ലവണ്ണം ബുദ്ധിവെച്ചാലോചിച്ചാൽ ഈ ഖണ്ഡത്തിൽനിന്ന് വളരെ യുക്തിസിദ്ധങ്ങളായ കാൎയ്യങ്ങളും അറിവാനുണ്ടാകുമെന്നും മുദ്രാലങ്കാരരീത്യാ ഇതിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

സ്മാൎത്തകൎമ്മസു മുഖ്യം യൽ പൈതൃകം ശ്രാദ്ധമിഷ്യതേ
മഹാൻ ഭവേൽ പ്രത്യവായഃ സ്വകാലേ തദകുൎവ്വതാം. ൨
കാലാതീതം കൃതം കൎമ്മ ന ഫലായേതി നോ പരം
കിന്തു കൎത്തുൎഭവേദേവ ദോഷായ മഹതേ സ്വയം. ൩
കാലേ തു വിഹിതം കൎമ്മ വൈകല്യേപി ഫലേദിതി
സതാം സമ്മത ഏവായം പക്ഷഃ ശാസ്ത്രേപി ദൃശ്യതേ. ൪
അതോ വിഹിതകാലസ്യ ബോധായ പ്രയതേത ഹി
ശ്രുത്യുക്താ ജ്യോതിഷാസ്മാൽ കൎമ്മകാലപ്രബോധനാൽ. ൫
വികലാവികലൈഃ സൂൎയ്യാചന്ദ്രാദീനാം സ്ഫുടൈരിഹ
ശ്രാദ്ധാദിനിൎണ്ണയോ നൈവ കൎത്തും ശക്യോ മനീഷിഭിഃ. ൬
സൂൎയ്യാചന്ദ്രാവിഹാനേതും വിലിപ്താവധികാവതഃ
സ്പഷ്ടൌ കരണവാക്യാദ്യൈ ഗ്ഗുരുവൎയ്യാകൎമ്മവൎത്തനാ. ൭
അജ്ഞാനാദ്വാ പ്രമാദാദ്വാ സ്ഖലിതം സംഭവേദിഹ
യത്തത്സദ്ഭിഃ സമാലോച്യ ജ്ഞാപ്യതാമിതി ചാൎത്ഥയേ. ൮
പ്രായഃ പ്രാചാം പദ്യവൎയ്യാ ലിഖ്യന്തേത്ര ക്രിയാക്രമേ
പദ്യാനിതു വിരച്യന്തേ കാനിചിച്ച മയാ സ്വയം. ൯

സാരം—സ്മൃതിപ്രോക്തങ്ങളായിട്ടനേകകൎമ്മങ്ങളെ നടത്തേണ്ടതുണ്ട്. പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള ശ്രാദ്ധകൎമ്മം അതുകളിൽവെച്ച് പ്രാധാന്യമുള്ള ഒന്നാകുന്നു എന്നുള്ളത് സജ്ജനസമ്മതമാണ്. എന്നാൽ ശ്രാദ്ധകൎമ്മത്തെ ചെയ്യേണ്ടദിവസം ചെയ്യാതിരുന്നാൽ അതുനിമിത്തം വലുതായ പ്രത്യവായം (പ്രായശ്ചിത്തം ചെയ്യേണ്ടവസ്ഥവരിക) സംഭവിക്കുന്നതാകുന്നു. അതാതിന്നു വിധിച്ച കാലത്തല്ലാതെ ചെയ്യുന്ന കൎമ്മംകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഫലം ഒരിക്കലും സിദ്ധിക്കുന്നില്ല എന്നു മാത്രമല്ല അങ്ങിനെ കൎമ്മം നടത്തുന്ന കൎത്താവിന്ന് അതു നിമിത്തംതന്നെ വലുതായ ദോഷവുംകൂടി ഉണ്ടാകുന്നതാകുന്നു. ചെയ്യേണ്ടുന്ന കൎമ്മങ്ങൾ വൈകല്യത്തോടുകൂടിയാണെങ്കിലും വിധിക്കപ്പെട്ട കാലത്തുതന്നെ നടത്തിയാൽ ആയതുകൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട ഫലം സിദ്ധിക്കുമെന്നുള്ള ഈ പക്ഷം,ശാസ്ത്രസിദ്ധമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ഈ പക്ഷത്തെത്തന്നെയാണ് സജ്ജനങ്ങൾ സമ്മതിച്ചും അനുഷ്ഠിച്ചുംവന്നു കാണുന്നത്. ഇതുനിമിത്തം

ശ്രാദ്ധാദികർമ്മങ്ങൾക്ക് വിധിക്കപ്പെട്ടകാലത്തെ അറിയേണ്ടതിലേക്ക പ്രയത്നപ്പെടുന്നത് ആവശ്യകമാകുന്നു എന്നു പ്രസിദ്ധമായി പറയപ്പെട്ടു വരുന്നു. ഈ കർമ്മകാലങ്ങളെ ജനങ്ങൾക്ക് അറിയിപ്പിച്ചുതരുന്നതു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രമാകുന്നു. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തെ വേദാംഗങ്ങളിൽ ഒന്നായിഗണിച്ചുവരുന്നതിനുള്ള പ്രധാനകാരണവും ഇതുതന്നെയാകുന്നു. ആദിത്യൻ ചന്ദ്രൻ മുതലായ ഗ്രന്ഥങ്ങളെ വികലവരെ ഗണിക്കാതെ ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം കലവരെ മാത്രം ഗണിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന സ്ഫുടങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ശ്രാദ്ധം മുതലായ കർമ്മങ്ങളുടെ ദിവസനിശ്ചയം ചെയ്വാൻ ബുദ്ധിമാന്മാർക്കുകൂടി കഴിയുന്നതല്ല. അതിനാൽ ആദിത്യസ്ഫുടത്തെയും ചന്ദ്രസ്ഫുടത്തെയും വികലകൾവരെ ഗണിച്ചുണ്ടാക്കേണ്ടതിന്ന വേണ്ടുന്ന ക്രിയയെ ഞാനിവിടെ സ്പഷ്ടമായി പറയുവാൻ തുടങ്ങുന്നു. ഇതിന്നുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങളെ ഗുരുനാഥൻ എനിക്ക് ഉപദേശിച്ചുതന്നിട്ടുണ്ട്. അവകളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയാകുന്നു ഇവിടെ പറയുവാൻ ഭാവിക്കുന്നത്. ഇതിൽ പ്രമാദംനിമിത്തമോ അറിവു കുറഞ്ഞുപോകനിമിത്തമോ എനിക്ക പല തെററുകളും സംഭവിച്ചേക്കാനിടയുണ്ട്. എന്നാൽ സജ്ജനങ്ങൾ ദയയോടെ വായിച്ച് ആ വക തെററുകളെ ആലോചിച്ചറിഞ്ഞ് ഇവിടെ അറിയിച്ചുതന്നാൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ സജ്ജനങ്ങളോട് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നുമുണ്ട്. ഈ ക്രിയാക്രമം എഴുതുന്ന ഘട്ടത്തിൽ പ്രായേണ, മുമ്പുള്ള ഗ്രന്ഥകാരന്മാർ ഇതിന്നെഴുതീട്ടുള്ള ശ്ലോകങ്ങളെത്തന്നെ ഞാനിവിടെ എടുത്തെഴുതുവാൻ പോകുന്നു. എന്നാൽ ചില ഘട്ടങ്ങളിൽ ആവശ്യം വരുന്നതിന്നനുസരിച്ചു പുതുതായ ചില ശ്ലോകങ്ങളേയും ഉണ്ടാക്കി ചേർക്കുന്നതാകുന്നു.

നീതാ മദ്ധ്യം വിലിപ്താവധികമുരുധരാ-
ദ്യാപ്തഹീനേ ധ്രുവാദ്യേ
ക്ഷിപ്താപാസ്തിൻ ദേശഭേദം രവിഭുജചരയോ
ർദ്ദിഗ്വശാദ്യോഗഭേദം
ഹത്വാ മദ്ധ്യാത്മഭുക്ത്യാ നനുതപരഹൃതം
തത്തല്ലാജാദിതഃ സ്യാൽ
സപൂർണ്ണം മദ്ധ്യേ സപൂർവ്വം ത്യജതു പുനരതഃ
പൂർണ്ണദോർജ്യാം വിജഹ്യാൽ

അന്വയം—വിലിപ്താവധികം മദ്ധ്യം നീത്വാ ഉരുധരാദ്യാപ്തഹീനേ ധ്രുവാദ്യേ അസ്മിൻ ദേശഭേദം ക്ഷിപ്ത്വാ ദിഗ്വശാൽ രവിഭുജചാപയോഃ യോഗഃ ഭേദോ മദ്ധ്യാത്മഭുക്ത്യാ ഹത്വാ നന്ദതപോഹൃതം തൽ തുലാജാദിതഃ മദ്ധ്യേ സ്വർണ്ണം കുര്യാൽ. പുനഃ അതഃ സ്വതുംഗം ത്യജതു പൂർണ്ണദോർജ്ജ്യാം വിജഹ്യാൽ ഇത്യന്വയഃ.

സാരം—ഇവിടെ വിലിയാദിയായി ആദിത്യനേയും ചന്ദ്രനേയും ഗണിച്ച തിഥിയേയുമുണ്ടാക്കി അതുകൊണ്ട് നക്ഷത്രശ്രാദ്ധത്തെയും തിഥിശ്രാദ്ധത്തെയും നിർണ്ണയിപ്പാനുള്ള പ്രകാരത്തെ ആകുന്നു പറയുവാൻ പോകുന്നത്. അതിൽ പ്രായേണ കർമ്മകാലനിശ്ചയത്തിൽ സജ്ജനങ്ങൾ പരഹിതസിദ്ധഗണിതത്തെയാണ് പ്രമാണിച്ചുവരുന്നത്. അതുകൊണ്ട് വിലിയാദിയായുള്ള ഈ ഗണിതത്തിലും പ്രധാനമായി പരഹിതസിദ്ധഗണിതത്തെത്തന്നെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടെ ഒന്നാമതായി ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ആദിത്യന്നു 'കുലം' എന്നും, ചന്ദ്രന്ന് 'അനന്ത'മെന്നും ചന്ദ്രതുംഗന്നു 'കിം' എന്നും ഉള്ള ഗുണകാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഖണ്ഡശേഷത്തെ പെരുക്കി ക്രമത്താലെ സൂര്യാദികൾ മൂവർക്കും, ൧. ഗോത്രഗായകഃ, ൨. ഗന്ധഗീതകം, ൩. രംഗരാഗി എന്ന ഹാരകങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച വ്യഥാഫലം കളഞ്ഞു ൧൨–ലും, ൩൦–ലും, ൬൦–ലും, വീണ്ടും ൬൦–ലും പെരുക്കി ഹരിച്ച രാശി, തിയ്യതി, ഇലി, വിലി എന്നിങ്ങിനെ വിലിവരെ ഉള്ള മദ്ധ്യമങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കി സൂക്ഷിക്കുക. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ വേറെവെച്ച് 'ചന്ദ്രാനനയാ, നരധുരി, ഹസ്താർത്ഥി' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലികളും ൬൦–ൽ പെരുക്കിഹരിച്ച വിലികളും ഉണ്ടാക്കി മദ്ധ്യമങ്ങളിൽനിന്ന സ്ഥാനം തെറ്റാതെ വാങ്ങുക. ഇവിടെ 'ഉരുധരാദ്യാപ്തഹീനേ'= ഉരുധരാദിഭിഃ ആപ്തേന ഹീനേ ആദിശബ്ദേന ചന്ദ്രാനനയാ, ഹസ്താർത്ഥീ ഇത്യേതേ ഉഭേ സംഗൃഹ്യേതേ. ചന്ദ്രസ്ഫുടസ്യ നക്ഷത്രശ്രാദ്ധേ തിഥിശ്രാദ്ധേ ചോഭയത്രാപ്യുപകാരകത്വാൽ പ്രാധാന്യം പരികല്പ്യ തദീയദ്വിതീയഹാരകസ്യ അക്ഷരസംഖ്യയാ 'നരധുരി' ഇത്യേതത്സമാനാർത്ഥകേന 'ഉരുധരേ'തി പദേന പ്രഥമതോ നിർദ്ദേശഃ പദ്യകാരേണാകാരീതി വിഭാവനീയം. ഇങ്ങിനെ ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു സിദ്ധിച്ച ഭഗണം സംസ്കര

ച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ അതാതു ഗ്രഹങ്ങളുടെ ധ്രുവങ്ങളെ കൂട്ടുക. പിന്നെ ഈ മൂന്നുമദ്ധ്യമങ്ങളിലും തന്റെ തന്റെ ദേശാന്തരങ്ങളെ സംസ്കരിച്ചുകൊള്ളണം. ദേശാന്തരം സംസ്കരിക്കുന്നതു് സമരേഖയിൽനിന്നു പടിഞ്ഞാട്ടു കൂട്ടുകയും കിഴക്കോട്ടു കളകയുമാണു് വേണ്ടതെന്നു്, പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം ൩൩-ാം ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ പറഞ്ഞതു് ഓൎത്തുകൊള്ളുക. ചന്ദ്രദേശാന്തരം അതാതു ദേശത്തിൽ ഉള്ളതു് പ്രാചീനന്മാർ വഴിക്കു് അറിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. സമരേഖയിൽനിന്നു് സ്വസ്വദേശത്തേക്കുള്ള ദൂരം കൃത്യമായി അറിഞ്ഞാൽ അതുകൊണ്ടു ചന്ദ്രദേശാന്തരത്തെ വരുത്തുവാനും കഴിയുന്നതാകുന്നു. എന്നാൽ ആയതു് അതിക്ലിഷ്ടസാദ്ധ്യമാകകൊണ്ടു് പ്രാചീനന്മാരെ ആശ്രയിക്കുകതന്നെ ഋജുവായ മാൎഗ്ഗമാകുന്നു. ചന്ദ്രദേശാന്തരം അറിഞ്ഞാൽ അതുകൊണ്ടു സൂൎയ്യാദികളായ മററു ഗ്രഹങ്ങളുടെ ദേശാന്തരത്തെ വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ താഴെ കാണിക്കുന്നു.

സ്വസ്വഭുക്തിഹതം ചന്ദ്രദേശാന്തരമഥോ ഹരേൽ
ചന്ദ്രഭുക്ത്യാ ഭവേദാപ്തം സ്വസ്വദേശാന്തരം ഫലം. 11

സാരം—ഇവിടെ ഭുക്തി എന്നു പറഞ്ഞതു് മദ്ധ്യമഗതിയാകുന്നു. ചന്ദ്രന്റെ ദേശാന്തരത്തെ അറിഞ്ഞു് അതിന്റെ കലകളെക്കൂടി വികലകളാക്കി ഇറക്കി ആ വികലകളെ 'ധമ്മ8'എന്നമുതലായ തന്റെ തന്റെ മദ്ധ്യമഗതികൊണ്ടു പെരുക്കി കളാത്ഭി എന്നുള്ള ചന്ദ്രന്റെ മദ്ധ്യമഗതികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം വിലി. അതു് അതാതു ഗ്രഹങ്ങളുടെ ദേശാന്തരമായിരിക്കുമെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം— നെടുങ്ങനാട്ടുപണ്ടാരത്തേക്കുള്ള ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ 'നയവാൻ' എന്ന ൪. ൰൦വെച്ചു ൪ ഇലികളുള്ളതിനെ വിലിയാക്കി ഇറക്കിയാലുള്ള വിലിയായ ൨൫൦൬നെ ആദിത്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ധമ്മ എന്ന ൫൯ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൰൪൫൦൯നെ ചന്ദ്രമദ്ധ്യഗതിയായ കളാത്ഭി എന്ന ൭൯൦കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അല്പാധിക്യത്തോടുകൂടെ കിട്ടുന്ന ഫലം ൰൯. ആദിത്യസ്ഫുടദേശാന്തരവിലികളാകുന്നു. പിന്നെ ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ ൨൫൦

വിലികളു തുംഗന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ൭ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൭൦൦–നെ കളാത്മികകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൨. ഇതു തുംഗന്റെ ദേശാന്തരവിലികളാകുന്നു. ഇതുപോലെ കുജാദികളായ മററ ഗ്രഹങ്ങളുടേയും കണ്ടുകൊള്ളുക.

ഇങ്ങിനെ ദേശാന്തരസംസ്കാരം കഴിച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമത്തിൽ പിന്നെ വിലിയാദിയായി അഹർമ്മാനം സംസ്കരിക്കണം. അതിന്നു വിലിയാദിയായ അഹർമ്മാനം വരുത്തുവാൻ തൽക്കാലത്തെക്കുള്ള സൂര്യമദ്ധ്യമം (ഇപ്പോൾ വരുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ളത്) ഇലിവരെ ഉള്ളതു രണ്ടുദിക്കിൽവെച്ച് ഒന്നിൽനിന്ന് 'ദൃഷ്ടാസ്ത്രി' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങി കേന്ദ്രത്തിന്റെ മേഷതുലാദി അറിഞ്ഞു ഋണധനം സൂക്ഷിച്ച്, 'ജനേന, സത്യേന' എന്നുമുതലായ സൂക്ഷ്മജ്യാവുകൊണ്ട് ഭുജാഫലം വരുത്തി ആ ഭുജാഫലത്തെ വേറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ വേറെ വെച്ചിരിക്കുന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽ ഋണധനത്തിനു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുക. എന്നാൽ അത് സൂര്യസ്ഫുടമായിവരും. ഈ സൂര്യസ്ഫുടത്തിൽ അയനചലനം കൂട്ടുക.

അയനചലനം വരുത്തുവാൻ.

കല്യബ്ദാൻ ശകതൈർഹൃതാ രാശ്യാദിസ്ഫുടമാനയേൽ
തതോ യുദ്ധേന,രാജന്യൈരയനാച്ചലനം ഭവേൽ. 12

സാരം—പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം ൯–ാം ശ്ലോകത്തിൽ (33–ാം പേജിൽ) പറഞ്ഞപ്രകാരം കല്യബ്ദം വരുത്തി അതിനെ 'ശകത' എന്നു ൬൧൮൦–കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി. ശിഷ്ടത്തെ ൩൦–ലും ൬൦–ലും പെരുക്കി ശകതം കൊണ്ടു ഹരിച്ചു തിയ്യതിയും ഇലിയും ഉണ്ടാക്കി ഈ രാശ്യാദിസ്ഫുടത്തിൽനിന്ന് 'യുദ്ധേന, രാജന്യ' എന്നു മുതലായി അപമചാപജ്യാവുകൊണ്ടാൽഅത് അയനചലനലിപ്തകളായി വരും. അതിനെ ൬൦–ൽ കയററിയാൽ ഭാഗകലാത്മകമായ അയനചലനമായിത്തീരുന്നതാകുന്നു.

അപമചാപജ്യാവ്.

൧	യുദ്ധോന	൯	ഗജാസനം	൧൭	ഭുജപ്രിയോ
൨	രാജന്യ	൧൦	ധിഗ്മദനം	൧൮	വിരാഗകൃൽ
൩	വിസാരി	൧൧	ബബന്ധനം	൧൯	ധർമ്മലക്ഷം
൪	രന്തിദേ	൧൨	പ്രാഭതോസൂപോ	൨൦	ഭേദർഗയാ
൫	നിശേവ	൧൩	ജാതമായോ	൨൧	തായാവകം
൬	സദ്ഗ്ഗുണ	൧൪	ധരാപട്ടഃ	൨൨	ഘോരഭയം
൭	കദരാതി	൧൫	മദാത്ത്യയോ	൨൩	തിലാന്ധകോ
൮	ഗോനസം	൧൬	ഭേദകോ	൨൪	നവാനയഃ.

ഇതി അപക്രമചാപലിപ്തികാഃ.

ഉദാഹരണം—കൊല്ലവർഷം ൧൦൪൨-ൽ തരളാംഗം എന്ന ൩൪൨൩ കൂട്ടിയാലുള്ള ൫൦൧൯൭ നെ 'ശങ്കര' എന്ന ൩൧൫൫ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി ൯. ബാക്കി ൪൯ നെ ൩൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൪൭൦നെ ശങ്കരത്തെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഫലം തിയ്യതി ൭. ബാക്കിയുള്ള ൭൯൦-നെ ൬൦-ൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൨൯൯൦൦-നെ ശങ്കരത്തെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാലുള്ള ഫലം ഇലി ൭൭. ഈ രാശ്യാദിസ്ഫുടമായ ൯. ൭. ൭൭-ൽ നിന്നു അപമചാപജ്യാവു കൊള്ളുക. ഇതു രാജപദമായ ൩-ാം പദത്തിലാകയാൽ അതിൽ ചെന്ന ൨. ൭. ൭൭ ഭുജയാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൧൬-ാം ശേഷം ൭. ൭൭-ൽ നിന്നു ത്രിംശാംശം പോകയാൽ ൧൭-ാം ജ്യാവുവന്നും ബാക്കി ൧×൬൦=൬൦+൨=൬൨ വിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെന്നും തിട്ടപ്പെട്ടുവരുന്നു. പിന്നെ യുദ്ധോന, രാജന്യ എന്നുമുതലായ അപമചാപജ്യാക്കളിൽ ൧൭-ാമത്തേതായ 'ഭുജപ്രിയ' എന്ന ൧൨൯൭ വെച്ചു ഉത്തരജ്യാവായ 'വിരാഗകൃൽ' ൧൩൨൭—൧൨൯൭=൭൦× ൬൨=൨൭൯൦÷൨൨൫=൧൧+൧൨൯൭=൧൨൪൮ ഇതു ഇലിത്രപമമാകയാൽ ൬൦-ൽ കയറവെമ്പോൾ 'മാലാകാരഃ' എന്ന ൨൧. ൩൫ അയനചലനമായിത്തീരുന്നു.

അയനചലനം കൂട്ടിയ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽനിന്നു മേഷതുലാദി അറിഞ്ഞു ഭുജാധനം സൂക്ഷിച്ചു ചരജ്യാവുകൊള്ളുക.

ചരജ്യാവ് എന്നതു ദേശംതോറും ഭിന്നമാകുന്നു. അതാതുദേശത്തെക്കുള്ള പലാംഗുലത്തെ അറിഞ്ഞ് ആ പലാംഗുലംകൊണ്ട് അതാതു ദേശത്തെക്കുള്ള ചരജ്യാവിനെ വരുത്താവുന്നതാകുന്നു. പലാംഗുലം എന്നു പറയുന്നത് അയനചലനം കൂട്ടിയ ആദിത്യസ്ഫുടം ഗോളാന്തത്തിൽ എന്നുവെച്ചാൽ കന്നിരാശിയുടേയും മീനരാശിയുടേയും അവസാനത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ദിവസം, അതായത് രാത്രിയും പകലും സമമായ ദിവസം മദ്ധ്യാഹ്നത്തിങ്കൽ സ്വദേശത്തിൽ സമഭൂമിയിൽ ൧൨ അംഗുലം നീളമുള്ളതായ ശങ്കു നാട്ടിയാൽ അതിന്നുണ്ടാകുന്ന ഛായയുടെ അംഗുലമാകുന്നു. ആയതു ഭൂമദ്ധ്യമായ ലങ്കയിൽ ഒട്ടും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. അന്ന് ആദിത്യന്റെ ഗതി നേരെ ഭൂമദ്ധ്യത്തിന്റെ മുകളിൽക്കൂടെയായിരിക്കും. അവിടെ നിന്നു വടക്കോട്ടു വടക്കോട്ടു നീങ്ങുന്തോറും ഈ പലാംഗുലം ഏറിയേറിവരുന്നതാകുന്നു. അതിൽ നെടുങ്ങനാട്ടുഖണ്ഡത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറെ തലയായ ഈ പട്ടാമ്പിയിൽ പലാംഗുലം 'ശങ്കരഃ' എന്നാകുന്നു. ഇത് രണ്ട് അംഗുലവും പതിനഞ്ച് വ്യംഗുലവുമാകുന്നു. വ്യംഗുലമെന്നു പറയുന്നത് അംഗുലത്തിന്റെ ൬൦-ൽ ഒരു ഭാഗമാകുന്നു. ഇതിനെ അതാതു ദിക്കിൽ ശങ്കുനാട്ടി അളന്നു തിട്ടപ്പെടുത്തുന്നത് വളരെ പ്രയാസമായിരിക്കും. അതിനാൽ ഈ പലാംഗുലപ്രമാണത്തെയും ദേശാന്തരത്തെപ്പോലെ പൂർവ്വന്മാരിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കുന്നതുതന്നെ സുഗമമായ മാർഗ്ഗമാകുന്നു. ഇതിൽ ഇദ്ദിക്കിലേക്കുള്ള ചരജ്യാക്കളെ താഴെ എഴുതുന്നു.

ചരജ്യാവ്.

൧ സത്യേന	൯ നിമ്മായ	൧൭ രാമേന്ദ്ര
൨ ഭോഗേന	൧൦ ഭൂതാന്യ	൧൮ കാന്താര
൩ കൃശേന	൧൧ ധിസൌഖ്യ	൧൯ ധൃതേന്ദ്ര
൪ ഹേതുനാ	൧൨ വൃദ്ധികൃൽ	൨൦ മത്സരഃ
൫ മോദേന	൧൩ സ്ഥാനേന്ദ്ര	൨൧ കുജാര
൬ രതാഢ്യ	൧൪ നീരന്ധ്ര	൨൨ വാദിത്ര
൭ ജയായ	൧൫ ഖഗേന്ദ്ര	൨൩ സദേന്ദ്ര
൮ ഭോഗകൃൽ	൧൬ ഗഹനം	൨൪ സാദരം

ഈ ചരജ്യാവിനെ സ്വദേശത്തേക്കു വരുത്തുവാൻ.

ശങ്കരഃ പലഭാ യത്ര തത്രത്യാശ്ചരശിഞ്ജിനീഃ
സ്വദേശപലഭാ പ്രോക്തവ്യംഗുലൈർഗ്ഗുണാഃ സ്വശിമാഃ. ൫൨
മാലേയനഹരല്പ്ലഞ്ച ഭവേയുഃ സ്വസ്വദേശജാഃ
ചരമൌർവ്യഃ ക്രിയാ ത്വേഷാ ത്രൈരാശികകൃതൈവ ഹി. ൫൩

സാരം.—ശങ്കരൻ എന്ന പലാംഗുലം എവിടെ ദിക്കിലാകുന്നു ആ ദിക്കിലേക്കുള്ള ചരജ്യാക്കളെയാകുന്നു ഈ കാണിച്ചത്. ഇതുകളെ അതാതു ദേശത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാക്കളാക്കുവാൻ അതാതു ദേശത്തിലുള്ള പലാംഗുലത്തെ ഇരട്ടിച്ചു വ്യംഗുലമാക്കി ആ വ്യംഗുലംകൊണ്ട് ഈ ചരജ്യാവിനെ പെരുക്കി മാലേയം എന്ന ൧൨൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ അതാതു ദേശത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാക്കൾ വരുന്നതാകുന്നു. ഈ ക്രിയ ത്രൈരാശികംതന്നെയാകുന്നു. എങ്ങിനെ എന്നാൽ ശങ്കരൻ എന്ന പലാംഗുലമായ ദിക്കിൽ ഒന്നാം ചരജ്യാവ് 'സേവ്യോനു' എന്നായാൽ ശിവായ എന്ന പലാംഗുലമായ ദിക്കിൽ ഒന്നാം ചരജ്യാവ് എന്തായിരിക്കും എന്നാകുന്നു ത്രൈരാശികത്തിന്റെ സ്വരൂപം. അവിടെ 'ശങ്കരൻ' എന്നതിന്റെ വ്യംഗുലമായ 'മാലേയം' എന്ന ൧൨൦-നെ പ്രമാണമെന്നും ൧൦൦ ചരജ്യാവായ 'സേവ്യോനു' എന്ന ൧൦-നെ പ്രമാണഫലമെന്നും ഇഷ്ടദേശപലാംഗുലമായ 'ശിവായ' എന്നതിന്റെ വ്യംഗുലമായ 'ശൌനകഃ' എന്ന ൧൦൫-നെ ഇച്ഛ എന്നും സങ്കല്പിച്ച് ഇച്ഛാഫലം വരുത്തിയാൽ മതിയാകുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം.—തിരുവനന്തപുരത്ത് പലാംഗുലം 'ശിവായ' എന്നാകുന്നു. അതിനെ ഇരട്ടിച്ചാലുള്ള വ്യംഗുലമായ ൧൦൫ കൊണ്ട് ഒന്നാമത്തെ ജ്യാവായ 'സത്യേനു' എന്ന ൧൦-നെ പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൧൦൫൦-നെ മാലേയം എന്ന ൧൨൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൯൨. ഇതു തിരുവനന്തപുരത്തേക്കുള്ള ചരജ്യാക്കളിൽ ഒന്നാമത്തെ ചരജ്യാവാകുന്നു. ഇതുപ്രകാരം ൨-ാമത്തേതുമുതൽക്കുള്ള ശേഷം ജ്യാക്കളും വരുത്തികൊള്ളുക.

ഈ കൊണ്ടു ചരജ്യാവും മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന ആദിത്യന്റെ ഭുജജ്യാവും ദിക്കിനുതക്കവണ്ണം തമ്മിൽ കൂട്ടു

കയോ അന്തരിക്കുകയോ ചെയ്യുക. ഈ രവിഭുജജ്യം ചരജ്യാവും മേഷതുലാദി ദിക്കുകൾ ഒന്നാകിൽ അവ തങ്ങളിൽ കൂട്ടുക. രണ്ടാകിൽ അവ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുക. അന്തരിക്കുകയായിവരുമ്പോൾ ശേഷിച്ചതിന്റെ ദിക്കാകുന്നു അഹൎമ്മാനത്തിന്റെ ദിക്കെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുകയും വേണം. ഈ രവിഭുജചരങ്ങളുടെ യോഗംതാൻ ഭേദംതാനാകുന്നു അഹൎമ്മാനം വരുത്തുവാനുള്ള സാധനമെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ അഹൎമ്മാനം വരുത്തുന്നതിൽ ഈ സാധനം ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് അല്പമായ ഭേദമുണ്ട്. ആയതുകൂടെ താഴെ കാണിക്കുന്നു.

ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ അഹൎമ്മാനം വരുത്തുവാൻ.

സായണാൎക്കാൽ ചരാനീതൌ നയേൽ പ്രാണകലാന്തരം
തദ്യാഃ സൂൎയ്യഭുജജ്യായാസ്സ്യയാണാമിതി ദിഗ്വശാൽ. ൧൩
യോഗം കുൎയ്യാദന്തരം വാ ദൃക്സിദ്ധേ തേന സാധയേൽ
അഹൎമ്മാനം, ധനൎണ്ണം സ്യാന്നു മേഷതുലാദിതഃ. ൧൪
കിന്തു ചാജപദയോസ്തസ്യാദൃണം പ്രാണകലാന്തരം
ധനം സ്യാദ്യൂകമപദയോരിതി സൎവ്വത്ര ചിന്തയേൽ. ൧൫

സാരം—ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ അഹൎമ്മാനം വരുത്തുവാൻ അയനചലനം കൂട്ടിയ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽനിന്നു ചരജ്യാവുമാത്രംകൊണ്ടായാൽ പോര. പ്രാണകലാന്തരജ്യാവുകൂടെ കൊള്ളണം. എന്നിട്ട്, ൧. രവിഭുജജ്യാവ്, ൨. ചരജ്യാവ്, ൩. പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ് ഈ മൂന്നുകളേയും ദിക്കിന്നു തക്കവണ്ണം തമ്മിൽ കൂട്ടുകയോ കളയുകയോ ചെയ്തുകൊള്ളണം. മൂന്നിന്നും ദിക്കൊന്നാകിൽ മൂന്നും തമ്മിൽ കൂട്ടുക. അല്ലായ്കിൽ ദിക്കൊന്നായ രണ്ടു ജ്യാക്കളെ തമ്മിൽ കൂട്ടി ആ യോഗത്തെയും വേറെ ദിക്കായ മൂന്നാംജ്യാവിനെയും തമ്മിൽ അന്തരിക്കുക. ഈ യോഗംകൊണ്ടുതാൻ അന്തരംകൊണ്ടുതാൻ ആകുന്നു ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ അഹൎമ്മാനമുണ്ടാക്കേണ്ടത്. എന്നാൽ പ്രാണകലാന്തരജ്യാവിന്നു മററജ്യാക്കളെപ്പോലെ മേഷാദിക്കൃണം തുലാദിധനം എന്നല്ല ധനൎണ്ണഭേദം നിശ്ചയിക്കേണ്ടുന്നത്. ഭേദമുണ്ട്. അത് എങ്ങിനെയെന്നാൽ, പ്രാണകലാന്തരം കൊള്ളുന്ന കേന്ദ്ര

സ്ഫുടം ഓജപദങ്ങളായ ൧-ം ൩-ം പദങ്ങളിലാണെങ്കിൽ ഋണത്രുപവും യുഗ്മപദങ്ങളായ ൨-ം ൪-ം പദങ്ങളിലാണെങ്കിൽ ധനത്രുപവുമായിരിക്കും. പ്രാണകലാന്തരജ്യാവുകൊള്ളുന്ന എല്ലാ ഘട്ടങ്ങളിലും അതിന്റെ ഋണധനത്വം ഈവണ്ണംതന്നെ വിചാരിച്ചുകൊള്ളണം. മേഷതുലാദിഭേദംകൊണ്ടു പ്രാണകലാന്തരത്തിന്ന് ഋണധനഭേദം ഒരിക്കലും വിചാരിക്കേണ്ടതില്ല.

പ്രാണകലാന്തരജ്യാവ്.

൧ ധീയോനു	൯ കവീഢ്യ	൧൭ സുരൂപ
൨ ജാഢ്യേന	൧൦ ദേവേഢ്യ	൧൮ ഗോപായ
൩ സമേനാ	൧൧ ഗുണാഢ്യ	൧൯ ജളോനു
൪ ശാസനം	൧൨ മാമകം	൨൦ കിഞ്ചനാ
൫ യുദ്ധേനു	൧൩ ശമായ	൨൧ രതിന്ദ്ര
൬ തജ്ജന്യ	൧൪ രാമായ	൨൨ രംഭാനു
൭ നരന്യ	൧൫ താപായ	൨൩ പരാനു
൮ യോഗകൃൽ	൧൬ ജാലകൃൽ	൨൪ നന്ദനൽ.

ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ അയനചലനം വരുത്തുവാൻ കുറച്ചു ഭേദമുണ്ട്. പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ അയനചലനം ഏറിയത് ൨൪ ഭാഗം (തിയ്യതി) മാത്രമേ വരികയുള്ളൂ. ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ആയത് ൨൭ ഭാഗം വരെ ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. ഇതുനിമിത്തം അയനചലനം വരുത്തേണ്ടുന്ന ക്രിയ പരഹിതസിദ്ധത്തിലും ദൃക്സിദ്ധത്തിലും വെവ്വേറെയായിരിക്കുന്നതാകുന്നു. അതിൽ പരഹിതസിദ്ധത്തിലെ അയനചലനം വരുത്തേണ്ടുന്ന ക്രിയ മുമ്പേ പറഞ്ഞുവെച്ചല്ലോ. ദൃക്സിദ്ധത്തിലെ അയനചലനം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ താഴെ കാണിക്കുന്നു.

ദൃക്കിൽ അയനചലനം വരുത്തുവാൻ.

കല്യബ്ദതോ ന്ദതനന്ദദ്ധൃതം സ്യാ-
ദ്രാഗ്വ്യാദികം തത്ഭുജഭൈഃ പൃഥക്സ്ഥൈഃ
നിത്യം ധനം ഭാനമമൂനി ഹന്യാൽ
താദൈക്യമത്രായനസംജ്ഞഭാഗഃ. ൧൮

സാരം.—കല്യബ്ദംവെച്ച് 'ന്ദതനു' എന്ന ൭൦൦ കൊ

ണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി. ശേഷത്തെ ൩൦-ൽ ഗുണിച്ച് ൬൦൦ കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ച തിയ്യതിയും, ശേഷത്തെ ൬൦ൽ ഗുണിച്ച് ൬൦൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ച് ഇലിയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊൾക. രാശിഭാഗകലാത്മകമായിരിക്കുന്ന ഈ കേന്ദ്രസ്ഫുടംകൊണ്ടു തുലാദിമേഷാദി അറിഞ്ഞ് ഗ്രഹണത സൂക്ഷിച്ച ഭുജയുണ്ടാക്കുക. ആ ഭുജയിൽ ഒരു രാശി തികയുന്നതുവരെ ഫ൦കൊണ്ടും ഒരുരാശി തികഞ്ഞാൽ രണ്ടുരാശിതികയുന്നതുവരെ ൻ കൊണ്ടും ൨ രാശി മുതൽ ൩ രാശിവരെ വ്യ കൊണ്ടും പെരുക്കുക. ഭുജ ഒരിക്കലും ൩ രാശിയിൽ അധികം ഉണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലൊ. അവകളെ തമ്മിൽ കൂട്ടിയാൽ അത് അയനചലനഭാഗമായി വരുന്നതാകുന്നു. ഭുജ ഒരു രാശിയാണെങ്കിൽ ഫ൦ ഭാഗവും ൨ രാശിയാണെങ്കിൽ ഫ൦+ൻ=ഫൻ ഭാഗവും, ൩ രാശിയാണെങ്കിൽ ഫ൦+ൻ+വ്യ=വ൭ ഭാഗവും അയനചലനം ആയിരിക്കും. പരഹിതസിദ്ധത്തിലും ദൃക്സിദ്ധത്തിലും അയനചലനത്തിന്റെ ഗ്രഹണത കേന്ദ്രസ്ഫുടത്തിന്റെ മേഷാദി തുലാദിയെ അനുസരിച്ചിരിക്കുമെന്ന് അറിഞ്ഞുകൊള്ളുക. എന്നാൽ പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ ൩൬൦ കൊല്ലവും ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ൩൬൦൦ കൊല്ലവും കൂടുമ്പോൾമാത്രമേ ഇതിന്റെ ഗ്രഹണതയ്ക്കു വ്യത്യാസം വരികയുള്ളു. ഇപ്പോൾ അധികം കൊല്ലമായി. എന്നാൽ പരഹിതത്തിൽ ൧൩൨൨ ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ൧൯൦൨കൊല്ലങ്ങളായി അയനചലനം ധനരൂപമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നു. ഇനിമേൽ പരഹിതസിദ്ധത്തിൽ ൨൬൭൨ കൊല്ലവും, ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ൨൧൭൨ കൊല്ലവും അയനചലനം ധനരൂപമായിത്തന്നെ ഇരിക്കും. അതിനാൽ അയനചലനം കൂട്ടുക എന്നുതന്നെ വ്യവഹരിച്ചുവരുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ അയനചലനം സംസ്കരിക്കുക എന്നാകുന്നു പറയേണ്ടത്. ഇംക്ലീഷ് ഗണിതക്കാർ ഈ അയനചലനം എന്നും ധനരൂപമായിത്തന്നെ ഇരിക്കുകയുള്ളു. ഒരിക്കലും ഋണരൂപമായിരിക്കുകയില്ല എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ രണ്ടു മതങ്ങളിലും ഉള്ള യുക്തികളുടെ പ്രാബല്യതാരതമ്യത്തെ പറ്റിയ വിചാരം മറ്റൊരവസരത്തേക്കു നീക്കിവെക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം—പരഹിതായനചലനം വരുത്തുവാൻ ഉദാഹ

രിച്ച കല്പബ്ദമായ ൭൦൫൬൩നെ 'ന്തതനു' എന്ന ൯൦൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം രാശി ൬. ശിഷ്ടം=൨൫൬×൩൦=൯൮൪൦÷൯൦൦=൫൦ തിയ്യതി ശിഷ്ടം=൭൪൦×൬൦=൩൨,൪൦൦÷൯൦൦=൭൪ ഇലി. ഈ ൬. ൫൦. ൭൪. കേന്ദ്രസ്ഫുടം തുലാദിയാകയാൽ അയനചലനം ധനരൂപമെന്നു സിദ്ധിക്കുന്നു. ഇതിൽ ൨ പദത്തിന്നു ൯ രാശി തള്ളിയാൽ ബാക്കി ൨. ൫൦. ൭൪ ഭുജസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽ ൨ രാശിക്കു ൫൦+൩൦=൫൩ തിയ്യതികളാകുന്നു. ശിഷ്ടം ൫൦ തിയ്യതിയുള്ളതിനെ—തിയ്യതി എന്നതു രാശിയുടെ ൩൦ൽ ഒരു ഭാഗവും കല എന്നതു തിയ്യതിയുടെ ൯൦-ൽ ഒരു ഭാഗവുമാകകൊണ്ടു ഇരട്ടിച്ചു ൨൦ എന്നു കരുതണം. അതിനെ ൨൦൩൦ എന്ന ൬ കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ ൫൯൦ കല അല്ലെങ്കിൽ ൨തിയ്യതി ൪൦ ഇലി കിട്ടുന്നു. അതിനെ മുമ്പെ കിട്ടിയ ൫൩ തിയ്യതിയിൽ ചേക്കുമ്പോൾ ൨൫. ൪൦ എന്നാകുന്നു. പിന്നെ ഭുജസ്ഫുടത്തിന്റെ ഇലിയായ ൭൪നെ ഇരട്ടിച്ചാലുള്ള ൧൫൬നെ ൭൦൩എന്ന ൬കൊണ്ടു പെരുക്കുമ്പോൾ ൬൯൪ വികല അല്ലെങ്കിൽ ൧൪ ഇലി ൨൪. വിലി കൂടി കിട്ടുന്നു. ഇതിനെ മുമ്പെ വെച്ചിരിക്കുന്ന ൨൫. ൪൦-ൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ഭദ്രോവിഷ്ണുപരഃ' ൨൫. ൭൪. ൨൪ എന്ന ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ധനരൂപമായ അയനചലനം കിട്ടുന്നു.

പിന്നെ അഹർമ്മാനസാധനമായ യോഗത്തെത്താൻ അന്തരത്തെത്താൻ അവരവരുടെ മദ്ധ്യമഗതികൊണ്ടു (അതായതു— ചന്ദ്രന്നു ൭൯൫, സൂര്യന്നു ൫൯, തുംഗന്നു ൭) പെരുക്കി ചക്രലിപ്തയായ 'നന്ദതപര' എന്ന ൨൧൬൦൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലി. ശിഷ്ടത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി നന്ദതപരനെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചു വിലിയും ഉണ്ടാക്കിക്കൊള്ളുക. ഇങ്ങിനെ വരുത്തിയ അഹർമ്മാനത്തെ ഭഗണവും ദേശാന്തരവും ധ്രുവവും സംസ്കരിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്ന മദ്ധ്യമങ്ങളിൽ ഋണധനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം സംസ്കരിക്കുക. എന്നാൽ അതുകൾ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളായിത്തീരും. ദൃക്സിദ്ധത്തിൽ ഗണിക്കുന്നതാകിൽ ആദ്യം മദ്ധ്യമം ഉണ്ടാക്കേണ്ടുന്നതു ൫൩൫-ാം പേജിൽ ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡത്തിൽ ൯൮-൯൯-൯൭ ശ്ലോകങ്ങളിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരമാകുന്നു. കുലം, ഗോത്രങ്ങൾ മുതലായവകളെക്കൊണ്ടല്ല എന്നുമാത്രം ഭേദം.

പിന്നെ ഈ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമങ്ങളെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് തന്റെ തന്റെ തുംഗനെ വാങ്ങിക്കൊള്ളുക. ചന്ദ്രന്റെ തുംഗൻ ഇപ്പോൾ ഗണിച്ചുണ്ടാക്കിയതാകുന്നു. ആദിത്യന്റെ പരഹിതത്തിൽ 'ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്നും, ദൃക്കിൽ 'വന്ദ്യാജയശ്രീ' എന്നുമാണെന്നു മുമ്പെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇങ്ങിനെ മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയിരിക്കുന്ന സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു തുലാമേഷാദി സ്ഥാപിച്ചു ഭുജയുണ്ടാക്കി ആ ഭുജയിൽനിന്നു ജ്യാവുകൊള്ളുക. അതിൽ ഒരു രാശിക്ക് വൃ ജ്യാവുകണ്ടും തിഷ്യതി ഇലികളിൽനിന്നു 'ശുഭാംഗാ'ദികളിൽ എത്രാമത്തേതുപോയോ ആ സംഖ്യയും കൂട്ടി ഇത്ര പൂർണ്ണജ്യാവുപോയി എന്നു തിട്ടപ്പെടുത്തി വെയ്ക്കുക.

ഇനി ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തികകളെക്കൊണ്ടു പൂർണ്ണജ്യാവിൽ കൂട്ടേണ്ടുന്നതു തിട്ടപ്പെടുത്തി അതുകൊണ്ടു ഫലജ്യാവുണ്ടാക്കി മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കേണ്ടും വിധത്തെ താഴെ പറയുന്നു:—

ശിഷ്ടജ്യാവികലാഹ്വതസ്തിഥിസടാ-
മാസേശരോ ഹാരകോ
ദോർജ്ജ്യാം നീതിഹതാമനേന വിഭജേ-
ല്ലബ്ധന്തു കോട്യാസ്ത്യജേൽ
താം നേത്രാസ്യഹതാം ഹരേൽ ഫലയുതാ
ദോർജ്ജ്യാ സ്വവൃത്താഹതാ
നന്ദാപ്താ ഖലു ചാപിതാ ധനമൃണം
കേന്ദ്രേ തുലാജാദിതഃ ൨൦

അന്വയം—ശിഷ്ടജ്യാവികലാഹ്വതഃ തിഥിസടാമാസേശരഃ ഹാരകഃ (ഭവേൽ). നീതിഹതാം ദോർജ്ജ്യാം അനേന വിഭജേൽ. ലബ്ധം (ഫലം) തു കോട്യാഃ ത്യജേൽ. നേത്രാസ്യഹതാം താം (ഹാരകേണ) ഹരേൽ. ഫലയുതാ സ്വവൃത്താഹതാ നന്ദാപ്താ ചാപിതാ ദോർജ്ജ്യാ കേന്ദ്രേ തുലാജാദിതഃ (മദ്ധ്യേ) ധനം ഋണം (സംസ്കാര്യാ) ഇത്യന്വയഃ.

സാരം—പൂർണ്ണജ്യാവുപോയി ബാക്കിയുള്ളതിൽ തിഷ്യതിയുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ നൂറ്റിൽ പെരുക്കി ഇലിയിൽകൂട്ടി ആ ഇലികളെ നൂറ്റിൽ പെരുക്കി വിലികളിൽ കൂട്ടിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന സംഖ്യ ശിഷ്ടജ്യാവികല എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഈശിഷ്ടജ്യാവികലാക

ളെക്കൊണ്ട് 'തിഥിസടാമാദസശപരൻ' എന്ന ൨,൪൬,൭൩,൭൦ എന്ന സംഖ്യയെ ഹരിക്കണം. ഇങ്ങിനെ ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഫല ത്തെ ഹാരകമെന്നു പറയുന്നു. ഈ ഹാരകത്തിന്നു ചോട് ഉണ്ടാ ക്കേണ്ട. അർദ്ധാധികമുണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നു കൂട്ടിയാൽ മതി. ഈ ഹാര കത്തെ സൂക്ഷിച്ചു കൊള്ളുക. പിന്നെ തിട്ടപ്പെടുത്തി വെച്ചിരി(ക്കു)ന്ന ത്രാമത്തോതാകുന്നുവോ, 'ആത്മവിൽ ശ്രേഷ്ഠഃ' എന്നു മുതലായ മ ഹാജ്യാക്കളിൽ അത്രാമത്തെ ജ്യാവിനെ എണ്ണി വെക്കുക. ഈ ജ്യാ ക്കൾ ഇലികൾ വിലികൾ കൂടിയാകുന്ന ഇലികൾ മാത്രമായിട്ടല്ല. അനന്തരം ആ ജ്യാക്കളെ എഴുതുന്നു.

മഹാജ്യാക്കൾ.

൧ ആത്മവിൽ ശ്രേഷ്ഠഃ	൯ മൃഗനാളീനാള്കം	൧൭ ലോകോംഗജാനുഗഃ
൨ ഗോവിന്ദോവിദ്വാൻ	൧൦ ധനപീഗ്ലാനിപ്പാ	൧൮ വിനീതാസത്കുലം
൩ അശപജ്ഞഃ സൂതഃ	൧൧ അഭിഷിഞ്ചശ്രേഷ്ഠം	൧൯ ദൃശ്യഃ ശിശിരഗുഃ
൪ ശിഖാവാന്ദേഹഃ	൧൨ യമുനാഗാംഭീരാ	൨൦ ഗന്ധാനാഖണ്ഡലഃ
൫ പ്രാജ്ഞോമുനിഃപൂജ്യഃ	൧൩ ദുഗ്ദ്ധ്വദോമാരുഃ	൨൧ കവിഃ കഥാലോലഃ
൬ സപർഗ്ഗാശോയംലോകഃ	൧൪ കണ്ണസൂത്രംസ്ഥിരം	൨൨ നീരഭോനദഭാഗഃ
൭ ധരാനിരാമയാ	൧൫ ഗുരുദ്ദാമോദരഃ	൨൩ ഗൗരാനലജ്വാലാ
൮ ർമോജ്ഞയോത്മുകഃ	൨൪ കാകുത്സ്ഥഫാസൌധീരഃവർശാപത്സാംബോദ്ധ്യഃ.	

ഇതിൽ 'ആത്മവിൽ ശ്രേഷ്ഠഃ' എന്ന ഒന്നാമത്തെ മഹാ ജ്യാവിന്റെ വില ൨൨൫ ഇലിയും ൫൦ വിലിയുമാകുന്നു. ഇങ്ങിനെ ഗോ വിന്ദോവിദ്വാൻ എന്നു മുതലായ ശേഷം ജ്യാക്കൾക്കും കണ്ടു കൊള്ളുക.

ഈ വെച്ച മഹാജ്യാവിനെ നീതി എന്ന നൂറുകൊണ്ടുപെരു ക്കുക. എന്നാൽ ജ്യാവിന്റെ ഇലികളെ നൂറുകൊണ്ടു പെരുക്കി വി ലികളെ അതിൽ കൂട്ടിയാൽ മതി. വിലികളെ നൂറ്റാൽ പെരുക്കേ ണ്ടതില്ല. ജ്യാക്കളെ വിലിയാക്കുക എന്നാകുന്നു ഇതിന്റെ സാരം. ഇങ്ങിനെ വിലിയാക്കിയ മഹാജ്യാവിനെ മുമ്പെ ഉണ്ടാക്കിയ ഹാര കംകൊണ്ടു ഹരിക്കുക. എന്നാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഇലികളാകുന്നു. ബാക്കിയെ നൂറ്റാൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചു വിലികളേയുമുണ്ടാക്കുക. ഹാരകത്തെ കളയാതെ ഇനിയും സൂക്ഷിച്ചു കൊള്ളണം. ഇപ്പോൾ കിട്ടിയ ഇലിവിലികളെ കോടിജ്യാവുവെച്ച് ആ കോടിജ്യാവിൽ നിന്നു വാങ്ങണം. കോടിജ്യാവെന്നു വെച്ചാൽ ജ്യാക്കളുടെ സം ഖ്യയായ ൨൪-ൽ നിന്ന് എത്രാം പൂർണ്ണജ്യാവു പോയിരുന്നുവോ ആ

സംഖ്യ കഴിച്ച് ബാക്കിയുള്ള സംഖ്യയോളം എണ്ണിയ മഹാജ്യാവാകുന്നു. ൧-ാമത്തെ ഭുജാജ്യാവിന്ന് ൨൩-ാമത്തെ കോടിജ്യാവ്. ൨൩-ാമത്തെ ഭുജാജ്യാവിന്ന് ഒന്നാമത്തെ കോടിജ്യാവ് ഇങ്ങിനെ കണ്ടുകൊള്ളുക.

കോടിജ്യാവിനെ വെച്ച ലബ്ധിഫലം വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ളതിനെ ‘ശ്നാത്രാസ്യ’ എന്ന ൧൦൦ കൊണ്ടു പെരുക്കുക. ഇവിടെയും ഇലിസ്ഥാനത്തെ പെരുക്കി വിലികളെ ഇരട്ടിച്ച് അതിൽചേർത്താൽ മതി. ഇപ്പോൾ ലബ്ധിഫലം പോയി ബാക്കിയുള്ള കോടിജ്യാവിനെ വിലിയാക്കി ഇരട്ടിച്ചു എന്നു വന്നുകൂട്ടുന്നു.

പിന്നെ ഇങ്ങിനെ പെരുക്കിവെച്ച കോടിജ്യാവിനെ മുമ്പെ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ച ഹാരകംകൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ച് ഇലികളും ശിഷ്ടത്തെ൬൦-ൽ പെരുക്കിഹരിച്ചു വിലികളേയും ഉണ്ടാക്കുക. ഈ ഹാരകം ഇനി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതില്ല. ഈ കിട്ടിയഫലത്തെ സൂക്ഷിക്കുക.

മുമ്പെ വെച്ച ഭുജജ്യാവായ മഹാജ്യാവിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വെച്ച് അതിൽ കോടിയിൽ നിന്നുണ്ടാക്കി സൂക്ഷിച്ച ഫലമായ ഇലികളും വിലികളും കൂട്ടുക. എന്നാൽ അത് സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി വരും. ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലംകൊണ്ട് ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഫലജ്യാക്കളെ ഉണ്ടാക്കീട്ടുവേണം മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുവാൻ അതിന്ന് ഈ സൂക്ഷ്മഭുജജ്യാവിനെ തന്റെതന്റെ പരിധികൊണ്ടു പെരുക്കണം. ആദിത്യന്ന് പരിധി ൩. ചന്ദ്രന്നു പരിധി ൭. എന്നു കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾ ആദിത്യന്റേതാകിൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ ൩. കൊണ്ടും ചന്ദ്രന്റേതാകിൽ ൭ കൊണ്ടും പെരുക്കണം. ഇങ്ങിനെ പെരുക്കിക്കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അതിനെ ‘നന്ദ’ എന്ന ൨൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഇലികളും ശിഷ്ടത്തെ൬൦-ൽ പെരുക്കി ഹരിച്ചാൽ വിലികളും കിട്ടും. ഈ കിട്ടിയത് ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാക്കളുടെ ഇലികളും വിലികളുമായിരിക്കും. ഇത് ജ്യാരൂപമാകുന്നു. ചാപരൂപമല്ല. മദ്ധ്യമം ചാപരൂപമാകുന്നു. ജ്യാരൂപമല്ല. അതിനാൽ ഈ കിട്ടിയ ഫലജ്യാവിനെ ചാപരൂപമാക്കീട്ടുവേണം മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിപ്പാൻ. അതിന്നു ചാപീകരിപ്പാൻ—

യച്ചാപമൌര്‍വ്വീഹ വിശോധനീയാ
തത്സംഖ്യകാഭിർവ്വികലാഭിരാഢ്യാ
മൌര്‍വ്വീ ഭവേച്ചാപമിദം തദൂനം
മൌര്‍വ്വീ തഥാ സ്യാദിതി സംഗ്രഹോയം

അന്വയം—ഇഹ യച്ചാപമൌര്‍വ്വീ വിശോധനീയാ, മൌര്‍വ്വീ തത്സംഖ്യകാഭിഃ വികലാഭിഃ ആഢ്യാ ചാപം ഭവേൽ. തഥാ തദൂനം ഇദം മൌര്‍വ്വീ സ്യാൽ. ഇതി അയം സംഗ്രഹഃ.

സാരം— ഈ ഉണ്ടാക്കിയ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലജ്യാവിൽനിന്ന് ചാപജ്യാക്കളിൽ എത്രാമത്തെ ജ്യാവ് വാങ്ങുവാൻ കഴിയുമോ ആ സംഖ്യയ്ക്കു ശരിയായ വിലികകൾ ഭുജാഫലജ്യാവിൽ കൂട്ടിയാൽ അത് ചാപമായിത്തീരും. ഇതുപോലെതന്നെ ചാപത്തിൽനിന്ന് ഈ സംഖ്യകളഞ്ഞാൽ ബാക്കി ഭുജഫലജ്യാവായും തീരും. ഇത് ചുരുക്കമാകുന്നു. ഒടുക്കത്തെ ചാപജ്യാവിനേക്കാൾ വലുതായ ഭുജാജ്യാക്കളെ ഇതുകൊണ്ടു ചാപീകരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലായ്കയാലും ആണ് 'സംഗ്രഹോയം' എന്നു പറഞ്ഞത്. ചാപം എപ്പോഴും വലുതായും ജ്യാ എപ്പോഴും ചെറുതായും ഇരിക്കുന്നതാണെല്ലോ. അതിനാൽ ഒന്നാമത്തെ ചാപജ്യാവായ 'ഗുഡശാമേനക' എന്ന ൨൦൩ ഇലി ന൫ വിലിക ചാപം ൨൦൩ ഇലി ൩൯ വിലി എന്നു വരുന്നു. അതുപോലെ തിലൌഘ്ലാ നീലഃ'എന്ന ൩൦൫ ഇലി ൩൩ വിലിക വ൪ വിലികൂടെ കൂടിയ ൩൦൯ ഇലി ചാപമെന്നുവരുന്നു.

ഇങ്ങിനെ ചാപീകരിച്ചിരിക്കുന്ന സൂക്ഷ്മഫലജ്യാക്കളെ മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിച്ചാൽ ആയത് സ്ഫുടമായിവരും. അപ്പോഴ് സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തിന്റെ ഇലികൾ ൩൦൪ൽ അധികമുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ ൩൦൪ൽ കയററി തിയ്യതിയാക്കീട്ടുവേണം സംസ്കരിപ്പാൻ. സംസ്കരിക്കുമ്പോൾ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം കൂട്ടുകയോ കളയുകയോ വേണ്ടതെന്ന്, മദ്ധ്യമം വെച്ച മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രത്തിൻെറ മേഷതുലാദികളെ തക്കവണ്ണം ആകുന്നു. അത് മേഷാദിയായിരുന്നു എങ്കിൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം മദ്ധ്യമത്തിൽ നിന്നു കളയുകയും തുലാദിയായിരുന്നുവെങ്കിൽ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുകയും വേണം. എന്നാൽ അത് വിലിയാദിയായ സ്ഫുടങ്ങളായി വരും.

ചാപജ്യാക്കൾ.

൧ ശുദ്ധാത്മനകാ	൯ സാത്വധീഃ പൂരഃ	൧൭ ചണ്ഡകേസരീ
൨ പൂജ്യോഗാങ്ഗേയഃ	൧൦ സപത്നസ്മരോഷ്ണം	൧൮ ധാവതിസരിൽ
൩ ചന്ദ്രഃ ശ്രീമയഃ	൧൧ ഹിമവാൻഗൌരഃ	൧൯ ഉമേശേഷ്ടാഹാരഃ
൪ സ്തംഭഃ സ്ഥിതികൃൽ	൧൨ രാഗമായം വീരഃ	൨൦ അത്ഭുതോഹാരഃ
൫ ശുദ്ധോപനിദീപഃ	൧൩ വാരിജം ഭദ്രം	൨൧ ക്രൂരായോധാഃ
൬ പ്രാജ്ഞോരാദ്ധ്യഃ	൧൪ താണ്ഡവംമിശ്രാ	൨൨ ശിശുമ്മധ്യഃ
൭ ധനീശ്രീനത്രഃ	൧൫ കമ്പനോ ചാരഃ	൨൩ ധൈര്യം ജ്ഞാനാംഗം
൮ ഉഗ്രഃ കങ്കരഃ	൧൬ ആജ്യാപ്തിഃ ക്ഷീരാൽ	൨൪ തിലൈരധോഗീലഃ

ഉദാഹരണം—ഇതുവരെ കൊടുത്ത ഉദാഹരണങ്ങൾ ൧൦൯൨-ാമതു ചിങ്ങമാസത്തിലേക്ക് ഉള്ളതായിരുന്നു എങ്കിലും ശ്രാദ്ധനിർണ്ണയത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള വിലിയാദിയായ ഗണിതത്തിന് അതേ തിയ്യതിക്ക് ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ വിലിയാദിയായി ഗണിക്കുന്നത് ആവശ്യമായി വരുന്നതല്ല. അന്ന് തിഥിയുടെ ശ്രാദ്ധത്തിനു സംശയമില്ല. തിഥിയുടെ ശ്രാദ്ധത്തിന് സംശയംവരുന്ന ഘട്ടത്തിലാണെല്ലൊ ആദിത്യനേയും ചന്ദ്രനേയും വിലിയാദിയായി ഗണിക്കേണ്ടിവരിക. അത്രയുമല്ല, ആ കാലം ഇപ്പോൾ അധികം ദൂരത്തിലുമാണെന്നല്ലൊ. അതിനാൽ അടുത്തകാലത്തിൽ തിഥിയുടെ ശ്രാദ്ധത്തിന് സംശയംവരുന്നതായ കൊല്ലവർഷം ൧൦൯൩-ാമത് കർക്കടകമാസം ൧൧-ാംനു- അസ്തമനത്തിന് വിലിയാദിയായി ആദിത്യനേയും ചന്ദ്രനേയും ഗണിക്കുന്നത് ഉദാഹരണമായി കാണിക്കുന്നു.

അവിടെ (൩-ാം പേജിൽ ആറാംശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം) ൧൦൯൩-ാമതു കർക്കടകമാസം ൧൧-ാം തിയ്യതി ഉദയത്തിനു വരുത്തിയ കലി 'കലിഭാവോലം ഹേയഃ' ൧൮൩൪൪൩൧ എന്നാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് 'ജ്ഞാനേന്ദ്രാഘോലംഗഹേയഃ' ൧൮൩൪൦൦൦ എന്നു വാങ്ങിയാൽ ൪൩൧ ഖണ്ഡശേഷമായിത്തീരുന്നു. ഇതിൽ ൩൦ നാഴികകൂടി കൂട്ടിയാൽ ൧൧-ാംനു- അസ്തമനത്തിനുള്ള ഖണ്ഡശേഷമായിവരും. ദിനപ്രമാണം ൩൦ നാഴികയിൽ ഏറിയോ കുറഞ്ഞോ വന്നാലും ൩൦ തന്നെ കൂട്ടിയാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. അഹർമ്മാനം വരുത്തുന്നസമയം ചരത്തിൻെറ ദിക്കുമാറി കല്പിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ദിനപ്രമാണത്തിൻെറ ഏററക്കുറച്ചിലിനാലുണ്ടാകുന്ന ഭേദം

തീൻ പോകുന്നതാകുന്നു. അതിനാൽ ൪൩൫-൩൦ എന്ന ഖണ്ഡശേഷത്തെ വെച്ച് ൩൫ാം പേജിൽ ൧ം ൨ം ശ്ലോകങ്ങളെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം ക്രിയചെയ്താൽ പ്രാഥികമദ്ധ്യമമായിത്തീരും. അതിൽ ഇലികൾവരുത്തി കഴിഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ളതുകൊണ്ട് വിലികൂടി ഉണ്ടാക്കണമെന്ന് ഭേദം. ഈ ഖണ്ഡശേഷത്തെ കുലംകൊണ്ടു പെരുക്കി, ഗോത്രഗായകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃഥാഫലം ഒന്നു കഴിച്ച്, ൨ രാശിയും ൫ തിയ്യതിയും ൫൭ ഇലിയും ൫൨ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ൩൦൮ പെരുക്കി 'ചന്ദ്രാനനയാ'എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഭഗണമായ ൩ വിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൨-൫-൫൭-൫൯ എന്നുവരുന്നു. അതിൽ പിന്നെ വാങ്ങിയ ഖണ്ഡദിവസത്തെക്കൊ വരുത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ധീഗഹഗ്ഗണനാം യതാൽ' എന്ന ൫-൫-൩൨-൩൮ എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൩-൫൦-൫൫-൫൪ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ ൫൭-ാം പേജ് ൫൫ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം 'നയവാൻ' ൪ ഇലി ൫൦ വിലി എന്ന ചന്ദ്രദേശാന്തരം കൊണ്ടു വരുത്തിയ സൂക്ഷ്മദേശാന്തരമായ ൫൮ വിലി കൂട്ടിയാൽ ൩-൫൦-൫൩-൫൩ എന്നുവരുന്നു.

പിന്നെ അഹർമ്മാനംവരുത്തുവാൻ ൩-൫൦-൫൩ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ രണ്ടേടത്തുവെച്ച് ഒന്നിൽനിന്ന്, 'ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രം മേഷാദിയാകുന്നു. ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്ന് 'ജനേന-സത്യേന' എന്നു മുതലായ സൂക്ഷ്മജ്യാവുകൊണ്ടു വരുത്തിയ ഭുജാഫലം ൫൦. അതിനെ വേറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ ആദിത്യമദ്ധ്യത്തിൽനിന്ന്, കേന്ദ്രം മേഷാദിയായിരുന്നതിനാൽ കളയുമ്പോൾ ൩-൫൦-൩൩ എന്ന സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം വരുന്നു. അതിൽ ൫൫൩-ാംപേജിൽ ൫൨-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം വരുത്തിയ പരഹിതത്തിലെ അയനചലനം ആയ സംഖ്യപരഭ (൨൫ തിയ്യതി ൩൭ ഇലി) എന്നു കൂട്ടുമ്പോൾ ൪-൫-൪൩ എന്നു വരുന്നു. ഇതിൽ അസ്തമനത്തിനുള്ള ക്രിയയാകയാൽ ൬ രാശികൂടെ കൂട്ടുമ്പോൾ ൫൦-൫-൪൩ എന്നു തുലാദിയായി വരുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് 'സത്യേന-ഭോഗേന' എന്ന ചരജ്യാവുകൊള്ളുമ്പോൾ ഭുജാഫലം ൩൩൨ ആകുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ധനവും രവി

ഭുജ മേഷാദിയാകയാൽ ഋണവും ആകകൊണ്ട് ഇവതമ്മിൽ അന്ത രിക്കുമ്പോൾ ൳൨൨ ൧൦ ശേഷിക്കുന്നു. ഈ രവിഭുജചരങ്ങളുടെ അന്തരമായ അഹർമ്മാനസാധനത്തെ സൂര്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ധർമ്മഃ' എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'നനുതപര' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൬൪ വിലി സൂര്യന്റെ അഹർമ്മാനമാകുന്നു. അഹർമ്മാനസാധനമായ അന്തരത്തെത്തന്നെ ചന്ദ്രമദ്ധ്യമഗതിയായ 'കല്ലാത്ഥി' ൻ൪ എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'നനുതപര' നെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ ൬ ൩ ൫ ൧൨ വിലി. ചന്ദ്രന്റെ അഹർമ്മാനമെന്നു വരുന്നു. ആദിത്യന്റെ അഹർമ്മാനമായ ഈ ൬൪ നെ ധനത്രൂപമാകയാൽ മദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'വിദ്വാൻ ക്ഷമീ നൃപാലഃ' ൬_൪൦_൫൩_൭൭ എന്ന് ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മ മദ്ധ്യമമായി വരുന്നു. മേല്പടി അഹർമ്മാനസാധനമായ ൳൨൨ എന്ന അന്തരത്തെത്തന്നെ തുംഗന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'സ്ഥാനം' എന്നതു കൊണ്ടു പെരുക്കി 'നനുതപര' നെക്കൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൬. വിലി തുംഗന്റെ അഹർമ്മാനമാകുന്നു. അഹർമ്മാനസാധനം ധനത്രൂപമാകയാൽ ഈ അഹർമ്മാനങ്ങളെല്ലാം ധനത്രൂപങ്ങൾതന്നെയാകുന്നു.

൭൬_൪_൬൦ എന്ന ഖണ്ഡശ്ശേഷംകൊണ്ടുതന്നെ ചന്ദ്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുന്ന ക്രിയയെ താഴെ ഉദാഹരിക്കുന്നു:—ആ ഖണ്ഡശേഷത്തെ വച്ച് 'അനന്തം' എന്ന ചന്ദ്രഗുണകാരംകൊണ്ടു പെരുക്കി 'ഗന്ധഗീതകൻ' എന്ന ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃഥാഫലം ൪ നീക്കി ശേഷത്തെ പന്ത്രണ്ടിലും മുപ്പതിലും അറുപതിലും വീണ്ടും അറുപതിലും പെരുക്കി ഗന്ധഗീതകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൻ രാശി ൪൯ തിയ്യതി ൬൯ ഇലി ൯൪ വിലി എന്ന പ്രായികമദ്ധ്യം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ വീണ്ടും വെച്ച 'നരധുരി' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൻ വിലി ഭാഗം കിട്ടുന്നു. അതിനെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൻ_൪൯_൬൯_൭൨ എന്നു വരുന്നു. അതിൽപിന്നെ കലിയിൽ നിന്നു വാങ്ങിയ ഖണ്ഡദിവസത്തെക്കു വരുത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ഭംഗോലം രാത്രിപേത്ര നോ' എന്ന ചന്ദ്രധ്രുവം ൨_൪൨_൨൬_൬൭ കൂട്ടിയാൽ ൪൪_൨_൯ൻ_൪൬ എന്നുവരുന്നു. അതിൽ

൧൭൨-ാം പേജിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ നയവാൻ എന്ന ൯ ഇലി ൧൦ വിലികൂടി കൂട്ടിയാൽ ൧൧-൨൪-൰-൨൩ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ നടെ വരുത്തിയ ചന്ദ്രാഹർമ്മാനമായ ൩ ഇലി ൭൰ വിലി കൂടി ധനരൂപമാകയാൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ധന്യാന്യോ ഹി രമ്യോയം' ൧൧-൨൪-൧൦-൧൯ എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം വരുന്നു.

പിന്നെ ൯൰൧൰൦ എന്ന ഖണ്ഡശേഷംകൊണ്ടുതന്നെ ചന്ദ്രതുംഗമദ്ധ്യമം വരുത്തുന്ന ക്രിയയെ താഴെ ഉദാഹരിക്കുന്നു:—

ആ ഖണ്ഡശ്ശേഷത്തെവച്ചു തുംഗന്റെ ഗുണകാരമായ 'കിം' എന്ന ൧. കൊണ്ടു പെരുക്കി 'രംഗരാഗീ' എന്ന ൰൨൰൨ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വൃഥാഫലം ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ അതിനെത്തന്നെ പന്ത്രണ്ടിലും മുപ്പതിലും അറുപതിലും വീണ്ടും അറുപതിലും പെരുക്കി രംഗരാഗി എന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ ഹരിച്ചാൽ ൧ രാശി ൧൪ തിയ്യതി ൰ ഇലി ൯൭ വിലി എന്ന പ്രായികമദ്ധ്യം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ വീണ്ടും വെച്ച് 'ഹസ്തേന്ദ്രീ' ൩൪ എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൰൯ വിലി ഭഗണംകിട്ടുന്നു. അതിനെ പ്രായികമദ്ധ്യത്തിൽനിന്ന് കളഞ്ഞാൽ ൧-൧൪-൰-൧൰ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ പിന്നെ കലിയിൽനിന്നു വാങ്ങിയ ഖണ്ഡദിവസത്തേക്കു വരുത്തിയ വിലിയാപ്തിയായ 'കലൈകവിൽ പുനർദ്ദ്രാനീ' ൪-൧-൯൧-൰൧ എന്ന ചന്ദ്രതുംഗധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൬. ൧൬. ൯൯. ൯൯. എന്നു വരുന്നു. അതിൽ ൧൭൨-ാം പേജിൽ ൧൧-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം 'നയവാൻ' എന്ന ചന്ദ്രദേശാന്തരംകൊണ്ടു വരുത്തിയ ചന്ദ്രതുംഗദേശാന്തരമായ ൨ വിലികൂടി കൂട്ടിയാൽ ൬. ൧൬. ൯൯. ൯൩. എന്നു വരുന്നു. അതിൽ നടേവരുത്തിയ ചന്ദ്രതുംഗന്റെ അഹർമ്മാനമായ ൰ വിലി കൂടി ധനരൂപമാകയാൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ധീഭൂദിദാൻ ധന്യധീഃ' ൬. ൧൬. ൯൯. ൯൬ എന്ന് ചന്ദ്രതുംഗന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

'വിദ്വാൻ ക്ഷമീ നൃപാലഃ' എന്ന ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് ആദിത്യന്റെ മന്ദോച്ചമായ 'ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്നു വാങ്ങിയാൽ, 'വിദ്വാൻ ക്ഷമീ ശ്രേ

ഷ്ടാ ന’ എന്ന കേന്ദ്രം വരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഇതു കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ഋണത്രപമാണെന്നുവരുന്നു. ഇതിൽ നിന്നു രാശി ഒന്നും ഇല്ലാതെ ശുദ്ധാംശാദികളിൽ ൩൧മത്തേതായ ‘നഗരശ്രീ’ എന്നു പോകുന്നതാകയാൽ ആയതു കളഞ്ഞാൽ ൩൦ പൂൎണ്ണജ്യാവു പോയി എന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. പിന്നെ പൂൎണ്ണജ്യാവു പോയി ബാക്കിയുള്ള ൨൩ ഇലികളെ ൩൦൧ൽ പെരുക്കി വിലികളിൽ കൂട്ടിയാൽ ‘വിജ്ഞസ്സൂഷ്ടഃ’ ൧൩൦൪ എന്ന ശിഷ്ടജ്യാവികല ഉണ്ടാകുന്നു. ഈ ശിഷ്ടജ്യാവികലകൊണ്ടു ‘തിഥിസടാമാസേശ൧രഃ’ എന്നതിനെ ഹരിച്ചാൽ ‘കാലവൈശിഷ്ട്യം’ ൧൫൪൬൧ എന്ന ഹാരകം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ തിട്ടപ്പെടുത്തിവെച്ച ൩൧മത്തെ മഹാജ്യാവായ ‘സ്വൎഗ്ഗാശോയം ലോകഃ’ ൧൬൧൫൧൭൪ എന്നതിനെ ‘നീതി’ എന്ന ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം, ൫ ഇലി ൭ വിലിയാകുന്നു. ജ്യാക്കളുടെ സംഖ്യയായ ൨൪൧ൽനിന്ന്, പൂൎണ്ണജ്യാ സംഖ്യയായ ൩ കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള ൧൪ കോടിയാകയാൽ ‘ആത്മവിൽ ശ്രേഷ്ഠഃ’ എന്നുമുതൽ എണ്ണി ൧൪-ാമത്തേതായ ‘വിനീതം സൽകുലം’ ൩൧൬൧൪ എന്ന കോടിജ്യാവിനെവെച്ച് അതിൽനിന്ന് ലബ്ധഫലമായ ൫. ൭ വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ള ൩൧൭൫൨൭നെ ‘നേത്രാസ്യ’ ൧൨൦എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൩,൫൦,൫൧൪൩നെ ‘കാലവൈശിഷ്ട്യം’ എന്ന ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൨൪൨൦ ആകുന്നു. മുമ്പേവെച്ച ഭുജജ്യാവായ ‘സ്വൎഗ്ഗാശോയം ലോകഃ’ എന്ന മഹാജ്യാവിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വെച്ച് അതിൽ കോടിയിൽനിന്നുണ്ടാക്കിയ ഫലമായ ൨൪൨൦ കൂടി കൂട്ടിയാൽ ൧൩൪൦൨൧ എന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലംവരുന്നു. ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ ആദിത്യന്റെ പരിധിയായ മൂന്നുകൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൪൦൨൨൪൨൫നെ ‘നന്ദ’ എന്ന ൫൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൫൦ ഇലി ൧൩ വിലി ഉണ്ടാകുന്നു. ഇത് ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവായി. ഇതിനെ ചാപമാക്കിയാൽ ഒന്നും ഭേദംവരുവാനില്ല. ഒന്നാമത്തെ ചാപജ്യാവായ ‘ഗുഡം മേനകം’ എന്നതുതന്നെ ഇതിൽനിന്നു പോകുന്നില്ലല്ലോ. അതിനാൽഇവിടെ ജ്യയും ചാപവും ഒന്നുതന്നെയാകുന്നു. ഈ ഫലജ്യാവിനെ കേന്ദ്രംമേഷാദിയാകയാൽ ഋണത്രപമാകകൊണ്ടു ‘വിദ്വാൻ ക്ഷമീ നൃപാലഃ’ എന്ന ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു വാങ്ങിയാൽ ‘ഹരിസ്സു ജ്ഞാനാ

ഭേദ്യാലം' ൩-൧൦. ൯. ൨൮ എന്ന ആദിത്യൻെറ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടമായിവരുന്നു.

ചന്ദ്രമദ്ധ്യമത്തെ സ്ഫുടിക്കുവാൻ പറയുന്നു:—

അതിന് 'ധന്യം നമ്യോഹി ഭദ്യോയം' എന്ന ചന്ദ്രസൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ പേരെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്ന് ചന്ദ്രൻെറ മന്ദോച്ചമായ നടെ ഉണ്ടാക്കിയ 'ധീരൈരവിഹോർ ധന്യധീഃ' എന്ന ചന്ദ്രോച്ചസൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വാങ്ങിയാൽ 'ഹിസ്ത്രേണാ രാജാ നാത്ര' എന്ന കേന്ദ്രംവരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ഋണപ്രകാരമാണെന്നു വരുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് ൩. രാശി പോവുകയാൽ ൧൧-ം ഖണ്ഡാംശാദികളിൽ ൨-ാമത്തേതായ 'നാഗോ ഭവ' എന്നതും പോവുകയാൽ ൩൦ കൂടി ൧൨ പൂർണ്ണജ്യാവു പോയി എന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. പിന്നെ പൂർണ്ണജ്യാവുപോയി ബാക്കിയുള്ള ൩ ഇലികളെ ൧൦-ൽ പെരുക്കി വിലികളിൽ കൂട്ടിയാൽ 'അലം ബലീ' ൩൩൩ എന്ന ശിഷ്ടജ്യാവികല ഉണ്ടാകുന്നു. ഈ ശിഷ്ടജ്യാവികലകൊണ്ട് 'തിഥിസടാചാരസേശരഃ' എന്നതിനെ ഹരിച്ചാൽ 'ബലാവാസഃ' ൪൩൩ എന്ന ഹാരകം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ തിട്ടപ്പെടുത്തിവെച്ച ൧൨-ാമത്തെ മഹാജ്യാവായ 'വിനീതം സൽകുലം' ൩൧൬൪ എന്നതിനെ 'നീതി' എന്ന ൧൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം, ൨൮ ഇലി ൩൨ വിലിയാകുന്നു. പിന്നെ ജ്യാക്കളുടെ സംഖ്യയായ ൨൪ൽ നിന്നു പൂർണ്ണജ്യാ സംഖ്യയായ ൧൨ കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള ൧൨ കോടിയാകയാൽ 'ആത്മവിൽ ശ്രേഷ്ഠഃ' എന്നുമുതൽ എണ്ണി ൧൨-ാമത്തേതായ 'സൎഗ്ഗാദൗശായം ലോകഃ' ൧൩൧൭ എന്ന കോടിജ്യാവിനെ വെച്ച് അതിൽനിന്ന് ഭുജജ്യാ ലബ്ധഫലമായ ൨൮ ൩൨ വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ള ൧൨൮൩ നെ 'നേത്രാന്ത്യ' ൧൨൦ എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ ഉള്ള ൧൫൩൭൬൦നെ 'ബലാവാസഃ' എന്ന ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൨൦൩൯ ആകുന്നു. മുമ്പെ വെച്ച ഭുജാജ്യാവായ 'വിനീതം സൽകുലം' എന്ന മഹാജ്യാവിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വെച്ച് അതിൽ കോടിയിൽനിന്നു കിട്ടിയ ഫലമായ ൨൦൩൯ കൂടി കൂട്ടിയാൽ ൩൧൯൩ എന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം വരുന്നു. ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാ

ഫലത്തെ ചന്ദ്രന്റെ പരിധിയായ ൭ കൊണ്ടു പെരുക്കി മേലുള്ള വ, ന്മ്ലെ-ഫ നൊന്നര എന്ന വ്യം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വ.ർ ഇലി ൪൭ വിലി ഉണ്ടാകുന്നു. ഇത് ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവായി. ഇതിനെ ചാപമാക്കണം. അതിന്നു ഇതിൽനിന്ന് എത്രാമത്തെ ചാപജ്യാവ് പോകുമെന്ന നോക്കേണ്ടതാം 'ഗുഡമോനകാ' എന്നുതുടങ്ങി എണ്ണിയാൽ ഫവ്വ-ാമത്തതായ 'ധാമതി സരിൽ' വന്നെ-ർൻ പോകുന്നു. അതിനാൽ ഈ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവിന്റെ വിലികളിൽ ഫവ്വ കൂടി കൂട്ടണം. അപ്പോൾ അത് വപ്വം-വ. എന്നാകുന്നു. ഇതിന്റെ ഇലികളെ തിയ്യതികളാക്കി കയറവരുമ്പോൾ ൪ തിയ്യതി ൪൦ ഇലി വ. വിലിയുണ്ടാകുന്നു. ഈ ഫലത്തെ കേന്ദ്രം മേഷാദിയാകയാൽ ഋണത്രപമാകകൊണ്ട്, ധന്യോ നന്ദ്യോഹി രമ്യായം' എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന വാങ്ങിയാൽ 'സ്വയക്ഷേത്രാലം ഗ്ലൌ രമ്യോന്ത്യേ' ഫ.ഫ. വ.ന. ന.ാ. ഫ. എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടമായി വരുന്നു.

പിന്നെ ഈ ചന്ദ്രസൂക്ഷ്മസ്ഫുടത്തിൽനിന്ന് നടേവരുത്തിയ 'ഹരിസ്തു ജ്ഞാനാഢ്യോലം' എന്ന ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം വാങ്ങുമ്പോൾ 'ധീഭൂൽ ഇരുഃ ശ്ലോകഘ്യാ ഹി' വ്യ. ഫന. വ.ന. ൪ൻ എന്ന തിഥിസ്ഫുടം വരുന്നു. ഈ തിഥിസ്ഫുടംകൊണ്ടു നോക്കുമ്പോൾ ഫരൻന്ന-ാമത് കൎക്കടകമാസം ഫഫ-ാംന്ത- അസ്തമനത്തിന്ന് കറുത്ത സപ്തമിയിൽ ന്ന നാഴിക ഒൻ-ൽ ചില-ാ.നം വിനാഴിക ചെന്നിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ സപ്തമി ശ്രാദ്ധം ഫഫ-ാം തിയ്യതി ചൊവ്വാഴ്ചയാകുന്ന ഊട്ടേണ്ടത്. ഫവ-ാം തിയതിയല്ല എന്ന് നിശ്ചയിക്കപ്പെടാവുന്നതാകുന്നു.

ശ്രാദ്ധദിനപ്രമാണം.

ശ്രാദ്ധത്തെപ്പററി തീച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതിനുള്ള പ്രമാണങ്ങളെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

സായം ദശാംശേ ത്വ ഗതേ ഭതിത്ഥ്യോഃ
ശ്രാദ്ധം തദന്യേദ്യുഃ ന ചേൽ പരേദ്യുഃ
ദോ ഛേത്തദാദ്യം മൃതമാസ്യ ദേവേ
തൽപൂൎവ്വമാസാന്ത്യഗമേവ കാൎയ്യം വവ

അന്വയം — സായം തിഥേഃ പ്രാക് ദശാംശേ ഗതേ സതി തു തദഹനി ഏവ ശ്രാദ്ധം കാര്യം. ന ചേൽ ശ്രാദ്ധം പരേദ്യുഃ കാര്യം. മൃതമാസി ദ്വേ ശ്രാദ്ധേ ചേൽ തൽ ആദ്യം കാര്യം. മൃതമാസി അഭാവേ തൽപൂർവ്വമാസാന്ത്യഗം ഏവ ശ്രാദ്ധം കാര്യം.

സാരം — മലയാളത്തിൽ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടുന്നത് പ്രായേണ മരിച്ചത് ഏതുനക്ഷത്രത്തിലാകുന്നുവോ ആ നക്ഷത്രത്തെ പ്രമാണിച്ചിട്ടാകുന്നു. മലയാളത്തിൽതന്നെ വളരെ ചുരുക്കം ചിലർ മരിച്ച സമയത്തെ തിഥിയെ പ്രമാണിച്ച് ശ്രാദ്ധമൂട്ടിവരുന്നവരായിട്ടും ഉണ്ട്. അത്രയുമല്ല. സംവത്സരദീക്ഷാവസാനം വരെ ഏടമാസങ്ങളും പന്ത്രണ്ടാംമാസവും ഊട്ടുന്നത് എല്ലാവരും തിഥിയെ പ്രമാണിച്ചിട്ടുതന്നെയാകുന്നു. പരദേശങ്ങളിൽ എല്ലാം തിഥിയെ പ്രമാണിച്ചിട്ടുതന്നെ ചെയ്യുവരുന്നു. അതിനാൽ നക്ഷത്രശ്രാദ്ധത്തിന്റെയും തിഥിശ്രാദ്ധത്തിന്റെയും വിധിയെ ഈ ശ്ലോകത്തിൽ ഒരുമിച്ചു കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. അസ്തമനസമയത്തിലേക്ക് നാളിന്മേൽതാൻ പക്കത്തിന്മേൽ താൻ പത്തിൽ ഒന്നായ ൬ നാഴിക ചെന്നുവെങ്കിൽ ആ ദിവസംതന്നെ ആ നാളിന്റെതാൻ ആ പക്കത്തിന്റെതാൻ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. അസ്തമനസമയത്തേക്ക് ൬ നാഴിക ചെന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതു പിറെറന്നാളാകുന്നു. ഇവിടെ നാളിന്റെതാൻ പക്കത്തിന്റെതാൻ ഏറാക്കുറച്ചിലിനെ ആലോചിക്കേണ്ടതില്ല. നാളുതാൻ പക്കംതാൻ എപ്പോൾ തുടങ്ങുമെന്നു തൽക്കാലിച്ചു നോക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യവുമില്ല. നാളിന്മേൽ ൬൦ ഇലിയും പക്കത്തിന്മേൽ ൬൦ ഇലിയും ചെന്നിട്ടുണ്ടോ എന്നു മാത്രമേ നോക്കേണ്ടതുള്ളു. അത്രയിലിയോ അതിലധികം ഇലിയോ ചെന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അന്നുതന്നെ ഊട്ടേണ്ടതും അത്ര ഇലി ചെന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ പിറേറന്ന് ഊട്ടേണ്ടതും ആകുന്നു. അത ഏവ ദശാംശേ ഗതേ ഇത്യുക്തം. ന തു തിഥേഃ പ്രാക് അസ്തമനാൽ ഷണ്ണാഡികാപൂർവ്വകാലാരബ്ധയോരിത്യുക്തം. മരിച്ച സൗരമാസത്തിൽ ആദ്യത്തിലും അന്ത്യത്തിലുമായി നക്ഷത്രശ്രാദ്ധംതാൻ തിഥിശ്രാദ്ധംതാൻ രണ്ടുവരികിൽ അപ്പോൾ ആദ്യം വന്ന ശ്രാദ്ധദിവസമാകുന്നു ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടത്. ഒടുവിൽ വരുന്നതിന്ന് അല്ല. ഇവിടെ മാസമെന്നു പറഞ്ഞത് മേടം ഇടവം മുതലായ സൗരമാസത്തെത്തന്നെയാകു

ന്നു. ചൈത്രം വൈശാഖാമുതലായ ചാന്ദ്രമാസത്തെയല്ല. ചാന്ദ്രമാസത്തിൽതിഥിശ്രാദ്ധം രണ്ടുവരുന്നതല്ലെല്ലോ. പിന്നെമരിച്ചസൌരമാസത്തിൽ തിഥിശ്രാദ്ധം ഒന്നും വന്നില്ലെങ്കിൽ മുമ്പെത്തെ മാസത്തിന്റെ ഒടുവിൽവന്ന ശ്രാദ്ധദിവസമാകുന്നു ശ്രാദ്ധമൂട്ടേണ്ടതു്. നക്ഷത്രശ്രാദ്ധം സൌരമാസത്തിൽ ഒന്നും വരാതെ ഇരിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. അതിനാൽ തിഥിപ്രമാണിച്ച ശ്രാദ്ധം ഊട്ടുന്നവൎക്ക മാത്രമെ ഈ അംശം ആലോചിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. പരദേശികൾക്കു്, ശ്രാദ്ധനിൎണ്ണയത്തിൽ ഈ വിധമല്ലാതെ ചില ഭേദങ്ങളുണ്ടു്. ആയതു് അത്യാവശ്യകമല്ലായ്കയാൽ ഇവിടെ കാണിക്കുന്നില്ല.

ഈപറഞ്ഞതു സാമാന്യമായുള്ള ശ്രാദ്ധവിധിയാകുന്നു. സൌരമാസത്തിലെ ആദ്യദിവസത്തിൽ ഊട്ടിത്തുടങ്ങേണ്ടുന്നശ്രാദ്ധം തീൎച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതിന്നു ചില വിശേഷവിധികളുണ്ടു്. അതുകൾ പറയുന്നതിന്നുമുമ്പ് മാസത്തിലെ ആദ്യദിവസത്തെ തീൎച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടുന്ന പ്രകാരത്തെ കാണിക്കുന്നു.

മദ്ധ്യാഹ്നകാലാവസിതേഃ പുരസ്താ-
ദ്വിവസാതഃ സംക്രമണം യദി സ്യാൽ
ശ്രാദ്ധേ തു മാസാദ്യദിനം തദേവ
പരം ദിനം സംക്രമണം പരം ചേൽ. ൨൩

അന്വയം—മദ്ധ്യാഹ്നകാലാവസിതേഃ പുരസ്താൽ ദിവസാതഃ സംക്രമണം സ്യാൽ യദി ശ്രാദ്ധേ തു തൽ ഏവ മാസാദ്യദിനം. സംക്രമണം പരം ചേൽ പരം ദിനം മാസാദ്യദിനം.

സാരം—ആദിത്യസംക്രമം മദ്ധ്യാഹ്നകാലം കഴിയുന്നതിന്നു മുമ്പിലാകുന്നു എങ്കിൽ മാസത്തിന്റെ ആദ്യദിവസം സംക്രമദിവസം തന്നെയാകുന്നു. സൂൎയ്യസംക്രമണം മദ്ധ്യാഹ്നകാലം കഴിഞ്ഞതിന്നു ശേഷമാകുന്നു എങ്കിൽ പിറ്റേദിവസമാകുന്നു മാസത്തിന്റെ ആദ്യദിവസം. 'ശ്രാദ്ധേ തു' എന്നുപറഞ്ഞതിനാൽ ശ്രാദ്ധവിഷയത്തിൽ ഈ വിധം മാസാദ്യദിവസത്തെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടതാണെന്നു കിട്ടുന്നു. അതിനാൽ മറ്റുവിഷയങ്ങളിൽ സൂൎയ്യസംക്രമം സൂൎയ്യോദയാൽ പരമായാൽ (മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്നുമുമ്പിലായാലും) പിറ്റേന്നു തന്നെയാകുന്നു മാസാദ്യദിവസമെന്നും ഒരു പക്ഷമുണ്ടെന്നു് അ

റിഞ്ഞുകൊള്ളേണ്ടതാകുന്നു. ഈ വിഷയത്തെ ഗ്രഹഗണിതപ്രബന്ധം ൨൦-ാം ശ്ലോകത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനാവസരത്തിൽ ൫൩-൫൪ പേജുകളിൽ വിവരിച്ചിട്ടുമുണ്ട്. മദ്ധ്യാഹ്നകാലം എന്നു പറയുന്നത് വിഷുവദിവസത്തിൽ (രാത്രിയും പകലും സമമായ ദിവസം) ൧൨ നാഴിക പുലർന്നതിന്നുശേഷം ൧൮ നാഴിക കഴിയുന്നതുവരെയുള്ള ൬ നാഴികകാലമാകുന്നു. ദിനപ്രമാണത്തെ ൫-ൽ ഹരിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഓരോഭാഗങ്ങൾക്ക് ൧. പ്രാഹ്ണം, ൨. പൂർവ്വാഹ്ണം, ൩. മദ്ധ്യാഹ്നം, ൪. അപരാഹ്ണം, ൫. സായാഹ്നം ഇങ്ങിനെ ൫ പേരാകുന്നു. അതിനാൽ ഇതുകൾ ദിനപ്രമാണത്തിന്റെ ഏറ്റക്കുറച്ചിൽപോലെ ൬ നാഴികയിൽ നിന്ന് അല്പം ഏറിയും കുറഞ്ഞും വരാവുന്നതാകുന്നു. അവിടെ മദ്ധ്യാഹ്നം അവസാനിക്കുന്ന സമയത്തെ സൂക്ഷ്മമായിവരുത്തി സൂര്യസംക്രമം അതിന്നു മുമ്പോ പിമ്പോ എന്ന് അറിഞ്ഞു മാസാദ്യദിനത്തെ തീർച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു. അതിന്നു ദിനപ്രമാണത്തെ മൂന്നിൽ പെരുക്കി ൫-ൽ ഹരിച്ചാൽ മതിയാകുന്നതാകുന്നു.

ദിനരാത്രിപ്രമാണം.

കൃതായനാംശസ്യ ചരത്രിഭാഗം
ഖവഹ്നിനാഡീഷു കരോതു രാത്രേഃ
സിദ്ധ്യേത്തദാ മാനമഥാസ്യ വാമ്യാൽ
കരോതു മാനം തദിദം ദിനസ്യ. ൨൪

അന്വയം—കൃതായനാംശസ്യ ചരത്രിഭാഗം ഖവഹ്നിനാഡീഷു കരോതു തദാ രാത്രേഃ മാനം സിദ്ധ്യേൽ. അഥ അസ്യ വാമ്യാൽ കരോതു. തൽ ഇദം ദിനസ്യ മാനം ഭവേൽ.

സാരം—ആദിത്യസ്ഫുടംവെച്ച് അതിൽ അയനചലനം സംസ്കരിച്ച് തുലാമേഷാദി അറിഞ്ഞു ഭുജക്ക് ചരജ്യാവുകൊള്ളുക. ൧൭൭—൧൭൯ പേജുകളിൽ അയനചലനം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയയും ചരജ്യാവും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ആ ചരജ്യാവിനെ ൩-ൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്നതു വിനാഴികയാകുന്നു. ആ വിനാഴികകളെ ൬൦-ൽ കയറ്റുവാനുണ്ടെങ്കിൽ കയറ്റി ൩൦ നാഴികയിൽ സംസ്കരിക്കണം. ചരം മേഷാദിയാണെങ്കിൽ ൩൦-ൽനിന്നു കളയുക. തുലാദിയാണെങ്കിൽ കൂട്ടുക, എന്നാൽ രാത്രിപ്രമാണം സിദ്ധിക്കുന്നു. ഈ ചര

ത്തിൽനിന്ന കിട്ടിയ വിനാഴികകളെ ൬൦ നാഴികകളിൽനിന്നു വിപരീതമായി സംസ്കരിച്ചാൽ അത് ദിനപ്രമാണമായിത്തീരുന്നതാകുന്നു. ഇതിനാൽ അയനചലനം സംസ്കരിച്ച് ആദിത്യൻ മേടംമുതൽ കന്നിവരെ ൬ രാശികളിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ പകൽ ഏറിയും രാത്രി കുറഞ്ഞും വരുന്നതാകുന്നു. അതുപോലെ ആദിത്യൻ തുലാംമുതൽ മീനംവരെ ൬ രാശികളിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ രാത്രി ഏറിയും പകൽകുറഞ്ഞും വരുന്നതാകുന്നു. ഇളികനാഴികകളെ ശരിപ്പെടുത്തുവാനും പ്രാഹ്നം പൂർവ്വാഹ്നം മുതലായവകളുടെ നാഴികകളെ ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തുവാനുംമററും ഈ ദിനരാത്രിപ്രമാണം ഉപകരിക്കുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൦൭൬ കക്കിടകം ൧൧-ാംനു അസ്തമനത്തിന്നു വരുത്തിയ 'ഹരിസ്സ ജ്ഞാനാദ്ധ്യാലം' എന്ന സൂക്ഷ്മസ്ഫുടത്തിന്റെ ഇലിവരെ ഉള്ളതു വെച്ച് അതിൽ 'സാംഖ്യപാദ' എന്ന അയനചലനം ഇലിമാദിയായി കൂട്ടി അതിൽനിന്ന്, 'സത്ത്യേന-ഭോഗ:ന' എന്നുമുതലായ ചരജ്യാവുകൊണ്ടാൽ കിട്ടുന്ന ൧൭൨ വ്യനെ ൬൦-ൽ ഹരിച്ചാലുള്ള ൨൩ വിനാഴികയെ ൩൦-ൽ കയററിയാൽ ൩൧ നാഴിക ൨൩ വിനാഴികയുണ്ടാകുന്നു. ഇതിനെ, ഈ ജ്യാവു മെഷാദിയാകയാൽ ൬൦ നാഴികയിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ കിട്ടുന്ന ൨൮ നാഴിക ൩൭ വിനാഴിക അന്നത്തെ രാത്രിപ്രമാണമെന്നും ൬൦-ൽ കൂട്ടിയാൽ കിട്ടുന്ന ൩൧ നാഴിക ൨൩ വിനാഴിക അന്നെത്തെ ദിനപ്രമാണമെന്നും വരുന്നു.

അനന്തരം ശ്രാദ്ധത്തിന്നു മാസാദ്യദിനത്തിൽഉള്ള വിശേഷവിധിയെ പറയുന്നു:—

യാ തത്ര മാസാദ്യദിനാപരാഹ്നം
സ്പൃശേത്തിഥിഃ ശ്രാദ്ധകരീ തദഹ്നി
തത്രാപരാഹ്നാദ്യവസാനയോർദ്വേ
സ്പൃഷ്ട്വാ തദാ തദ്ദ്വയമത്ര കുര്യാൽ. ൨൫

അന്വയം—തത്ര യാ തിഥിഃ മാസാദ്യദിനാപരാഹ്നം സ്പൃശേൽ സാ തിഥിഃ തദഹനി ശ്രാദ്ധകരീ. തത്രദ്വേ അപരാഹ്നാദ്യവസാനയോഃ സ്പൃഷ്ട്വാ യദി തദാ തൽ ദ്വയം അത്ര കുര്യാൽ.

സാരം—നടെ പറഞ്ഞപ്രകാരം മാസത്തിന്റെ ആദ്യദിനത്തിൽ മദ്ധ്യാഹ്നകാലം കഴിഞ്ഞ് അപരാഹ്നകാലത്തിലേക്ക് അല്പമെങ്കിലും ഒരു നാളോ പക്കമോ സ്പൃശിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആ നാളും പക്കവും അന്നേദിവസം ശ്രാദ്ധത്തിന്ന് ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതിനെയാണ് ധാലൂട്ടുക എന്നുപറയുന്നത്. അത്രയുമല്ല, മാസാദ്യദിവസത്തിന്റെ അപരാഹ്നത്തിന്റെ ആദ്യത്തിൽ ഒരു നാളുതാൻ പക്കംതാൻ താനും ആ അപരാഹ്നത്തിന്റെ ഒടുവിൽ പിന്നത്തെ നാളുതാൻ പക്കംതാൻ താനും സ്പൃശിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വരികിൽ ആ രണ്ടു നാളുകളുടെ ശ്രാദ്ധവും ആ രണ്ടു പക്കങ്ങളുടെ ശ്രാദ്ധങ്ങളും അന്നുതന്നെ ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. മാസാദ്യദിവസത്തിൽ ഒരു നാളുതാൻ പക്കം താൻ സൂര്യോദയാൽ പരം മദ്ധ്യാഹ്നകാലം കഴിഞ്ഞ് അപരാഹ്നത്തിലേക്ക് സ്പൃശിച്ച് അവസാനിക്കുകയും ആ അപരാഹ്നം കഴിയുന്നതിന്നു മുമ്പായി പിന്നത്തെ നാളുതാൻ പക്കംതാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നതായാൽ ആ രണ്ടുനാളുകളുടെതാൻ പക്കങ്ങളുടെതാൻ ശ്രാദ്ധം മാസാദ്യദിനത്തിൽതന്നെ ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. 'അത്ര സ്പൃശേത്തിഥിരിതി തിഥിശബ്ദോ നക്ഷത്രസ്യാപി ഉപലക്ഷണം. തിഥിനക്ഷത്രയോരുഭയോ രപി ശ്രാദ്ധവിധിവിഷയേ വിശേഷാഭാവാൽ'.

പിന്നെ ഈ മാസാദ്യദിനശ്രാദ്ധവിഷയത്തിൽ ഒരു വിശേഷംകൂടിയുണ്ട്. അതിനെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

പ്രാഗസ്തതോ ന ത്രിമുഹൂർത്തഗാപി
ശ്രാദ്ധേപരാഹ്നാന്ത്യഭവാ തദഹ്നി
ഗ്രാഹ്യാ പരാഹ്നാന്ത്യഭവാ ന ചാപി
കാര്യാസ്തതഃ പ്രാക്ത്രിമുഹൂർത്തഗാ ചേൽ. ൨൬

അന്വയം—അസ്തതഃ പ്രാക് ന ത്രിമുഹൂർത്തഗാ അപി അപരാഹ്നാന്ത്യഭവാ തിഥിഃ തദഹ്നി ശ്രാദ്ധേ ഗ്രാഹ്യാ. ന അപരാഹ്നാന്ത്യഭവാ അപി അസ്തതഃ പ്രാക് ത്രിമുഹൂർത്തഗാ ചേൽ സാ അപി കാര്യാ.

സാരം—മാസാദ്യദിനത്തിൽ സൂര്യാസ്തമനത്തിന്നു വെള്ളുമ്പോൾ ഫലൽമുന്നായ ൬ നാഴിക ചെന്നിട്ടില്ലെങ്കിലും അപരാഹ്നത്തിന്റെ അവസാനത്തിലേക്ക് ഒരു നാളുതാൻ പക്കംതാൻ

ട്ടുന്നുവെങ്കിൽ മാസാദ്യദിനത്തിൽതന്നെ ആ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. അതുപോലതന്നെ അപരാഹ്നത്തിന്റെ ഒടുവിലേക്ക തട്ടീട്ടില്ലെങ്കിലും അസ്തമനത്തിന്നു കാണുമ്പോൾ ഒരു നാളിന്മേൽ താൻ പക്കത്തിന്മേൽ താൻ ൬ നാഴിക ചെന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ആ ശ്രാദ്ധവും അന്നുതന്നെ ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. 'സായം ദശാംശേ തു ഗതേ ഭതിത്ഥ്യോഃ' എന്നു കാണിച്ച പ്രമാണപ്രകാരം ഊട്ടേണ്ടുന്ന ശ്രാദ്ധത്തിനെ 'തത്രാപരാഹ്നാദ്യവസാനയോർദ്വേ' എന്ന വിധി ബാധിക്കുന്നതല്ലെന്നു താല്പൎയ്യം. ഇവിടെ പകൽ കുറയുന്ന കാലങ്ങളിൽ സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിന്നു മുമ്പ് അപരാഹ്നത്തിന്റെ ഒടുവിനെ സ്പൎശിച്ചു തുടങ്ങുന്ന നാളുതാൻ പക്കം താൻ സൂൎയ്യാസ്തമയസമയത്തേക്ക് ൬ നാഴിക ചെന്നിട്ടില്ലെങ്കിലും മാസാദ്യദിനത്തിൽ തന്നെ ആ ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. 'സായം ദശാംശേ' എന്ന പ്രമാണപ്രകാരം ഊട്ടേണ്ടതായി വന്നിട്ടില്ലെങ്കിലും 'തത്രാപരാഹ്നാദ്യവസാനയോർദ്വേ' എന്ന വചനപ്രകാരം ഊട്ടേണ്ടതാണെല്ലോ. അതുപോലതന്നെ പകൽ ഏറുന്നകാലം സൂൎയ്യാസ്തമനത്തിന്നു വരുമ്പോൾ ഒരു നാളുതാൻ പക്കം താൻ ൬ നാഴിക ചെന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അപരാഹ്നത്തിന്റെ ഒടുവിനെ സ്പൎശിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വന്നേക്കാം. എന്നാലും ആ ശ്രാദ്ധം മാസാദ്യദിവസത്തിൽ തന്നെ ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. 'തത്രാപരാഹ്നാദ്യവസാനയോർദ്വേ' എന്ന വചനപ്രകാരം ഊട്ടേണ്ടതില്ലെങ്കിലും 'സായം ദശാംശേ തു ഗതേ ഭതിത്ഥ്യോഃ' എന്നവചനപ്രകാരം ഊട്ടുവാനവകാശമുണ്ടല്ലോ. ഏവം ച സായം ദശാംശേ തു ഗതേ ഭതിത്ഥ്യോഃ ഇതി വിധേഃ തത്രാപരാഹ്നാദ്യവസാനയോഃ ദ്വേ ഇതി വിധേശ്ച പരസ്പരം ബാദ്ധ്യബാധകതാ നൈവ. കിന്തു ഉഭയോഃ സമപ്രാധാന്യസത്വാൽ ഉഭയമപി സ്വീകരണീയമേവ. ന ചൈതയോരുഭയോഃ ഉത്സൎഗ്ഗാപവാദരൂപതാപി ശങ്ക്യാ. വിവിക്തവിഷയസൽഭാവാൽ. ഇതി സംക്ഷേപഃ.

വാലൂട്ടുന്ന വിഷയത്തിൽ പക്ഷാന്തരമുണ്ട്. അതിനെ താഴേ കാണിക്കുന്നു:—

പൂർവ്വേഹ്നി യാ ശ്രാദ്ധകരീ തിഥിസ്സാ
സ്പൃഷ്ടാപി മാസാദ്യദിനാപരാഹ്നം
തച്ഛ്രാദ്ധമേകേ ന ചരന്തി തസ്മി-
ന്നേതേ ഹി മാസാദ്യദിനേ വിശേഷാഃ. ൨൭

അന്വയം—യാ തിഥിഃ പൂർവ്വേ അഹനി ശ്രാദ്ധകരീ സാ മാസാദ്യദിനാപരാഹ്നം സ്പൃഷ്ടാ അപി ഏകേ തസ്മിൻ തച്ഛ്രാദ്ധം ന ചരന്തി. ഏതേ മാസാദ്യദിനേ വിശേഷാഃ ഹി. അത്രാപി തിഥിശബ്ദഃ പൂർവ്വവൽ അവിശേഷാൽ നക്ഷത്രസ്യാപി ഉപലക്ഷക ഇതി ബോദ്ധ്യം.

സാരം—അവിടെ മാസാദ്യദിനത്തിലെ അപരാഹ്നത്തിലേക്ക തട്ടുന്ന നാളുതാൻ പക്കംതാൻ തലേദിവസം അസ്തമനത്തിലേക്ക വെക്കുമ്പോൾ ന്നു നാഴിക ചെന്നതായിരിക്കുന്നുവോ ആ നാളുതാൻ പക്കം താൻ മാസാദ്യദിനത്തിൽ വാലൂട്ടുക എന്നു പറഞ്ഞ പ്രകാരം ചിലർ ഊട്ടിവരുന്നില്ല. ആ നാളുതാൻ പക്കം താൻ തന്നെ തലേന്നാൾസൂര്യാസ്തമനത്തിന്നു വെച്ചു കാണുമ്പോൾ ന്നു നാഴിക ചെന്നിട്ടില്ലെങ്കിൽ പിറ്റേ ദിവസമായ മാസാദ്യദിവസത്തിൽ മദ്ധ്യാഹ്നകാലം കഴിഞ്ഞ് അപരാഹ്നത്തിലേക്ക സ്പർശിച്ചിരുന്നാൽ ആ നാൾതാൻ പക്കം താൻ വാലൂട്ടുന്ന സമ്പ്രദായപ്രകാരം ഊട്ടുകയും ചെയ്യും. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ പക്ഷം സ്വീകരിച്ചു മുമ്പിൽ പറഞ്ഞ വാലൂട്ടുന്ന പക്ഷത്തെ സ്വീകരിക്കാത്തവര് പെരുവനം ഗ്രാമക്കാരും ഇരിങ്ങാലക്കുട ഗ്രാമക്കാരുമാകുന്നു. മറ്റെല്ലാദിക്കിലും 'യാ തത്ര മാസാദ്യദിനാപരാഹ്നം' എന്നു പറഞ്ഞ പ്രകാരം വാലൂട്ടുകതന്നെ ആചാരമാകുന്നു.

ശ്രാദ്ധം ഊട്ടുന്നതിന്ന കൃഷ്ണചതുർദ്ദശിനിമിത്തംകൂടി ചില ഭേദം ഉണ്ട്. അതിനെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

ശ്രാദ്ധപ്രദാ കൃഷ്ണചതുർദ്ദശീ സ്യാൽ
യദഹ്നി പൂർവ്വേഹ്നി ച ദർശപിത്ര്യാൽ
ശ്രാദ്ധം ന കുർവ്വന്ത്യപരേ ദ്വയം ചാ-
പ്യേകഹ്നി ചേൽ പൂർവ്വദിനേ പ്രകുര്യുഃ. ൨൮

അന്വയം—കൃഷ്ണചതുർദ്ദശീ യദഹ്നി ശ്രാദ്ധപ്രദാ സ്യാൽ തസ്മിൻ അഹനി ദർശപിത്ര്യാൽ പൂർവ്വേ അഹനി ച അപരേ ശ്രാദ്ധം

ന കുർവ്വന്തി. ഭയം അപി ഏകേ അഹനി ചേൽ പൂർവ്വദിനേ പ്രകുർയ്യു॰

സാരം—കറുത്ത പതിന്നാലു ശ്രാദ്ധമൂട്ടേണ്ടുന്ന ദിവസവും കറുത്ത വാവു ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടുന്നതിന്റെ തലേദിവസവും ചിലർ പൈതൃകങ്ങളായ യാതൊരു ശ്രാദ്ധങ്ങളും ഊട്ടുന്നതല്ല. അത്രയുമല്ല, അന്ന് ഏകാദശപിണ്ഡം മുതലായതു വന്നാൽ അവകൂടി വെക്കുന്നതല്ല. പതിന്നാലുശ്രാദ്ധവും അമാവാസ്യശ്രാദ്ധവും ഒരു ദിവസം വന്നാൽ അതിന്റെ തലേദിവസം 'പൂർവ്വേഹി ച ദർശപിതൃാൽ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ശ്രാദ്ധാദികളെ അവരും വർജ്ജിക്കുന്നില്ല. ശ്രാദ്ധാദികൾ ഊട്ടുകയും ഏകാദശപിണ്ഡം വെക്കുകയും മററും ചെയ്യുന്നതാകുന്നു. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം ശ്രാദ്ധം പിണ്ഡം മുതലായതിനെ വർജ്ജിക്കുന്നത്, പെരുവനം ഗ്രാമക്കാരും അച്ചിപ്പുറദേശക്കാരുമാകുന്നു എന്നാണ് അറിയുന്നത്.

സാമാന്യേന ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടതിന്നുള്ള പ്രമാണത്തെയാകുന്നു ഇതേവരെ കാണിച്ചത്. ഇതു കൂടാതെയും ചില ഗ്രാമങ്ങളിലോ ചില ദേശങ്ങളിലൊ ചില ഗൃഹങ്ങളിലോ ശ്രാദ്ധവിഷയത്തിൽ പക്ഷഭേദമുണ്ടായേക്കാം. അവിടെയെല്ലാം പൂർവ്വാചാരത്തെ അനുസരിച്ച് ആചരിക്കുക എന്നേ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. 'പക്ഷഭേദേഷു സർവ്വേഷു ദേശാചാരവശാൽ സ്ഥിതി॰' എന്നു വചനവുമുണ്ട്. അത്ര ദേശശബ്ദ॰ ഗ്രാമഗൃഹാദീനാമപ്യുപലക്ഷക॰. 'ന ശാസ്ത്രദൃഷ്ട്യാ വിദ്വാൻ കദാചിദുല്ലംഘനീയാഃ കുലദേശധർമ്മാഃ മൂലം ഹി തേഷ്യ ച്യുതവേദശാഖാ മഹാൻ ഹി ധർമ്മച്യുതിജന്യദോഷഃ' എന്നു വചനാന്തരവുമുണ്ട്. ഇതുകൊണ്ട് കുലധർമ്മവും ദേശധർമ്മവും ഒരു സമയം ശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായിരുന്നാൽ കൂടി ഒരിക്കലും ലംഘിച്ചു കൂടാത്തതാണെന്നു വരുന്നു. അതിന്നു കാരണം, വേദത്തിന്റെ പല ശാഖകളും ഓരോ സംഗതിവശാൽ പൊയ്പോയിരിക്കും. അതിനാൽ ആ ആചാരങ്ങൾക്ക് ശാസ്ത്രാനുകൂലതയില്ലെന്നു നിശ്ചയിപ്പാൻ കഴിയുന്നതല്ല. പ്രത്യുത, ചിരന്തന സദാചാരംകൊണ്ട് ഏതദനുഗുണശ്രുതി ശാഖാനുമാനം തന്നെ സമുചിതമായിരിക്കും. ഏവം ച ശിഷ്ടാചാരാനുമിതശ്രുതിമൂലകധർമ്മാചാരപരിത്യാഗദോഷോ മഹീയാൻ ഭവേദിതി ഭാവഃ.

പിന്നെ വിലിപ്താദിയായ ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ഗണിക്കുന്ന സമയം മദ്ധ്യമം വെച്ച് മന്ദോച്ചം വാങ്ങി കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു ഭുജക്ഷ്യാവു കൊള്ളുമ്പോൾ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ശരീരാഖ്യത്തിലധികമാവുന്നാൽ ക്രിയ ചെയ്യുന്നതിൽ ചില വിശേഷങ്ങളുണ്ട്. അതിനെ താഴെ കാണിക്കുന്നു—

ശിഷ്ടം ലിപ്താധികം സ്യാ ദ്യദി മുഖരഖലാ—
ച്ഛോധയേത്താം ശരീരാ—
ച്ഛിഷ്ടം കൃത്വാ വിലിപ്താദ്യുദിതവദനയാ
കർമ്മ ദോർജ്യാ തദൂർധ്വാ
ദോർജ്യാഖണ്ഡന്തു കോട്യാം ക്ഷിപതു ഭുജഗുണാൽ
കോടിഖണ്ഡം വിശോധ്യാൽ
കർത്തവ്യൈവം ക്രിയേയം യദിമുഖരഖലാ—
ച്ഛിഷ്ടലിപ്താധികാ സ്യാൽ.

വൻ

അന്വയം—ശിഷ്ടം ലിപ്താ മുഖരഖലാൽ അധികം സ്യാൽ യദി താം ശരീരാൽ ശോധയേൽ. ശിഷ്ടം വിലിപ്താദ്യം കൃത്വാ അവയാ ഉദിതവൽ കർമ്മ കാര്യം. ദോർജ്യാ തദൂർധ്വാ. ദോർജ്യാഖണ്ഡം തു കോട്യാം ക്ഷിപതു. കോടിഖണ്ഡം ഭുജഗുണാൽ വിശോധ്യാൽ ശിഷ്ടലിപ്താ മുഖരഖലാൽ അധികാ സ്യാൽ യദി ഏവം ഇയം ക്രിയാ കർത്തവ്യാ ഏവ.

സാരം—മദ്ധ്യമം വെച്ച് മന്ദോച്ചം വാങ്ങി ഭുജജ്യാവു കൊള്ളുമ്പോൾ പൂർണ്ണജ്യാവു പോയി ബാക്കിയുള്ള തിയ്യതിയെ ഇലിയാക്കി എറാക്കിയാൽ ഉള്ള ഇലി 'മുഖരം' ൨൨൫ എന്നതിൻെറ പകുതിയെക്കാൾ അധികമാകുന്നു എങ്കിൽ 'ശരീരം' എന്ന ൨൨൫ വെച്ച് അതിൽനിന്ന് ഈ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ കളയേണ്ടതാകുന്നു. ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ശരീരാഖ്യമായ ൧൧൨॥യിൽ നിന്ന് അധികമില്ലെങ്കിൽ മുമ്പിൽ പറഞ്ഞതുപോലെയുള്ള ക്രിയതന്നെ ചെയ്താൽ മതി. അധികമാണെങ്കിൽ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ ശരീരത്തിൽ നിന്നു കളഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള ഇലികളെ വിലിയാക്കി ഇറക്കിയത് ശിഷ്ടജ്യാവികലയായി എന്നു കല്പിക്കുക. പിന്നെ നടേ പറഞ്ഞപ്രകാരം ഈ ശിഷ്ടജ്യാവികലകൊണ്ട് തിഥിസമാസഗുണനെ ഹരിച്ചുകിട്ടുന്ന ഫലം ഹാരകമാക്കി വെക്കുക. പിന്നെ

ഭുജജ്യാവു വെക്കുമ്പോൾ എത്ര പൂൎണ്ണജ്യാക്കൾ പോയിരിക്കുന്നുവോ അതിൽ ഒന്നുകൂടി ചേൎത്ത് അത്രാമത്തെ മഹാജ്യാവ് ഭുജജ്യാവായി വെക്കണം. 'ശ്രുതാംഗം' എന്നുമാത്രമാണ് പോയത് എങ്കിൽ രണ്ടാമത്തേതായ 'ഗോവിന്ദാ വിദ്വാൻ' എന്നും 'നാഗോനസൗ' എന്നാണ് പോയതെങ്കിൽ മൂന്നാമത്തേതായ 'അശ്വജ്ഞസ്സുതഃ' എന്നും ഇങ്ങിനെ ഓരോന്നു കൂട്ടികണ്ടുകൊൾക. പിന്നെ ഇങ്ങിനെ ഒന്നുകൂട്ടിക്കണ്ട ഭുജജ്യാവിന്ന് അനുസരിച്ച കോടിജ്യാവുംകണ്ടുകൊള്ളുക. ഭുജജ്യാവുകൊണ്ടുണ്ടായ ഫലത്തിനെ കോടിജ്യാവിൽനിന്നു കളയുന്നതിന്നു പകരം കോടിജ്യാവിൽ കൂട്ടുകയാണ് വേണ്ടത്. പിന്നെ ഭുജാജ്യാവു സംസ്കരിച്ച കോടിജ്യാവിനെ നേത്രാസ്യംകൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ഭുജജ്യാവുവെച്ച് അതിൽ കൂട്ടുന്നതിന്നു പകരം അതിൽനിന്നു കളയുകയും വേണം. പിന്നെ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായ അതിനെ പരിധികൊണ്ടു പെരുക്കുക മുതലായി എല്ലാം മുമ്പ പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ ചെയ്യുക. ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തശരീരാൎദ്ധത്തിലേറിയാൽ ഈ വിധം ക്രിയചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—കൊല്ലവൎഷം ൧൦൩൨-ാമത് കൎക്കടകമാസം ൧൧-ാംതിയ്യതി അസ്തമനത്തിന്നു ഗണിച്ച ആദിത്യനിലും ചന്ദ്രനിലും ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ശരീരാൎദ്ധത്തിൽ അധികമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ ഈ ക്രിയയുടെ ഉദാഹരണം മേപ്പടി കൎക്കടകം ൧൦-ാം തിയ്യതി അസ്തമനത്തിന്ന് ആദിത്യസ്ഫുടം ഗണിച്ച് ഉദാഹരിച്ചു കാണിക്കുന്നു. അതിന്ന് നടേത്തെ ഖണ്ഡശേഷമായ ൪൦൧൦൦൦-ൽ ൨ ഇലികൂടെ കൂടിയാൽ ൧൦-ാംതിയ്യതി വ്യാഴാഴ്ച അസ്തമനത്തിന്നുള്ള ഖണ്ഡശേഷം ൪൦൦൦൦ എന്നാകുന്നു. ഇതിനെ ക്ഷലംകൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൦൪൦൮൦നെ ഗോത്രഗായകൻകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വൃഥാഫലം ൧. ബാക്കിയെ ൧൨-ലും ൦൦-ലും ൩൦-ലും വീണ്ടും ൩൦-ലും പെരുക്കി ഗോത്രഗായകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൨ രാശിയും ൯ തിയ്യതിയും ൧൭ ഇലിയും ൦൪ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി 'ചന്ദ്രാനനയാ' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഭഗണമായ മൂന്നുവിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൨. ൯. ൧൭. ൦൧ എന്നുവരുന്നു. അതിൽപിന്നെ ഖണ്ഡദിവസത്തേക്കു വരു

ത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ധിഗഹഗ്ഗൺനാംയത്താൽ' എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൩. ൧൨. ൫൭. ൧൦ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ സൂൎയ്യദേശാന്തരമായ ൧൯ വിലിക്കൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൩. ൧൨. ൫൭. ൨൯ എന്നുവരുന്നു. പിന്നെ അഹൎമ്മാനം വരുത്തുവാൻ ൩. ൧൨. ൫൭ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ രണ്ടേടത്തു കണ്ടുവെച്ച് ഒന്നിൽനിന്ന് ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രം മേഷാദിയാകുന്നു. ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു ഭുജജ്യ 'ജനനാ'ദി സൂൎയ്യജ്യാവുകൊണ്ടാൽ ഫലം ൫൭. അതിനെ വേറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന് മേഷാദി ഋണമാകകൊണ്ടു കളയുമ്പോൾ ൩. ൧൨. ൦. എന്ന സൂൎയ്യസ്ഫുടം വരുന്നു. ആ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽ ന ാംബപരഃ എന്ന പരഹിതത്തിലെ അയനചലനം കൂട്ടുമ്പോൾ ൪. ൩. ൩൭ എന്നു വരുന്നു. ഇതിൽനിന്നു ഭുജജ്യ 'സത്യേന–ദോഃഗന' എന്ന ചരജ്യാവുകൊള്ളുമ്പോൾ ഭുജാഫലം ൨൩൨ ആകുന്നു. സായനാദിത്യസ്ഫുടം മേഷാദിയാണെങ്കിലും അസ്തമനത്തിനുള്ള ക്രിയയാകയാൽ ഈ ചരം തുലാദിധനവും രവിഭുജമേഷാദിഋണവും ആകകൊണ്ട് ഇവ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുമ്പോൾ ൧൭൨ ചരം അഹൎമ്മാനസാധനമായി കിട്ടുന്നു. അന്തരിക്കുമ്പോൾ ശേഷിച്ചുവന്ന ചരം തുലാദി ധനമാകയാൽ ഈ അഹൎമ്മാനസാധനംകൊണ്ടു വരുത്തുന്ന അഹൎമ്മാനവും ധനരൂപമാകുന്നു. പിന്നെ ഈ അഹൎമ്മാനസാധനത്തെ സൂൎയ്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ധൎമ്മ എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'നനതപര'എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൨൯ വിലിസൂൎയ്യന്റെ അഹൎമ്മാനമാകുന്നു. ഈ ൨൯ കൂടി ധനരൂപമാകയാൽ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ദമവാൻ മിത്രോ യോഗീ' ൩. ൧൨. ൫൭. ൫൮ എന്ന് ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

പിന്നെ ഈ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെകണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ൦. ൨൭. ൫൭. ൫൮ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ഋണരൂപമായിരിക്കും. ഇതിൽനിന്ന് 'ശ്രുഭാംഗാ'ദികളിൽ ന്യൂനമത്തേതായ 'നഗരശ്രീ' എന്നു വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള രണ്ടുതിയ്യതികളെ ഇലികളാക്കി ഇറക്കുമ്പോൾ ൧൭൭ ഇലികളും ൫൮ വിലികളും ഉണ്ടാകുന്നു. ഇത് ശരീരാൽ്മായ ൧൨൧൯൦൨നെ ക്കാൾ അധികമാകകൊണ്ട്, നഗരശ്രീ എന്നു

പോകയാൽ കിട്ടിയ ൩൨൯ ‘ദോർജ്ജ്യാ തദ്ഗുണോ’ എന്നു പറഞ്ഞതി നാലുള്ള ഒന്നുകൂടെ ചേർത്ത ൩൩൦ ഭുജജ്യാവെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. പിന്നെ ശരീരം എന്ന ൨൨൫ വെച്ച് അതിൽനിന്നു ശിഷ്ട ജ്യാലിപ്തയായ ൧൭൮–൭൬ വാങ്ങിയാൽ ശേഷമുള്ള ൪൬–൨൯ൽ ൪൬–നെ ൬൦–ൽ പെരുക്കി അതിൽ ൨൯ വിലിക്കുടെ ചേർത്താൽ ‘പ്രാജ്ഞോ ദേവഃ’ ൨൭൮൯ എന്നു ശിഷ്ടജ്യാവികലയായി കല്പിക്കപ്പെടുന്നു. പിന്നെ ‘തിമിസടാമാദസശരഃ’ എന്നുവെച്ച് ഈ ശിഷ്ട ജ്യാവികലകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൧൧൭ എന്ന ഹാരകം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ ൩൩൦ മഹാജ്യാവായ ‘ധരാ നിരാമയാ’ ൧൭൨൦–൨ൻ എന്നതിനെ ‘വീതി’കൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൭. ൪൨. പിന്നെ ൨൪–൧൨൦–ാമത്തേതായ ‘ലോകോഽംഗജാനഗഃ’ ൩൦൭൩–൧൩ എന്നു വെച്ച് അതിൽ ‘ദോർജ്ജ്യാലബ്ധം തു കോട്യാം ക്ഷിപതു’ എന്ന വചനപ്രകാരം ഭുജാലബ്ധഫലമായ ൧൭. ൪൨. കൂട്ടിയാൽ ഉള്ള ൩൧൦൦–൫൫–നെ ദോർജ്യാം കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩,൭,൧൧൦–നെ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൭–൧൨. ഇതിനെ മുമ്പേവെച്ച ഭുജാജ്യാവായ ‘ധരാ നിരാമയാ’ എന്ന മഹാജ്യാവിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വെച്ച് അതിൽനിന്ന്, ‘ഭുജഘ്നാൽ കോടിലബ്ധം വിജഹ്യാത്’ എന്ന വചനപ്രകാരം കളഞ്ഞാൽ ഉണ്ടാകുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൧൭൪൭–൧൦ ആകുന്നു. ഇതിനെ ആദിത്യന്റെ പരിധിയായ ൩൧ കൊണ്ടു പെരുക്കി കിട്ടുന്ന ൪൩൩൭൪. ൭൧–നെ ‘നന്ദ’ എന്ന ൨൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൭൭. ൧ൻ എന്ന ഫലജ്യാവു കിട്ടുന്നു. ഇതിൽ നിന്ന് ചാപജ്യാവ് ഒന്നും പോകുന്നില്ലായ്കയാൽ ചാപിക്കുമ്പോൾ ഭേദം ഒന്നും വരുന്നതല്ല. ഈ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവ് ഇണരൂപമാകയാൽ ‘ധനവാൻ മിത്രോ യോഗീ’ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ ‘ധിഗജ്ഞാനത്ര കാലേ’ ൩. ൧൨. ൦. ൩ൻ എന്ന ആദിത്യന്റെ സ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നു.

മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രത്തിന്റെ ഭുജയിൽനിന്നു ജ്യാവൊന്നും പോകാതെയും ലിപ്തകൾ ശരീരാദ്യത്തിലധികമില്ലാതെയും വരുമ്പോഴും ൨൩ ജ്യാവുപോയി ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ശരീരാദ്യത്തിൽ അധികമായി വരുമ്പോഴും ക്രിയയ്ക്കുള്ള വിശേഷത്തെ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിദലാ-
ന്നൈവാധികാ ചേൽ സ്ഫുടാ
ജീവാ സൈവ പുനസ്ത്വിഹ ചരമ-
ജ്യാദ്ധാധികാ ലിപ്തികാഃ
ശിഷ്ടാസ്താഃ പരിശോധയേന്മുഖരതഃ
തച്ഛേഷവർഗ്ഗോനിത-
ത്രിജ്യാവർഗ്ഗപദം ഗുണഃ പരിധിഘ്നാ-
താദിഹ കാര്യം പുനഃ. ൩൦

അന്വയം—മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിദലാൽ ഏവ ന അധികാ ചേൽ സാ ഏവ സ്ഫുടാ ജീവാ. ഇഹ പുനഃ ലിപ്തികാഃ ചരമജ്യാദ്ധാധികാഃ യദി ശിഷ്ടാഃ താഃ മുഖരതഃ പരിശോധയേൽ. തച്ഛേഷവർഗ്ഗോനിതത്രിജ്യാവർഗ്ഗപദം ഗുണഃ. പുനഃ ഇഹ പരിധിഘ്നാതാദി കാര്യം.

സാരം—ഇവിടെ 'മഖി' എന്നേടത്ത് 'മ' എന്നതുകൊണ്ട് 'ക' എന്നുമുതൽക്ക തുടങ്ങി എണ്ണിയാലുള്ള ൨൫ എന്നു ഗ്രഹിക്കണം. 'ഖി' എന്നതുകൊണ്ടു കിട്ടുന്ന രണ്ടിനെ അതിലുള്ള അച്ച് ഇകാരമാകയാൽ മൂന്നാമത്തെ സ്ഥാനമായ ശതസ്ഥാനത്തു വെക്കണം. അപ്പോൾ 'മഖി' എന്നാൽ ൨൨൫=ശരീരം എന്നു കിട്ടുന്നു. ഇത് ആര്യഭടീയസങ്കേതപ്രകാരമാകുന്നു. 'മഖിദലം'=ശരീരാദ്ധമായ ൧൧൨-൩൦ ആകുന്നു. മദ്ധ്യമംവെച്ച് മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയ കേന്ദ്രത്തിൻെറ ഭുജയിൽനിന്ന് ഒരു ജ്യാവും (ശുദ്ധാംശവും) പോവാതെയും അതിൻെറ ഇലികൾ ശരീരാദ്ധത്തിൽ അധികമില്ലാതെയും വരുന്നതായാൽ ആ ഇലികൾതന്നെ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊൾക. പിന്നെ ആ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ പരിധികൊണ്ടു പെരുക്കി നന്ദനെകൊണ്ടു ഹരിച്ച ഫലജ്യാവുണ്ടാക്കി ചാപിച്ച് മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിക്കുകമാത്രമേ ചെയ്യേണ്ടതുള്ളൂ. കേന്ദ്രഭുജയുടെ ഈ കലകൾ ശരീരാദ്ധത്തിലധികം ഉണ്ടായിരുന്നാൽ 'ശിഷ്ടാ ലിപ്താധികാ സ്യാദ്യദി മുഖരദലാൽ' എന്നു പാഞ്ഞപ്രകാരം ശരീരത്തിൽനിന്ന് ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ വാങ്ങുകയും 'ദോർജ്ജ്യാ തദ്ഭവം' എന്ന വചനപ്രകാരം ഒന്നാമത്തെ ഭുജജ്യാവെന്നും ൨-ാമത്തെ കോടിജ്യാവെന്നും കല്പിച്ച ക്രിയ ചെയ്കയും ആവാമല്ലോ.

പിന്നെ കേന്ദ്രത്തിൻെറ ഭുജയിൽനിന്ന് ൨ രാശിയും 'മായ

ചാരാ' എന്നംപോവുകയും ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകൾ ശരീരാർദ്ധത്തിൽ ഏറി വരികയും ചെയ്യുമ്പോൾ 'ദോർജ്യാ തദ്ദർധാ' എന്ന വചനപ്രകാരം വരുന്ന ഭുജജ്യാവെന്നു കല്പിക്കേണ്ടിവരികയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ കോടിജ്യാവ് ശൂന്യമാകയാൽ ക്രമപ്രകാരം ക്രിയ ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വരുന്നതാണെല്ലോ. അങ്ങിനെ വരുമ്പോൾ ശരീരാർദ്ധത്തിലധികമുള്ള ആ ശിഷ്ടജ്യാലിപ്തകളെ ശരീരത്തിൽനിന്നു വാങ്ങണം. കഴിച്ച ബാക്കിയുള്ള ഇലികൾ ൧൫൨൫ യിൽ കുറയുമല്ലോ. അവകളെ വർഗ്ഗിക്കണം. ആ വർഗ്ഗത്തെ 'ഗാനം കന്ദർപ്പ ദർപ്പകൃൽ' ൧, ൧൫, ൧൫, ൧൦൩ എന്നതിൽ നിന്നു കളയുക. ബാക്കിയുള്ളതിനെ മൂലിക്കുക. എന്നാൽ അത് സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി വരും. പിന്നെ അതിനെ പരിധികൊണ്ടു പെരുക്കി നന്ദനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ച ചാപിച്ച മദ്ധ്യമത്തിൽ സംസ്കരിച്ചാൽ സൂക്ഷ്മസ്ഫുടം വരുന്നതാകുന്നു.

ഉദാഹരണം—'മന്ദോച്ചോനഭുജാകലാ മഖിദലാന്നൈവാധികാ ചേൽ സ്ഫുടാ ജീവാ സൈവാ' എന്നതിന്ന് ഉദാഹരണം, കൊല്ലവർഷം ൧൦൯൨-ാമതു മിഥുനമാസം ൨൧-ാംനു- തിങ്കളാഴ്ച ഉദയത്തിന്ന് ആദിത്യസ്ഫുടം ഗണിച്ച കാണിക്കുന്നു. അതിന്ന്, മേല്പടി ൨൧-ാം തിയ്യതി ഉദയത്തിനുള്ള കലിദിനസംഖ്യയായ 'ധനവാൻ ഭഗ്ഗജാപീ' ൧൫, ൩൪, ൪൦ൻ എന്നതിൽനിന്ന് 'ജ്ഞാനേനാദേവാംഗമേയ' എന്ന ഖണ്ഡം വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള 'ധനവാൻ' എന്ന ൪൦ൻ. ഖണ്ഡശേഷമാകുന്നു. ഇതിനെ 'കുലം' കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൧൨൩൯ നെ 'ഗോത്രഗായകൻ' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വ്യഥാഫലം ൧. ബാക്കിയെ പന്ത്രണ്ടിലും മുപ്പതിലും അറുപതിലും വീണ്ടും അറുപതിലും പെരുക്കി ഗോത്രഗായകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ഒരു രാശിയും, പതിമൂന്നു തിയ്യതിയും, ആറ് ഇലിയും, നാല്പത്തിനാലു വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി 'ചന്ദ്രാനനയാ' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഭഗണമായ ൨ വിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൧. ൧൩. ൬. ൪൨ എന്നു വരുന്നു. ആതിൽപിന്നെ ഖണ്ഡദിവസത്തേക്കു വരുത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ധിഗഹഗ്ഗണനാം യതാൽ' എന്നധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൨. ൧൫. ൪൩. ൧൫ എന്നു വരുന്നു. ആതിൽ സൂര്യ്യോച്ചോനന്തരമായ ൧൩ വിലിക്കു

ടെ കൂട്ടിയാൽ ൨. ൧൭. ൨൯. ൨൦ എന്നാകുന്നു. പിന്നെ അഹര്‍മ്മാനംവരുത്തുവാൻ ൨. ൧൭. ൨൩ എന്ന ഇലിയാദിയായ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ രണ്ടേടത്തു കണ്ടുവെച്ച് ഒന്നിൽനിന്ന് 'ദ്രഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രം മേഷാദിയാകുന്നു. ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്ന് ഭുജജ്യ ജനോനാദി സൂഷ്മജ്യാവുകൊണ്ടാൽ ഫലം ൨. അതിനെ വെറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന് മേഷാദി ഋണമാകകൊണ്ടു കളയുമ്പോൾ ൨. ൧൭. ൨൯ എന്ന സൂഷ്മസ്ഫുടം വരുന്നു. ആ സൂഷ്മസ്ഫുടത്തിൽ 'സാംബപര' എന്ന പരഹിതത്തിലെ അയനചലനം കൂട്ടുമ്പോൾ ൩. ൧൦. ൨൧ എന്നു വരുന്നു. ഇത് മേഷാദിയാകുന്നു. അസ്തമനത്തിനുള്ള ക്രിയയല്ലായ്കയാൽ ൩ രാശികൂട്ടി ദിക്കുമാറി കല്പിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഇതിൽനിന്ന് ഭുജജ്യ, 'സത്യന-ഭോഗന' എന്ന ചരജ്യാവുകൊള്ളുമ്പോൾ ഭുജാഫലം ൨൭൨ ആകുന്നു. മുമ്പേകൊണ്ടിരിക്കുന്ന രവിഭുജയും ഈ ചരാവും രണ്ടും മേഷാദി ഒരേ ദിക്കാകകൊണ്ട് അവ തമ്മിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ ഉള്ള ൨൭൨ അഹര്‍മ്മാനസാധനവും ഇതുകൊണ്ടു വരുത്തുന്ന അഹര്‍മ്മാനം ഋണരൂപവുമാകുന്നു. പിന്നെ ഈ അഹര്‍മ്മാനസാധനത്തെ സൂര്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'ധര്‍മ്മ' എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'നന്ദതപര' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽകിട്ടുന്ന ൨൫ വിലി സൂര്യന്റെ അഹര്‍മ്മാനമാകുന്നു. ഈ ൨൫ ഋണരൂപമാകയാൽ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'ഗുണവാൻ വേദപരഃ' ൨. ൧൭. ൨൯. ൫൩. എന്ന ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

പിന്നെ ഈ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു 'ദ്രഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ൦-൦-൨൯. ൫൩ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ഋണരൂപമായിരിക്കും. ഇതിൽനിന്ന് ഒരു ജ്യാവും പോകുന്നതല്ല. ഒന്നാമത്തെ ജ്യാവായ 'ശ്രുഭാഗ'മെന്നു പോകേണമെങ്കിൽ തന്നെ മൂന്നേമുക്കാൽ തിഥ്യതി വേണമല്ലോ. അതിനാൽ ഭുജാജ്യാവ് ഒന്നും ഇല്ലായ്കയാൽ മുമ്പിൽപറഞ്ഞ ക്രിയ ചെയ്വാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതിനാൽ ശിഷ്ടജ്യാവികല ഉണ്ടാക്കുകയും അതുകൊണ്ടു 'തിഥിസടാമാഃസശപര'എന്ന വിവരിച്ച ഹാരകംവരുത്തുകയും മററും ഈ ലെട്ടത്തിൽ ആവശ്യമില്ല. കിന്തു 'സ്ഫുടാജീവാസൈവ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഈ ൨൫ ഇലി ൫൩. വിലിത

ന്നെ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലമായി എന്ന് അറിഞ്ഞുകൊൾക. പിന്നെ ഈ സൂക്ഷ്മഭുജാഫലത്തെ ആദിത്യന്റെ പരിധിയായ ന. കൊണ്ടു പെരുക്കി കിട്ടുന്ന ഫന.ര–നൻ നെ 'നദ' എന്ന ൨ം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫ–൪ഫ ഫലജ്യാവാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു ചാപജ്യാവ് ഒന്നും പോകുന്നില്ലായ്കയാൽ ചാപിക്കുമ്പോൾ ഭേദം വരുവാനില്ല. ഈ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവ് ഋണരൂപമാകയാൽ ഋണവാൻ വേദപരഃ എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'ക്രിയാലാഭോ ഹി പരഃ' ൨. ഫവ്യ. ൪ന. ഫവ എന്ന ആദിത്യന്റെ സ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നു.

'പുനശ്ശ്രീഹ ചരമജ്യാദ്ധ്യാധികാ ലിപ്തികാ' എന്നുമുതൽ പറഞ്ഞ ക്രിയയ്ക്കുള്ള ഉദാഹരണം—കൊല്ലവർഷം ഫൻ൦൦മത് കന്നിമാസം ഫ൦൦ന തിങ്കളാഴ്ച ഉദയത്തിനുള്ള ആദിത്യസ്ഫുടം ഗണിച്ചുകാണിക്കുന്നു. അതിന്, 'മേപ്പടി ഫ൦൦ന ഉദയത്തിനുള്ള കലിദിനസംഖ്യയായ 'ജ്ഞാനാത്മാ ഭർഗ്ഗദൃഷ്ടിഃ' ഫവ്യ, ന൪, ൫൦൦ എന്നതിൽ നിന്ന് 'ജ്ഞാതേനനാമേഘാംഗഹേയഃ' എന്ന ഖണ്ഡം വാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള 'ജ്ഞാനാത്മാ' എന്ന ൫൦൦ ഖണ്ഡശേഷമാകുന്നു. ഇതിനെ 'കുലം' കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ഫ൫ ൫൦൦ നെ 'ഗോത്രഗായകൻ' കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വൃഥാഫലം ഫ. ബാക്കിയായ ഫവ–ലും ന൦–ലും ന്ന൦–ലും വീണ്ടും ന്ന൦–ലും പെരുക്കി ഗോത്രഗായകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ, ൪ രാശിയും ഫവ തിയ്യതിയും ൪വ്യ ഇലിയും വ്യ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ന്ന൦–ൽ പെരുക്കി 'ചന്ദ്രാനനായാ' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഭഗണമായ ന. വിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൪. ഫവ. ൪വ്യ. ൫ എന്നു വരുന്നു. അതിൽപിന്നെ ഖണ്ഡദിവസത്തെക്ക വരുത്തിയ വിലി ഫലിയായ 'ധിഗഹർഗ്ഗണനാം യത്നാൽ' എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ, ൫. ഫവ്യ. വന്ന. ൪൪ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ സൂക്ഷ്മദേശാന്തരമായ ഫൻ വിലികൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൫. ഫവ്യ. വ൧. ന. എന്നാകുന്നു. പിന്നെ അഹർമ്മാനംവരുത്തുവാൻ, ൫. ഫവ്യ. വ൧ എന്ന ഇലിയാദിയായ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ രണ്ടേടത്തു കണ്ടുവെച്ച് ഒന്നിൽനിന്ന് 'ദൃഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രം മേഷാദിയാകുന്നു. ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു ഭുജക്ക് 'ജനേനാദി' സൂക്ഷ്മജ്യാവുകൊണ്ടാൽ ഫലം ഫവൻ. അതിനെ വേറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ തിയ്യതിയാക്കി കയ

ററി ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന്, കേന്ദ്രം മേഷാദിയായിരുന്നതി നാൽ ഋണത്രപമാകകൊണ്ടു കളയുമ്പോൾ ൫. ൧൩. ൧൯എന്ന സ്ഫുടം വരുന്നു. ആ സൂര്യസ്ഫുടത്തിൽ 'സാംബപര' എന്ന പരഹിതത്തിലെ അയനചലനം കൂട്ടുമ്പോൾ ൬. ൦. ൫൨ എന്നു വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകുന്നു. അസ്തമനത്തിന്നുള്ള ക്രിയയല്ലായ്കയാൽ ൬ രാശി കൂട്ടി ഭിക്ഷമാറി കല്പിക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഇതിൽനിന്ന് ഭുജക്ക് 'സത്യോന–ഭോഗേന' എന്ന ചരജ്യാവുകൊള്ളുമ്പോൾ ഭുജാഫലം ൩൬ ആകുന്നു. ഈ ചരം തുലാദിധനത്രപവും മുമ്പേ വരുത്തിയ രവിഭുജ മേഷാദി ഋണത്രപവും ആകയാൽ അവ തമ്മിൽ അന്തരിക്കുമ്പോൾ ശേഷിക്കുന്ന ൩൩ ഇവിടെ അഹർമ്മാനസാധനമാകുന്നു. ശേഷിച്ചതു രവിഭുജയും ആയതു മേഷാദി ഋണത്രപവുമാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടു വരുത്തുന്ന അഹർമ്മാനം ഋണത്രപമാകുന്നു. പിന്നെ ഈ അഹർമ്മാനസാധനത്തെ സൂര്യന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ധർമ്മ എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി നനാംപര എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൧൫ വിലി സൂര്യന്റെ അഹർമ്മാനമാകുന്നു. ഈ ൧൫ ഋണത്രപമാകയാൽ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ 'ദേവതാത്രാദിത്യാത്മാ' ൫. ൧൪. ൨൬. ൪൪എന്ന ആദിത്യന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു. പിന്നെ ഈ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമത്തെ വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു ദുഷ്ടാസ്ത്രീ എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ ൩. ൦. ൨൬. ൪൪ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ഋണത്രപമായിരിക്കും. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ ൩ രാശിയിൽനിന്നു പദത്തിന്റെ ഗതഭാഗത്തെ വാങ്ങിയാൽ ൨. ൨൯. ൩൩. ൧൬ എന്ന ഭുജസ്ഫുടമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു ൨ രാശിയും ശുഭംഗാദികളിൽ ഒന്നാമത്തേതായ 'മായാചാര' എന്നതും പോകുന്നു. അതിന്ന് ൧൫ + ൧൨൩൩ ജ്യാവായി. ജ്യാവുപോയി ശിഷ്ടമുള്ള ൩തിയ്യതികൂടി ഇലിയാക്കി ഇറക്കിയാൽ ൧൪൭ ഇലിയും ൧൨ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. ഇത് ശരീരാർദ്ധത്തിലേറകയാൽ ഭോജ്യാതദ്ധ്യം എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ൨൪൩മത്തെ ഭുജജ്യാവായി എന്നു കല്പിക്കണം. അപ്പോൾ കോടിജ്യാവ് ഒന്നും ഇല്ലാതെ വരുന്നു. ആകയാൽ മുമ്പിൽ പറഞ്ഞ ക്രിയ ചെയ്യാൻ നിവൃത്തിയില്ല. അതിനാൽ ശിഷ്ടജ്യാവികല ഉണ്ടാക്കുകയും അതുകൊണ്ടു 'തിഥിസടാമാസേശപര'ന്നെ ഹരിച്ചു ഹാരകം വരുത്തുകയും' മററും ഈ ഘട്ടത്തി

ലും ആവശ്യമില്ല. കിന്തു 'തച്ഛേഷവർഗ്ഗോനിതത്രിജ്യാവർഗ്ഗപദം ഋണഃ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ശിഷ്ടജ്യാവായ ഫൻവ്വ-ഫവ നെ 'ശരീരം' എന്ന വവഭ-ൽ നിന്നു കളഞ്ഞാൽ ബാക്കിയുള്ളത് വന്ന-ര്‌വ്വ എന്നാകുന്നു. അതിനെ വർഗ്ഗിച്ചാൽ ഫൻ-രെ എന്നുണ്ടാകുന്നു. ഇതിനെ ത്രിജ്യാവർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു കളയണം. ത്രിജ്യാവർഗ്ഗമെന്നു പറയുന്നത്, ത്രിജ്യയുടെ വർഗ്ഗമാകുന്നു. ത്രിജ്യ എന്നാൽ ന രാശികളുടെ ജ്യാവാകുന്നു. വര-മത്തെ ജ്യാവെന്നു സാരം. ആയതു വ്യാസാർദ്ധവുമാകുന്നു. അത് 'ശ്രീരുദ്രഃ ശ്രീധരഃ ശ്രേഷ്ഠോ ദേവോ വിശ്വഃ സ്ഥലീ ഭൃഗുഃ' നരന൧. ര്‌ര്‌. ര്‌വ്വ. വവ. വൻ. വവ. വവ. എന്നാകുന്നു. ഇതിന്റെ വർഗ്ഗം 'വൈനതേയോത്തുലഗ്രുണോ ദശധാ ഭാഗ്യവാനഭ്രൽ സന്നദ്ധാംഗിസ്തു ശോകർണ്ണേ പ്രാജ്ഞഃ കന്ദപ്പദപ്പകൂൽ' ഫ, ഫവ്വ, ഫവ്വ, ഫ൦വ. ഭഫ. നന്ന. ൻ. ൧. ര്‌൦. ര്‌ഫ. ര്‌ൻ. ഭവ്വ. ഭന. നന്ന. ഫന്ന. ര്‌ എന്നാകുന്നു. ഇതിൽ വിലിയാദിയായ അർദ്ധാധികംകൂടിയ 'രാമഃ പ്രാജ്ഞഃ കന്ദപ്പദപ്പകൂൽ' എന്നതിൽനിന്ന്, ഫൻ. ഭര എന്ന ശിഷ്ടജ്യോനമുഖ൦വർഗ്ഗത്തെ കളഞ്ഞു ബാക്കിയുള്ള ഫ. ഫവ്വ. ഫ൧. നവ്വവ-ഭവ്വ എന്നതിനെ മൂലിച്ചാൽ നരനൈ-നൻ എന്നുവരുന്നു. അതിനെ പിന്നെ 'പരിധിഘ്നാതാഹിഹ കാർയ്യം വൃനഃ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം, ആദിത്യന്റെ പരിധിയായ ന കൊണ്ടു പെരുക്കിയാൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഫ൦നഫവ-ഭ൧നെ നന്ദ എന്ന വ്യ൦ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫവവ്വ-ഭ൧ ഫലജ്യാവാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് 'ഗ്രുഢാ മേനകാ' ഫ൦ഭ-നര എന്ന ഒന്നാംചാപജ്യാവു മാത്രം പോകുന്നതാകയാൽ ഒരു വിലികൂടി കൂട്ടുമ്പോൾ ഫവവ്വ-ഭന്ന ചാപിച്ച സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവാകുന്നു. ഈ സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവിനെ തിയ്യതിയാക്കി കയററി 'ദേവതാത്രാദിത്യാത്മാ' എന്ന ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽനിന്ന് ഋണത്രപമാകനിമിത്തം കളയുമ്പോൾ 'ശ്രീമാൻ സൂര്യഃ ത്രുഷ്ടാത്മാ' ഭ. ഫന്ന. ഫ൧. ഭവ. എന്ന ആദിത്യസ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നു.

മദ്ധ്യാഹ്നാന്തർഗ്ഗണനം.

സൂര്യന്റെ രാശിസംക്രമം കഴിഞ്ഞതിനുശേഷം ഒന്നാമതു വരുന്ന മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തിൽ വല്ല പക്കമോ നാളോ തട്ടീട്ടുണ്ടായിരുന്നാൽ ആ പക്കവും നാളും ശ്രാദ്ധം ഊട്ടേണ്ടുന്നത് അന്നായിരിക്കാമെന്ന ഒരു വിശേഷവിധി 175-ാംഭാഗം വഭ-ാംശ്ലോകംമുതൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടാകയാൽ മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തിലേക്ക് ആദിത്യചന്ദ്രന്മാ

രെ വിലിയാദിയായി ഗണിക്കേണ്ടിവരുന്നതുകൊണ്ട് ആ ഗണിതത്തിലുള്ള വിശേഷത്തെ പറയുന്നു:—

മദ്ധ്യാഹ്നാന്തനിശാകരാദിഗണനേ
പൂർവ്വോദയാഹർഗ്ഗണേ
യോജ്യാഃ സ്യുർജ്ജയനാഡികാഃ പുനരഹ-
ർമ്മാനേ ചരം മാഹൃതം
കാര്യ്യം വ്യത്യയതോസ്യ ദിക്ച। ഗണനം
മദ്ധ്യാഹ്നമാനീയ ചേൽ
തസ്യാന്തേ ചരമുക്തദിക്ച സകലം
തൽകാലസൂര്യ്യോത്ഭവം. ൬൧

അന്വയം:—മദ്ധ്യാഹ്നാന്തനിശാകരാദിഗണനേ ജയനാഡികാഃ പൂർവ്വോദയാഹർഗ്ഗണേ യോജ്യാഃ സ്യുഃ। അഹർമ്മാനേ പുനഃ മാഹൃതം ചരം ഗ്രാഹ്യം। അസ്യ ദിക് ച വ്യത്യയതഃ ഗ്രാഹ്യം। മദ്ധ്യാഹ്നം ആനീയ തസ്യ അന്തേ ഗണനം ചേൽ ചരം ഉക്തദിക് ച സകലം തൽകാലസൂര്യ്യോത്ഭവം (ഗ്രാഹ്യം)।

സാരം:—മദ്ധ്യാഹ്നാവസാനത്തിൽ സൂര്യ്യനേയോ ചന്ദ്രനേയോ മററ ഗ്രഹങ്ങളേയോ ഗണിക്കേണ്ടിവരികിൽ ആ മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്നു മുമ്പിലുള്ളതായ അന്നത്തെ സൂര്യ്യോദയസമയത്തേക്കുള്ള കലിദിനസംഖ്യയെ വെച്ച് അതിന്റെ താഴെ ജവ നാഴിക കൂട്ടി ആ കലയിൽനിന്നു ഖണ്ഡം വാങ്ങി ആ ഖണ്ഡശേഷംകൊണ്ട് 'ഗീതാമദ്ധ്യം' എന്നു മുതലായ ൫൦-ാം ശ്ലോകം മുതൽ (പേജ് 150) പറഞ്ഞപ്രകാരം മദ്ധ്യമങ്ങൾ വരുത്തി ഭഗണാദിസംസ്കാരങ്ങൾ ചെയ്തു സ്ഫുടംവരെ വരുത്തി കൊള്ളുക. അവിടെ അഹർമ്മാനം വരുത്തുമ്പോൾ ചരജ്യാവിനെ 'മ' ൫-ൽ ഹരിച്ചു കിട്ടുന്ന ഫലം മാത്രമേ ചരജ്യാവായി കരുതേണ്ടതുള്ളൂ. അത്രയുമല്ല, ആ ചരത്തിന്റെ ദിക്ക് വിപരീതമായി കണ്ടുകൊള്ളുകയും വേണം. ഇതിന്റെ താല്പര്യം ചരം സൂര്യ്യോദയസമയത്തിൽ ഉള്ളതിന്നു നേരെ വിപരീതമായി സൂര്യ്യാസ്തമയസമയത്തിലേക്കു വരുന്നുവല്ലോ. അപ്പോൾ മദ്ധ്യാഹ്നസമയത്തിൽ ചരം ഒട്ടും ഇല്ലാ എന്നുവരുന്നു. മദ്ധ്യാഹ്നംമുതൽ അസ്തമനംവരെ ഉള്ള സമയത്തിന്റെ അഞ്ചിൽ ഒന്നു കഴിയുമ്പോളാകുന്നുവല്ലോ മദ്ധ്യാഹ്നാവസാനം. അതിനാലാകുന്നു ചരത്തെ അഞ്ചിൽ ഹരിച്ചുകണ്ടുകൊള്ളുന്നതാമെന്നു പറഞ്ഞ

ത് ദിനമദ്ധ്യത്തിന്നശേഷമാകയാൽ ദിക്ക് വിപരീതമായി കണ്ടുകൊള്ളണമെന്നു പറഞ്ഞതാകുന്നു. പിന്നെ ദിനപ്രമാണം വരുത്തി അതുകൊണ്ടു മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തെ ഉണ്ടാക്കി (ഇതിന്റെ ക്രിയ ൩൨-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറയും) ആ സൂക്ഷ്മനാഴികകളേയും വിനാഴികകളേയും കലിദിനസംഖ്യയുടെ ചോടെ ചേർത്തു ഗണിക്കുന്നതാകിൽ സൂര്യോദയത്തിങ്കലേക്ക ഗണിക്കുമ്പോഴത്തെപ്പോലെ ചരം മുഴുവനും ചേൎക്കുകയും അതിന്റെ ദിക്ക് അസ്തമനത്തിലേക്കുള്ളതുപോലെ യാക്കാതെ സൂര്യോദയത്തിലേക്കുള്ളതുപോലെതന്നെ കണ്ടുകൊൾകയുംവേണം. ദിനരാത്രിപ്രമാണത്തിന്റെ ഏററക്കുറവുനിമിത്തം ഗണിതത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന വ്യത്യാസത്തെ സമീകരിക്കുന്നതാകുന്നു ചരജ്യാവ്. ആ വ്യത്യാസം ദിനപ്രമാണം വരുത്തി ശരിപ്പെടുത്തിയിരിക്കയാൽ ചരജ്യാവിൽ യാതൊരു വ്യത്യാസവും ചെയ്യേണ്ടതില്ലെന്നറിഞ്ഞുകൊള്ളുക.

ഉദാഹരണം—കൊല്ലവൎഷം ൧൦൮൦-ാമത് മിഥുനമാസം സൂൎയ്യസംക്രമം ബുധനാഴ്ച ൩൨ നാഴിക ൧൦ വിനാഴികക്കാകുന്നു. ൧൦-ാം തിയ്യതി വ്യാഴാഴ്ച സൂര്യോദയസമയത്തിലേക്ക് പഞ്ചാംഗംവെച്ചു കാണുമ്പോൾ അവിട്ടംനക്ഷത്രം ഉദയാൽപരം ൧൯=നാഴികയുണ്ട്. ചന്ദ്രന്നു ഗതി കുറയുന്ന കാലവുമാകുന്നു. അതിനാൽ ഈ അവിട്ടംനക്ഷത്രം ൧൦-ാംതിയ്യതി വ്യാഴാഴ്ച മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തിലേക്ക തട്ടുന്നുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നു ഗണിച്ചു സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിന് ആ ൧൦-ാംനു- ഉദയത്തിന്നുള്ള കലിദിനസംഖ്യയായ 'ശമീ സുഭഗോ ജീയാൽ' ൧൯, ൩൪, ൭൭ എന്നതിൽ ൧൯ നാഴിക കൂടി ചോടെ കൂട്ടി 'ജ്ഞാനേനാഘോംഗഹേയഃ' എന്ന ഖണ്ഡംവാങ്ങിയാൽ ബാക്കിയുള്ള 'ദിവ്യഃ ശമാത്മീ' എന്നതു ൭൭-൧൯ ഖണ്ഡശേഷമാകുന്നു. ഇതിനെ 'അനന്തം'കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൪, ൭൩, ൧൯൦-൭൭ ഗന്ധശീതകനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വൃഥാഫലം ൨൭. ബാക്കിയെ ൧൨-ലും ൩൦-ലും ൬൦-ലും വീണ്ടും ൬൦-ലും പെരുക്കി ഗന്ധശീതകനെക്കൊണ്ടു പ്രത്യേകം ഹരിച്ചാൽ ൭ രാശിയും ൨൨ തിയ്യതിയും ൬ ഇലിയും ൭ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ൬൦-ൽ പെരുക്കി 'നരധുരി' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൧൬ വിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൭. ൨൨. ൭. ൪൯ എന്നുവരുന്നു. അ

തിൽ പിന്നെ ഖണ്ഡദിവസത്തേക്ക വരുത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ഭംഗോലം രാത്രിപേത്ര നോ' എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൨൦. ൯. ൨൯. ൨൩. എന്നുവരുന്നു. അതിൽ ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ 'നയവാൻ' എന്നുകൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൨൦. ൯. ൩൩. ൩൩. എന്നാകുന്നു. പിന്നെ അഹൎമ്മാനംവരുത്തുവാൻ മദ്ധ്യാഹ്നാന്തസമയത്തേക്കുള്ള ൨. ൦. ൫. എന്ന ഇലിയാദിയായ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തെ രണ്ടേടത്തു വെച്ച് ഒന്നിൽനിന്നു 'ദ്ദഷ്ടാസ്ത്രീ' എന്ന മന്ദോച്ചം വാങ്ങിയാൽ കേന്ദ്രം തുലാദിയാകുന്നു. ആ കേന്ദ്രത്തിൽനിന്ന ഭുജക്ക ജനോനാദി സൂൎയ്യജ്യാവുകൊണ്ടാൽ ഫലം ൩൯. അതിനെ വേറെ സൂക്ഷിച്ച് ഒന്നിനെ ആദിത്യമദ്ധ്യമത്തിൽ തുലാദി ധനമാകകൊണ്ടു കൂട്ടുമ്പോൾ ൨. ൦. ൯൯ എന്ന സൂൎയ്യസ്ഫുടം വരുന്നു. ആ സൂൎയ്യസ്ഫുടത്തിൽ 'ഫേലിപര' എന്ന പരഹിതായനചലനം കൂട്ടുമ്പോൾ ൨. ൨൨. ൨൨. എന്നുവരുന്നു. ഇതു മേഷാദിയാകുന്നു. എങ്കിലും മദ്ധ്യാഹ്നാന്തക്രിയയാകകൊണ്ടു 'കായ്യംവ്യത്യയതോന്യ ദിക്ചു' എന്ന വചനപ്രകാരം തുലാദി എന്നു കല്പിച്ചുകൊള്ളുക. ഇതിൽനിന്നു ഭുജക്ക് സത്യേന-ഭോഗേന എന്ന ചരജ്യാവുകൊള്ളുമ്പോൾ ഭുജാഫലം ൨൮൯ ആകുന്നു. ചരം മാഹാത്മം എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ഈ ചരത്തെ ൫൯ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൫ ചരജ്യാവായി കരുതുന്നു. മുമ്പെ കൊണ്ടിരിക്കുന്ന രവിഭുജയും, വിവരീതദിക്കായി കല്പിക്കുന്നതിനാൽ ഈ ചരവും രണ്ടും തുലാദി ഒരേ ദിക്കാകകൊണ്ട് അവ തമ്മിൽ കൂട്ടുമ്പോളുള്ള ൻ്റ അഹൎമ്മാനസാധനവും ഇതുകൊണ്ടു വരുത്തുന്ന അഹൎമ്മാനം ധനാത്രപവുമാകുന്നു. പിന്നെ ഈ അഹൎമ്മാനസാധനത്തെ ചന്ദ്രന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'കളാത്മീ'. എന്നതുകൊണ്ടു പെരുക്കി 'നന്ദതപര' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൩. ഇലി ൩൫ വിലി അഹൎമ്മാനമാകുന്നു. ഈ ൩. ൩൫ ധനത്രപമാകയാൽ ചന്ദ്രമദ്ധ്യമത്തിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'വിജ്ഞാ സാംബോഭൂൽ ജ്ഞാനാഢ്യ' ൨൦. ൯. ൩൬. ൯ എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായി വരുന്നു.

പിന്നെ തുംഗമദ്ധ്യമം വരുത്തുവാൻ ഖണ്ഡശേഷംവെച്ച് 'കിം' എന്ന ഗുണകാരംകൊണ്ടു പെരുക്കി രംശരാഗികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വ്യാഫലം പൂജ്യം. പിന്നെ ൫൨-ലും ൩൦-ലും ൩൦-ലും വീണ്ടും ൩൦-ലും പെരുക്കി രംശരാഗികൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ രാശിവ.

തിസ്ഥതി ൨൭. ഇലി ൦. വിലി ൭൮ എന്നു കിട്ടുന്നു. പിന്നെ ഖണ്ഡ ശേഷത്തെവെച്ച ദ്വിതീയഹാരകമായ ൬൭൮ കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന വിലി ൫൯ ഇതിൽനിന്നു കളയുമ്പോൾ ൨. ൨൭. ൩൦. ൪൯ എന്നു വരുന്നു. ഇതിൽ 'കാലൈകവിൽ പുനർദ്ധ്വാവീ' എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടുമ്പോൾ ൧൦. ൨൫. ൭൮. ൨൦ എന്നു വരുന്നു. പിന്നെ നടെ ഉണ്ടാക്കിയ അഹർമ്മാനസാധനമായ ൻ൩൭൬ നെ തുംഗന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ ഏഴുകൊണ്ടു പെരുക്കി നനതപരനെക്കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൨ വിലിയായ അഹർമ്മാനത്തെ ഇതിൽ കൂട്ടുമ്പോൾ 'ശ്രേഷ്ഠോ ഹി വിഷ്ണുഃ ശ്രീനമ്യഃ' ൧൦. ൨൫. ൭൮. ൨൨ എന്ന തുംഗമദ്ധ്യമം വരുന്നു.

പിന്നെ ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമമായ 'വിജ്ഞഃ സാംബോദ്ഭൽ ജ്ഞാനാഢ്യഃ' എന്ന ൧൦. ൭. ൩൯. ൭ എന്നതു വേറെ കണ്ടുവെച്ച് അതിൽനിന്നു തുംഗമദ്ധ്യമം വാങ്ങിയാൽ ൧൧. ൮. ൭൮. ൭൨ എന്ന കേന്ദ്രസ്ഫുടം വരുന്നു. ഇതു തുലാദിയാകയാൽ ഇതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭുജാഫലം ധനരൂപമായിരിക്കും. ഈ കേന്ദ്രം യുഗ്മപദത്തിലാകയാൽ ആയതു ഭുജസ്ഫുടമാക്കുമ്പോൾ ൦. ൨൧. ൧൧. ൧൮ എന്നാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് ശുഭാംഗാദികളിൽ ൫-ാമത്തേതായ 'ശ്രോദേയം' എന്നതു പോകുന്നു. ശിഷ്ടം ഇലിയാക്കിയിറക്കുമ്പോൾ ൧൭൩ ഇലിയും ൧൮ വിലിയും ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതു ശരീരാദ്ധത്തിലേറുകയാൽ 'ദോജ്ജ്യാ തദ്ഗദ്ധ്യാ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ൫+൧=൬-ാമത്തെ ജ്യാവെന്നു ധരിച്ചുകൊള്ളുക. പിന്നെ ഈ ശിഷ്ടജ്യാകലകളെ 'ശിഷ്ടാലിപ്താധികാസ്യാദ്യ്വദി മുഖരദലാച്ഛേദയേത്താംശരീരാൽ' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം 'ശരീരം' എന്നതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ശേഷമുള്ള ൮. ൭൨-ൽ ൮ നെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി അതിൽ ൭൨ വിലികൂടി ചേർത്താൽ 'ശ്രേഷ്ഠസതഃ' ൭൫൨ എന്ന ശിഷ്ടജ്യാവികലയായി കല്പിക്കപ്പെടുന്നു. പിന്നെ 'തിഥിസടാമാ സേശഃരഃ' എന്നുവെച്ച് ഈ ശിഷ്ടജ്യാവികലകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ ൫൭൨ എന്ന ഹാരകം കിട്ടുന്നു. പിന്നെ ആറാമത്തെ മഹാജ്യാവായ 'സ്വർഗ്ഗാരോഹം ലോകഃ' ൧൩൧൫-൩൭ എന്നതിനെവെച്ച നീതി എന്ന ൩൦ കൊണ്ടു പെരുക്കി ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൧൫. ൩ എന്നാകുന്നു.

പിന്നെ ൨൪—൩=൨൧—൨൭ത്തായ 'വിനീതം സൽകുവം' ൩൨൬. ൪ എന്നുവെച്ച് അതിൽ 'ഭോജ്യാലബ്ധം ത്രു കോട്യം ക്ഷിപ്തു' എന്ന വചനപ്രകാരം ൧൪. ൩ കൂട്ടിയാലുള്ള ൩൧൪൦. ൧ നെ 'ഗോത്രാസ്യം' കൊണ്ടു പെരുക്കിയാലുള്ള ൩,൨൨,൨൨൧൪ നെ ഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം ൭൨. ൨. ഇതിനെ മുമ്പെവെച്ച ഭുജജ്യാവായ 'സംസ്ഥാദേശായം ലോകഃ' എന്ന ഹോജ്യാവിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വെച്ച് അതിൽനിന്ന്, ഭുജഗുണാൽ കോടിലബ്ധം വിഭജ്യാൽ' എന്ന വചനപ്രകാരം കളഞ്ഞാലുണ്ടാകുന്ന സൂക്ഷ്മഭുജാഫലം ൧൨൪൨. ൩൨ ആകുന്നു. ഇതിനെ ചന്ദ്രന്റെ പാഠിധിയായ എഴുകൊണ്ടു പെരുക്കി കിട്ടുന്ന വ്യസൻ. ൪൪ നെ ൩൨ എന്ന വ്യം കൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലജ്യാവ് ൧൬൨. ൪൩ എന്നാകുന്നു. ഇതിൽനിന്ന് 'ഗൂഢാ മേനകാ' എന്ന ൧൦ ചാപജ്യാവുമാത്രം പോകുന്നതാകയാൽ വിലിപ്തിൽ ഒന്നുകൂടെ കൂട്ടുമ്പോൾ ൧൬൨. ൪൪ എന്ന സൂക്ഷ്മഫലജ്യാവു വരുന്നു. ഇതിനെ ന്യാ—ൽ കയാറമ്പോൾ കിട്ടുന്ന ൦. ൧. ൪൨. ൪൪ നെ ധനത്രപം ഒകയാൽ 'വിജ്ഞഃ സാംഭോഗൽ ജ്ഞാനാഢ്യഃ' എന്ന ചന്ദ്രമദ്ധ്യത്തിൽ കൂട്ടമ്പോൾ 'ഭേവേശഃ പ്രീതാ ജ്ഞാനാഢ്യഃ' ൧൦. ൩. ൨൧. ൪൨ എന്ന ചന്ദ്രന്റെ സ്ഫുടം സിദ്ധിക്കുന്നു.

ഈ സ്ഫുടം കാണുമ്പോൾ അവിട്ടം കഴിയുവാൻ ൧ നാഴിക ൩൪=വിനാഴികകൂടി ഉണ്ടെന്നു വരുന്നു. അതിനാൽ 'യാ തത്ര മാസാട്യാദിനാപരാഹ്നം' എന്ന മുതലായ 175-ാംഭാഗം 25-ാം ശ്ലോകത്തിൽ പറഞ്ഞപ്രകാരം ൧൦൨൨ മിഥുനം ൧൦൨൩- വ്യാഴംച്ച അവിട്ടം വാലൂട്ടകയും ചതയം ശ്രാദ്ധം ഊട്ടുകയും വേണമെന്നു വരുന്നു.

'ഗണനം മദ്ധ്യാഹ്നമാനീയ ചേൽ' എന്ന വചനപ്രകാരം മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തെ ശരിയായി വരുത്തുമ്പോൾ ൧൨ നാഴിക ൫ വിനാഴികയുണ്ടാകുന്നു. അപ്പോൾ ഖണ്ഡശേഷം 'സമാജോയം ശമാത്മീ' ൭൭൭. ൧൨. ൫ ആകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടു ചന്ദ്രമദ്ധ്യമം വരുത്തുമ്പോൾ അനന്തം എന്ന ഗുണകാരംകൊണ്ടു ഗുണിച്ചാലുള്ള ൪,൭൩,൧൨൪. ൩൦ നെ ഗന്ധശീതംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ വ്യഥാഫലം ൨൭. ബാക്കിയെ ൧൨—ലും ൩൦—ലും ൬൦—ലും വീണ്ടും ൬൦—ലും പെരുക്കി ഗന്ധശീതകനെക്കൊണ്ടു പ്രത്യേകം ഹരിച്ചാൽ ൭ രാശിയും ൨൭ തിയ്യതിയും ൧൨ ഇലിയും ൩൪ വിലിയുമുണ്ടാകുന്നു.

പിന്നെ ഖണ്ഡശേഷത്തെ ൩൦-ൽ പെരുക്കി 'നരധുരി' എന്ന ദ്വിതീയഹാരകംകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൫൩ വിലി അതിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ൧. ൨൨. ൫൮. ൨൨ എന്നുവരുന്നു. അതിൽ പിന്നെ ഖണ്ഡദിവസത്തെക്കൊ വരുത്തിയ വിലിയാദിയായ 'ഭം:ഗാലം രാത്രിപേത്രുഃനോ' എന്ന ധ്രുവം കൂട്ടിയാൽ ൫൦. ൪. ൪൫. ൩൮ എന്നു വരുന്നു. അതിൽ ചന്ദ്രദേശാന്തരമായ നയവാൻ എന്നു കൂടെ കൂട്ടിയാൽ ൫൦. ൪. ൪൩. ൩ എന്നാകുന്നു. പിന്നെ അഹൎമ്മാനം വരുത്തുന്ന സമയം 'സകലാം തൽകാലേ സ്ഫുടാൎത്ഥവം' എന്ന വചനപ്രകാരം ചരജ്യാവായ ൨൪൪൮ നെ ൬-ൽ ഹരിക്കുകയും മേഷാദിയായ ദിക്കിനെ തുലാദിയെന്നു വിപരീതം കണക്കാക്കുകയും വേണ്ടതില്ല. അതിനാൽ മേഷാദിയായ ൨൪൪൮ ചരജ്യാവിൽനിന്നു തുലാദി സൂൎയ്യജ്യാവായ ൩൯-നെ വാങ്ങിയാലുള്ള ൨൪൬-നെ അഹൎമ്മാനസാധനവും ജ്ഞത്രുപവും ആയി കരുതുക. ഇതിനെ ചന്ദ്രന്റെ മദ്ധ്യമഗതിയായ 'കളാത്ഥീ' എന്ന ൭൯൫ കൊണ്ടു പെരുക്കി 'നനതപെര' എന്നതുകൊണ്ടു ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ജ്ഞത്രുപമായ അഹൎമ്മാനം ൭ ഇലി. അതു മദ്ധ്യമത്തിൽനിന്നു കളഞ്ഞാൽ ചന്ദ്രന്റെ സൂക്ഷ്മമദ്ധ്യമം 'തജ്ഞഃ സാംബോ വിജ്ഞോ നിത്യം' ൫൦. ൪. ൩൬. ൩ എന്നാകുന്നു. ഇതിനെ സ്ഫുടീകരിച്ചാൽ മുൻപ്രകാരം മദ്ധ്യാഹ്നാന്തത്തിൽ അവിട്ടം കഴിയാതെതന്നെ വരുന്നതാകയാൽ ഫലത്തിൽ ഭേദം ഒന്നുമില്ല. മദ്ധ്യമത്തിൽ ൨ വിലിക്കു വ്യത്യാസം കാണുന്നത് അബ്ദാധികം കൂട്ടുന്നതിലും അബ്ദോനം കളയുന്നതിലും വരുന്ന ഗണിതത്തിന്റെ സ്ഥൌല്യംകൊണ്ടു മാത്രമാകുന്നു.

സൂക്ഷ്മമായ മദ്ധ്യാഹ്നാന്തം വരുത്തുവാനുള്ള ക്രിയ താഴെ കാണിക്കുന്നു:—

ആനീയാഹ്നഃ പ്രമാണം ത്രിഭിരഥ ഗുണയേൽ
ഭാജയേൽ പഞ്ചഭിസ്തു-
ന്മദ്ധ്യാഹ്നാന്തഃ ഫലം സ്യാത്സ യദി ദിനപതേഃ
സംക്രമാദൂൎദ്ധ്വസംസ്ഥഃ
കാൎയ്യം മാസേ പരസ്മിന്നിഹ ഖലു ദിവസേ
ശ്രാദ്ധകൎമ്മ പ്രകാൎയ്യം-
ന്മദ്ധ്യാഹ്നാത്സംക്രമശ്ചേദുപരി തദിഹ നോ
സംക്രമേ ഭേദ എഷഃ.

അന്വയം—അഹ്നഃ പ്രമാണം ആനീയ അഥ ത്രിഭിഃ ഗുണയേൽ । പഞ്ചഭിഃ ഭാജയേൽ । തൽ ഫലം മദ്ധ്യാഹ്നാന്തഃ സ്യാൽ । സഃ ദിനപാദഃ സംക്രമാൽ ഊർദ്ധ്വസംസ്ഥഃ യദി അപരസ്മിൻ മാസേ കാര്യം ശ്രാദ്ധകർമ്മ ഇഹ ദിവസേ ച പ്രകുർയ്യാൽ । സംക്രമഃ മദ്ധ്യാഹ്നാൽ ഉപരി ചേൽ തൽ ഇഹ നോ (പ്രകുർയ്യാൽ) । സംക്രമേ ഏഷഃ ഭേദഃ ഭവതി ।

സാരം—ദിനപ്രമാണത്തെ വരുത്തി (174-ാം പേജിൽ ൨൪-ാം ശ്ലോകം നോക്കുക) ആ ദിനപ്രമാണത്തെ മൂന്നിൽ പെരുക്കി അഞ്ചിൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ഫലം മദ്ധ്യാഹ്നാന്തമായി വരുന്നതാകുന്നു. ആ മദ്ധ്യാഹ്നാവസാനം സൂർയ്യസംക്രമത്തിന്നു ശേഷമാകുന്നു എങ്കിൽ പിറെറത്തെ മാസത്തിൽ ഊട്ടേണ്ടുന്നതായ ശ്രാദ്ധം സംക്രാന്തി ദിവസംതന്നെ ഊട്ടേണ്ടതാകുന്നു. സൂർയ്യസംക്രമം ഈ മദ്ധ്യാഹ്നാവസാനത്തിന്നു ശേഷമാകുന്നു എങ്കിൽ പിറെറമാസത്തിൽ ഊട്ടേണ്ടുന്ന ശ്രാദ്ധം സംക്രാന്തി ദിവസം ഊട്ടരുത്. സംക്രാന്തിയെ സംബന്ധിച്ച് ഇങ്ങിനെ ഒരു ഭേദം ഉണ്ട്. ഈ ഭേദം 173-ാം ഭാഗത്തിലുള്ള 'മദ്ധ്യാഹ്നകാലാവസിതേഃ പുരസ്താൽ' എന്നു തുടങ്ങിയ ൨൩-ാം ശ്ലോകംകൊണ്ട് ഉക്തപ്രായമായിരിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം—൧൦൭൨ മിഥുനമാസം ൧-ാം൹-ക്ക വരുത്തിയ ൨൭൪ എന്ന ചരജ്യാചാപംകൊണ്ടു ദിനപ്രമാണം വരുത്തിയാൽ ൩൧ നാഴിക ൩൭ വിനാഴികയുണ്ടാകുന്നു. അതിനെ മൂന്നിൽ പെരുക്കിയാലുള്ള ൯൪. ൫൧ നെ ൫-ൽ ഹരിച്ചാൽ കിട്ടുന്ന ൧൮. ൫൮ അന്നത്തെ മദ്ധ്യാഹ്നകാലാവസാനമാകുന്നു.

ശ്രാദ്ധനിയമസംഗ്രഹം.

ശ്രാദ്ധത്തെ നിശ്ചയിക്കേണ്ടതിന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന എല്ലാ വിധികളേയും പ്രായേണ സംഗ്രഹിച്ച് ഒരു ശ്ലോകംകൊണ്ടു കാണിക്കുന്നു:—

ഭാനോസ്സംക്രമണേ കൃതേ പ്രഥമഭേ-
ഷ്വോടദാപരാഹ്നാത്ര യാ
ശ്രാദ്ധാഹ്വയമുഖ്യസ്ഥദന്തമുഖേയാ–
ദ്ദ്വേ ചേദ്ഭേ തേ അപി

ഷണ്ണാഡ്യഭ്യാസ്തമയാൽ പുരാ ഹി യദ്വോദയോ-
സ്സ്യാ ശ്രാദ്ധദാ സൈവ ചേൽ
സംക്രാന്തേഃ പരതോപരാഹ്ണമുഖഗാ
ന ശ്രാദ്ധദാ കഥിതാ പരൈഃ. ൬൬

അന്വയം—ഭാനോഃ സംക്രമണേ കൃതേ (സതി) അഥ പ്രഥമഭൂഃ അപരാഹ്ണഃ യഃ, അത്ര യാ ഉഡ്യഃ ഇയം ശ്രാദ്ധാഹ്നാ। തദന്ത്യമുഖയോഃ ദ്വേ (ഉഡ്യൂ) ചേൽ തേ ഉഭേ അപി (ശ്രാദ്ധാഹ്നേ)। അസ്തമയാൽ പുരാ യദ്വോദയോഃ ഷൾ നാഡ്യഃ (ഭവന്തി) സാ (ഉഡ്യഃ) ശ്രാദ്ധദാ ഹി। സാ ഏവ സംക്രാന്തേഃ പരതഃ അപരാഹ്ണമുഖഗാ ചേൽ പരൈഃ ശ്രാദ്ധദാ ഉക്താ ന।

സാരം—കൃതേ=അതീതേ. പ്രഥമം ഭവതീതി പ്രഥമഭൂഃ. ഇയം ഉഡ്യഃ ശ്രാദ്ധാഹ്നാ യാ തത്ര മാസാദ്യദിനാപരാഹ്ണമിതി പഞ്ചവിംശശ്ലോകപൂർവ്വാർദ്ധോക്ത ഏവായമർത്ഥഃ. തദന്ത്യമുഖയോഃ ദ്വേ ദ്വേ ഉഭേ തേ അപി ഇത്യയമർത്ഥസ്തു തസ്യൈവ ശ്ലോകസ്യ ഉത്തരാർദ്ധേ പ്രതിപാദിതഃ. യദ്വോദയോഃ കർമ്മധാരയസമാസോയം. തൃതീയപാദാർത്ഥസ്തു സായം ദശാംശേ തു ഗതേ ഭതിഥ്യോരിതി ദ്വാവിംശശ്ലോകപൂർവ്വാർദ്ധപ്രതിപാദിത ഏവ. സൈവചേദിത്യാദികശ്ലോകോക്താർത്ഥസ്തു പൂർവ്വേഹ്നി യാ ശ്രാദ്ധകരീ തിഥിസ്സാ ഇതി സപ്തവിംശേ ശ്ലോകേ വിശദീകൃത ഏവ.

സന്ത്യന്യേ ബഹവോ ഭേദാഃ ഗൃഹഗ്രാമാദിസംഭവാഃ
തേ തു തന്മാത്രവിജ്ഞേയാഃ പ്രതന്യന്തേ ന സാമ്പ്രതം. ൬൭

അന്വയം—ഗൃഹഗ്രാമാദിസംഭവാഃ അന്യേ ബഹവോ ഭേദാഃ സന്തി। തേ തു തന്മാത്രവിജ്ഞേയാഃ। സാമ്പ്രതം (തേ) ന പ്രതന്യന്തേ।

സാരം—ഈ പറഞ്ഞവകൂടാതെയും ഗൃഹഭേദംകൊണ്ടും ഗ്രാമഭേദംകൊണ്ടു മററും ശ്രാദ്ധം നിശ്ചയിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തിൽ വളരെ ഭേദങ്ങളുണ്ട്. അവകളെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള ആവശ്യം അതാതു ഗൃഹക്കാൎക്കും അതാതു ഗ്രാമക്കാൎക്കും മററം പ്രത്യേകം മാത്രം ഉള്ളതാകുന്നു. പൊതുവിൽ ആവശ്യമുള്ളവയല്ല. അതിനാൽ ആവക ഭേദങ്ങളെ ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വിസ്തരിക്കുന്നില്ല.

ഭോഗോപസംഹാരം.

ജ്ഞാനാന്മുക്തിരിദം ശുചൌ ഹൃദി ഭവേ-
ച്ഛൌചം ഹൃദഃ കർമ്മണാ-
മാരംഭാദ്വിധിനാ സ ഏവ സമയേ
കാര്യ്യഃ സഖേടൈഃ സ്ഫുടൈഃ
ജ്ഞേയഃ സൂക്ഷ്മഖസ്ഫുടീകൃതികൃതേ
ഹന്തോവയോർജ്യാസകൌ
ഗ്രന്ഥസ്തൽകൃപയാസ്തു സജ്ജനമുദേ
'ശ്രീമാൻ ശുഭാംഗാദികഃ'. ൩൬

വ്യാഖ്യാനം—അത്ര ഭവേദിതി ക്രിയാപദം ജ്ഞാനാന്മുക്തിരിത്യാദിഷു പഞ്ചസ്വപി വാക്യേഷു പ്രത്യേകം സംബദ്ധ്യതേ. ജ്ഞാനാൽ ആത്മാനാത്മവിവേകാൽ. മുക്തിഃ പരമാത്മതയാവസ്ഥാനരൂപോ മോക്ഷഃ ഭവേൽ. ഇദം മുക്തിഹേതുഭൂതം ജ്ഞാനം । ഹൃദി മാനസേ । ശുചൌ രജസ്തമസ്സംബന്ധരഹിതകേവലസത്വാത്മകതയാവസ്ഥിതേ സതി 'തൃതീയാദിഷുഭാഷിതപുംസ്കം' ഇതി പാക്ഷികഃ പുംവൽഭാവഃ ഭവേൽ। ഹൃദഃ മനസഃ। ശൌചം, വിധിനാ കർമ്മണാം ശ്രുതിസ്മൃതിവിഹിതാനാം നിത്യാനാം നൈമിത്തികാനാഞ്ച ആരംഭാൽ അനുഷ്ഠാനാൽ ഭവേൽ। അത്ര കർമ്മണാമാരംഭഃ നിഷിദ്ധകർമ്മണാമനാരംഭണസ്യാപ്യുപലക്ഷണം ഭവേൽ । സഃ വിഹിതകർമ്മാനുഷ്ഠാനം । സമയേ തത്തൽകർമ്മോചിതേ കാലഏവ। വിധിനേത്യേതൽ മദ്ധ്യമണിന്യായേന പൂർവ്വോത്തരയോരുഭയോരപി വാക്യയോസ്സംബദ്ധ്യത ഇതി കർമ്മോചിതകാലലാഭഃ കാര്യ്യോ ഭവേൽ। സ സമയഃസ്ഫുടൈഃ സഖേടൈഃ ന കേവലം കലാപര്യ്യന്തം ഗണിതൈഃ കിന്തു വികലാവധികൈസ്തതോപ്യധികൈർവ്വാ ഗണിതേന സ്ഫുടീകൃതൈരേവ ജ്ഞേയോ ജ്ഞാതും ശക്യോ ഭവേൽ। അതഃ സൂക്ഷ്മഖസ്ഫുടീകൃതികൃതേ സൂര്യ്യാദിഗ്രഹാണാം സ്ഫുടീകരണാർത്ഥം 'അർത്ഥേ കൃതേ ച ശബ്ദൌ ദ്വൌ താദർത്ഥ്യവ്യയസംജ്ഞിതൌ' ഇത്യഭിയുക്താഃ। ഉപയോജ്യഃ ഉപയോക്തും യോഗ്യഃ ശ്രീമാൻ ഇത്യതിശായനേ മതുപ്പ് । ശ്രീരത്ര വക്തവ്യാംശാനാം യഥാവൽപ്രതിപാദനേന സുബോധതാരൂപാ, സാ അതിശയേന അസ്യാസ്തീതി തദ്വശഃ। ശുഭാംഗാദികഃ ശുഭാനി വിഭക്താവയവതയാ സ്പഷ്ടം

പ്രതിപാദിതാനി അംഗാദീനി, ആദിശബ്ദേന പ്രത്യംഗപരിഗ്രഹഃ. പഞ്ചാംഗാദയസ്ത്രയഃ ഖണ്ഡാഃ അംഗാനി. വാക്യഗുണകാരഹാര കവികലാദ്യഹർഗ്ഗണാനയനാദീനി പ്രത്യംഗാനി ച യസ്യ സഃ 'ശേഷാദിഭാഷാ' ഇതി പാഠകൈഃ സമാസാന്തഃ കപ്. അസൌ ഗ്രന്ഥഃ। തൽകൃപയാ തേഷാം സൂര്യ്യാദീനാം കരുണയാ സജ്ജനാനാം രാഗദ്വേഷാസൂയാദിരഹിതേന വിമലമനസാം ഗുണഗ്രാഹിണാം സൂക്ഷ്മാർത്ഥവേദകാനാം അനല്പസാരാണാം പണ്ഡിതാനാം മുദേ സന്തോഷായാസ്തു। ഹന്തേതി പ്രകൃതപ്രബന്ധസ്യ നിർവ്വിഘ്നപരിസമാപ്തിജന്യം ഹർഷം വ്യഞ്ജയതി, അഥവാ പരമ്പരയാപി പരമപുരുഷാർത്ഥസാധകം യൽകിഞ്ചിദപ്യസ്തു പ്രതിപാദകവാക്യജ്ഞാനഭാഗധേയലാഭജന്യാ। പരമപുരുഷാർത്ഥം മോക്ഷം പ്രതി പരമ്പരാദ്വാരാ അസ്യ കാരണത്വം ഏകവാക്യാ പ്രതീയതേ। അത്ര 'ശ്രീമൻ ഇത്യാദികഃ' ഇതി. ൧൮൩൪,൫൫൧, ൭൭൨ കലിദിനസംഖ്യാവ്യജ്യതേ സാ ച ധർമ്മനിവഹഷ് കാർത്തികമാസേ കൃഷ്ണനവമ്യാം ഗ്രഹനിധിപഞ്ചഭൂമിമിതകൊല്ലംബവർഷ (൧൦൯൭) വൃശ്ചികമാസസ്യാഷ്ടമദിനേ (23-11-1921) ബുധവാസരേ ഇതി മുദ്രാ ച.

സാരം—ജീവാത്മപരമാത്മാക്കളെ വിവേകപൂർവ്വം അറിയുന്നതിനാൽ മോക്ഷമുണ്ടാകുന്നു. ആ അറിവ് മനസ്സിന്നു ശുദ്ധിവന്നാൽ മാത്രമേ ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. ശ്രുതികളിലും സ്മൃതികളിലും വിധിച്ചപ്രകാരം നിത്യങ്ങളും നൈമിത്തികങ്ങളുമായ കർമ്മങ്ങളെ അനുഷ്ഠിക്കുകയും നിഷിദ്ധങ്ങളായ കർമ്മങ്ങളെ ആചരിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു മനശ്ശുദ്ധിയുണ്ടാകുന്നു. അതാതു കർമ്മങ്ങൾക്കു വിധിച്ച സമയങ്ങളിൽതന്നെ അതാതു കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. 'വിധിനാപികൃതാ സന്ധ്യാ കാലാതീതാഫലാ ഭവേൽ' എന്ന ന്യായം എല്ലാ കർമ്മങ്ങളിലും സംഘടിക്കുന്നതാകുന്നു. ആ വക കർമ്മങ്ങളുടെ കാലത്തെ വിലിപ്തവരെ എങ്കിലും ഗണിച്ചു സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തിയ സൂര്യ്യാദിഗ്രഹങ്ങളെക്കൊണ്ടു അറിയേണ്ടതാകുന്നു. അതുഹേതുവായിട്ട് ആദിത്യനേയും ചന്ദ്രനേയും വിലിപ്തവരെ ഗണിച്ചു സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തേണ്ടതിന്ന് ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടതാകുന്നു ഈ ഗ്രന്ഥം. ഇതിൽ പറയേണ്ടുന്നതായ അംശങ്ങളെ എല്ലാം എളുപ്പത്തിൽ അറിയത്തക്കവിധം വെളിവായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ

ജാതകഖണ്ഡം, ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം, ശ്രാദ്ധനിർണ്ണയഖണ്ഡം ഇവകളും, ഓരോ ഖണ്ഡങ്ങളിലുമുള്ള വാക്യങ്ങൾ, ഗുണകാരഹാരകങ്ങൾ, വിലിമുതലുള്ള അഹർമ്മാനങ്ങൾ മുതലായ പ്രത്യംഗങ്ങളും ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. അങ്ങിനെയുള്ള ഈ ഗ്രന്ഥം സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങളുടെ ദയാപൂർവ്വകമായ അനുഗ്രഹം നിമിത്തം അസൂയാദിദോഷങ്ങളില്ലാതെ സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിച്ചു മടിക്കൂടാതെ ഉത്സാഹത്തോടെ ഗുണം ഗ്രഹിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാരുടെ സന്തോഷത്തിന്ന് ഉതകുന്നതായി വരേണമെന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഹന്ത എന്നതുകൊണ്ട് ഈ പ്രഥമഭാഗം നിർവ്വിഘ്നമായി ഈ വണ്ണം സമാപിച്ചതിനാലുള്ള സന്തോഷത്തെ, അല്ലെങ്കിൽ ചതുർവ്വിധ പുരുഷാർത്ഥങ്ങളിൽമൂർദ്ധാഭിഷിക്തമായ മോക്ഷരൂപപുരുഷാർത്ഥത്തെ സാധിപ്പിക്കേണ്ടതിന്ന് പരമ്പരയായി കാരണഭൂതമായ വസ്തുവിനെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥത്തെ പ്രണയനം ചെയ്വാൻ ഭാഗധേയം സിദ്ധിച്ചതു നിമിത്തമുള്ള സന്തോഷത്തെ കാണിക്കുന്നു. പരമ്പരകൊണ്ടു പരമപുരുഷാർത്ഥമായ മോക്ഷത്തിന്നു കാരണഭൂതമായ വസ്തുവിനെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ് ഈ ഗ്രന്ഥമെന്ന് ഏകാവലി എന്ന അലങ്കാരംകൊണ്ടു തോന്നുന്നു. ഇവിടെ **ശ്രീമാൻ ശുഭാംഗാദികഃ** എന്ന കലിദിനസംഖ്യകൊണ്ട് ഈ ഗ്രന്ഥരചനാവസാനം കൊല്ലവർഷം ൲൭൰൬-ാമതു വൃശ്ചികമാസം ൬-ാംനു-ക്ക് ൲൯൱ നവേമ്പ്ര് ൨൰൧-ാംനു-യായ ധർമ്മതിവർഷം കാർത്തികമാസം കൃഷ്ണനവമിയായ ബുധനാഴ്ചയാകുന്നു എന്നു ക്രമാലങ്കാരരീതികൊണ്ടു വെളിവാകയും ചെയ്യുന്നു.

ഇതി പുന്നശ്ശേരിനമ്പി നീലകണ്ഠശർമ്മണഃ കൃതിഷു
ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിന്യാം
പ്രഥമഭാഗേ
ശ്രാദ്ധനിർണ്ണയഖണ്ഡഃ
സമാപ്തഃ.
ശ്രീകേരളവർമ്മഗുരുപാദാഃ പ്രീയന്താം.

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി
പ്രഥമഭാഗം
സമാപ്തം.

32956

ജോതിശ്ശാസ്ത്രസുബോധിനി

p01 വിഷയാനുക്രമണിക
p2 പഞ്ചാംഗഖണ്ഡം
p10 സൂര്യസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ
p11 ചന്ദ്രസ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ
p13 ഉദയത്തിന്റെ അഹർമ്മാന വാക്യം
p16 ചന്ദ്രഗതി വരുത്തുവാൻ
p18 നക്ഷത്രാദിനാമങ്ങൾ
p19 നാളുകൾ
p21 രാശികൾ, ചാന്ദ്രമാസങ്ങൾ
p25 പഞ്ചാംഗം കാണ്മാൻ
p29 പിറന്നാളറിവാൻ
p31 ഗുളികസ്ഥിതി
p36 വാക്യധ്രുവം വരുത്തുവാൻ
p46 നക്ഷത്രലക്ഷണം
p49 രാശിഹാരകം
p50 പുലരുവാനുള്ള നാഴികയറിവാൻ
p52 ഞാറ്റുവേലപ്പകർച്ച
p54 ഗ്രഹഗണിതഖണ്ഡം
p58 ഇഷ്ടമാസകലി വരുത്തുവാൻ
p70 ഖണ്ഡവും ധ്രുവങ്ങളും
p77 ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരുടെ സ്ഫുടം വരുത്തുവാൻ
p83 കുജാദികളുടെ ജ്യാക്കൾ
p88 കുജസ്ഫുടത്തിന്റെ ഉദാഹരണം
p137 ഗതി വരുത്തുവാൻ
p143 ഗ്രഹപ്പകർച്ച
p147 ശ്രാദ്ധനിർണ്ണയഖണ്ഡം
p153 അയനചലനം വരുത്തുവാൻ
p162 മഹാജ്യാക്കൾ
p171 ദിനപ്രമാണങ്ങൾ
p178 ശ്രാദ്ധമൂട്ടുന്നതിലെ പക്ഷാന്തരം